

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

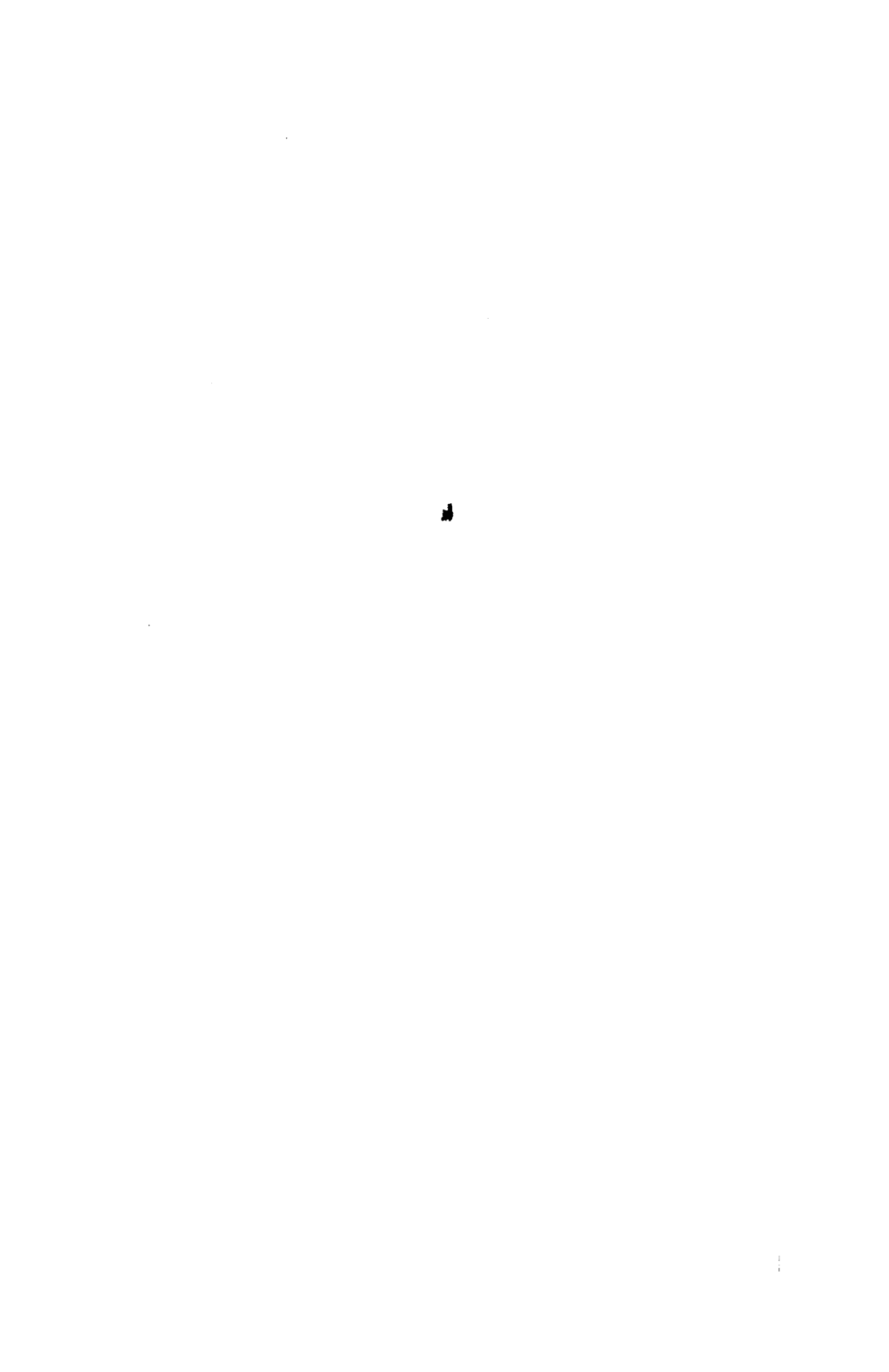
NYPL RESEARCH LIBRARIES

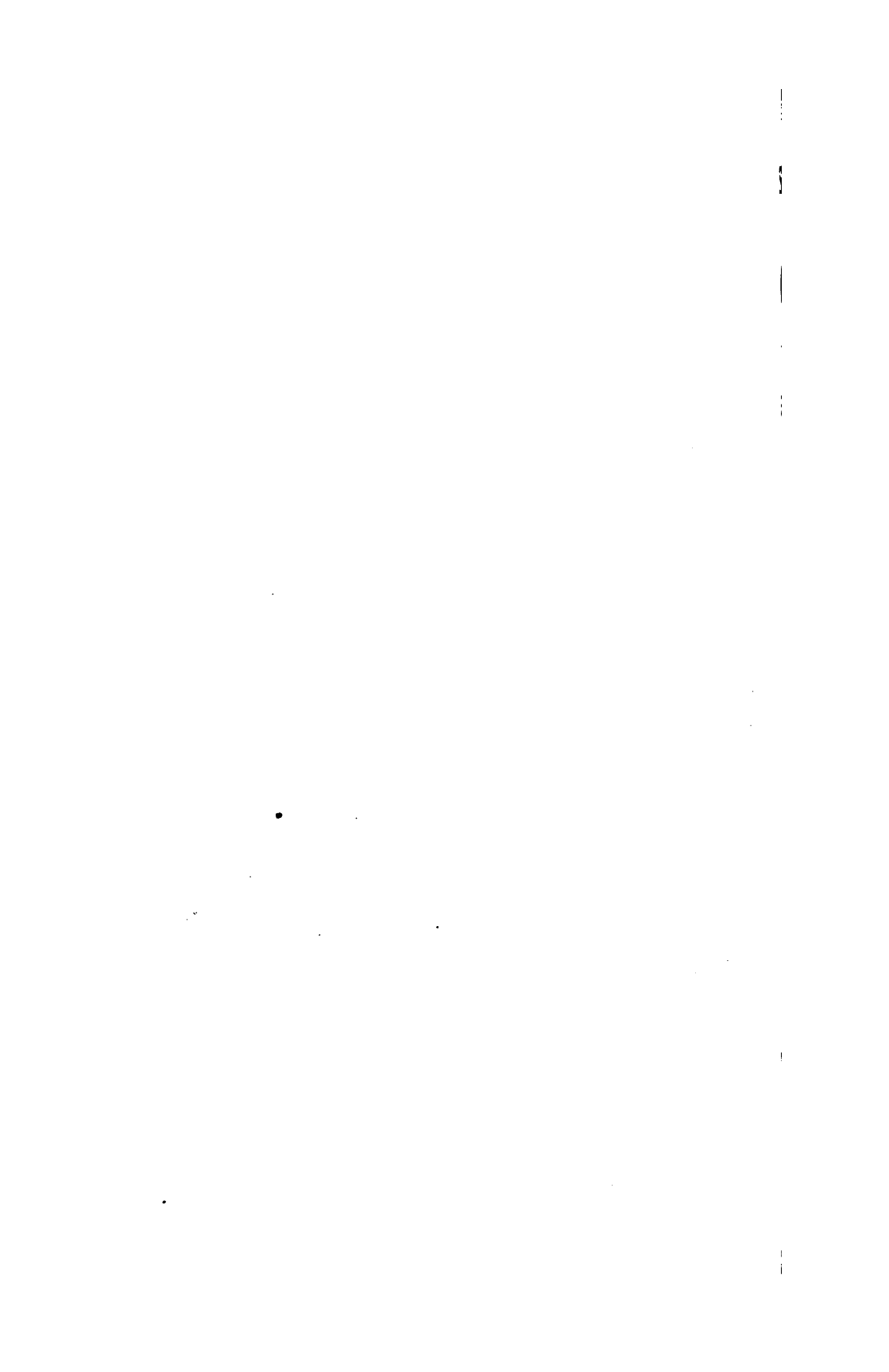
3 3433 06826410 4

1

SUBSIDIA DIPLOMATICA
AD
SELECTA JURIS
ECCLESIASTICI
GERMANIAE

ET
HISTORiarUM CAPITA ELUCIDANDA
EX
ORIGINALIBUS ALIISQUE
AUTHENTICIS DOCUMENTIS
CONGESTA, NOTIS ILLUSTRATA ET EDITA

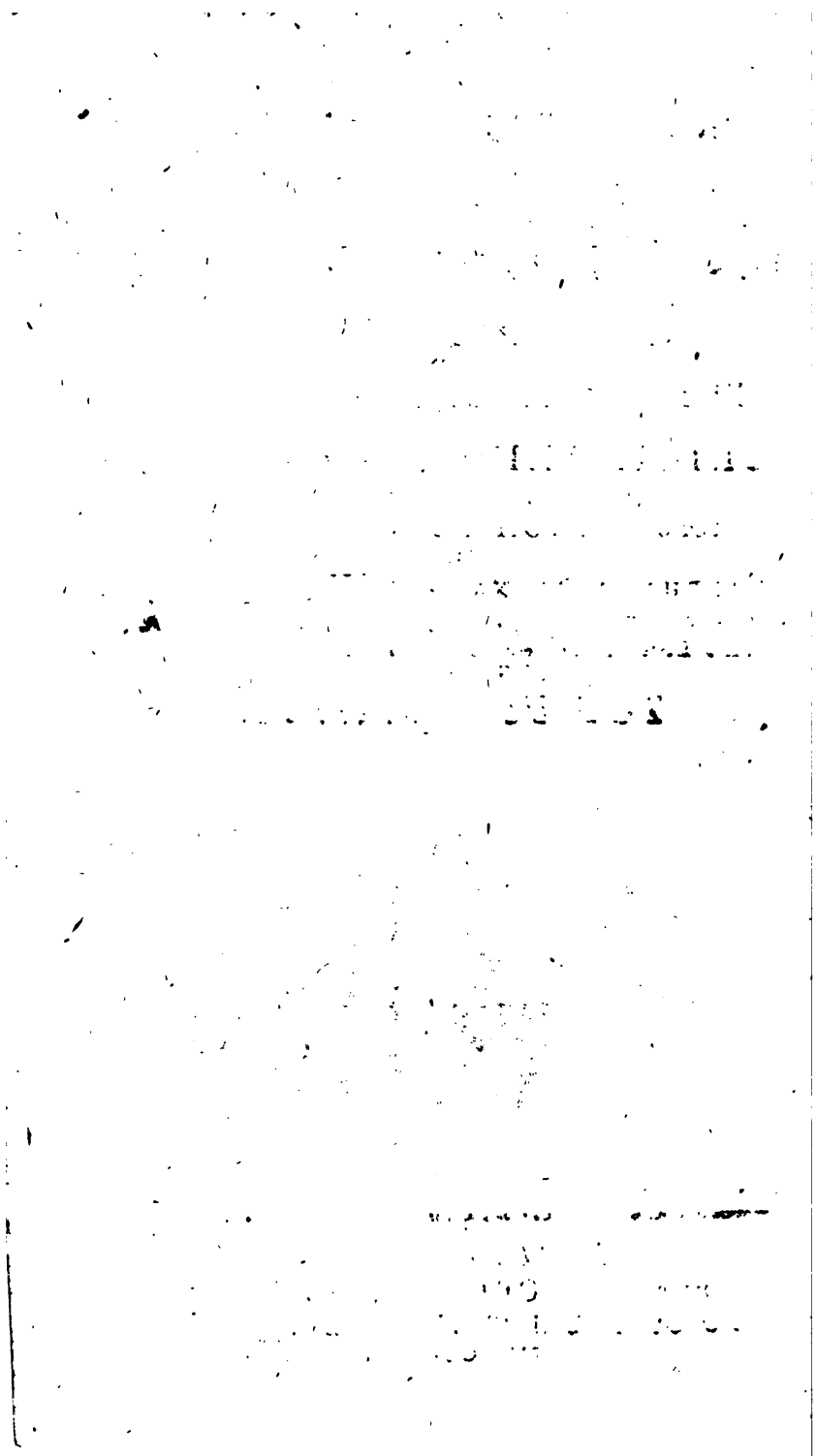
à
STEPHANO ALEXANDRO WÜRDTWEIN.

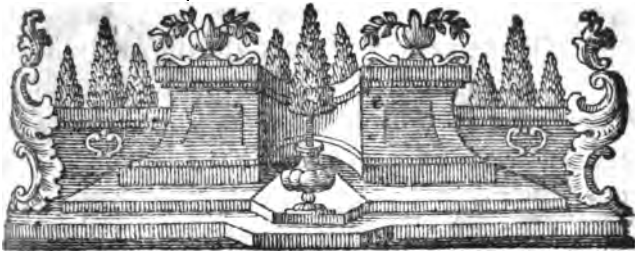
Eminentiss. ac Celsiss. Archi Episcopi Princ. Elect. Moguntin i Cons.
siliario Eccles. Officiario &c. Insignis Ecclesiae Colleg. B. M. V.
ad Gradus Decano.

TOMUS QUINTUS.

HEIDELBERGÆ,
SUMPTIBUS TOBIÆ GOEBHARDT,
BIBLIOPOLAE UNIVERSITATIS BAMBERGENSIS
MDCCLXXV.

ARTIS DIPLOMATICÆ CVLTORI SALVTEM.

A quo tempore perutili studio Diplomatico horas subsecivas consecrare cœpi, totus in eo fui, ut chartas omnis generis ineditas hinc inde in tenebris latentes, ruinis vix non expositas servarem, soliciteque collectas luci publicæ restituerem.

Neque mea me fefellit industria & sollicitudo, quin potius supellex mea litteraria tanto ditata fuerit Diplomatum numero, ut ea pro jure publico Ecclesiastico Germaniæ præprimis illustrando, Ejusdemque historia exornanda in multa successive millia excreverint.

Ne vero thesaurum hunc tanto cum labore comparatum fatalis temporum series denovo dissiparet ac penitus destrueret, curandum fuit. Prævio hinc maturo consilio illius servandi medium peropportunum visum est: sacrum hoc depositum millenis concredere manibus & oculis.

Quare typis publicis divulgavi. *Subsidia Diplomatica ad selecta juris Ecclesiastici Germanicæ & Historiarum capita elucidanda ex originalibus aliisque authenticis Documentis necdum editis.*

Cumque Tomus primus non vulgari applausu ubique locorum exciperetur, Editori calcar additum fuit, ut Tomo secundo etiam Tertium & Quartum adjungeret. Quintus modo sub prelo sudat, eundemque excipiet Sextus cum reliquis, dummodo illi, qui subsidia hæc utilitati publicæ obrulit, nova charitarum subsidia ex Archiviis amice subministrantur.

Tomis subsequens inferentur:

I. Litterarum fundationum & dotationum Ecclesiarum Cathedralium & collegiatarum.

II. Erecciones, uniones, dismembrationes, translationes Ecclesiarum parochialium.

III. Fundationes Vicariarum aliorumque beneficiorum simplicium.

IV. Erecciones Universitatum sive studiorum generalium.

V. Institutiones societatum litterarum.

VI. Fundationes hospitalium, stipendiorum &c.

VII. Statuta Ecclesiarum Cathedralium, Collegiatarum, Capitulorum ruralium.

VIII. Ordinationes Universitatum, societatum litterarum, hospitalium &c.

IX. Privilegia a summis Pontificibus Archiepiscopis, Imperatoribus, Regibus aliis-

aliisque Principibus &c. Ecclesiis & alijs pijs corporibus concessa.

X. Reservationes & gratiæ expectativæ ante & post erecta Concordata Germaniæ.

XI. Collationes quorumcunque beneficiorum a Capitulis vel personis singularibus factæ ante concordata.

XII. Vitæ Communis Clericalis in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis vestigia.

XIII. Collationes beneficiorum monachiarum post erecta concordata.

XIV. Turni pro nominationibus Canonicorum, Vicariorum & aliorum beneficiorum. &c.

XV. Observantiæ Capitulorum circa dandam possessionem primam.

XVI. Circa Residentiam Domicellarium & Capitularium.

XVII. Circa dandam possessionem secundam.

XVIII. Circa solvendas pecunias in statutis determinatas ante possessionem primam & secundam.

XIX. Circa probationem parentelæ.

XX. Circa annos carentiæ & gratiæ.

XXI. Circa solvendos fructus biennales.

XXII. Circa optiones curiarum Canonicalium. &c.

XXIII. Circa oblegia.

XXIV. Circa licentiam abessendi &c &c.

XXV. Processus Electionum Archi- & Episcoporum.

XXVI. Instrumenta Confirmationum & consecrationum Episcoporum a Metropolitanis peractarum.

XXVII. Nominaciones Regiæ & Episcopatus.

XXVIII. Processus postulationum.

XXIX. Processus Coadjutoriarum.

XXX. Mortuo Episcopo jus spolii vel abrogatum vel immutatum.

XXXI. Processus Electionum Præpositorum Decanorum, Scholasticorum, Cantorum Custodum &c.

XXXII. Legitime absentium mandata procuratoria antiquioris ævi.

XXXIII. Instrumenta Electionum Abbatum & Abbatissarum &c.

XXXIV. Instrumenta Confirmationum Abbatum &c.

XXXV. Synodi Provinciales & Diocesanae.

XXXVI. Ordinationes, mandata, sanctiones, constitutiones Episcoporum quoad disciplinam Ecclesiasticam.

XXXVII. Quoad Festorum institutionem, abrogationem &c.

XXXVIII. Circa Immunitatem Ecclesiasticam.

XXXIX. Dispensationes antiquiores in pluralitate beneficiorum.

XL. In Gradibus prohibitis.

XLI. In irregularitate.

XLII. In ætate.

XLIII. In Interstitiis,

XLIV.

-
- XLIV.** In Esu Carnium &c. &c.
XLV. Ordo judicialis in Consistorio Ecclesiastico prioribus sæculis usitatus.
XLVI. Facultates Vicario Generali concessæ.
XLVII. Archidiaconorum autoritas.
XLVIII. Archipresbiterorum munia antiquiora.
XLIX. Visitationes Archi- & Episcopales, Archidiaconales & chartæ visitatoriæ.
L. Facultas testandi Clericis concessa.
LI. Registra Archidiaconalia ante annum 1530. conscripta, in quibus omnes Ecclesiæ, Capellæ &c. & singula beneficia certorum districtuum Archidiaconalium (modo Capitulorum ruralium) annotata reperiuntur.
LII. Documenta jus patronatus sive præsentandi ad parochias aliaque beneficia concernentia.
LIII. Fundationes Abbatiarum & Monasteriorum.
LIV. Constitutiones Monasteriorum & Congregationum particulares.
LV. Traditiones vel Donationes Monasteriis factæ.
LVI. Concambia sive permutationes eorumdem.
LVII. Contractus eorumdem solemniores.
LVIII. Privilegia eisdem concessa.
LIX. Bullæ, Brevia & Indulta Pontificum super multivariis objectis notabilibus.

LX. Concessus Pallii usus & ejusdem privilegium.

LXI. Decimæ Papales, Annatæ, pensiones, subsidia charitativa.

LXII. Documenta historiam concordatorum Germaniæ illustrantia.

LXIII. Preces Imperiales primariæ, quæ Tomo secundo subsidiorum Diplomaticorum non reperiuntur.

LXIV. Preces Archi- & Episcopales primariæ &c. uno verbo.

LXV. Chartæ & Documenta omnis generis & ævi, quæ jus Ecclesiasticum aut historiam Germaniæ quovis modo illustrare possunt.

Operæ pretium foret, materias modo allatas ad unam omnes prolixius deducere; sed cum præsentis instituti ratio id non patiat, aliquas solummodo tangimus.

Pro illustrando jure Ecclesiastico Germaniæ statuta Ecclesiarum avidè & iterato desideramus, illumque timorem, ne secreta Capitulorum exinde prodantur & præjudicia generentur, vanum alibi demonstravimus & inanem. Confer etiam Tomus I subsidior. Diplom. pag. 2. utque Codex statutorum propediem confici possit, editorum elenchum hic addimus:

I. Statuta Ecclesiæ Francofordiensis antiquissima. Tom. I. Subsid. Diplom. pag. 1.

II.

II. Statuta Ecclesiæ Metropolitanæ Coloniensis exhibet Subfidior. Diplom. Tomus III. pag. 76. &c.

III. Statuta Ecclesiæ Cathedralis Frisingensis, quæ concinnavit Historiographus Otto Frisingensis Episcopus. Lünig. Spicileg. Eccles. part. II. pag. 233.

IV. Statuta Ecclesiæ Cathedralis Mindensis. Lünig. spicil. Eccles. III. theil fortsetz. Cont. III. pag. 57.

V. Statuta Ecclesiæ Cathedralis Swericensis. Ernesti Joach. de Westphalen monumenta inedita Tom. 2. pag. 1970.

VI. Statuta & Privilegia Ecclesiæ Cathedralis Lubecensis. cit. de Westphalen pag. 2422.

VII. Statuta Ecclesiæ Flonheimensis. Diœc. Mog. in Archidiaconatus distincta Tom. I. pag. 3.

VIII. Statuta Ecclesiæ Cathedralis Halberstadiensis. Lünig. spicil. Eccles. im Anhang pag. 77.

IX. Statuta Ecclesiæ Collegiatæ S. Alexandri Eimbeccensis. Ludewigii Reliquiæ MSS. Tom. X. pag. 101.

X. Statuta & Privilegia Ecclesiæ S. Mariæ Magdalenzæ. Ludewig. l. c. Tom. XI. pag. 422.

XI. Statuta ejusdem Ecclesiæ ab Alberto Archi Ep. Moguntino & Magdeburgensi con-

ceffa. von Dreyhaupt Magdeburgifcher Saal
Creys Tom. I. pag. 891. n. 268. & pag.
919.

XII. Statuta Ecclefiz B. M. Virginis in
Wurtzen Mifnenf. Diœc. Lünig Contin. I.
fpicil. Ecclef. pag. 839.

XIII. Statuta Ecclefiz Cathedralis Cami-
nenfis. Lünig fpicil. Ecclef. III. theil fortsetz.
Cont. III. pag. 12.

XIV. Statuta Ecclefiz B. Mariæ Virgi-
niſ Wetzlarienfis. Subfid. Diplom. Tom. IV.
pag. 48.

XV. Statuta Ecclefiz Metropolitanæ
Bremenfis. Lünig Archiv. j. fpicil. Ecclef.
cont. III. pag. 960.

XVI. Statuta Ecclefiz Collegiatæ ad S.
Martinum Bingenfis. Subfid. Diplom. Tom.
II. pag. 338.

XVII. Statuta Ecclefiz Collegiatæ S.
Gangolphi Magdeburgenfis. Dreyhaupt l. c.
pag. 341.

XVIII. Statuta Ecclefiz Metropolitanæ
Magdeburgenfis Dreyhaupt l. c. pag. 482. n.
139.

XIX. Statuta Ecclefiz Collegiatæ S. Ni-
colai Magdeburgenfis. Dreyhaupt l. c. pag.
489.

XX. Statuta Ecclefiz Equeſtris ad S. Pe-
trum Wimpinenfis. Subfid. Diplom. Tomus
V. n. XIV.

XXI. Statuta Ecclesiæ Cathedralis Argentoratensis. Cramer Comment. de nobilitate Avita pag. 544.

XXII. Statuta Ecclesiæ Collegiatæ ad S. Philippum Cellensis continet subsid. Diplom. Tomus VI.

Edita sunt hæc statuta & proxime edentur adhuc plura, quin ulli Ecclesiarum præjudicii quidquam pertimescendum sit; imo Ecclesiis longe maximo cedet honori, si statuta earum typis divulgentur & observentur quam exactissime.

Foundationes a Prædecessoribus nostris factæ commonstrant, quam ardentè regnum Dei ad se rapere, ejus honorem dilatare & proximum juvare studuerint. Utinam nepotes non destruerent, quod Patres eorum veri Zelatores domus Dei ædificarunt! hæc aliqua monumenta e latebris protracta notiora reddere erit maxime proficuum, cum experientia optima rerum Magistra singulis diebus edoceat, quod plurimæ possessiones ex ignorantia documentorum dispereant.

Electio multivaria fata nonnisi e processibus earundem novioribus & antiquis inter se collatis addiscimus.

Titulum de præbendis & Dignitatibus quis condigne explicet? certe non nisi is, qui Ecclesiarum statuta & observantias ex asse noverit.

**Facile autem erit, pro intentione mea
suppetias ferre, si Ecclesiarum chartaria excu-
tiantur, tabularia publica inspiciantur, libri co-
piales antiqui, quorum ingens multitudo est,
probe examinentur & Diplomata ex iis ami-
ce subministrentur.**

**Prolixiori Tomi hujus recensione non
immoror, fat enim copiosus est**

ELEN-

ELENCHVS CHARTARVM.

I.

Statutum Insignis Ecclesie Collegiate B. Mariæ Virginis ad Gratus Moguntia, quod nullus recipiatur ad non vacantem præbendam, nec fiat promissio ad vacaturam, 1269. pag. 1

II.

Gratia expectativa a Gregorio XII. PP. ad Ecclesiam Frideslariensem concessa, 1407. 2

III.

Executio litterarum Apostolicarum subdelegatur, 1407. 5

IV.

Gratia expectativa a Joanne XXIII. PP. concessa, 1414. 7

V.

Acceptatio præbendæ vacantis per procuratorem facta, 1416. 10

VI.

Gratia expectativa ab Eugenio IV. PP. concessa, 1431. 12

VII.

Executoriales precedentium demandata, 1431. 18

VIII.

VIII.	
<i>Gratia expectativa a Nicolao V. PP. concessa post concordata, 1451.</i>	19
IX.	
<i>Reservatio Præbendarum a Paulo II. PP. facta, 1465.</i>	24
X.	
<i>Paulus II. PP. prædictæ reservationis executores constituit, 1465.</i>	27
XI.	
<i>Controversia cum Vicario Fridestariensi Apostolice proviso dirimitur, 1466.</i>	32
XII.	
<i>Litteræ Executoriæ Præcedentium.</i>	43
XIII.	
<i>Negotium permutationis beneficiorum quintuplicis a Theoderico Archi Episcopo Mogunt. committitur Decano S. Joannis Mog. 1452.</i>	52
XIV.	
<i>Statuta Ecclesiæ Equestris S. Petri in Valle Wimpinensi.</i>	64
XV.	
<i>Indultum conferendi preces Archi-Episcopales a Pio IV. PP. Joanni Gebbaro Archiep. Colon. concessum 1560.</i>	121
XVI.	
<i>Breve Benedicti XIII. PP. ad Capitulum Metropolitanum Coloniense contra Preces Archi Episcopales, 1724.</i>	125
XVII.	
<i>Prædicti Brevis insinuatio a Nuntio Apostolico facta, 1724.</i>	126
XVIII.	
<i>Aliud Breve ejusdem Pontificis ad alias Collegiatas ejusdem Diœcesis sub eodem dato priori investituræ & magis amplum, 1724.</i>	127
XIX.	

XIX.

Charta investiturae pro Precista Episcopali Marco Simonis ad Canonicatum Collegiatae SS. Germani & Mauritii Spira, 1611. 130

XX.

Charta investiturae pro Joanne Tutelio Canonico Collegiatae SS. Germani & Mauritii Spira Precista, 1655. 133.

XXI.

Preces, Episcopales pro Friderico Christiano Günter Clerico ad Canonicatum & praebendam Collegiatae SS. Germani & Mauritii Spira, 1735. 135

XXII.

Preces Augusti Episcopi Spirensis ad Ecclesiam Collegiatam SS. Trinitatis & OO. SS. pro Francisco Xaverio Auffmuth, 1770. 138

XXIII.

Statuta synodalia Humberti Episcopi Basileensis, 1400. 142

XXIV.

Castram Neuen-Beimburg oppignoratur Moguntinis, 1338. 157

XXV.

Qualiter Henricus Archiep. Mog. cum Bertholdo de Worbis & Joanne de Winzigerode circa castra Horburg & Gleichenstein convenerit, 1338. 160

XXVI.

Reversales Unionis Electoralis ab Henrico Archi Episcopo Mogunt. inita, 1338. 164

XXVII.

Henricus Archiep. Mog. curiam in Mörlebach elocaturus Landsidelrecht, 1338. 167

XXVIII.

Henricus Archiep. Mog. disponit de domo sua in Pinguia, 1338. 168

XXIX.

XXIX.

Inter Henricum A. M. & Joannem de Riedern & alios mutua renuntiatio, 1338. 169

XXX.

Henricus Archiep. Mog. Joannes & Walramus Comites in Spanheim & Balduinus Archi Ep. Trevirensis publica consulunt commercio, 1338. 171

XXXI.

Abbatissa & Conventus in Clarenthal in possessione bonorum suorum in Trechtingshausen manuteneantur, 1338. 173

XXXII.

Gerlacus de jazza consentit in venditionem variorum bonorum feudalium, 1339. 174

XXXIII.

Rudolphus Comes Palatinus Rbeni quod in Electione Regis Romanorum vocem habeat, declaratur, 1339. 175

XXXIV.

Dispositio circa scholas in stenden ab Alberto Episcopo Halberstadiense facta ab Henrico qua Metropolitana confirmatur, 1339. 176

XXXV.

Henricus Archiep. Mog. Stebonem de Horbusen conquirat Castrensem in Battinburg, 1339. 179

XXXVI.

Joannes de Pappberg conquiratur Castrensis in Battinburg, 1339. 181

XXXVII.

Henricus Archiep. Mog. Joannem de Lorcb conquirat Castrensem in Castro Clop. Sc. 1339. 182

XXXVIII.

Henricus Archiep. Mog. Johannem de Megilsbeym constituit scultetum in Gaubeckelheim pro acceptis mutuis quadringentis libris Hallens. 1339. 185

XXXIX.

XXXIX.

Computus Allodii Erfurtensis justificatur. 1339. 187

XL.

CL. Carrata vini monasterii Eberbacensis a thelonio pronuntiantur liberae. 1339. 188

XLI.

Foedus inter Ottonem Episcopum Herbipolensem, Henricum Archi. Episcopum Mog. & Joannem Burggravium Norimbergæ. 1339. 189

XLII.

Liquidatio Henrici Archiep. Mogunt. cum Conrado Officiato in Schowenburg. 1339. 195

XLIII.

Joannes Rex Bobemiæ petit ut Henricus Archiep. Mog. vices suas in Coronatione Reginæ Bobemiæ Beatricis suffraganeis suis Pragensi & Olomacensi committere velit. 196

XLIV.

Feudum Castrense in Nuwenstot, quod tenet Conradus Krug. 198

XLV.

L. Comitis Palatini Rheni ad Henricum Archi Ep. Mog. litteræ amicissimæ. 199

XLVI.

Credenciales a Commendatore Provinciali fratrum de Domo Theuton. ad Archi Episcopum Mog. date pro Hermannio sacerdote. 200

XLVII.

Litteræ Imperatoris provisores Archi Episcopatus Mog. concernentes. 201

)()(

XLVIII.

XLVIII.

Decimæ in Ströth monasterio Amelungsborne Diœc. Hildesiensis concessæ. 203

XLIX.

Castrenses in Amenenburg Henrico Archi Episcopo Mog. Joannem Clericum ad preces Archi Episcopales commendant. 204

L.

Henricus Archiep. Mog. Joannem de Graschaff conquistavit Castrensem in Battenburg. 1340. 205

LI.

Joannes de Graschaff Castrensis in Battenburg Henrico Archiep. Mog. concedit jus aperturæ in Nordernaa. 1340. 207

LII.

Henricus Archiep. Mog. dat in commissis ut cum suis debitoribus præsertim in Thuringia agatur. 1340. 208

LIII.

Godefridus Comes de Arnsburg Castrensis conquiritur in Battenburg. 1340. 209

LIV.

Benedictus XII. PP. jubet alienationes monasterii S. Albani factas revocari. 1340. 210

LV.

Recognitio Abbatis in Eberbach quod ex gratia Henrici A. M. navem fimo oneratam per theloneum in Ernfels transduserit. 1340. 212

LVI.

Burchardus de Dormüntz & alii damna terris Moguntinis illata resarcire appromittunt. 1340. 212

LVII.

LVII.

In causa Udalrici de Hanau & Reinbardi de Westerburg termini præfiguntur. 1340. 214

LVIII.

Engelbartus de Winsperg qualiter Henrico Archiep. Mog. servire velit & teneatur. 1340. 215

LIX.

Quod in causa Henrici Archiep. Mog. & Comitum Palatinorum Rbeni intuitu Castri Fürstenstein promuntiatum fuit, confirmatur. 1340. 217

LX.

Computus Cellarie Buchensis auditus. 1340. 218

LXI.

Feudum Castrense in Schwabsburg, quod habuit Hertwinus Rube von Nerstein. 1340. 219

LXII.

Hermannus de Hobinvels Henrico Archi Episcopo Moguntino ad sex annos sua spondet servitia. 1340. 220

LXIII.

Gyselbrecht de Wintbusen conquiritur Castrensis in Nuenstat. 1341. 222

LXIV.

Conradus Kolb conquiritur Castrensis in Lonstein. 1341. 223

LXV.

Knyf de Katzenhelenbogen conquiritur vasallus Moguntinus. 1341. 224

LXVI.

Henricus Archiep. Mog. eximitur ab iis, qui a Ludovico Imp. pro pace Provinciali per Thuringiam constituti sunt. 1341. 226

LXVII.

Affiliatio Monachium S. Agnetis Mog. cum Fratribus B. Mariæ de monte Carmelo. 1341. 227

LXVIII.

Judeus fidejussor cum non valeat judici adducere, carceri mancipatur. 1341. 228

LXIX.

Henricum Archi Episc. Mog. inter & Henricum de Cronenberg constituuntur arbitri. 1341. 229

LXX.

Capituli Mog. Consensus ut Henricus Archiep. eas possessiones, quas reliquit, denuo oppignorare possit. 1341. 230

LXXI.

Jus apertura in Nesen. 1341. 232

LXXII.

Petri de Buensheim reversales, quod ab Henrico Archiep. Mog. feudum Castrense in Weinheim obtinuerit. 1341. 233

LXXIII.

Theloneum Rbeni, quod Geisenbemi est, elocatur judeo in Crucenach. 1342. 234

LXXIV.

Henricus Archi Ep. Mog. Castrum & oppidum Saltza obtinet. 1342. 235

LXXV.

Henricus Archi Ep. Mog. recognoscit debita Hermannno Hund militi persolvenda. 1342. 237

LXXVI.

Fratribus de Saltza assignatur castrum Mühlberg. 1342. 239

LXXVII.

LXXVII.

Heilmannus de Prumheim fit vasallus Moguntinus.
1343. 240

LXXVIII.

Cuno de Harnawer miles ad servitia Moguntina assumitur. 1343. 241

LXXIX.

Eberhardus de Rinecke conquiritur Castrensis. 1343. 242

LXXX.

Otto de Valckenberg constituitur officiatu per tractum Frideslariensem. 1343. 244

LXXXI.

Judæi Moguntini quid Archi Episcopo & Capitulo Mog. solvere quot annis teneantur? 1343. 246

LXXXII.

Concordia inter Rupertum Ducem & Henricum Archi Ep. Mog. litteris confirmatur. 1343. 247

LXXXIII.

Petrus Gruel Castrensis in Clop fit officiatu in Algesheim. 1343. 248

LXXXIV.

Henricus III. Rom. Rex contectali suæ Agneti prædium Wirena in pago Wetereiba in proprium tradit.
1046. 250

LXXXV.

Henricus III. Rom. Rex prædium in Eschweg donat Ecclesiæ Spirensi. 1074. 252

LXXXVI.

Donatio Præposituræ Nuenburg in Wetereiba per Henricum III. Imperatorem Huzmanno Episcopo Spirensi facta. 1086. 253

LXXXVII.

Henricus III. Imp. Abbatiam Hornbach tradit Rudigero Episcopo Spirensi. 1087. 255

LXXXVIII.

Henricus III. Imp. donationem Abbatie in Hornbach Episcopo Spirensi factam non tantum confirmat sed & jus advocatie ejusdem Joanni Episcopo loci contradit. 1100. 257

LXXXIX.

Henricus VI. Imperator concambium monasterium Weissenburgense inter & cenobium Hemerodense super pradio in Mettenheim (bod. Neubofen & Rehboltz nec non vinea apud Einkirch factum, confirmat. 1194. 259

XC.

Concambium Abbatem Prumensem inter & Cenobium in Hemerod super villa Hillensheim & curte in Mutterstat. 1195. 262

XCI.

Monasterium Hirsaugiense pradium suum in Weingarten Capitulo Spirensi vendit. 119. 264*

XCII.

Littere testimoniales Joannis Archi Episcopi Trevirensis ad Philippum Romanorum Regem, quod Abbatie in Kauffungen, Eschwege, Hornbach & Schwarzach a pyssimae memoriae Romanorum Regibus & Imperatoribus Episcopatus Spirensi donatae sint. 119. 266*

XCIII.

Conradus Episcopus Spirensis Ecclesiam apud Diebsbrucken extra suburbium Spirense sitam monasterio ordinis S. Sepulchri in Denckendorff sub certis conditionibus donat. 1207. 267

XCIV.

XCIV.

Monasterium Hirsaugiense vendit Capitulo Spirensi IV. jugera vinearum in Meckenheim. 1219. 269

XCV.

Conradus de Scharphenberg Episcopus Spirensis & Mentensis hospitale juxta Capellam S. Stephani situm sub certis conditionibus donat ordini Teutonico. 1229. 270

XCVI.

Recognitio Abbatis & Conventus uterinae vallis erga Capitulum Spirense super decimis & obligatione curiae in Mechtersheim. 1225. 273

XCVII.

Monasterium in Clingenmünster censum IV. unciarum de manso in Mutterstat Ecclesiae Spirensi vendit. 1226. 273

XCVIII.

Fridericus & Joannes Fratres de Franckenstein remittant liti, quam habuere cum monasterio Hemerod ratione alvei juxta silvam Rechholz, approbante, & confirmante Henrico VII. Romanorum Rege. 1230. 274

XCIX.

Beringerus Episcopus Spirensis foundationem monasterii monialium de ponte salutis (Heilsbruck) eventualiter confirmat. 1232. 276

C.

Comites de Vabingen bona sua in villa Oberöewesheim cum Ecclesia ibidem donant monasterio Maulbrunnensi. 1232. 277

CI.

Conradus Episcopus Spirensis confirmat donationem Ecclesie in Billigheim Capitulo Spirensi a monasterio Weissenburgensi factam. 1235. 278

CII.

Monasterium Clingense jus patronatus Ecclesie in Offenbach Capitulo Spirensi donat. 1235. 280

CIII.

Monasterium Hirsaugiense vendit Capitulo Spirensi XXX. modios tritici de curia sua in Weingarten. 1236. 281

CIV.

Conradus Episcopus Spirensis confirmat venditionem XXX. modiorum tritici a monasterio Hirsaugiensi de curia sua in Weingarten Capitulo Spirensi factam. 1236. 282

CV.

Monasterium Divitis Augie donat Capitulo Spirensi pradium suum & jus patronatus Ecclesie in Meckenheim. 1236. 283

CVI.

Obligatio Capituli Majoris Ecclesie Wormatiensis de prestanda contra monasterium in Sünsheim evictione ratione bonorum Capitulo Spirensi in Ensfelnheim & Lüdelsheim venditorum. 1237. 284

CVII.

Gregorius IX. PP. confirmat donationem Ecclesie in Billigheim a monasterio Weissenburgensi Capitulo Spirensi factam. 1238. 285

CVIII.

CVIII.

Gregorius IX. PP. confirmat donationem Ecclesie in Offenbach a monasterio in Klingenmünster Capitulo Spirensi factam. 1238. 286

CIX.

Pronuntiatio sive sententia super alimentis in Ketsch hucusque monasterium Maulbrunnense inter & Pincernas de Weltesawa controversis per Conradum Episcopum Spirenses lata. 1238. 288

CX.

Monasterium Limburgense profitetur, quod universitas villæ Röttersheim jus habeat in silva monasterii ligna secandi & quod eadem universitas libera sit a jure quod Hofrecht dicitur. 1243. 290

CXI.

Henricus Episcopus Constantiensis profitetur, quod a monasterio de Sale L. marcas argenti mutuas acceperit. 1245. 291

CXII.

Conventus Dominici Sepulchri extra suburbium Spirensi vendit Capitulo Spirensi bona sua in Westheim & Lingenfeld. 1246. 292

CXIII.

Monasterium Sünsheim curtem suam in viculo Altheim prope Offenbach sitam Adelvolco Scholaastico Spirensi vendit. 1248. 293

CXIV.

Cöemptio foresti in Koetsch per Capitulum Spirenses cum conventu in Maulbronn & donatio jurium patronatus Ecclesie in Ketsch & Capelle in Superiori Oëwesheim a Bertboldo Abbate & Conventu dicti monasterii Capitulo facta. 1249. 265

)(X 5.

CXV,

CXV.

*Ecclesia in Ketsch & Capella in superiori Oewesheim
tum summi Pontificis tum Episcopi Spirensis Hen-
rici auctoritate Capitulo Spirensi ununtur. 1250.*

297

CXVI.

*Obligatio prædiorum in Genheim & Fischlingen per
Abbatem & Conventum monasterii Sünsheimensis
erga Capitulum Spirense. 1251.*

299

CXVII.

*Monasterium Odenbeimense vendit prædium suum in
Fischlingen Capitulo Spirensi. 1251.*

300

CXVIII.

*Abbatissa & Conventus in Syon bona sua in Fremers-
heim portenario Ecclesiæ Spirensis tradunt. 1252.*

302

CXIX.

*Monasterium in Sünsheim vendit Capitulo Spirensi
prædia sua in Genheim & Fischlingen. 1253.*

303

CXX.

*Wilhelmus Romanorum Rex recognoscit, quod jus
Advocatiæ monasterii Maulbronensis ad Episco-
pum Spirensem pertineat. 1255.*

304

CXXI.

*Abbas & Conventus monasterii Maulbronensis profi-
tentur, se singulis annis teneri Capitulo Spirensi
præsentare C. maldra filiginis de foresto & parte
decimarum in Ketsch. 1255.*

305

CXXII.

*Testimonium Abbatis Clingensis monasterii super censu
dimidii centenarii olei singulis annis ad lumen ante
imaginem B. M. V. in gradibus summæ ædis po-
sitam perpetuo ardens præsentando. 1256.*

306

CXXIII.

CXXIII.

Recognitio Domus hospitalis in Heimbach de variis censibus Capitulo Spirensi annue solvendis. 1257. 308

CXXIV.

Concambium Capitulum Spirense inter & Fratres Minores super curia Fronhof dicta. 1261. 309

CXXV.

Translatio Claustrum monialium ordinis Cisterc. de ponte salutis vulgo Heilsbruck ad villam Vaxzenboven. 1262. 310

CXXVI.

Moniales in Steinheim profitentur se Episcopo Spirensi esse subjectas. 1262. 317

CXXVII.

Reversales Prioris & Fratrum Ordinis Prædicatorum Spirensium erga Episcopum & Clerum ibidem super diversis. 1266. 318

CXXVIII.

Reversales Fratrum Ordinis Pœnitentiæ sive Saccatorum in Esslingen de non præjudicando parochiæ ibidem. 1268. 321

CXXIX.

Wernberus & Waltberus de Wiffloch omne jus suum quod ipsis in villa Brühl competebat, tradunt monasterio Maulbrunnen. 1268. 323

CXXX.

Ingramus senior & Ingramus junior de Heidelberg cedunt bona & jura sua in villa Brühl monasterio Maulbrunnen. 1268. 325

CXXXI.

CXXXI.

Concambium nomiales de ponte salutis inter & Capitulum Spirense super quibusdam agris & pratis.
1274. 326

CXXXII.

Compromissum Abbatis in Weissenburg & Capituli Spirensis punctio juris patronatus in Barbelroth.
1277. 327

CXXXIII.

Amicabilis compositio inter Capitulum Spirense, Abbatem Weissenburgensem & Decanum Spirensensem super jure patronatus in Barbelroth. 1277. 329

CXXXIV.

Compromissum Abbatis in Weissenburg & Capitulum Spirense punctio juris patronatus in Barbelroth.
1277. 331

CXXXV.

Cessio juris patronatus Ecclesie in Barbelroth per monasterium Weissenburgense Capitulo Spirensi.
1277. 333

CXXXVI.

Obligatio penitentium ultra lutum leporis de non mutando suum ordinem sub certis pœnis. 1281.
334

CXXXVII.

Reversales Prioris Provincialis fratrum Ordinis B. M. de monte Carmelo de non impediendo plebanum in Eslingen. 1281. 335

CXXXVIII.

Ulteriores Reversales. 1281. 337

CXXXIX.

CXXXIX.

Adolphus Rom. Rex in Scultetum & cives oppidi Esslingen animadvertit quod contra prohibitionem Regiam moniales in præjudicium Ecclesiæ parochialis ibidem admiserint. 1292. 339

CXL.

Investitura ad Ecclesiam in Hambach. 1294. 340

CXLI.

Gerhardus Episcopus Spirensis instituit duas præbendas sacerdotales in Choro S. Stephani Ecclesiæ Spirensis. 1369. 341

CXLII. a)

Archiepiscopatus Herbipolenses. circ. an. 1453. 345.

CXLII. b)

Otto Rex cuidam Rabangar donat mancipia. 945. 396

CXLIII.

Otto Imp. Bernbobo fideli suo curtem Donnissa donat. 397

CXLIV.

Donatio Ecclesiæ in Mengersrodt facta ab Ordinario confirmatur. 399

CXLV.

Consecratio & dotatio Capellæ in Enckerich. 1125. 401

CXLVI.

Concambium cum monasterio Ravengirsburg pro dilatando cemeterio in Enckerich. 492

CXLVII.

CXLVII.

*Confirmatio Adelberti Archiep. Mog. super Ecclesia
& bonis in Honrein. 1138. 403*

CXLVIII.

*Littera super monte S. Christofferi in Montzechen.
1148. 404*

CXLIX.

*Confirmatio Fri derici Imp. super Ecclesia in Hon-
rein &c. 1166. 406*

CL.

*Curtis & bona Ravengirsburgensium in Diepach &
Mannenbach pronuntiantur sub certo modo libera.
1190. 408*

CLI.

*Ecclesia in Mengersrodt ab invasionibus Folkeri mi-
litis liberatur c. 1190. 410*

CLII.

*Libertas curtis & bonorum R. in Enckerich confir-
matur. 1239. 412*

CLIII.

Littera curie de Montzechen. 1265. 414

CLIV.

*Bona in Raumen tradito monasterio Ravengirsburg.
1271. 415*

CLV.

De Ecclesia in Horben. 1275. 416

CLVI.

*Littera de Treyse & de Sylva juxta Sennsbach.
1275. 417*

CLVII.

*Curtilis cum attinentiis donatur Ravengirsburgensi-
bus. 1277. 419*

CLVIII.

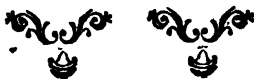
	CLVIII.	
<i>Bona in Raunen ad Ecclesiam in R. pertinentia qua- liter sint libera. 1277.</i>		419
	CLIX.	
<i>De curia in Trechtingshausen. 1277.</i>		421
	CLX.	
<i>Monasterium R. ex legato acquirit bona in Drech- tingesbusen. 1278.</i>		422
	CLXI.	
<i>De jure vendendi vinum in Bibern. 1283.</i>		423
	CLXII.	
<i>C. Comes Slo. consentit in translationem bonorum in Mengesroitt a Wenzone in Ravensirgsburgenses factam. 1284.</i>		424
	CLXIII.	
<i>Emptio partis ville Mengersroit Joannis Heintzen- berg. 1285.</i>		425
	CLXIV.	
<i>Legatum vineæ Bingenfis Ecclesie in R. factum. 1287.</i>		426
	CLXV.	
<i>Littera de hominibus nostris non recipiendis in civitas Kirpergenses. 1288.</i>		427
	CLXVI.	
<i>De Curia Schonenborn. 1290.</i>		428
	CLXVII.	
<i>Monasterium R. emit bona in Dorwiler. 1290.</i>		430
	CLXVIII.	
<i>F. de Münster Meyfeld consentit in oppignorationem Sc. bonorum feudaliū. 1290.</i>		431
	CLXIX.	
<i>Molendinum in Gentzingen elocatur. 1293.</i>		432
	CLXX.	

	CLXX.	
<i>Resignatio bonorum in Treysa.</i>	1294.	434
	CLXXI.	
<i>Molendinum apud Enckerich elocatur hereditarie.</i>		435
	1295.	
	CLXXII.	
<i>Littera censuum Capelle in Pingwia.</i>	1296.	436
	CLXXIII.	
<i>Littera de quibusdam bonis in Treysa.</i>	1297.	440
	CLXXIV.	
<i>Qualiter curia in Treys tradita sit monasterio.</i>	1297.	441
	CLXXV.	
<i>S. de Smedburg bona sua in Werchwilre legat ad presentias in R.</i>	1299.	443
	CLXXVI.	
<i>Ama vini annua venditur J. de Heintzenberg Canonico in R.</i>	1300.	445
	CLXXVII.	
<i>Collatio curiæ in Schonborn a Fr. de Senbeym facta Ravengirsburgensibus.</i>	1304.	447
	CLXXVIII.	
<i>Schonbornor hof wird von bann Wein frey gesprochen.</i>	1308.	448

(De monasterio isthoc suo tempore plura.)

Valete & favete Amici! Dabam Moguntia die
vigesima prima mensis Julii An. MDCCLXXIV.

I.

STATVTVM QVOD NVLLVS RECI- PLATVR AD NON VACANTEM PREBEN- DAM NEC FIAT PROMISSIO AD VACA- TVRAM.

Conradus Decanus & Capitulum Eccle-
sie sancte *Marię ad gradus* Mogunt.
universis presentes litteras inspectu-
ris salutem in Domino. Cum Canonica prohibe-
ant instituta ut nulla ecclesiastica ministeria seu
etiam beneficia vel Ecclesie tribuantur alicui seu
promittantur antequam vacent *) ne desiderare quis

Tom. V.

A

in

*) Statutum hoc cetero dignum a Capitulo insignis
Ecclesie Collegiate B. M. V. ad Gradus Mogunt.
eo ipso ævo conditum est, quo Mandata, Expe-
ctativa & Reservationes in Ecclesias Germanie tur-
matim irruere cœperunt.

Hac de materia sat superque egimus in præfa-
tione Tomi IV, præcedentis; hinc modo non li-
bet, nauseam denuo excitare. Id ad mentem
statuti nostri meminisse sufficiat, quod votum cap-
tandæ mortis etiam Gentilibus jam fuerit abomi-
nabile.

in mortem proximi videatur in cuius locum & beneficium se crediderit successurum, cum enim in ipsis legibus Gentilium etiam inveniatur inhibitum turpe est & divini animadversione plenum iudicii si locum in Ecclesia Dei future successione expectatio habeat quam Gentiles curarunt etiam condemnare, hinc est quod nos provida & communi deliberatione prehabita fide data & corporali super hoc prestito juramento unanimi voluntate & consensu statuimus ut nullus de cetero in Ecclesia nostra ad prebendam recipiatur antequam vacet vel de ipsa alicui spes aut promissio ulla fiat. In cuius rei perpetuam memoriam sigillum Capituli Ecclesie nostre duximus apponendum. Datum & Actum *Moguntie* Anno Domini M^o CC^o LX nono.

II.

GRATIA EXPECTATIVA A GREGOR. XII. PP. AD ECCLESIAM FRIDESLAR. CONCESSA.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei Venerabili Fratri Archi Episcopo Maguntinensi salutem & Apostolicam benedictionem. Dilecti filii *Bertoldi Lamperti* pauperis Clerici tue Diocesis apud sedem Apostolicam constituti supplicationibus inclinati fraternitati tue per Apostolica scripta mandamus, quatenus de vita & conversatione ipsius Clerici qui ut asserit aliquod beneficium ecclesiasticum non obtinet & quem per certos examinatores

tores super hoc deputatos a nobis de litteratura examinari fecimus diligenter quique in illa reper- tus est ydoneus ad ecclesiasticum beneficium obti- nendum solerter inquirens si eum vite laudabilis & honeste conversationis esse repereris & aliquod be- neficium ecclesiasticum non obtineat aliudque non obsistat canonicum, ei de aliquo beneficio ecclesia- stico cum cura vel sine cura consueto ab olim Cle- ricis secularibus assignari, dummodò in Ecclesia Cathedrali non existat cujus fructus redditus & pro- ventus si cum cura viginti si vero sine cura fuerit quindecim marcharum argenti secundum taxationem decime si taxatum fuerit vel si taxatum non fuerit secundum quod de ipso pro decima commu- niter persolvi consuevit valorem annum non ex- cedant, ad collationem vel presentationem dile- ctorum filiorum Decani & Capituli Ecclesie sancti Petri Fritzlar. dicte tue Dioc. communiter perti- nente, si quod in civitate Maguntina vel dicte dio- cesi vacat ad presens vel cum vacaverit *) quod idem Clericus infra unius mensis spatium postquam sibi de ipsius beneficii vacatione constiterit, duxerit acceptandum, auctoritate nostra providere pro- cures ac inducens per te vel alium seu alios eun- dem Clericum in corporalem possessionem benefi- cii huiusmodi & defendens inducendum ac faciens ip- sum

A 2

sum

*) Aliquas expectatarum formulas, lectu quidem non jucundas, scitu tamen necessarias e tenebris protrahere duximus operæ pretium, ut sera sciat Germanorum posteritas, qua super re eorum Pa- tres olim gravissimas excitarent querelas.

sum ad illud etiam si canonicatus & prebenda fue-
 rit ut est moris admitti, sibi que de ipsius beneficii
 fructibus redditibus proventibus juribus & obven-
 tionibus universis integre responderi, Contradi-
 ctiores per censuram Ecclesiasticam appellatione
 postposita compescendo, non obstantibus si aliquem
 super provisionibus sibi faciendis de hujusmodi vel
 aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus Gene-
 rales vel speciales dicte sedis vel legatorum ejus
 sub quacumque verborum forma litteras impetra-
 rint etiam si per eas ad inhibitionem reservationem
 & decretum vel alias quomodolibet sit processum,
 quibus omnibus preterquam auctoritate nostra hu-
 jusmodi beneficia expectantibus eundem Clericum
 in hujusmodi beneficii affectatione volumus ante-
 ferri, sed nullum per hoc eis quo ad affectationem
 beneficiorum aliorum prejudicium generari, seu
 si eisdem Decano & Capitulo vel quibusvis aliis
 communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum
 quod ad receptionem vel provisionem alicujus mi-
 nime teneantur & ad id compelli aut quod interdi-
 ci suspendi vel excommunicari non possint quod-
 que de beneficiis Ecclesiasticis ad eorum collationem
 vel presentationem conjunctim vel separatim spe-
 ctantibus nulli valeat provideri per litteras Apo-
 stolicas non facientes plenam & expressam ac de ver-
 bo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem &
 qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel
 speciali cujuscunque tenoris existat per quam pre-
 sentibus non expressam vel totaliter non insertam
 effectus earum impediri valeat quomodolibet vel
 differ-

differrī & de qua eujusque toto tenore habenda sit in noſtris litteris mentio ſpecialis, volumus autem quod ſi tu preſentes litteras non potueris ſeu nolueris exequi, dilecti filii Prepoſitus *ſancti Victoris* & Cuſtos *ſancti Petri* extra muros Magunt. Eccleſiarum litteras ipſas ac omnia & ſingula in eis contenta ſecundum ipſarum litterarum tenorem exequi poſſint & debeant ſuper quo eis tenore preſentium mandatum damus & etiam poteſtatem & inſuper p^ontis Decano & Capitulo ne de hujusmodi beneficio interim etiam inſinuationem preſentium & proceſſuum per eos habitorum eis factam, niſi poſtquam eis conſtiterit quod idem Clericus hujusmodi beneficium acceptare noluerit, diſponere quoquomodo preſumant diſtrictius inhibemus, decernentes irritum & inane ſi ſecus ſuper premiffis a quoquam quavis auctoritate ſcien- ter vel ignoranter contigerit attemptari. Datum *Rome* apud ſanctum Petrum Kal. Januarii Pontificatus noſtri Anno primo.

III.

EXECVTIO LITTERARVM APOSTOLICARVM SVBDELEGATVR.

Iohannes Dei gratia ſancte Maguntine ſedis Archiepiſcopus ſacri Imperii per Germaniam Archicancellarius honorabilibus Prepoſito *ſancti Victoris* & Cuſtodi *ſancti Petri* extra muros Magunt.

Ecclesiarum devotis nostris dilectis salutem in Domino sempiternam. Litteras sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri Dñi *Gregorii* Divina providentia Pape duodecimi ejus vera bulla plumbea cum cordula canapis impendente more Romane curie bullatas sanas & integras non vitiatas nec cancellatas sed omni prorsus vitio & suspicione carentes nos noveritis recepisse, quarum tenor sic incipit : *Gregorius* Episcopus servus servorum Dei Venerabili fratri Archi. Episcopo Maguntensi salutem & Apostolicam benedictionem. Dilecti filii *Bertoldi Lamperti* pauperis Clerici tue diocesis apud sedem Apostolicam constituti supplicationibus inclinati &c. & sic finit : Datum *Rome* apud *sanctum Petrum* Kal. Januarii Pontificatus nostri anno primo. Post quarum quidem litterarum Apostolicarum presentationem & receptionem licet pro parte prefati *Bertoldi* principalis nobis fuerit humiliter supplicatum ut ad executionem dictarum litterarum Apostolicarum procedere dignaremur tamen quia aliis arduis nostris & Ecclesie nostre negotiis sumus prepediti sic quod premissis personaliter intendere non valemus negotium provisionis hujusmodi & aliorum incumbentium ad vos duximus remittendum & remittimus per presentes nos ob hoc legitime in hiis scriptis excusantes. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Erenfels* feria sexta ante festum Penthecostes Anno Dñi Millesimo quadringentesimo septimo.

Litteræ executoriales *Heinrici Præpositi sancti Victoris & Johannis Custodis S. Petri extra muros Magunt.* datz sunt eodem anno die quinta decima mensis Maji sub stilo Curiz consueto.

IV.

GRATIA EXPECTATIVA A JOANNE
XXIII. PP. CONCESSA.

Iohannes Episcopus servus servorum Dei dilecto filio Scolastico Ecclesie sancti *Johannis Ameneburgensis* Magunt. Dioc. salutem & Apostolicam benedictionem. Dignum arbitramur & congruum ut illis se reddat sedes Apostolica gratiosam quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragentur, volentes itaque dilectum filium *Johannem Munden* Clericum Magunt. dioc. apud nos vite & morum honestate aliisque probitatis & virtutum meritis multipliciter commendatum horum intuitu favore prosequi gratioso, Discretionitue per Apostolica scripta mandamus quatenus si per diligentem examinationem eundem Johannem ad hoc ydoneum esse repereris super quo tuam conscientiam oneramus beneficium Ecclesiasticum cum cura vel sine cura consuetum Clericis secularibus assignari, cujus fructus redditus & proventus si cum cura viginti quinque, si vero sine cura fuerit decem & octo marcarum argenti secundum taxationem decime valorem annum non excedat ad dilectorum filiorum Abbatis & Conventus monasterii Hersfel-

denſis ordinis ſancti *Benedicti* nec non *Prepoſiti*,
Decani, *Scolastici*, *Cantoris*, *Custodis* & *Capituli*
ſingulorumque *canonicorum* & *perſonarum Eccle-*
ſie ſancti *Petri* *Fritzlarienſis* dicte *dioc.* collatio-
nem, *proviſionem*, *preſentationem* ſeu *quamvis*
aliam diſpoſitionem *communiter* vel *diviſim* *perti-*
nenſis ſi *quod vacat* ad *preſens* vel *cum vacaverit*
quod dictus Johannes *per ſe* vel *procuratorem ſu-*
um ad hoc legitime conſtitutum *infra menſis unius*
ſpatium *poſtquam ſibi* vel *eidem procuratori vaca-*
tio illius innotuerit *duxerit acceptandum conferen-*
dum *eidem Johanni* *poſt acceptationem* *hujusmodi*
cum omnibus juribus & *pertinentiis ſuis* *donationi*
tue auctoritate noſtra reſerves *diſtrictius inhi-*
endo *eisdem Abbati* *conventui* *Prepoſito* *Decano* *Sco-*
laſtico *Cantori* *Cuſtodi* *Capitulo* *Canonicis* & *per-*
ſonis *ne de hujusmodi beneficio* *interim etiam ante*
acceptationem eandem *nifi poſtquam eis conſtiterit*
quod Johannes vel *procurator predicti* *illud nolue-*
runt acceptare, *diſponere* *quoquomodo preſumant*
ac nichilominus beneficium *hujusmodi* *quod reſer-*
vabis ſi ut premittitur vacat *aut cum vacaverit* *cum*
omnibus juribus & *pertinentiis ſupradictis* *prefato*
Johanni *poſt acceptationem predictam* *eadem au-*
toritate conferas & *affignes*, *inducens* *per te* vel
alium ſeu alios eundem Johannem vel *procurato-*
rem ſuum *ejus nomine* *in corporalem poſſeſſionem*
beneficii *juriumque* & *pertinentiarum predictorum*
& *defendens* *inductum* *ac faciens ſibi* *de hujusmo-*
di beneficii *fructibus* *redditibus* *proventibus* *juribus*
& *obventionibus* *universis* *integre reſponderi,*

con-

contradictōres per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, non obstantibus si aliqui super provisionibus sibi faciendis de hujusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales vel speciales dicte sedis vel legatorum ejus litteras impetrarint etiam si per eas ad inhibitionem reservationem & decretum vel alias quomodolibet sit processum, quibus omnibus preterquam auctoritate nostra hujusmodi beneficia expectantibus prefatum Johannem in hujusmodi beneficii affecutione volumus anteferri sed nullum per hoc eis quoad affecutionem beneficiorum aliorum prejudicium generari seu si Abbati Conventui Preposito Decano Scolastico Cantori Custodi Capitulo Canonicis & personis prefatis vel quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata sede indultum existat quod ad receptionem vel provisionem alicujus minime teneantur & ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari non possint quodque de hujusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem seu quamvis aliam dispositionem conjunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem & qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cujuscunque tenoris existat per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri & de qua cujusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mencio specialis aut si

hodie pro alio vel aliis super equali vel equalibus gratia seu gratiis de simili beneficio ad collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem Abbatis Conventus Prepositi Decani Scolastici Cantoris Custodis Capituli Canonicorum & personarum predictorum communiter vel divisim pertinente litteras nostras duxerimus concedendas, nos enim tam illas quam presentes effectum sortiri volumus quacunque constitutum Apostolica contraria non obstante. Et insuper si dictus Johannes ad hoc repertus fuerit idoneus ut prefertur ex tunc perinde decernimus & inane si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari ac si die datarum presentium beneficium hujusmodi si quod vacabattunc aut cum vacaret, quod dictus Johannes acceptaret ut prefertur conferendum eidem Johanni post acceptationem predictam Donationi Apostolice cum interpositione Decreti duxissemus specialiter reservandum. Datum *Bononie* VIII. Kalendas Junii Pontificatus nostri Anno primo.

V.

ACCEPTATIO PRÆBENDÆ VACANTIS PER PROCURATOREM FACTA.

In nomine Domini Amen. Anno a Nativitate ejusdem Millesimo quadringentesimo sedecimo, Indictione nona Apostolica sede pastore vacante, vicesima septima die mensis Junii hora nona vel quasi

quasi in ambitu Ecclesie sancti *Martini Cassellensis* Magunt. Dioc. in mei Notarii publici testiumque infracriptorum ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum presencia personaliter constitutus providus & discretus vir Dominus *Johannes Amelungen* Altarista dicte ecclesie sancti *Martini* dicte Dioces. procurator ad infra-scripta a discreto viro Domino *Wigando Vitratoris* de *Cassel* clerico dicte Dioc. constitutus prout de sui procurationis mandato mihi Notario subscripto legitime constabat atque constat, asserens nondum mense elapso ad sui noticiam devenisse Canonicatum & prebendam in Ecclesia *Sti Petri* Fritzlariensi dicte Dioc. ex obitu Domini *Johannis Deynen* ultimi & immediati possessoris ejusdem Canonicatus & prebende vacare, unde eosdem Canonicatum & prebendam ut sic vel alias quovis modo vacantes nomine procuratorio dicte Dni *Wigandi* vigore cujusdam *gratie Apostolice* eidem Dño *Wigando* per sanctissimum in Christo Patrem & Dominum nostrum olim Dñm *Johannem* Divina providentia Papam *vicefimum tertium* de beneficio Ecclesiastico cum cura vel sine cura vacante vel vacaturo ad collacionem honorabilium virorum Dñorum Prepositi Decani Scolastici Cantoris Thesaurarii & Capituli singulorumque Canonicorum & personarum Ecclesie *Sancti Petri* Fritzlariensis dicte Dioc. communiter vel divisim pertinente sub dato VI. Kalendas Junii Pontificatus ejusdem Dni *Johannis* Anno primo facte in Dei nomine acceptavit protestans quod si hujusmodi prebenda sub dicte sua gratia minime cadat aut de jure sibi non debeatur, quod

quod tunc saluum & illesum sibi remaneat jus quodcumque beneficium sibi dicte sue gratie debens aut cadens acceptandi super quibus omnibus aliis & singulis idem Dñs *Johannes* procuratorio nomine quo supra, peciit sibi a me Notario infra scripto tot quot necessaria fuerint confici instrumenta. Acta sunt hec Anno Indictione mense die hora & loco quibus supra presentibus honorabilibus & discretis viris Dñis *Johanne Nordirbusen & Johanne Adolphi* Canonicis Ecclesie sancti *Martini* Cassellensis Mag. Dioc. testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

Et Ego *Johannes Wynrich* Clericus de Cassel Mag. Dyoc. publicus Imperiali auctoritate Notarius, quia predictae acceptationi aliisque omnibus & singulis premissis dum sic ut premittitur fierent & agerentur una cum prenotatis testibus presens interfui eaque sic fieri vidi & audivi, ideoque presens publicum Instrumentum per me fideliter scriptum inde confeci subscripsi & in hanc publicam formam redegī signo & nomine meis solitis & consuetis signavi rogatus & requisitus in fidem & testimonium omnium premissorum.

VI.

GRATIA EXPECTATIVA AB EVGENIO IV. PP. CONCESSA.

E*ugenius* Episcopus servus servorum Dei dilecto filio *Andree Grinczinger* Canonico Ecclesie sancti
 ti

Et *Petri* Fritzlar. Mag. Dioc. familiari nostro salutem & Apostolicam benedictionem. Grata familiaritatis obsequia que nobis hactenus impendisti & adhuc sollicitis studiis impendere non desistis nec non nobilitas generis vite ac morum honestas aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita quibus personam tuam tam familiari experientia quam etiam fide dignorum testimoniis juvari percepimus nos inducunt ut tibi reddamur ad gratiam liberales, volentes itaque tibi qui etiam continuus noster commensalis & ut asseris de nobili genere procreatus nec non in vicesimo tertio vel citra tue etatis anno constitutus existis premissorum obsequiorum & meritorum tuorum intuitu gratiam facere specialem Canonicatum Ecclesie sancti *Petri Fritzlariensis* Mag. Dioc. cum plenitudine juris Canonici Apostolice tibi auctoritate conferimus & de illo etiam providemus prebendam vero ac dignitatem personatum vel officium ejusdem ecclesie etiamsi ad hujusmodi dignitatem, personatum vel officium consueverit quis per electionem assumi, eique cura immineat animarum, dummodo dignitas ipsa principalis non existat, nec non beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura etiamsi canonicatus & prebenda alterius quam Cathedralis Ecclesie fuerit, cujus quidem beneficii fructus, redditus & proventus si cum cura viginti quinque, si vero sine cura fuerit, decem & octo marcarum argenti secundum taxationem decime valorem annum non excedant, ad collationem, provisionem, presentationem seu quamvis aliam dispositionem Venerabilis fratris nostri

nostri Patriarche Aquilegiensis & dilectorum filio-
 rum Prepositi Decani Scolastici Cantoris Capituli
 singulorumque Canonicorum & personarum Eccle-
 sie Aquilegiensis communiter vel divisim pertinens,
 si qua vacant ad presens vel cum vacaverint que
 tu per te vel procuratorem tuum ad hoc legitime
 constitutum infra unius mensis spatium postquam
 tibi vel eidem procuratori vacatio illorum innotue-
 rit duxeris acceptanda, conferenda tibi post acce-
 ptationem hujusmodi cum omnibus juribus & per-
 tinentiis suis Donationi Apostolice reservamus di-
 strictius inhibentes Venerabili fratri nostro Archi
 Episcopo Magunt. & dilectis filiis Capitulo dicte
 Ecclesie beati *Petri* ac illi vel illis ad quem vel ad
 quos in eadem Ecclesia sancti *Petri* prebendarum ac
 dignitatum personatum vel officiorum collatio pro-
 visio presentatio electio seu quevis alia dispositio
 communiter vel divisim pertinet ne de prebenda
 ac dignitate personatu vel officio nec non eisdem
 Patriarcha Preposito Decano Scolastico Cantore Ca-
 pitulo Ecclesie Aquilegiensis Canonicis & personis
 ne de beneficio hujusmodi interim Ecclesia ante ac-
 ceptationem eandem, nisi postquam eis constiterit,
 quod tu vel procurator predictus illa nolueritis ac-
 ceptare disponere quoquomodo presumant ac de-
 cernentes ex nunc irritum & inane si secus super
 hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel igno-
 ranter contigerit attemptari non obstantibus con-
 stitutionibus & ordinationibus Apostolicis ac decre-
 to Canonicorum nec non sancti *Petri* predicti &
 ejusdem nec non alterius in qua beneficium hujus-
 modi

modi forsitan fuerit ecclesiarum jure jurando confirmatione apostolica vel quavis alia firmitate roboratis statutis & consuetudinibus contrariis quibuscunque aut si aliqui Apostolica vel alia quavis auctoritate in eadem Ecclesia sancti Petri in Canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant seu si super provisionibus inibi faciendis de canonicatibus & prebendis ac dignitatibus personatibus vel officiis predictae Ecclesiae sancti Petri ac hujusmodi speciales aut aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus Generales Apostolice sedis vel legatorum ejus litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem reservationem & decretum aut alias quomodolibet sit processum quibus omnibus preterquam auctoritate nostra in ipsa ecclesia sancti Petri receptis vel prebendas ac dignitates personatus vel officia in eadem nec non beneficia hujusmodi expectantibus te in prebenda ac dignitatis personatus vel officii nec non beneficii hujusmodi affecutione volumus anteferri sed nullum per hoc eis quoad affecutionem prebendarum ac dignitatum personatum vel officiorum aut beneficiorum aliorum prejudicium generari, seu si eisdem Patriarche Archiepiscopo Preposito Decano Scolastico Cantori Capitulis Canonicis & personis vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum, quod ad receptionem vel provisionem aliam minime teneantur & ad id compelli non possint, quodque de Canonicatibus & prebendis ac dignitatibus personatibus vel officiis ipsius ecclesiae sancti Petri nec non hujusmodi vel aliis beneficiis Ecclesiasticis ad

eorum collationem, provisionem, presentationem electionem seu quamvis aliam dispositionem conjunctim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de hujusmodi indultomentionem aut qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cujuscunque tenoris existat per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus hujusmodi gratie impediri valeat quomodolibet vel differri de qua cujusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis, aut si presens non fueris ad prestandum de observandis statutis & consuetudinibus sancti *Petri* & aliarum Ecclesiarum predictarum solita juramenta, dummodo in absentia tua per procuratorem ydoneum & cum ad ecclesias ipsas accesseris corporaliter illa prestes, quodque in dicto anno constitutus ad obtinendam dignitatem personatum seu cum cura officium vel beneficium hujusmodi in premissa pateris etate defectum, seu si hodie pro alio vel aliis super equali vel equalibus gratia seu gratiis in eadem Ecclesia sancti *Petri* ac de simili beneficio ad collationem provisionem presentationem seu quamvis aliam dispositionem Patriarche Prepositi Decani Scolastici Cantoris Capituli Ecclesie Aquilegensis Canonorum & personarum predictorum communiter vel divisim pertinente litteras nostras duxerimus concedendas, nos enim tam illas quam presentes effectum sortiri volumus, quacunque constitutione Apostolica contraria non obstante, quodque quam primum dignitatem personatum aut cum

cura

cura officium vel beneficium hujusmodi fueris vigore presentium pacifice affectus, eodem presentium littere & processus habiti per easdem & quecumque inde secuta quoad incompatible duntaxat fiat cassa & irrita nulliusque roboris vel momenti & insuper tecum ut dignitatem personatum aut cum cura beneficium vel officium hujusmodi si tibi vigore presentium conferatur recipere & retinere libere & licite valeas, defectu predicto ac Lateranensis Concilii & quibusvis aliis constitutionibus nec non predictis statutis & consuetudinibus ceterisque contrariis nequaquam obstantibus auctoritate prefata tenore presentium de gratia speciali dispensamus, proviso quod dignitas personatus aut cum cura officium seu beneficium hujusmodi debitis propterea non defraudetur obsequiis & animarum cura in dignitate vel personatu si qua illi immineat & in cum cura officio vel beneficio predictis nullatenus negligatur. nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre collationis provisionis reservationis inhibitionis constitutionis voluntatis & dispensationis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis Dei & beatorum *Petri & Pauli* Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum *Rome* apud sanctum *Petrum* anno incarnationis Dominice Millesimo quadringentesimo tricesimo primo octavo Kalendas Maji Pontificatus nostri anno primo.

VII.

EXECVTORIALES DEMANDATÆ.

E*ugenius* Episcopus servus servorum Dei venerabili fratri Episcopo Elettensi & dilectis filiis Abbati monasterii de *slich* ac Decano Ecclesie beate *Marie Rodenbergensis*, Aquilegiensis & Magunt. Dioc. salutem & Apostolicam benedictionem. Grata dilecti filii *Andree Grintzinger* Canonici Ecclesie sancti *Petri* Fritzlar. Mag. Dioc. familiaris nostri familiaria obsequia que nobis hætenus impendit & adhuc sollicitis studiis impendere non desistit, nec non nobilitas generis &c. & sic finit: Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum per vos alium seu alios eundem *Andream* vel procuratorem suum ejus nomine ex nunc in predicta Ecclesia sancti *Petri* auctoritate nostra prefata in Canonicum recipi facientes & in fratrem stalli sibi in Choro & loco in Capitulo ipsius Ecclesie sancti *Petri* cum dicti juris plenitudine assignatis prebendam ac dignitatem personatum vel officium nec non beneficium hujusmodi per vos ut premittitur reservata, si tempore hujusmodi nostre reservationis vacabant vel postea vacaverunt aut cum vacaverint ut preferatur cum omnibus juribus & pertinentiis supradictis eidem *Andree* post acceptationem hujusmodi auctoritate nostra prefata conferre & assignare curetis inducentes eum vel procuratorem suum ejus nomine in corporalem possessionem prebende ac dignitatis personatus vel officii nec non beneficii
hu-

hujusmodi juriumque & pertinentiarum predictorum & defendatis inductum ac facientes ipsum *Andream* vel procuratorem suum pro eo ad dignitatem personatum vel officium ac beneficium hujusmodi ut est moris admitti sibi que de Canonicatus & prebende ac dignitatis personatus vel officii nec non beneficii hujusmodi fructibus redditibus proventibus juribus & obventionibus universis integre responderi, non obstantibus omnibus supradictis aut si Patriarche Archi Episcopo Preposito Decano Scolastico Cantori Capitulis Canonicis & personis predictis vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sede indultum existat quod interdici suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem Contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo. Datum *Rome* apud *S. Petrum* Anno Inc. Dom. MCCCCXXXI. octavo Kal. Maji Pont. firi anno primo.

VIII.

GRATIA EXPECTATIVA A NICOLAO V. PP. CONCESSA POST CONCORDATA.

N*icolaus* Episcopus servus servorum Dei dilecto filio *Johanni Lurtholdi de Friczlaria* Clerico Mag. Dioc. salutem & Apostolicam benedictionem. Vite ac morum honestas aliaque laudabilia probi-

tatis & virtutum merita super quibus apud nos fide digno commendaris testimonio nos inducunt ut tibi reddamur ad gratiam liberales, volentesque ita tibi, qui ut asseris in vicesimo vel circa tue etatis anno constitutus existis premissorum meritorum tuorum intuitu gratiam facere specialem unum vel duo beneficium seu beneficia Ecclesiasticum seu Ecclesiastica etiam alterum cum cura aut quodlibet ipsorum Canonicatus & prebenda vel officium in Collegiata Ecclesia existat, & ad officium hujusmodi consueverit quis per electionem assumi cujus seu quorum fructus redditus & proventus si ipsorum aliqua cum cura viginti quinque si vero sine cura fuerint, si ipsa duo fuerint, decem & octo marcarum argenti secundum estimationem de Camera valorem annuum non excedant, ad dilectorum filiorum Prepositi Decani Scolastici Cantoris Custodis & Capituli singulorumque Canonicorum & personarum sancti *Petri Friczlariensis* ac dilecte in Christo filie *Abbatisse secularis sancte Crucis in Kouffungen* Mag. Dioc. Ecclesiarum etiam dignitatum personatum administrationum & officiorum que in illis obtinent collationem provisionem, presentationem electionem seu quamvis aliam dispositionem communiter vel divisim pertinens seu pertinentia si quod vel si qua vacat seu vacant ad presens aut cum vacaverit seu simul vel successive vacaverint quas seu que tu per te vel procuratorem tuum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium postquam tibi vel ejus procuratori vacatio illius vel illorum innotuerit duxeris acceptandum vel accep-

acceptanda conferendum seu conferenda tibi post acceptationem hujusmodi cum omnibus juribus & pertinentiis suis Donationi Apostolice reservamus districtius inhibentes eisdem Preposito Decano Scolastico Cantori Custodi Capitulo Canonicis ac personis & Abbatis se prefatis ut de beneficio seu beneficiis hujusmodi interim etiam ante acceptationem hujusmodi nisi postquam eis confiterit quod tu vel procurator predictus illud vel illa noluerit acceptare, disponere quoquo modo presumant decernentes ex nunc irritum & inane si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ac Ecclesie vel Ecclesiarum in qua seu quibus beneficium seu beneficia hujusmodi forsan fuerit seu fuerint juramento confirmatione Apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus contrariis quibuscunque aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de hujusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales Apostolice sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint etiam si per eas ad inhibitionem reservationem & decretum vel alias quomodolibet sit processum, quibus omnibus preterquam auctoritate nostra hujusmodi beneficia expectantibus ut in beneficii seu beneficiorum hujusmodi affectatione volumus anteferri sed nullum per hoc eis quoad affectationem beneficiorum aliorum prejudicium generari, seu si Preposito Decano Scolastico Cantori Custodi Capitulo Canonicis personis ac Abbatibus

prefatis vel quibus modis aliis communiter vel di-
 vifim a dicta fit sede indultum quod ad receptio-
 nem vel provisionem alicujus minime teneantur &
 ad id compelli, non possint quodque de hujusmo-
 di vel aliis beneficiis Ecclesiasticis ad eorum colla-
 tionem provisionem presentationem electionem seu
 quamvis dispositionem conjunctim vel separatim
 spectantibus nulli valeat provideri per litteras Apo-
 stolicas non facientes plenam & expressam ac de ver-
 bo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem &
 qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel
 speciali cujuscunque tenoris existat per quam pre-
 sentibus non expressam vel totaliter non insertam
 effectus hujusmodi gratie impediri valeat quomo-
 dolibet vel differri & de quo cujusque toto tenore
 habenda sit in nostris litteris mentio specialis aut
 si presens non fueris ad prestandum de observan-
 dis statutis & consuetudinibus Ecclesie vel Eccle-
 siarum in qua seu quibus beneficium vel beneficia
 hujusmodi fuerit seu fuerint ut prefertur solitum
 vel solita juramentum vel juramenta dummodo in
 absentia tua per procuratorem idoneum & cum ad
 Ecclesiam sive ad Ecclesias hujusmodi accesseris,
 corporaliter illud vel illa prestes, quodque ad ob-
 tinendum cum cura beneficium hujusmodi in pre-
 missa pateris etate defectum in illius anno predicto
 constitutus ut prefertur, seu si hodie pro alio vel
 aliis super equali vel equalibus gratia seu gratis
 dissimili vel similibus beneficio vel beneficiis ad col-
 lationem provisionem presentationem electionem
 seu quamvis aliam dispositionem Prepositi Decani
 Sco-

Scolastici Cantoris Custodis Capituli Canonorum & personarum ac Abbatissæ predictarum communiter vel divisim pertinente seu pertinentibus litteras nostras duxerimus concedendas, nos enim tam illas quam presentes effectum sortiri volumus quacunque constitutione Apostolica contraria non obstante. Et in super tecum ut quam primum vicesimum tertium ejusdem etatis annum attigeris cum cura beneficium hujusmodi si tibi vigore presentium conferatur recipere & retinere libere & licite valeas de facto predicto ac Lateranensis Concilii & quibusvis aliis Apostolicis constitutionibus & ordinationibus nec non statutis & consuetudinibus supradictis ceterisque contrariis nequaquam obstantibus auctoritate Apostolica tenore presentium de specialis dono gratie dispensamus, proviso quod cum cura beneficium hujusmodi debitis propterea non fraudatur obsequiis & animarum cura in eo nullatenus negligatur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre reservationis inhibitionis, constitutionis, dispensationis ac voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis Dei & beatorum *Petri & Pauli* Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum *Rome* apud sanctum *Petrum* anno Incarnationis Dominice Millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo decimo octavo Kalendas Julii Pontificatus nostri anno primo.

Harum litterarum executio per alias ejusdem *Nicolai V. PP.* litteras demandata ejusdem fere tenoris est ac illa *Pauli PP.* quam supra dedimus anno 1465.

IX.

RESERVATIO CANONICATVVM A PAV-
LO II. FACTA.

Paulus Episcopus fervus fervorum Dei dilecto fi-
lio *Johanni Derdinger de Wertheim* Canonico
Ecclesie sancti *Johannis in Haugis* extra muros Her-
bipolenses Decretorum Doctore salutem & Aposto-
licam benedictionem. Litterarum scientia vite ac
morum honestas aliaque laudabilia probitatis &
virtutum merita super quibus apud nos fide digno
commendaris testimonio nos inducunt ut tibi red-
damur ad gratiam liberales, volentes itaque tibi
premissorum meritorum tuorum intuitu gratiam
facere specialem motu proprio non ad tuam vel al-
terius pro te nobis super hoc oblate petitionis in-
stantiam sed de nostra mera liberalitate unum san-
cti *Johannis in Haugis* extra muros Herbipolenses
& alium sancti *Petri Frideslaricensis* Magunt. Dio-
cesis ecclesiarum Canonicatus cum plenitudine ju-
ris Canonici Apostolica tibi auctoritate conferimus
& de illis etiam providemus, unum vero sancti *Jo-
hannis* & alium sancti *Petri* predictarum prebendas
ac dignitatem personatum administrationem vel of-
ficium alterius earundem ecclesiarum etiam si ad
illam illum vel illud consueverit quis per electio-
nem assumi eisque cura imminet animarum, dum-
modo dignitas ipsa in aliqua ecclesiarum predicta-
rum principalis non existat, si qui vel si qua va-
cant ad presens aut cum simul vel successive vaca-
verint que tu per te vel procuratorem tuum ad hoc
le-

legitime constitutum infra unius mensis spatium postquam tibi vel eidem procuratori vacatio illorum innotuerit duxeris acceptandas acceptandos vel acceptanda conferendas conferendos vel conferenda tibi post acceptationem hujusmodi cum omnibus juribus & pertinentiis suis donationi Apostolice reservamus districtius inhibentes Venerabilibus fratribus nostris Archi Episcopo Maguntino & Episcopo Herbipolensi nec non dilectis filiis dictarum Ecclesiarum Capitulis ac illi vel illis ad quem vel ad quos in eisdem Ecclesiis prebendarum ac dignitatum personatum administrationum & officiorum collatio provisio presentatio electio seu quevis alia dispositio communiter vel divisim pertinet ne de illis contra reservationem nostram hujusmodi disponere quoquomodo presumat ac decernentes ex nunc irritum & inane si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ac de certo Canonicorum numero ac aliis predictarum Ecclesiarum statutis & consuetudinibus juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis contrariis quibuscunque aut si aliqui apostolica vel alia quavis auctoritate in eisdem ecclesiis in Canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant seu si super provisionibus sibi faciendis de Canonicatibus & prebendis dignitatibus personatibus administrationibus vel officiis ipsarum Ecclesiarum speciales vel aliis beneficiis ecclesiasticis in aliis partibus generales Apostolice sedis vel legatorum ejus literas impe-

trarint etiam si per eas ad inhibitionem reservatio-
 nem & decretum & alias quomodolibet fit procef-
 sum, quibus omnibus preterquam auctoritate no-
 stra in dictis Ecclesiis receptos ac prebendas digni-
 tates personatus administrationes vel officia in eis-
 dem expectantes te in prebendarum ac dignitatis
 personatus administrationis vel officii hujusmodi
 affecutione volumus anteferri sed nullum per hoc
 eis quoad executionem canonicatum & prebenda-
 rum ac dignitatum personatum administrationum
 vel officiorum seu beneficiorum aliorum prejudi-
 cium generare aut si Archi Episcopo Episcopo &
 Capitulis prefatis vel quibusvis aliis communiter
 vel divisim a dicta sede sit indultum quod ad rece-
 ptionem vel provisionem alicujus minime teneamur
 & ad id compelli non possint, quodque de canoni-
 catibus & prebendis ac dignitatibus personatibus
 administrationibus vel officiis dictarum Ecclesiarum
 vel aliis beneficiis Ecclesiasticis ad eorum collatio-
 nem provisionem presentationem electionem seu
 quamvis aliam dispositionem communiter vel se-
 paratim spectantibus nulli valeat provideri per lit-
 teras Apostolicas non facientes plenam & expres-
 sam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi
 mentionem & qualibet alia dicte sedis indulgentia
 generali vel speciali cujuscunque valoris tenoris
 existat per quam presentibus non expressam vel to-
 taliter non insertam effectus hujusmodi gratie im-
 pediri valeat quomodolibet vel differri & de qua
 cujusque toto tenore habenda sit in litteris nostris
 mentio specialis, seu si prefens non fueris adpre-
 stan-

standum de observandis statutis & consuetudinibus dictarum Ecclesiarum solita iuramenta dummodo in absentia tua per procuratorem ydoneum & cum ad Ecclesias ipsas accesseris corporaliter illa prestes aut si hodie pro alio vel aliis super equali vel equalibus gratia seu gratis in dictis Ecclesiis litteras nostras duxerimus concedendas, nos enim tam illas quam presentes effectum sortiri volumus quacunque constitutione Apostolica contraria non obstante. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostre collationis provisionis reservationis inhibitionis constitutionis & voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hec attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Apostolorum *Petri & Pauli* ejus se noverit incursum. Datum *Rome* apud sanctum *Petrum* Anno incarnationis Dominice Millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto. Kalendis *Aprilis* Pontificatus nostri anno primo.

X.

EXECVTORES PRÆDICTÆ RESERVATIONIS PAVLVS II. PP. CONSTITVIT.

P*aulus* Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Cancellario Ecclesie Carnotensis ac Maguntino ac Herbipolensi Officialibus salutem & Apostolicam benedictionem. Hodie dilecto filio *Johanni Derdinger de Wertheim* Canonico sancti *Johannis in Haugis* extra muros Herbipolenses Decretorum

torum Doctōri specialem gratiam facere volentes motu proprio unum predicte & alium sancti *Petri Fritzlariensis* Maguntinensis Diocesis Ecclesiarum Canonicatus cum plenitudine juris Canonici Apostolica auctoritate sibi contulimus & de illis etiam providimus, unam vero sancti *Johannis* & aliam sancti *Petri* predictarum prebendas ac dignitatem personatum administrationem vel officium alterius earundem Ecclesiarum etiam si ad illam illum vel illud consuevisset quis per electionem assumi eique cura immineret animarum, si que si qui vel si qua vacabant tunc aut cum simul vel successive vacarent quas quos seu que dictus Johannes se vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum infra certi tunc expressi temporis spatium acceptaret, conferendas conferendos seu conferenda eidem *Johanni* post acceptationem hujusmodi cum omnibus juribus & pertinentiis suis Donationi Apostolice reservamus prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur, Quocirca Discretioni vestre motu simili per apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum si & postquam dicte littere vobis presentate fuerint per vos vel alium seu alios faciatis auctoritate nostra eundem Johannem vel procuratorem suum ejus nomine in dictis Ecclesiis in Canonicum recipi & in fratrem stalli sibi in Choro & loco in Capitulo utriusque Ecclesiarum earundem cum dicti juris plenitudine assignatis, prebendas vero & dignitatem personatum administrationem vel officium hujusmodi si vacant vel cum vacaverint ut prefertur, eidem *Johanni*
post

post acceptationem predictam cum omnibus iuribus & pertinentiis supradictis eadem auctoritate concedimus conferre & assignare curetis inducendo eum vel procuratorem suum ejus nomine in corporalem possessionem prebendarum ac dignitatis personatus administrationis vel officii iuriumque & pertinentiarum predictorum & defendendo indutum ac faciendo ipsum *Johannem* vel dictum procuratorem pro eo ad dignitatem, personatum administrationem vel officium hujusmodi ut est moris admitti sibi que de illius ac Canonatuum & prebendarum predictarum fructibus redditibus proventibus iuribus & obventionibus universis integre responderi, non obstantibus omnibusque in dictis litteris volumus non obstare, seu si Venerabilibus fratribus nostris Archi Episcopo Maguntino & Episcopo Herbipolensi ac dilectis filiis Ecclesiarum predictarum Capitulis vel quibusvis aliis communiter vel divisim a sede Apostolica indultum existat quod interdicti suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo. Datum *Rome* apud sanctum *Petrum* Anno incarnationis Dominice Millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto Kalendis Aprilis Pontificatus nostri Anno primo.

Superfunt quam plurima gratiarum ejusmodi expectatarum & executorialium sub diversis Pontificibus datarum exemplaria; cum vero ejusdem vix non sint teneris, ea in tenebris relinquentes ad alia convertimus.

❦

XI.

CONTROVERSIA CVM VICARIO FRI-
DESL. APOSTOLICE PROVISO DIRIMI-
TVR.

Innocentius Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis sancti *Severini* Coloniensis & sancti *Severi* Decanis ac Scolastico beate *Marie* Erffordensis Magunt. Dioc. Ecclesiarum salutem & Apostolicam benedictionem. Petitio dilecti filii *Johannis Hapelonis* perpetui Vicarii ad altare sancti *Johannis Baptiste* situm in Ecclesia sancti *Petri* Fritzlarienti Magunt. Dioc. nobis exhibita continebat quod licet olim ipse perpetuam vicariam ad altare predictum tunc per obitum quondam *Dytmari Twani* perpetui vicarii ad altare prefatum extra Romanam curiam defuncti vacantem vigore quarumdam litterarum Apostolicarum gratiose sibi concessarum prout ex ipsarum forma poterat infra tempus legitimum acceptasset & de illa sibi provisum fuisset canonice ipseque *Johannes* vigore gratie acceptationis & provisionis predictarum eandem vicariam affectus illam aliquamdiu tenuisset & possidisset & tunc etiam teneret & possideret pacifice & quiete tamen postea *Johannes Theoderici* qui se gerit pro Clerico dicte Diocesis false asserens eandem vicariam ad se spectare nec non gratie acceptioni & provisioni ac affectuioni hujusmodi contra justitiam se opponens eundem *Johannem Hapelonis* dicte vicaria & ejus possessione de facto spoliavit illamque occupavit & detinuit prout detinet indebite occupa-

tam

tam fructus percipiendo ex eadem, ortaque propterea inter *Johannem Hapelonis* & *Johannem Theoderici* predictos super eadem Vicaria & ejus occasione materia questionis felicis recordationis *Bonifacius* Papa VIII. Predecessor noster ad instantiam dicti *Johannis Theoderici* asserentis quod ipse propter potentiam *Johannis Hapelonis* predicti non sperabat se posse in partibus illis consequi justitie complementum nec ipsum *Johannem Hapelonis* in eisdem partibus tute facere citari dilecto filio Magistro *Johanni Saczcow* Cappellano sedis Apostolice & Auditori causarum palatii Apostolici causam hujusmodi quam idem *Johannes Theoderici* contra eundem *Johannem Hapelonis* super dicta vicaria & ejus occasione movere intendebat audiret & sine debito terminaret non obstante quod causa ipsa de sui natura ad eandem curiam legitime devoluta & apud eandem tractanda & finienda non esset & se de premissis summarie informaret & si per informationem hujusmodi inveniret eundem *Johannem Hapelonis* tute in dictis partibus ut prefertur, citari non posse, ipsum *Johannem Hapelonis* per edictum publicum portis dicti palatii & locis publicis eisdem partibus vicinis affigendum citaret quociens opus esset ac noluit idem predecessor quod citatio ipsa dictum *Johannem Hapelonis* perinde arctaret ac si ei presentialiter & personaliter intimata fuisset idemque auditor per eum super hac informatione recepta quia per informationem hujusmodi ut dicebat reperit quod dictus *Johannes Hapelonis* in eisdem partibus tute citari non poterat eundem *Johannem Hapelonis*

per

per edictum publicum portis predictis & in quibusdam locis tunc expressis dictis partibus vicinis affixum ad instantiam dicti *Johannis Theoderici* citari fecit ut coram eo certo peremptorio competenti termino tunc expresso cum omnibus actis juribus & munimentis suis causam hujusmodi contingentibus in eodem palatio compareret ad procedendum in causa hujusmodi ad singulos actus necessarios usque ad diffinitivam sententiam inclusive prout existeret rationis, in quo quidem termino Magister *Hartungus Molitoris* de *Cappel* procurator dicti *Johannis Theoderici* coram eodem auditore in judicio comparens & de citatione predicta eidem Auditori fidem faciens per legitima documenta predicti *Johannis Hapelonis* non comparentis contumaciam accusavit prefatusque auditor perperam in hujusmodi causa procedens diffinitivam per quam dictam vicariam *Johanni Theoderici* adjudicavit & super ea *Johanni Hapelonis* predicto perpetuum silentium imposuit sententiam promulgavit iniquam & successive pro parte dicti *Johannis Hapelonis* prefato predecessori exposito quod ipse non absque fraudis comento eandem citationem reportasset quodque licet ipse *Johannes Hapelonis* temporibus quibus commissio citatio & executio hujusmodi emanarunt apud Ecclesiam sancti *Petri Iecheburgensi* predictae Diocesis notorie moram traheret ad quam dictus *Johannes Theoderici* potuisset tute accessisse ipsumque ibidem comode citasse si voluisset ipse tamen *Johannes Theoderici* ne dicta citatio ad ejusdem *Johannis Hapelonis* noticiam deveniret citationem predictam in duobus locis

locis tunc expressis non vicinis quorum unus a sancti *Petri* Fritzlariensi ultra quatuor & alter a Sancti *Petri* jecheburgensi Ecclesiis predictis ultra sex dietas notorie distant extra predictam Diocesin dolose publicari seu exequi iecerat ac dictam sententiam prefato *Iobanne Hapelonis* absente ab eadem curia continuo interim quod dicta causa pependit in eadem & eandem causam taliter tunc pendentem ignorante quodque ipse *Iobannes Hapelonis* infra decendum a tempore notitie predictae sibi in eisdem partibus factae ab eadem sententia ad sedem appellavit eandem licet infra decendum ab eadem sententia postquam lata fuerat propter absentiam & ignorantiam predictas appellare neglexisset prefatus predecessor Venerabili fratri nostro *Nicolao* Episcopo Ferentinensi qui tunc locum unius ex auditoribus causarum Palatii predicti de ipsius predecessoris mandato tenebat inter alia commisit dictam appellationis causam in eisdem partibus ut premittitur interposite audiret & sine debito terminaret ac si infra dictum decendum a tempore predictae late sententiae appellatio prefata legitime interposita extitisset ac partibus ipsis iustitiam ministraret, coram quo *Hartungo* per eundem *Iobannem Theoderici* de novo constituto & *Iobanne Hapelonis* predictis in iudicio comparentibus & per eundem *Iobannem Hapelonis* quodam dato libello ac de calumnia & veritate dicenda in presentia ipsius Episcopi prestito juramento eodem *Hartungo* tunc aliquem libellum dare & predictum juramentum prestare non curante pro parte sua in huiusmodi causa in certis terminis ad hec datis prefatus Episcopus

Iobanni Hapelonis & Hartungo predictis coram eo in iudicio constitutus ad dandum & dari videndum hinc inde positiones & articulos si quos dare vellent in causa huiusmodi certum terminum peremptorium assignavit in quo predictus *Iobannes Hapelonis* coram eodem Episcopo in iudicio comparens predicti *Hartungi* non comparentis contumaciam accusavit & in eius contumaciam nonnullas positiones & articulos pro parte sua in huiusmodi causa dedit & deinde dictus *Hartungus* coram eodem Episcopo in iudicio comparens contra articulos partis sibi adverſe predictos quasdam exceptiones dedit ac successively *Iobanne Hapelonis & Hartungo* predictis coram eodem Episcopo in iudicio comparentibus & per quemlibet eorum nonnullis litteris Apostolicis instrumentis publicis absque iuribus & munimentis quibus uti noluit pro parte sua in huiusmodi causa productis in certis terminis ad hec datis tandem *Iobanne Hapelonis & Iobanne Theoderici* predictis coram eodem Episcopo in iudicio comparentibus dictoque *Iobanne Theoderici* protestante quod per hunc vel alium sue comparitionis actum quem faceret in causa ipsa procuratores suos revocare minime intendebat & per quemlibet eorundem *Iobannis Hapelonis & Iobannis Theoderici* contra producta partis sibi adverſe predicta quibusdam exceptionibus datis pro parte sua in huiusmodi causa in dicto termino ad hoc prefixo subsequenter vero predicto predecessore sicut Domino placuit vita functo Nos divina favente Clementia ad apicem summi Apostolatus assumpti omnibus auditoribus causarum di-

Et palatii commissarius ut omnes & singulas causas
 quas ex commissionibus dicti predecessoris audie-
 bant in eo statu in quo tempore hujusmodi obitus
 predecessoris ejusdem coram eis remanserant resu-
 merent ipsasque ulterius audirent & sine debito ter-
 minarent juxta tenores commissionum factarum eis-
 dem & deinde Magistro *Iohanne Ulsen* procuratore
 dicti *Iohannis Hapelonis* & eodem *Hartungo* coram
 dicto Episcopo in iudicio comparentibus ac volun-
 tarie in causa hujusmodi concludi petentibus pre-
 fatus Episcopus cum eisdem *Iohanne Ulsen* & *Har-
 tungo* in hujusmodi causa concludentibus conclusit
 & habuit pro concluso in certo termino ad hoc sta-
 tuto ut successive *Iohanne Ulsen* & *Hartungo* predi-
 ctis coram eodem Episcopo in iudicio comparenti-
 bus ac diffinitivam sententiam in causa hujusmodi
 ferri petentibus in certa die ad hoc prefixa prefa-
 tus Episcopus visis & diligenter inspectis omnibus
 & singulis actis actitatis habitis & productis in cau-
 sa hujusmodi ipsisque cum diligentia recensitis &
 examinatis ac facta super hiis omnibus auditoribus
 causarum dicti palatii relatione plenaria & fidei de
 ipsorum auditorum consilio & assensu per suam dif-
 finitivam sententiam pronuntiavit decrevit & de-
 claravit prout hec omnia in eodem libello petita
 fuerant per eundem auditorem Johannem in causa
 hujusmodi male fuisse & esse processum sententia-
 tum & diffinitum dictamque sententiam revocan-
 dam fore & revocavit & pro parte dicti *Iohannis
 Hapelonis* ab eadem sententia bene fuisse & esse ap-
 pollatum nec non gratiam acceptationem & provi-

sionem ac assecutionem predictas fuisse & esse cano-
 nicas suumque debuisse & debere sortiri effectum
 dictamque vicariam ad dictum *Iobannem Hapelonis*
 spectasse & pertinuisse ac spectare & pertinere de
 jure sibi que cum omnibus juribus & pertinentiis
 suis adjudicandam fore & adjudicavit dictoque *Io-*
banni Theoderici in dicta Vicaria seu ad eam nul-
 lum jus competiisse neque competere dictumque
Iobannem Theoderici ab occupatione & detentione
 dicte vicarie amovendum fore & amovit prefatum-
 que *Iobannem Hapelonis* ad corporalem possessionem
 ejusdem vicarie reintroducendum fore & re induxit
 oppositionesque & impedimenta predicta fuisse &
 esse temeraria illicita & injusta ac de facto presump-
 ta dictoque *Iobanni Theoderici* super oppositio-
 nibus & impedimentis ac vicaria predictis perpetuum
 silentium imponendum fore & imposuit ipsumque
Iobannem Theoderici in fructibus ex dicta vicaria a
 tempore mote litis hujusmodi coram eo citra per-
 ceptis condemnandum fore & condemnavit, a qua
 quidem sententia dicti Episcopi pro parte prefati
Iobannis Theoderici fuit ad sedem appellatum ean-
 dem Nosque causam appellationis ab eadem senten-
 tia dicti Episcopi interposite dilecto filio Magistro
Ade Usk Capellano nostro & auditori causarum pa-
 latii predicti audiendam commisimus & sine debito
 terminandam coram quo *Iobanne Ulsen* & *Hartungo*
 predictis in judicio comparentibus & per quemlibet
 eorum quodam dato libello ac de calumnia &
 veritate dicenda per ipsos in presentia dicti *Ade*
 auditoris prestitis juramentis traditisque hinc inde
 qui-

quibusdam positionibus & articulis & contra illos aliquas exceptiones dare non curantibus ac nonnullis litteris Apostolicis instrumentis publicis aliisque juribus & munimentis quibus ut voluerint hinc inde productis pro parte sua in causa hujusmodi in terminis ad hoc statutis prefatus *Adam* auditor ad instantiam predicti *Iobannis Ulsen* eundem *Hartungum* ad dicendum contra producta partis sibi adverse predicta quidquid vellet nec non ad concludendum & concludi videndum in causa hujusmodi vel dicendum causam rationabilem quare in ea concludi non deberet per quosdam cursores nostros successively citari fecit ad certos terminos peremptorios competentes in quibus predicto Johanne Ulsen coram eodem *Adam* auditore in iudicio comparente & predicti *Hartungi* non comparentis contumaciam accusante & in ejus contumaciam in hujusmodi causa concludi petente prefatus *Adam* auditor reputans eundem *Hartungum* quo ad hoc prout erat, merito contumacem, in ejus contumaciam cum dicto Johanne Ulsen in causa hujusmodi concludente conclusit & habuit pro concluso in dicto termino ad hoc dato & ad ejusdem *Iobannis Ulsen* instantiam prefatum *Hartungum* ad sua in causa hujusmodi diffinitivam sententiam audiendam per quemdam Curso-rem nostrum citari fecit ad certam diem peremptoriam competentem in qua predicto *Iobanne Ulsen* coram eodem *Adam* Auditore in iudicio comparente & predicti *Hartungi* non comparentis contumaciam accusante & in ejus contumaciam sententiam ipsam ferri petente memoratus *Adam* Auditor

reputans eundem *Hartungum* quoad actum hujusmodi pro ut erat, merito contumacem in ejus contumaciam visis & diligenter inspectis omnibus & singulis actis actitatis habitis & productis in causa hujusmodi ipsisque cum diligentia recensitis & examinatis ac facta super hiis coauditoribus suis omnibus causarum dicti palatii relatione plenaria & fidei de ipsorum coauditorum consilio & assensu per suam diffinitivam sententiam pronuntiavit decrevit & declaravit per eundem Episcopum in Causa hujusmodi bene fuisse & esse processum sententiatum & diffinitum ipsiusque sententiam confirmandam fore & confirmavit ac pro parte dicti *Iobannis Theoderici* ab eadem sententia predicti Episcopi male fuisse & esse appellatum ipsumque *Iobannem Theoderici* in expensis coram eo in causa hujusmodi legitime factis condemnandum fore & condemnavit ipsarum expensarum taxatione sibi imposterum reservata cumque pro parte dicti *Iobannis Theoderici* ab eadem sententia predicti *Ade* auditoris ad sedem foret appellatum eandem, nos causam ultime appellationis hujusmodi dilecto filio Magistro *Nicolao Vordis* Capellano nostro & Auditori causarum palatii predicti audiendam commisimus & sine debito terminandam & cum postea dictus *Nicolaus* auditor egrotaret nos eidem Johanni auditori commisimus ut causam eandem qua usque predictus *Nicolaus* auditor convalesceret, audiret, qui ad instantiam dicti *Iobannis Ulsen* coram eo in iudicio comparentis eundem *Hartungum* ad dandum & recipiendum libellum in causa hujusmodi per quem-

dam

dam cursorem nostrum citari fecit ad certum terminum peremptorium competentem in quo dictus *Iobannes Ulsen* coram eodem auditore in iudicio comparens predicti *Hartungi* non comparentis contumaciam accusavit & in ejus contumaciam quemdam libellum pro parte sua in causa hujusmodi dedit & deinde predictis *Iobanne Ulsen* & *Hartungo* eoram eodem *Johanne Auditore* in iudicio comparentibus & per eundem *Iobannem Ulsen* de calumnia & de veritate dicenda in ipsius *Iobannis* Auditoris presentia prestito juramento eodem *Hartungo* tunc predictum juramentum prestare non curante pro parte sua in causa hujusmodi in certo termino ad hoc dato & deinde prefatus *Nicolaus Auditor* postquam convaluit ad instantiam predicti *Iobannis Ulsen* eundem *Hartungum* ad dandum & per alteram partem dari videndum positiones & articulos si quos dare vellet in causa hujusmodi per quemdam cursorem nostrum citari fecit ad certum terminum peremptorium competentem in quo dictus *Iobannes Ulsen* coram eodem *Nicolao Auditore* in iudicio comparens predicti *Hartungi* non comparentis contumaciam accusavit & in ejus contumaciam nonnullas positiones & articulos pro parte sua in hujusmodi causa dedit prefatusque *Nicolaus Auditor* ad instantiam predicti *Iobannis Ulsen* eundem *Hartungum* ad respondendum dictis positionibus & dicendum contra eosdem articulos quicquid vellet nec non ad producendum & per alteram partem produci videndum omnia jura & munimenta quibus partes ipsi uti vellens in causa hujusmodi per

quosdam cursores nostros successive citari fecit ad certos terminos peremptorios competentes in quibus dictus *Iohannes Ulsen* coram eodem *Nicolao* auditore in iudicio comparens predicti *Hartungi* non comparentis contumaciam accusavit & in ejus contumaciam nonnullas litteras apostolicas instrumenta publica aliaque jura & munimenta quibus pro parte sua in hujusmodi causa uti voluit produxit in dicto termino ad hoc dato prefatusque *Nicolaus* auditor ad instantiam predicti *Iohannis Ulsen* eundem *Hartungum* ad dicendum contra hujusmodi producta quicquid vellet, nec non ad concludendum & concludi videndum in causa hujusmodi vel dicendum causam rationabilem quare in ea concludi non deberet per quosdam cursores nostros successive citari fecit ad certos terminos peremptorios competentes in quibus dicto *Iohanne Ulsen* coram eodem *Nicolao* auditore in iudicio comparente & predicti *Hartungi* non comparentis contumaciam accusante & in ejus contumaciam in hujusmodi causa concludi petente in certo termino ad hoc dato prefatus *Nicolaus* auditor reputans eundem *Hartungum* quo ad actum hujusmodi prout erat merito contumacem in ejus contumaciam cum dicto *Iohanne Ulsen* in hujusmodi causa concludente conclusit & habuit pro concluso & ad instantiam predicti *Iohannis Ulsen* predictum *Hartungum* ad suam in causa hujusmodi diffinitivam sententiam audiendam per quemdam cursores nostrum citari fecit ad certam diem peremptoriam competentem in qua predicto *Iohanne Ulsen* coram eodem *Nicolao* auditore in iudicio com-

comparente & predicti *Hartungi* non comparentis contumaciam accusante & in ejus contumaciam sententiam ipsam ferri petente memoratus *Nicolaus* Auditor reputans eundem *Hartungum* quo ad actum hujusmodi prout erat merito contumacem in ejus contumaciam visis & diligenter inspectis omnibus & singulis actis actitatis habitis & productis in causa hujusmodi ipsisque cum diligentia recensitis examinatis ac facta super hiis omnibus coauditoribus suis dicti palatii relatione plenaria & fidei de ipsorum coauditorum consilio & assensu per suam definitivam sententiam pronuntiavit decrevit & declaravit per eundem *Adam* Auditorem in causa hujusmodi bene fuisse & esse processum sententiatum & diffinitum ipsamque sententiam ipsius *Adæ* auditoris confirmandam fore & confirmavit ipsumque *Johannem Theoderici* in fructibus ex dicta vicaria a tempore dicte late sententie ipsius *Adæ* auditoris perceptis & in expensis coram eo in causa hujusmodi legitime factis condemnandum fore & condemnavit ipsarum expensarum taxatione sibi imposterum reservata & successive prefatus *Adam* Auditor ad instantiam dicti *Johannis Ulsen* eundem *Hartungum* ad videndum taxari expensas hujusmodi coram eo in causa hujusmodi factas per quendam Cursorem nostrum citari fecit ad certum terminum peremptorium competentem in quo predicto *Johanne Ulsen* coram eodem *Adam* auditore in judicio comparente ac predicti *Hartungi* non comparentis contumaciam accusante & in ejus contumaciam expensas ipsas taxari petente prefatus *Adam*

auditor reputans eundem, *Hartungum* quo ad actum hujusmodi prout erat merito contumacem in ejus contumaciam predictas expensas in viginti & successive dictis *Iobanne Ulsen & Hartungo* coram eodem *Nicolao* auditore in judicio comparentibus dictoque *Iobanne Ulsen* expensas predictas coram eodem *Nicolao* auditore ut premittitur factas taxari petente in termino ad hoc dato memoratus *Nicolaus* auditor predictas expensas in decem & octo florenis auri de Camera boni & justi ponderis provida moderatione taxavit predicti *Iobannis Ulsen* super expensis ipsis juramentis secutis prout in instrumentis publicis inde confectis eorundem Episcopi *Adæ & Nicolai* auditoris sigillis munitis dicitur plenius contineri. Nos itaque predicti *Iobannis Hapelonis* supplicationibus inclinati que super hiis ab eisdem Episcopo *Adam & Nicolao* auditoribus provide facta sunt rata habentes & grata dictasque sententias eorundem Episcopi *Adæ & Nicolai* auditorum auctoritate Apostolica confirmantes Discretionem vestre per Apostolica scripta mandamus quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios premissam executionem debite demandantes eundem *Iobannem Hapelonis* vel procuratorem suum ejus nomine ad corporalem possessionem vicarie juriumque & pertinentiarum predictarum amoto exinde dicto *Iobanne Theoderici* auctoritate nostra restituitis & reintegretis ipsumque restitutum & reintegratum juxta juris exigentiam defendatis facientes ipsum *Iobannem Hapelonis* dicte vicarie pacifica possessione gaudere sibi que de ipsius vicarie fructibus

ctibus redditibus proventibus juribus & obventionibus universis integre responderi ac de predictis perceptis fructibus & florenorum summis predictis expensis juxta predictorum instrumentorum eorum condemnationum & taxationum tenores plenam & debitam satisfactionem impendi Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Datum *Rome* apud sanctum *Petrum* VIII. Kal. Maji Pontificatus nostri anno secundo.

XII.

LITTERÆ EXECUTORIÆ PRÆCEDENTIVM.

Reverendo in Christo Patri & Domino Dño Dēi & Apostolice sedis gratia Archi Episcopo Maguntino vestrisque in spiritualibus & temporalibus vicariis seu Officialibus Generalibus nec non Venerabilibus viris Dñis Capitulo singulisque Canonicis & personis Ecclesie sancti *Petri* Fritzlarientis Mag. Dioc. ac illi vel illis ad quem vel ad quos perpetue vicarie ad Altare sancti *Iohannis Baptiste* situm in Ecclesia sancti *Petri* Fritzlarientis predicti collatio provisio presentatio seu quevis alia dispositio pertinet communiter vel divisim & presertim tibi *Iohanni Theoderici* pro Clerico dicte Magunt. Dioc. te gerenti in dicta perpetua vicaria intruso necnon universis & singulis Censuariis Colonis vindemiatoribus agricultoribus terrarumque bonorum praetorum

torum agrorum & nemorum dicte perpetue vicarie Arrendatoribus seu decenteribus omnibusque aliis & singulis quorum interest vel intererit aut quos infra scriptum tangit negotium seu tangere poterit quomodolibet in futurum quibuscunque nominibus censeantur & quacunque prefulgeant dignitate *Gerlatus Heriberti de Esch* Decanus Ecclesie sancti *Severini* Coloniensis executor ad infra scripta a sede Apostolica una cum infra scriptis nostris in hac parte Collegis cum illa clausula *quatenus vos vel duo aut unus vestrum &c.* specialiter deputatus salutem in Domino & mandatis nostris hujusmodi ymo verius Apostolicis firmiter obedire. Litteras executorias sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri Dñi *Innocentii* Divina providentia Pape septimi ejus vera bulla plumbea in cordula Canapis impendente bullatas trium diffinitivarum sententiarum per certos sacri palatii Apostolici causarum auditores pro honorabili viro Dño *Iobanne Hapelonis* Clerico dicte Dioecesis & contra te *Iobannem Theoderici* occasione dicte perpetue vicarie conformiter latarum unacum instrumentis publicis dictarum sententiarum desuper confectis per notarios publicos subscriptos & publicos ac sigillatas sanas & integras non viciatas non Cancellatas neque in aliqua sui parte suspectas sed omni prorsus vitio & suspicione carentes nobis pro parte dicti Domini *Iobannis Hapelonis* principalis in dictis litteris Apostolicis principaliter nominati coram notario publico & testibus infra scriptis presentatas nos reverenter ut decuit noveritis recepisse, post quarum quidem

dem litterarum Apostolicarum presentationem & receptionem nobis & per vos ut premittitur factas sumus pro parte ejusdem Domini *Iobannis Hapelonis* principalis debita cum instantia requisiti quatenus ad executionem dictarum litterarum Apostolicarum executoriarum & contentorum in eisdem procedere dignaremur juxta traditā seu directā a sede Apostolica nobis formam. Nos igitur *Gerlacus* Decanus & executor prefatus volentes mandatum Apostolicum nobis in hac parte directum reverenter exequi ut tenemur, idcirco auctoritate Apostolica nobis in hac parte commissa prefatum Dominum *Iobannem Hapelonis* ad corporalem realem & actualem possessionem perpetue vicarie ad Altare sancti *Iobannis Baptiste* situm in Ecclesia sancti *Petri* Fritzlariensi juriumque & pertinentiarum predictarum restituimus & re integravimus ac tenore presentium restituimus & re integramus, Que omnia & singula supra dicta vobis omnibus & singulis predictis ac vestram cuilibet intimamus insinuamus & notificamus ac ad vestram & cujuslibet vestrum noticiam deducimus & deduci volumus per presentes vosque & vestrum quemlibet in solidum tenore presentium requirimus & monemus primo secundo tertio & peremptorie vobisque nichilominus & vestram cuilibet in virtute sancte obedientie & sub infra scriptis sententiarum penis districtè precipiendo mandamus quatenus infra sex dierum spatium post presentationem seu notificationem presentium vobis factas immediate sequentium & postquam pro parte dicti Domini *Iobannis Hapelonis* su-
per

per hoc fueritis requisiti seu alter vestrum fuerit requisitus, quorum sex dierum duos pro primo duos pro secundo & reliquos duos dies vobis universis & supradietis pro tertio & peremptorio termino ac Canonica monitione assignamus prefatum Dominum *Johannem Hapelonis* vel ejus procuratorem pro eo ad Corporalem realem & actuaalem possessionem vicarie juriumque & pertinentiarum predictorum recipiatis & admittatis & faciatis ab aliis quantum in vobis est recipi & admitti amoto exinde te *Iohanne Theoderici* intruso & quolibet alio illicito detentore quem nos etiam quantum possumus amovemus & denuntiatum ammotum prefatumque Domino *Iohanni Hapelonis* vel dicto suo procuratori de ipsius perpetue vicarie fructibus redditibus proventibus juribus & obventionibus universis & non dicto *Iohanni Theoderici* intruso integre respondeatis & faciatis ab aliis plenarie responderi promittentes prefatum Dñm *Johannem Hapelonis* ipsius vicarie pacifica & quieta possessione gaudere, Rursus monemus & requirimus modo & forma supradietis te *Johannem Theoderici* intrusum tibi distriktius precipiendo mandantes quatenus infra dictum sex dierum spatium possessionem ymo verius detentionem perpetue vicarie juriumque & pertinentiarum predictorum dimittas & te de ea de cetero nullatenus intromittas & nichilominus infra triginta dierum spatium post presentationem seu notificationem presentium tibi factas immediate sequentium & postquam pro parte dicti *Johannes Hapelonis* super hoc fueris requisitus, quorum quidem tri-
ginta

ginta dierum decem pro primo decem pro secundo
 & reliquos decem dies tibi pro tertio & perempto-
 rio termino ac monitione Canonica assignamus pre-
 fato Domino *Iobanni Hapelonis* vel procuratori suo
 ad id sufficiens mandatum habenti de fructibus ex
 dicta perpetua vicaria per te perceptis nec non de
 triginta octo florenis auri de camera boni & iusti
 ponderis ratione expensarum in pretaeta lite facta-
 rum & in quibus finaliter condemnatus existis nec
 non de sedecim similibus florenis pro expensis lit-
 terarum executoriis ac presentis nostri proces-
 sus factis ad quos nos expensas ipsas provida mo-
 deratione previa & taxamus per presentes solito
 juramento desuper subsecuto plenam & debitam sa-
 tisfactionem impendas; monemus insuper modo &
 forma premissis vos omnes & singulos suprascriptos
 & generaliter omnes alios & singulos cujuscunque
 status gradus ordinis vel conditionis existant distri-
 ctius inhibentes ne prefato Domino *Iobanni Hape-
 lonis* vel procuratori suo, quo minus dictam vica-
 riam cum omnibus juribus & pertinentiis suis pa-
 cifice assequatur & valeat quiete possidere ac sibi de
 ipsius vicarie fructibus redditibus proventibus ju-
 ribus & obventionibus universis integre respondeat-
 ur & de dictis fructibus perceptis ac florenorum
 summis debita satisfactio impendatur ac omnia &
 singula suprascripta suum debitum consequantur &
 sortiantur effectum impedimentum aliquos preste-
 tis seu prestent per vos vel alium seu alios publice
 vel occulte quovis quesito colore nec impedientibus
 ipsium super premissis in aliquo detis vel dent au-
 xilium

xilium consilium vel favorem alioquin tam in dantes alteri quam recipientes dictam vicariam aut aliquod jus ad eam pertinens nec non in impediens prefatum Dominum *Iohannem Hapelonis* vel procuratorem suum super premissis in aliquo ac in impediens ipsum dantes auxilium consilium vel favorem nec non in contradicentes quoslibet & rebelles nisi infra dictum sex dierum spatium a contradictione rebellium auxilio consilio & favore ac impedimentis huiusmodi omnino destiteritis seu destiterint ac mandatis nostris huiusmodi ymo verius Apostolicis firmiter obediveritis seu obediverint ex nunc prout ex tunc & ex tunc prout ex nunc singulariter in singulos excommunicationis in Capitulum vero dicte Ecclesie sancti *Petri* suspensionis & in ipsam Ecclesiam sancti *Petri* Fritzlariensem interdicti sententias in hiis scriptis ferimus & etiam promulgamus, vobis vero Rdo Patri Dño Archi Episcopo tantum ob reverentiam vestre Pontificalis dignitatis duximus deferendum, si contra premissa vel eorum aliquod feceritis per vos vel submissam personam publice vel occulte directe vel indirecte quovis quesito sex dierum monitione Canonica ingressum Ecclesie interdicemus in hiis scriptis si vero interdictum huiusmodi per alios sex dies immediate sequentes vos simili monitione premissa suspendimus a divinis verum si prefatas interdicti & suspensionis sententias animo quod absit sustinuerit indurato per alios sex dies prefatos duodecim dies immediate sequentes vos ex nunc prout ex tunc & ex tunc prout ex nunc excommunicationis sententia

tia innodamus, Ceterum cum ad executionem ulte-
 riorem hujusmodi mandati Apostolici atque nostri
 faciendam nequeamus quo ad presens personaliter
 interesse aliis arduis in Romana curia prepediti ne-
 gotiis universis & singulis Dominis Abbatibus Prio-
 ribus Prepositis Decanis Archidiaconis Archipres-
 biteris Thesaurariis Cantoribus Canonicis tam Ca-
 thedralium quam collegiatarum parochialiumque
 Ecclesiarum Rectoribus plebanis vice plebanis vi-
 cariis perpetuis altaristis Notariis seu tabellionibus
 publicis ac clericis quibuscunque per civitatem &
 Dioecesin Magunt. ac alias ubilibet constitutis & eo-
 rum cuilibet in solidum super ulteriori executione
 hujusmodi mandati apostolici atque nostri facienda
 tenore presentium committimus plenarie vices no-
 stras donec eas ad Nos duxerimus revocandas qui-
 bus & eorum cuilibet in virtute sancte obedientie
 & sub dicta excommunicationis pena quam in eos
 & eorum quemlibet ferimus in hiis scriptis nisi fe-
 cerint ea que mandamus districte precipiendo man-
 dantes quatenus infra trium dierum spatium post-
 quam pro parte dicti Dñi *Johannis Hapelonis* fuerint
 requisiti seu alter eorum fuerit requisitus imme-
 diate sequentium quos eis & eorum cuilibet super
 hoc pro tertio & peremptorio termino ac monitione
 canonica & omni dilatione assignamus ad Nos,
 Ratum Patrem Dñum Archi Episcopum ac Capitu-
 lum & alios predictos ut ad dictam Ecclesiam san-
 cti Petri aliasque personas & loca alia de quibus ac
 ubi quando & quociens visum fuerit expedire per-
 sonaliter accedant seu alter eorum accedat & pre-

fatas litteras Apostolicas ac instrumenta & processum nostrum hujusmodi ac omnia & singula in eis contenta vobis omnibus & singulis predictis intimant insinuent & notificent ac fideliter publicari procurent seu alter eorum procuret reintroducendo prefatum Dominum *Iobannem Hapelonis* ad corporalem possessionem vicarie juriumque & pertinentiarum predictorum vel procuratorem suum ejus nomine ac defendant inductum amoto exinde dicto *Iobanne Theoderici* intruso & quolibet alio detentore quod etiam nos denuntiamus amoto prefatoque Dño *Iobanni Hapelonis* vel procuratori suo faciant de ipsius vicarie fructibus redditibus proventibus juribus & obventionibus universis integre responderi & de dictis fructibus perceptis ac florenorum summis debitam satisfactionem impendi & generaliter omnia alia plenarie exequantur juxta traditam seu directam a sede Apostolica nobis formam ita tamen quod iidem subdelegati nostri in prejudicium dicti *D. Iobannis Hapelonis* nil valeant attemptare nec circa dictas per nos latas sententias aliquid suspendendo vel absolvendo immutare & si contingat Vos super premissis in aliquo procedere, de quo nobis potestatem reservamus non intendimus propterea commissionem nostram hujusmodi in aliquo revocare nisi de revocatione ipsa specialem & expressam fecimus mentionem per processum aut actum hujusmodi non intendimus propterea vestris in aliquo prejudicare collegis quominus ipsi vel eorum alter in negotio hujusmodi procedere valeat prout sibi visum fuerit expedire prefatasque litte-

ras

ras Apostolicas & nunc nostrum processum volumus penes eundem D. *Iohannem Hapelonis* vel procuratorem suum remanere & non per vos vel eorum aliquem contra ipsius voluntatem quomodolibet detineri, contrarium vero facientes prefatis nostris sententiis eo modo quo late sunt subiacere volumus ipso facto, mandantes tamen vobis copiam fieri de premissis si ea habere volueritis vestris tamen sumptibus & expensis, absolutionem vero omnium & singulorum qui prefatas nostras sententias vel aliarum aliquam incurrerint quoquomodo nobis vel superiori nostro tantummodo reservamus. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium premissorum presentes nostras litteras seu presens publicum instrumentum huiusmodi nostrum processum in se continentes seu continens exinde fieri & per *Gerbardum* Notarium publicum infra scriptum subscribi & publicari mandavimus ac sigilli Venerabilis & circumspetti Viri Dñi *Hermannè Dweg* Decretorum Doctoris Prepositi Ecclesie sancti *Lebini* Daventriensis Trajecten. Dioc. ac sacri Palatii Apostolici Causarum auditoris cum proprio quo ad presens careamus sigillo fecimus appensione communiti. Datum & actum *Rome* in domo habitationis nostre hora vesperorum vel quasi sub anno a Nativitate Dñi Millesimo quadringentesimo sexto indictione quarta decima die vero sabbati decima mensis julii Pontificatus dicti Dñi nostri *Innocentii PP. VII.* anno secundo presentibus ibidem discretis viris Magistro *Henrico Bredbach.* sacri palatii apostolici causarum notarii & *Everhardo Junghe*

Clerico Coloniens. Dioc. testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

Et ego *Gerardus Cham Stenbus* Clericus Colon. Dioc. publicus Apostolica & Imperiali auctoritate Notarius quia predictarum litterarum executoriarum presentationi & receptioni sententiarum fulminationi ac aliis premissis una cum testibus prenomminatis interfui, ideo hoc instrumentum publicum exinde confeci & subscripsi signoque quo fungor apostolica auctoritate ac nomine meis consuetis una cum appensione sigilli Ven. & circumscripti Viri D. *Henrici Dweg* S. Palatii Apostolici causarum auditoris quo prefatus D. executor ad presens utitur signavi rogatus & requisitus in fidem & testimonium omnium premissorum requisitus.

XIII.

NEGOTIVM PERMVTATIONIS BENEFICIORVM QVINTVPLICIS A THEODERICO ARCH. EP. MOG. COMMITTITVR DECANO S. IOHANNIS MOG.

Venerabilibus ac circumscriptis viris Dominis Decano & Capitulo Ecclesie sancti *Petri* Fritzlarientis Mag. Dioc. ac illi vel illis ad quem vel ad quos in eadem canonicorum receptio & admissio prebendarum collatio provisio presentatio seu quevis alia dispositio communiter vel divisim spectat & pertinet omnibusque aliis & singulis quorum interest

est vel intererit quosque infra scriptum tangit negotium seu tangere poterit quomolibet in futurum quibuscunque nominibus censeantur & quacun- que prefulgeant dignitate *Paulus phyl* Decanus Ecclesie sancti *Iohannis* Magunt. commissarius ad infra scripta a Rmo in Christo Patre & Dño nostro Dño *Theoderico* sancte Maguntine sedis Archi Episcopo specialiter deputatus salutem in Domino & nostris hujusmodi ymo verius prelibati Dñi nostri Archi Episcopi Magunt. firmiter obedire mandatis. Litteras Commissionis ejusdem Domini nostri Archi Episcopi ejus vero sigillo rotundo de cera viridi in pressula pergamena impendente sigillatas sanas & integras non viciatas non cancellatas neque in aliqua sui parte suspectas sed omni prorsus vitio & suspicione ut prima apparebat facie carentes nobis pro parte nobilis & venerabilis ac honorabilium Dominorum compermutantium infra scriptorum in eisdem principaliter nominatorum presentatas nos cum ea qua decuit reverentia recepisse noveritis hujusmodi sub tenore. *Theodericus* Dei gratia sancte Magunt. sedis Archi Episcopus sacri Imperii per Germaniam Archi Cancellarius honorabili *Paulo Phyl* Decano Ecclesie sancti *Iohannis* Magunt. devoto & fideli nobis in Christo dilecto salutem in Domino sempiternam. In negotio permutationis quam nobilis & honorabilis nobis in Christo devoti dilecti *Ditberus de Isenburg* Comes in *Büdingen* Canonicus & prebendatus in Ecclesia Collegiata sancti *Petri* nostri opidi Fritzlariensis nostre dyoc. ex una, *Richardus Grabs de Merffen* Rector altaris san-

ſti *Georgii* Martiris ſiti in Capella beate *Elizabethæ*
 domus Theutonicorum Magunt. ex altera, *Conradus*
Affe de *Franckfurdia* Vicarius ad Altare ſanctæ
Crucis ſitum in Eccleſia ſancti *Gangolſſi* Magunt. ex
 tertia, *Tylemannus Pape* Vicarius in Eccleſia majori
 Magunt. ex quarta, *Bernbardus Groſſ* de *Morſſen*
 altariſta Altaris ſancti *Petri* in Eccleſia parochiali
 ville *Budesbeym* prope *Pingwiam* diœte noſtre Dyoc.
 partibus ex quinta de jam diœtis ſuis beneficiis in-
 vicem fieri deſiderant dummodo ex juſtis & ratio-
 nabilibus cauſis fiat nichilque ſymoniace pravitatis
 aut illicite pactiõnis interveniat aliudque canonicum
 non obſiſtat, ſuper quo tuam conſcientiam onera-
 mus, diſcretioni tue in hac parte vices noſtras com-
 mittimus mandantes tibi ſub debito tui officii, qua-
 tenus in diœto permutationis negotio etiam uſque
 ad totalem ipſius conſummationem prævia ratione
 procedas ſervatis circa hec ſolemnitatibus debitis &
 conſuetis faciendo quod decreveris noſtra auctori-
 tate eccleſiaſticam per cenſuram firmiter obſervari,
 præſentium ſub ſigilli noſtri appenſione teſtimonio
 litterarum. Datum *Aſchaffenburg* die menſis ſep-
 tima Decembris Anno Domini Milleſimo quadrin-
 geſimo quinquageſimo ſecundo. Poſt quarum
 quidem litterarum commiſſionis Domini noſtri Ar-
 chi Episcopii Magunt. præſentationem & receptio-
 nem nobis & per nos ut præmittitur factas fuimus
 pro parte eorundem Dominorum compermutanti-
 um inibi nominatim deſcriptorum debita cum in-
 ſtantia requiſiti, quatenus in hujusmodi permuta-
 tionis negotio juxta earundem vim litterarum for-
 mam

mam continentiam atque tenorem etiam usque ad
 totalem ipsius confirmationem procedere dignare-
 mur. Nos igitur *Paulus* Decanus & Commissari-
 us prefatus attendentes requisitionem hujusmodi
 fore justam & consonam rationi dictique Rm̄i Dñi
 nostri Archi Episcopi Maguntini nobis in hac par-
 te directum mandatum reverenter exequi prout te-
 nemur ac etiam juxta doctrinam Apostoli nemini
 cito manus imponere sed unicuique jus suum sa-
 num & illesum conservare volentes de & super pre-
 missis publicum decrevimus proclamationis edi-
 ctum, citantes nichilominus omnes & singulos sua
 communiter vel divisim interesse putantes, per
 idem publicum proclamationis edictum ad dicen-
 dum & opponendum quicquid verbo vel in scriptis
 contra hujusmodi permutationis negotium dicere
 sive opponere volebant, nosque de suo jure & in-
 teresse, si quod eis competeret seu quovis modo
 competere posset saltem legitime informaturi, nec
 non ad procedendum & per nos in hujusmodi per-
 mutationis negotio etiam usque ad totalem ipsius
 consummationem inclusive procedi videndum in
 certum peremptorium terminum competentem vi-
 delicet diem & horam infra scriptos, quibus quidem
 die & hora advenientibus comparuerunt coram no-
 bis Venerabiles honorabiles ac discreti viri Domi-
 ni *Johannes Specht de Bubenbeym* Canonicus Ma-
 guntinensis, Venerabiles & Generosi Domini *Dyets-
 beri de Isenburg* Comitis in *Büdingen* Canonici Ec-
 clesie sancti *Petri* Fritzlariensis ex una, *Johannes
 Huneman* perpetuus in dicta Ecclesia majori Magun-

tina Vicarius *Tylemanni Pape* similiter in eadem majori Maguntina etiam perpetui Vicarii ex altera, *Conradus Affe de Franckfurdia* vicarius perpetuus ad altare S. *Crucis* situm in Ecclesia S. *Gangolffi* Magunt. principalis principaliter pro se ipso ex tertia, *Eberhardus Rumelfels* causarum in sacra sede Magunt. notarius juratus *Richardi Gross de Morffen* Rectoris altaris Sti *Georgii* martiris siti in Capella beate *Elizabeth* domus Theutonicorum Magunt. ex quarta, Item *Hermannus Cleyn* similiter causarum dicte sedis notarius juratus *Bernhardi Gross de Morffen* altaris S. *Petri* siti in parochiali Ecclesia-ville *Budesbeyn* prope *Pingwiam* hinc inde Dominorum compermutancium prefatorum legitimi procuratores eorumque quibus supra procuratoriis ac pro se ipso quinta ex partibus, nominibus prout de ipsorum hinc inde prouocationum mandatis nobis legitime extitit & extat fides facta & proclamationis publicum edictum ac citationem annexam alias a nobis & nostro auditorio decretum & emanatum in illis ubi opus & expediens fuerat & est locis de nostro mandato legitime executum una cum ejus executionibus hujusmodi ut premittitur factis, facto realiter & in scriptis judicialiter reproduxerunt, citatorumque omnium & singulorum inibi contentorum non comparentium neque quicquam verbo vel in scriptis contra hujusmodi permutationis negotium dicere sive opponere curantium contumaciam accusarunt ipsosque contumaces reputari & in eorum contumaciam sezum & cum ipsis in hujusmodi permutationis negotio ad

ulte-

ulteriora etiam usque ad totalem ipsius consummationem inclusive juxta pre insertarum Commissionis litterarum vim formam continentiam atque tenorem per nos procedi instantèr petiverunt ac quivis eorum reproduxit accusavit & debita cum instantia postulavit, Nos tunc Paulus Decanus & Commissarius prefatus citatos hujusmodi, ut prefertur, non comparentes neque se hujusmodi permutationi opponere volentes & curantes licet sufficienter & ultra horam debitam expectantes reputavimus merito prout erant, id exigente justitia, contumaces & in eorum contumaciam eis viam de cetero se hujusmodi permutationi opponendi preclusimus & precludimus ac in eodem negotio permutationis ad ulteriora juxta prenarratæ Commissionis tenorem per nos procedendum fore decrevimus & decernimus per presentes & quia permutationem eandem ex justis & rationabilibus causis fieri consensumque collatorum & patronorum aliorumque quorum intererat ad id accedere ac aliud Canonicum non constare comperimus nec non per Dominos *Conradum Affe* principalem in ipsius propriam, *Johannem Specht*, *Johannem Huneman*, *Eberhardum Rumelfels*, *Hermannum Cleyn* aliorum hinc inde principium predictorum compermutantium legitimos procuratores pre nominatos in eorumdem suorum principium animas tactis per eos & eorum quemlibet in manibus nostris & ad nostrum mandatum scripturis sacre sanctis, quod in renunciatione, cessione, resignatione & permutatione hujusmodi non interverit fraus, dolus, symonie labes aut aliqua alia

illicita pactio seu corruptela ad sancta Dei Ewan-
 gelia corporaliter prestitis juramentis factisque per
 eosdem Dominos *Conradum Affe* principalem prin-
 cipaliter pro se ipso de Vicaria perpetua ad altare
 sancte *Crucis* situm in Ecclesia S. *Gangolffi* Magunt.
Johannem Specht Dñi *Dyetheri de Isenburgh* de Ca-
 nonicatu & prebenda in Ecclesia S. *Petri* Fritzlar.
Johannes Huneman Tylemanni Pape de Vicaria per-
 petua in majori Ecclesia Magunt. *Eberhardus Ru-
 melfels Richardi Gross* de *Morssen* de altari sancti
Georgii martiris sito in Capella beate *Elizabeth* do-
 mus Theutonicorum Mogunt. & *Hermannus Cleyn
 Bernhardi Gross* de *Morssen* de altari S. *Petri* in pa-
 rochiali Ecclesia ville *Budisbeyn* hinc inde benefi-
 ciis pretactis Dominorum hinc inde compermutan-
 cium prenominatorum hinc inde legitimorum pro-
 curatores prenarratos eorumque quibus supra pro-
 curatoriis nominibus & quemlibet ex causa permu-
 tationis hujusmodi fiende in manibus nostris resi-
 gnationibus Nos *Conradus Affe* principalem de vi-
 caria perpetua ad altare S. *Crucis* situm in Ecclesia
 S. *Gangolffi* ad vicariam perpetuam in majori Ma-
 guntina quam *Tylemannus Pape*, *Johannem Specht
 Dyetheri de Nsemburgh* de canonicatu & prebenda
 Ecclesie *Fritzlar*. ad altare S. *Georgii* martiris situm
 in Capella beate *Elizabeth* Domus Theutonicorum
 Magunt. quod *Richardus Gross* de *Morssen*, *Johan-
 nem Huneman Tylemanni Pape* de perpetua vicaria
 in majori Magunt. ad altare sancti *Petri* situm in
 parochiali Ecclesia ville *Büdisheim* quod *Bernhardus
 Gross*, *Eberhardum Rumelfels Richardi Gross* de
 Morf-

Morssen de altari sancti *Georgii* Martiris sito in Capella beate *Elizabeth* Domus Theutonicorum Magunt. ad Canonicatum & prebendam in Ecclesia sancti *Petri* Fritzar. quos *Dietberus de Isenburgh* & *Hermannum Cleyn Bernhardi Gross de Morssen* hinc inde Dominorum compermutantium predictorum legitimos procuratores prenarratos de Altari sancti *Petri* de *Büdisbeym* hinc inde beneficiis eorum, proxime dictis, que obtinuerunt ad Vicariam perpetuam ad altare sancte Crucis situm in Ecclesia Collegiata S. *Gangolffi* Magunt, beneficia pretaeta quam *Conradus Affe de Franckfurdia* principales predicti huc usque tenuerunt & possident in eorundem suorum principalium personas ac vice versa dictis Dominis Principalibus in eorundem suorum procuratorum persona transtulimus & transferimus alterum in locum beneficii alterius surrogando, nec non dicto Domino *Richardo Gross de Morssen* Canonicatum & prebendam quos olim Dñus *Dyetherus de Isenburg* in ecclesia S. *Petri* Fritzar. obtinebat cum plenitudine juris Canonici ac singulis aliis Dominis compermutantibus beneficia alia ad que per nos ut premittitur translati existunt, cum omnibus juribus & pertinentiis eorundem conferimus & assignamus ac auctoritate Domini nostri Archi Episcopi Maguntini predicti nobis commissa & qua fungimur in hac parte providimus in Dei nomine & providemus presentium per tenorem ipsosque *Eberhardum Rumelfels* dicti Dñi *Richardi Gross* procuratorem ac in ejus persona de dictis Canonicatu & prebenda in Ecclesia sancti *Petri* Fritzlarienti ac

singu-

singulos alios Dños compermutantes de beneficiis
 antedictis ad que per nos sunt translati per bireti
 nostri capitibus capitibus ipsorum principalis & pro-
 curatorum predictorum super positionem investi-
 entes. Que omnia & singula hunc nostrum pro-
 cessum ac omnia & singula in eo contenta vobis
 omnibus & singulis supradictis & vestrum cuilibet
 intimamus insinuamus notificamus ac ad vestram &
 cujuslibet vestrum notitiam deducimus & deduci
 volumus per presentes; Quocirca auctoritate dicti
 Dñi nostri Archi Episcopi nobis commissa & qua
 fungimur in hac parte vos omnes & singulos su-
 pradictos & unum quemlibet in solidum tenore pre-
 sentium requirimus & monemus primo secundo ter-
 tio & peremptorie vobisque nichilominus & ve-
 strum cuilibet communiter & divisim in virtute
 sancte obedientie & sub infra scriptis sententiarum
 penis districte precipiendo mandamus, quatenus
 infra sex dierum spatium post presentacionem & no-
 tificationem presentium vobis vel alteri vestrum
 factas & postquam pro parte supradicti Dñi *Richar-
 di Gross de Morssen* presentium vigore desuper fue-
 rit requisiti, seu alter vestrum fuerit requisitus
 immediate sequentium, quorum sex dierum duos
 pro primo, duos pro secundo & reliquos duos di-
 es vobis & vestrum cuilibet pro tertio & perem-
 ptorio termino ac monitione canonica prefigimus
 & assignamus supradictum Dñum *Richardum Gross*
 de *Morssen* vel procuratorem suum legitimum ejus
 nomine & pro eo in dicta vestra Ecclesia sancti *Pe-
 tri Fritzar*. in Canonicum recipiatis & in fratrem
 stal-

stallum sibi in choro & locum in Capitulo cum plenitudine juris Canonici assignantes, ipsumque Dominum *Richardum Gross* vel procuratorem predictum pro eo in & ad corporalem realem & actua-
 lem possessionem Canonatus & prebende. quos olim Venerabilis ac Nobilis Dñs *Dyeterus de Nenburg* huc usque inibi tenuit & possedit juriumque & pertinentiarum omnium earundem induentis recipiatis & ut moris est admittatis inductumque defendatis ac alter vestrum recipiat, assignet inducat admittat & defendat & ubique de earundem Canonatus & prebende fructibus redditibus proven-
 tibus & obventionibus universis prout ad vos & quemlibet vestrum conjunctim vel divisim spectat & pertinet respondeatis ac faciatis ab aliis quantum in vobis fuerit plenarie & integre responderi, alioquin in vos omnes & singulos supradictos & vestrum quemlibet dictumque Dominum *Richardum Gross* vel procuratorem suum super premissis in aliquo quo minus debitum non sortiantur effectum impediens ac impediens ipsum dantes auxilium consilium vel favorem per vos vel alium seu alios publice vel occulte directe vel indirecte quovis quesito colore & generaliter in contradictores quoslibet in hac parte & rebelles cujuscunque etiam status gradus ordinis dignitatis vel conditionis extiterint, nisi infra sex dierum terminum a die noticie presencium computandum ab impedimentis contradictione & rebellionem hujusmodi destiterint ac alter vestrum seu eorum destiterit & monitionibus & mandatis nostris hujusmodi ymo
 veri-

verius dicti Dñi nostri Archi Episcopi Maguntini parueritis paruerint & patuerit realiter & cum effectu ex nunc prout ex tunc, ex tunc prout ex nunc dicta sex dierum canonica monitione premissa singulariter in singulos excommunicationis & in ipsius sancti *Petri* Fritzlar. aliorumque quorumcunque in hiis forsitan delinquentium ecclesiarum Capitula suspensionis a Divinis & in ipsas sancti *Petri* Fritzlariensem aliorumque delinquentium ecclesias monasteria & capellas interdicti sententias in hiis scriptis ferimus & etiam promulgamus, presentemque nostrum processum ac in eo contenta volumus penes dictum Dominum *Richardum* vel ejus procuratorem remanere & non per vos vel aliquem vestrum seu quemcunque alium contra ipsorum voluntatem quomodolibet detineri, contrarium vero facientes prefatis nostris sententiis pro ut per nos in scriptis late sunt, volumus ipso facto subjacere, mandamus tamen copiam fieri de premissis eam petentibus & habere debentibus potentium siquidem sumptibus & expensis, absolutionem vero omnium & singulorum, qui prefatas nostras sententias sive earum aliquam incurrerint seu incurrerit quomodo nobis vel superiori nostro tantum modo reservamus. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium premissorum presentes nostras litteras sive prefens publicum instrumentum hujusmodi nostrum processum translationis in se continentes sive continens exinde fieri & per Notarium publicum infra scriptum subscribi & publicari mandavimus nostrique sigilli jussimus & fecimus appen-

pensione communiri. Datum & actum *Maguntie*
 in ambitu dicte Ecclesie sancti Johannis ibidem sub
 Anno a Nativitate Dñi Millesimo quadringentesi-
 mo quinquagesimo secundo, indictione quinta de-
 cima die vero veneris vicesima secunda mensis De-
 cembri de mane hora primarum vel quasi Pontifi-
 catus sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri
 Dñi *Nicolai* Divina Providentia Pape *quinti* anno
 sexto presentibus ibidem honorabilibus & discretis
 viris Dominis *Nicolao Gedeler* Canonico dicte Ec-
 clesie sancti *Johannis*, *Petro Floss* in ecclesia sancti
Stephani Magunt. perpetuo vicario & *Hermanno*
Quadbeym causarum in sancta sede Magunt. pro-
 curatore jurato testibus ad premissa vocatis specia-
 liter atque rogatis.

Et Ego *Johannes Stube* de *Waldecke* Clericus
 Moguntine Diocesis publicus Imperiali auctoritate
 Notarius causarumque sancte Moguntine sedis &
 hujusmodi permutationis in negotio coram Vene-
 rabili & circumspetto viri Domino *Paulo* Decano
 & Commissario prelibato scriba juratus quia pre-
 missis omnibus & singulis dum sic ut premittitur
 agerentur & fierent una cum prenomatis testibus
 presens interfui eaque omnia & singula sic fieri vi-
 di & audiui, ideo hoc presens publicum instrumen-
 tum manu mea propria scriptum exinde confeci
 subscripsi publicavi & in hanc publicam formam
 redegi, signoque & nomine meis solitis & consue-
 tis una cum prelibati Dñi *Pauli* Decani & Commis-
 sarii Venerandi sigilli appensione consignavi in fi-
 dem

dem & testimonium omnium & singulorum premissorum rogatus & requisitus.

XIV.

STATUTA ECCLESIAE EQVESTRIS S. PETRI IN VALLE WIMPINENSI. *)

CAPVT I.

Imprimis statuimus seu verius vetera statuta innovamus & ordinamus ut nullus deinceps in dicta Ecclesia nostra S. Petri vallis Wimpinensis in Prælatum Decanum Canonicum sex præbendarium vel vicarium per Decanum & Capitulum recipiatur vel quomodolibet admittatur nisi de legitimo matrimonio a) procreatus vel genitus existat & quod ante

*) Wimpinæ inferioris ad Nicrum ab Hunnis devastatæ instaurationem Chrotoldo quarto Vangionum Antifiti plerumque adscribunt ad an. DLI. Addidit huic loco Canonicorum Collegium, cujus Præposito qua Archidiacono parueri parochi omnes ab Heidelbergæ sursum usque ad ultimos hujus diocesis fines. Confer. Schannat histor. Wormat, pag. 115. & 308. & ejusdem Vindem. litter. Collect. II. pag. 57. sq.

a) Hujusmodi statutum & ordinationem exhibet Tomus I. subsidior. Dipl. pag. 46. ibid. pag. 228. Tomus IV. pag. 151. &c. In Veteri lege Deuteron. XXIII. v. 2. jam cautum erat, ne Manzer hoc est de

ante omnia recipiendus in Prælatum Canonicum vel Vicarium desuper inter rogari & avifari ac deinde jure jurando illud affirmare debeat, cujus contrarium, si aliquo tempore compertum fuerit, idem cogatur vigore præstiti juramenti ad requisitionem Decani & Capituli Prælaturam Præbendam vel beneficium suum quæ vel quod in hac ecclesia obtinuerat sine contradictione dimittere.

Similiter veteres constitutiones innovando statimus ut nullus de cætero in dictæ ecclesiæ Præpositum Decanum Custodem vel Canonicum quomodolibet recipiatur, nisi de nobili genere ex utroque parente procreatus vel alicujus facultatis Superioris videlicet Theologiæ *) alterius sive utriusque Jurium aut Medicinæ Doctor, Licentiatus vel Baccalaureus aut Magister artium per rigorem examinis promotus existat & idem recipiendus ante sui receptionem & admissionem per legitimum testi-

mo-

de scorto natus ingrediatur in Ecclesiam Domini; a potiori igitur in lege nova ad congregationes Ecclesiasticas ii non assumuntur, quibus nulla natalium, nulla inorum dignitas suffragatur. Synod. Aquisgr. an. 789. cap. 23.

*) Equestris hujus Ecclesiæ Canonicus erat, hic merito recensendus Conradus de Wimpina dictus, sacre Theologiæ Doctor, Francofurti ad Oderam Professor. Non desunt, qui putent eum Tezelianarum thesium Luthero oppositarum authorem fuisse. Obiit in monasterio Amorbach Epitaphio ornatus in Buchen oppido, quod ei ortum dedit, vid. Gropp in histor. Amorbac. pag. 265. sq.

monium sese talem qualificatum esse probet, neque admittatur nisi id ipsum sufficienter probaverit. b)

CAPVT II.

Nulli possessio in dicta Ecclesia tribuatur vel detur nisi antea statuta per ipsum solvenda dissolverit.

Statuimus & ordinamus, ut nullus cujuscunque status gradus vel conditionis extiterit de cetero in dicta ecclesia ad aliquam Prælaturam, dignitatem Canonicatum præbendam vel vicariam admittatur, nec alicui possessio detur, nisi antea statuta conditionem ejus concernentia & infra descripta dissolverit.

CAPVT III.

Quantum Prælati, Canonici, sex præbendarii pro statutis persolvere debeant.

Insuper volumus & ordinamus ut recipiendus in Præpositum dictæ nostræ Ecclesiæ ante sui receptionem sive antea præbendatus existat sive non triginta duos florenos Renenses pro statutis persolvere teneatur de quibus triginta floreni fabricæ unus notario c) & unus ædituo d) cedat.

Item

- b) Personæ graduatæ hic æquiparantur nobili genere procreatis. Sic etiam ordinatio Cameralis de anno 1530. & Recessus Deput. de an. 1557. non nisi equites natos vel Graduatos in jure permittit præsentari ad Cameram Imperii.
- c) Cum neo-Canonicis detur possessio, solet præsens adesse Notarius publicus, ut super hoc actu, si necesse foret, instrumentum conficere possit, pro honorario hic illi assignatur florenus Renensis.
- d) Ædituo sacræ Ædis & supellectilis commissa est custodia.

Item recipiendus ad Decanatum Ecclesiæ ante sui admissionem sedecim florenos Renenses pro statutis persolvat de quibus tredecim fabricæ & tres trunco e) dentur & applicentur.

Item Custos ante sui admissionem sex florenos Renenses pro statutis persolvere teneatur de quibus quinque fabricæ ecclesiæ cedant & unus trunco deputetur.

Item quilibet in Canonicum dictæ ecclesiæ recipiendus tam via obitus quam resignationis vel permutationis pro statutis ecclesiæ ante sui receptionem quadraginta florenos persolvat, de quibus triginta floreni fabricæ & tres floreni trunco erecto cedant, unus florenus notario, duo floreni ædituo & residui Capitulo ecclesiæ non ut Capitulares eosdem inter se dividant, sed in commodum & utilitatem Capituli convertantur ut cum tempore pecunia augmentata census pro Capitularibus emantur inter ipsos certis temporibus pro laboribus Capitularibus distribuendi.

Præter ea sex præbendarius ante adeptam possessionem similiter pro statutis ecclesiæ præfatæ triginta quinque florenos persolvat de quibus triginta floreni fabricæ ecclesiæ, duo floreni trunco cedant, duo floreni ædituo & unus florenus notario Capituli.

E 2

No-

- e) Truncus, arcella, cujusmodi in Ecclesiis prostant ad recipiendas fidelium elemosynas, sic dicta, quod trunci arboris speciem referat vel quod ejusmodi arcellæ ex truncis arborum cavatis fieri solerent.

Notandum autem, quod pecunia a Canonicis pro statutis exsolvenda modo fit augmentata ad sexaginta sex aureos.

CAPVT IV.

De pecunia per Vicarios ante eorundem admissionem pro statutis solvenda.

Item quilibet recipiendus ad alteram vicariam altaris *S. Joannis*, quam *Conradus Mutle* vel ad vicariam altaris *S. Nicolai* quam *Magister Wolfgangus Schwecker* hoc tempore possidet, pro statutis ecclesiæ ante sui admissionem duodecim florenos Renenses persolvat, de quibus decem floreni fabricæ duo floreni trunco deputentur.

Insuper quilibet recipiendus ad vicariam summi altaris cujus nunc *Joannes Schelling* possessor existit, similiter ad vicariam altaris *S. Catharinæ* quam hoc tempore *Joannes Brenner* possidet, similiter ad vicariam *B. M. V.* quarum possessores sunt *Melchior Brieff & Petrus Einger* decem florenos pro statutis persolvat, de quibus octo floreni fabricæ & duo floreni trunco, cæteri vero a prædictis in vicarios dictæ ecclesiæ recipiendi similiter pro statutis Ecclesiæ octo florenos Renenses persolvant seu quilibet eorum persolvere teneatur, de quibus sex floreni fabricæ & duo trunco applicentur.

Cum autem olim ab intrantibus decem floreni ad ornatum Ecclesiæ dati fuerint & in his statutis ejusmodi pecunia fabricæ ecclesiæ deputata sit, ideo
volu-

volumus & ordinamus ut dicta fabrica ornatum Ecclesie conservare teneatur quemadmodum ex multis annis hucusque observatum fuit.

CAPVT V.

Quod nullus admittatur ad aliquam Prælaturam, præbendam vel aliud beneficium in hac ecclesia nisi prius solitum iuramentum præstiterit.

Item statuimus & ordinamus quod nullus de cætero ad Præposituram Decanatum Custodiam Canonicatum, præbendam vel vicariam illiusque possessionem respective in dicta Ecclesia quomodolibet admittatur, nisi per se vel procuratorem suum legitimum ad hoc specialiter constitutum iuramentum pro conditione personæ ipsum concernens sub modo & forma supra descriptum in Capitulo prius præindicto coram Decano & Capitulo nec non Notario & testibus ad hoc requisitis antea solemniter præstiterit.

CAPVT VI.

Quod Prælatuæ, præbendæ & Vicariæ pensionibus non graventur.

Statuimus quoque districte mandantes quod nullus Prælatorum Canonicorum vel vicariorum hujus Ecclesie Prælaturam præbendam vel vicariam suam annua pensione de cætero gravare præsumat sub pœna privationis illius prælatuæ vel beneficii ac graviori per nos ac Successores nostros eidem transgressori infligenda. Præterea nullus in Prælatum

Canonicum vel vicarium hujus Ecclesiæ recipiatur, nisi prius ad S. Dei Evangelia juraverit, quod Præ-
laturam præbendam vel vicariam suam respective non gravaverit aliqua pensione nec ipse posthac eandem gravare vel quoquomodo consentire velit ut pensione aliqua oneretur, sicque quælibet persona antequam ad possessionem vel etiam juramentum præstandum admittatur, diligenter desuper avifari debet.

CAPVT VII.

De Cautione præstanda per Prælatos, Canonicos Ecclesiæ ante adeptam possessionem.

Præterea statuimus & ordinamus ut quilibet cujus-
cunque etiam nobilitatis, status, gradus, vel conditionis extiterit, qui Præposituram Decanatum Custodiam vel Canonicatum vel præbendam aliquam in sæpe dicta Ecclesia nostra quacunque auctoritate adeptus fuerit, teneatur antetraditam sibi possessionem corporalem Decano & Capitulo cautionem fide jussoriam præstare & exhibere per duos honestos viros sæculares nobiles vel alios fide dignos, dummodo tamen tales quoad hujusmodi fide jussoriam cautionem Ecclesiæ jurisdictioni se subiciant, qui de relevando Ecclesiam Capitulum & singulares personas ejusdem indemnes a quibuscunque molestiis perturbationibus damnis periculis expensis, & interesse quæ occasione ejusdem dignitatis sive præbendæ atque illius traditæ possessionis emergere vel contingere possent se se per eorum sigilla fidejussores constituent.

CA-

CAPVT VIII.

Modus observandus in tradenda possessione tam Canonici quam Vicariis hic describitur.

Modus tradendi possessionem tam Canonici *) quam vicariis sic videlicet observetur, quod solutis solvendis juxta statuta supra descripta respective Canonicos quam vicarios concernentia præfrito juramento solito personam cujuslibet recipiendam coram Notario & testibus in Capitulo per noctem indicto præsentibus personis Capitularibus quæ pro tempore adesse possunt & debent Decanus vel Senior Canonicus in absentia Decani introducat canonicum vel vicarium ad chorum Ecclesiæ sub Divinis & præsertim ad latus in quo idem Canonicus vel vicarius stallum f) habere debet, qui quidem investendus in inferiore sessione stalli sedendo dicat: *Hæc requies mea in sæculum sæculi, hic habitabo quoniam elegi eam.* Quibus peractis talis investitus sive canonicus sive vicarius surgat de stallo ac deinde Decanus in eodem loco sedendo recipiat ambas manus investiti flexis genibus coram eo constituti in manus suas & referat sive dicat investito sequentia verba, quæ & ipse investitus repetere seu dicere & promittere debet in hæc videlicet formam seu sententiam: *Obedientiam reverentiam & bo-*

E 4

norem

*) Solennitates & requisita in possessionibus prima & secunda fusius alibi describemus.

f) Stallum aut stallus sumitur pro sede in choro Ecclesiæ. Charta ap. 1201, in hist. Episcopat. Antverp. pag. 99. stallum in choro, vocem in Capitulo cum cæteris solemnitatibus eidem assignantes.

norem in licitis honestis ac consuetis vobis Decano & Capitulo promitto. Hujusmodi autem installatio duntaxat infra divina officia quæ cantantur vel leguntur in choro præsentibus notario & testibus ad hoc vocatis fieri debet.

CAPVT IX.

*De Annis expectantiæ seu Carentiæ Canonicorum
& sex præbendariorum.*

Item statuimus & ordinamus quod quicumque in dicta ecclesia nostra in Canonicum via obitus receptus fuerit, tribus primis annis expectare & fructus præbendæ suæ carere teneatur, de quibus quidem tribus annis fructus præbendæ suæ primianni, qui dicitur annus gratiæ *) cedat defuncto possessori, reliquum autem duorum annorum fabricæ ecclesiæ, quemadmodum ab antiquo observatum fuit, si vero via permutationis vel resignationis quis præbendam suam adeptus fuerit, uno integro anno duntaxat fructibus præbendæ suæ careat, qui similiter fructus fabricæ ecclesiæ deputentur, poterunt tamen Decanus & Capitulum illi hujusmodi annum remittere duplicia statuta ab eodem tempore suæ receptionis accipiendo & fabricæ applicando. Sex præbendarii vero qui ex institutione suarum præbendarum ad ferias legendas & complendas adstricti sunt & propterea absque dimi-

*) De annis gratiæ Canonicorum Ecclesiarum Cathedralium & Collegatarum in Germania vide Dissertationem Cl. D. Dürr An. 1770. Moguntiæ editam. Ejusdemque Dissertationem de Annis Carentiæ.

diminutione cultus Divini a præbendis suis longo tempore abesse non possunt, duntaxat uno anno quacunque via etiam præbendas suas adepti fuerint, expectent & fructibus illius præbendæ carere debeant, qui quidem fructus fabricæ Ecclesiæ cedant, permittimus tamen Decano & Capitulo ut ab eo qui per viam resignationis vel permutationis præbendam adeptus fuerit, duplicia statuta recipere & eidem hujusmodi annum expectantiæ remittere possint.

CAPVT X.

Qualiter Canonici & sex præbendarii suam primam residentiam complere debeant?

Item volumus, ut quicumque in Canonicum sive præbendarium Ecclesiæ nostræ receptus fuerit, post annos expectantiæ per integrum annum personalem residentiam continuam in eadem ecclesia facere teneatur, in qua residentia existens sine licentia Decani aut senioris Canonici a dicta ecclesia per noctem si se absentaverit, fructus perceptos restituere & residentiam suam de novo inchoare obligatus sit & adstrictus. Item Canonicus seu sexpræbendarius volens primam suam residentiam inchoare, teneatur Decano & Capitulo intimare diem & designare honestam personam ecclesiæ cum qua habiturus sit mensam & domicilium, nisi prius curiam claustralem g) vel proprias expensas habuerit.

E 5

Item

- g) *Ædes Canonorum in immunitate vel claustro. Capitula Caroli Calvi tit. 41. cap. 9. Ut Episcopi in civitatibus suis proximum Ecclesiæ claustrum in situ-*

Item si quis dictum annum suæ primæ residentie complere inceperit ac a jure vel ab homine suspensus vel excommunicatus declaratus fuerit, teneatur omnes & singulos fructus præbendæ suæ a die inceptæ residentie perceptos restituere & percipiendis carere, donec residentiam suam denuo a novo inceperit illudque Decano & Capitulo ininuaverit.

Quilibet etiam Canonicorum & sex præbendariorum ante inceptam suam residentiam teneatur præstare cautionem sufficientem de restituendis fructibus præbendæ suæ illius anni in eventum quo residentiam suam quoquomodo de predictis infringeret.

Volumus nihilominus quod si Canonicus Ecclesiæ antedictæ adhuc in annis expectantiæ constitutus apud ecclesiam ipsam residere & officia Divina quemadmodum aliæ personæ & Ecclesiam visitare voluerit, præsentias sive quotidianas distributiones in eadem deservire & percipere valeat, caveattamen ne sic residendo aliquam suspensionem a Divinis incurrat, alioquin dictis præsentis carebit, donec a Decano & Capitulo restitutionem obtinere mereatur. Idem observari decernimus cum sex præbendariis qui infra annum expectantiæ residere voluerint.

Cæ-

situant, in quo ipsi cum Clero secundum Canonicam regulam Deo militent & sacerdotes suos ad hoc constringant, ut Ecclesias non relinquunt & alibi habitare præsumant.

Cæterum statuimus quod constitutus in anno suæ primæ residentię duntaxat tribus quindenis *b)* & non ultra juxta libitum suum ab ecclesia abesse possit, autumno seu libertate ejusdem minime gaudere debeat, si vero supra tres quindenas predictas residens ipse ab ecclesia absens fuerit, fructus perceptos restituere ac residentiam suam reincipere teneatur.

CAPVT XI.

De continua & Generali personali residentia per singulos Canonicos & sex præbendarios apud Ecclesiam faciendâ.

Insuper id quod veteribus constitutionibus cautum erat, renovantes statuimus & ordinamus, quod quilibet Canonicus præfatæ ecclesiæ post annos expectantiæ & primas residentię adstrictus sit hæc nostra constitutione ad personalem & continuam residentiam apud ipsam ecclesiam faciendam ibique divinis ac Canonicis diurnis & nocturnis horis interesse actusque & officia ipsum concernentia per se vel alium suis tamen expensis perficere & procurare teneatur illo tamen salvo quod quilibet Canonicus anno primo residentię completo possit per tres quindenas ante vel post autumnum similiter in ipsum

b) Quindena, spatium quindecim dierum sæpius occurrit in statutis aliisque chartis, præsertim in charta ann. 1216. apud Martene Tom. I. ampliff. Collect. Col. 1127. in alia an. 1226. apud Lobinell. Tom. 2. Histor. Britan. Col. 361. in alia, 1238. apud Kymer Tom. I. pag. 379. &c.

ipsum autumnale tempus quolibet anno abesse vel se absentare, computabitur autem dictum tempus autumnale a festo natiuitatis gloriosissimæ Virginis Mariæ usque ad festum SS. Apostolorum Simonis & Judæ exclusive.

Prædicta insuper ita intelligenda sunt, ut cum quis Canonicoꝝ una vel pluribus quindenis uti voluerit, id ipsum Decano & Capitulo hujus ecclesiæ insinuare teneatur, si quis autem Canonicoꝝ ultra dictas tres quindenas ac vindemiale tempus absens fuerit, suspensus sit & pro suspenso habeatur in fructibus suæ præbendæ donec a Decano & Capitulo personaliter restitutionem obtinuerit & eosdem dies per ipsum ut præmittitur neglectos, Magister suspensionum diligenter notare & signare teneatur, ut eidem Canonico tempore computationis ratum temporis neglecti defalcetur, similiter etiam fructus perceptos & non deservitos idem Canonicus dicto magistro suspensionum restituere teneatur.

Idem prædictum statutum de personali & continua residentia etiam quoad ipsos sex præbendarios & eorum residentiam ad quam præcipue etiam ex eorum juramento adstricti sunt, diligenter observetur. Insuper pro clariori declaratione ut sciatur, quæ personæ in continua residentia esse dicantur & tribus quindenis gaudere debeant, videatur constitutio & declaratio olim prædecessoris nostri Episcopi Wormatiensis super hujusmodi statuto de personali residentia infra descripta.

CAPVT XII.

77

Qualiter Canonici licentiam petere debeant & a quo?

Item ordinamus quod Canonicus volens se ad aliquod tempus absentare teneatur per se vel per alium petere licentiam a Decano sive in absentia ejusdem a seniore Canonico pro tempore, si autem nullus eorum repertus fuerit, idem curare debet, ut abitus vel recessus suus ac licentia petenda prædicto Decano aut seniori Canonico ad eorundem respective domum intimetur & Magister suspensionis pro tempore de hujusmodi recessu & licentia certioretur.

Item quicumque Canonicorum vel sexpræbendariorum in residentia existens se ultra tres dies absentaverit, rediens restitutionem sub Divinis a Decano si præsens sit, sin autem a seniore Canonico aut alio secundum senium descendendo petere teneatur.

CAPVT XIII.

De tempore licentiæ dandæ per Decanum vel etiam per Decanum & Capitulum conjunctim.

Quando quidem intelleximus, antiqua consuetudine in hac Ecclesia fuisse introductum quod quodocunque aliquis Vicariorum simplicem ac indiffinitam a Decano petierit & obtinuerit licentiam se absentandi, talis licentia duntaxat unius noctis tempus comprehendere censeatur, si autem per duos aut tres dies vicarius peteret licentiam, quod illam
Deca-

Decanus etiam concedere possit causa rationabili non requisita seu allegata, præterea causa rationabili & legitima interveniente Decanus habeat facultatem concedendi licentiam octo dierum vel ad quindenam, urgentibus vero atque instantibus causis & negotiis beneficia dictorum vicariorum concernentibus ampliorem Decanus habeat. eisdem concedendæ licentiæ potestatem, & præterea transgressores ipsos obtentæ licentiæ Decanus etiam pro suo arbitrio punire possit. Verum cum minime mutanda sint, quæ certam interpretationem semper habuerunt, ideo prædicta confirmamus atque volumus ut Decanus juxta præscriptam formam ab antiquo observatam ipsis vicariis licentiam pro tempore petitam concedere possit.

CAPVT XIV.

De licentia danda Ordinandis pro tempore vel litigantibus pro beneficiis.

Statuimus insuper quod ordinandus pro tempore seu volentes sacros ordines suscipere sive sint Canonici sive vicarii teneantur petere licentiam a Decano, quam nec ipse Decanus, nisi obset rationabilis causa, denegare debet, sed illis ordinandis abituris tempus exeundi & revertendi præfigere & limitare secundum locorum distantiam, infra quem terminum præfixum, si tales redierint, neque suspensi erunt neque præsentis carebunt sic tamen quod actus chori & alia onera ipsis incumbentia disponant per alios expedienda, idem servetur etiam de his qui coguntur litigare super fructibus beneficiorum suorum.

De

De peregrinantibus.

Præterea admittimus, ut peregrinantes ad terram sanctam, limina SS. Petri & Pauli Apostolorum, Aquisgranum ad B. Mariam Virginem apud Eremitas non censeantur suspensi, sed gaudebunt corporibus præbendarum seu vicariarum suarum & præsentis dummodo tamen tempore licentiæ a Decano & Capitulo petenda bona fide ipsi Decano vel ejus vices gerenti promittant, quod hujusmodi peregrinationem non de ambulationis vel voluptatis causa sed ex voto vel principaliter ad consequendas indulgentias perficere velint, similiter quod oneribus ac actibus ipsis injunctis sufficienter aliis personis ecclesiæ sit per ipsos provisum. Prædicta tamen duo puncta & similia intelligenda esse volumus, nisi absentes tales in via legitime impediti fuerint, utpote infirmitate corporis captivitate vel aliquo simili infortunio seu impedimento de quo constaret vel talis impeditus post reditum suum juramento id ipsum affirmare posset; qui in his & similibus casibus (cum necessitas legem non habeat) tales absentes ultra terminum eis præfixum vel alioquin competentem aut legalem minime sint pro suspensis habendi.

CAPVT XV.

De his qui ad thermas vel balnea naturalia se conferunt.

Quoniam privilegium pro humanæ conditionis fragilitate & necessitate indultum ut in thermis seu naturalibus balneis ex consilio Medicorum existentibus

80

tibus corpora suorum beneficiorum & praesentiae dentur, quibusdam etiam divagandi praebet occasionem, prout veridica relatione percepimus, ideo praesenti decreto statuimus & ordinamus ut nulli de coetero eadem licentia concedatur, nisi prius fidem det loco juramenti, quod eandem licentiam solum ex nulla alia causa petat quam ex aegritudine & corporis sui necessitate vel alias ex Medicorum consilio ad id motus fuerit, similiter quod officii & oneribus sibi injunctis per ipsum sufficienter provideatur.

CAPVT XVI.

De his qui ad Curiam Romanam proficisci intendunt.

Item statuimus, quod quaelibet persona ecclesiae cuiusvis dignitatis status gradus seu conditionis existat, volens proficisci seu se transferre ad curiam Romanam vel alium locum etiam quemcunque ubi contra ecclesiam ipsam aut personas ejusdem verisimiliter aliquid impetrare aut ecclesiam aut personas ejus in iudicio ecclesiastico vel alias turbare possit (exceptis nobis successoribus sive officialibus nostris) teneatur petere licentiam a Decano & Capitulo atque eadem petita & obtenta jurare sese contra ecclesiam aut ejusdem personas nihil directe vel indirecte impetraturum vel obtenturum nec absolutionem petiturum sed quod iudicio & sententiae nostrae sive Vicarii vel Officialis nostri in causis & controversiis quas eum habere contigerit stare & contentari velit, siquis autem contra praedicta
fece-

fecerit perjurus censeatur atque per nos & successores nostros graviter puniatur.

CAPVT XVII.

De Anno gratiæ Canonicorum decedentium & quando defunctis intra tricesimum præsentis danda.

Statuimus pariter & ordinamus quod quicumque Canonicus in plena perceptione fructuum sive præbendæ existens decesserit, exceptis casibus infra descriptis, habeat annum gratiæ hoc est omnes ac singulos fructus redditus & proventus præbendæ suæ (distributionibus duntaxat quotidianis exceptis) pro anniversario vel in aliquem pium usum convertendos, nisi de aliis bonis propriis per ipsam relictis creditoribus suis satisfieri non posset, ex tunc de tali anno gratiæ talia debita dissolvi debent. Sexpræbendarii vero annum gratiæ non habeant, sed omnes fructus illius anni primi post obitum cujuslibet sexpræbendarii integre nullo excepto cedant præsentis, quemadmodum ex Constitutione Episcopi *FridERICI* predecessoris nostri antea ordinatum & in viridi observantia hætenus tentum fuit.

Item cuilibet Canonico, sexpræbendario vel vicario si dum vixisset proprias expensas ac familiam habuerit, dentur præsentis infra tricesimum.

CAPVT XVIII.

In Casibus vero consequentibus decedentis Canonici annum gratiæ non habeant, de quibus admittendi Canonici advisandi sunt.

Item nullus Canonicorum in annis expectantiæ decedens etiam si per resignationem præbendam fue-

rit affectus sive ex causa promotionis & infra tempus installationis suæ defunctus sit, annum gratiæ non habeat, similiter quilibet a jure vel homine suspensus vel excommunicatus declaratus decedens nisi in plena perceptione fructuum suæ præbendæ ante hujusmodi suspensionem seu excommunicationem fuerit, anno gratiæ carebit, nec is qui suis exigentibus demeritis canonicatu & præbenda privatus est dicto anno gratiæ gaudebit.

Item quicumque Canonicorum sepulturam suam extra Ecclesiam Wimpinensem elegerit vel extra eandem sepultus fuerit, anno gratiæ privatus sit, nisi talis de licentia Decani & Capituli dictæ ecclesiæ absens esset & in tali loco discessisset, de quo commode funus defuncti ad ecclesiam prædictam deferri non potuisset. Item Canonicus non residens vel absens sine licentia Decani & Capituli in hujusmodi anno gratia carebit & talis pro suspensio habeatur.

CAPVT XIX.

De admissione Canonicorum ad Capitulum & quo tempore admittendi sunt.

Statuimus quoque ut nullus dictæ ecclesiæ Canonicus ad Capitulum tanquam capitularis admittatur nec vocem in capitulo habeat, nisi residentiam suam annalem juxta statutum desuper factum compleverit & post eandem primam residentiam de licentia Decani & Capituli per biennium continuo ut Canonicus dictæ ecclesiæ steterit in aliquo studio generali & privilegiato nulla nocte ab hujusmodi studio se absentando atque biennio finito præfatos

De-

Decanum & Capitulum per litteras patentes aut aliud legitimum testimonium Rectoris Universitatis vel facultatis in qua studuit certificaverit, quod modo premissis studium suum continuaverit & compleverit insuper ad minus in subdiaconatus ordine constitutus sit, solitumque juramentum superscriptum ante admissionem ad Capitulum præstiterit, si autem talis Canonicus tempore hujusmodi petitionis Artium Magister Baccalaureus juris aut in aliqua facultate superiori Doctor vel Licentiatas per rigorem examinis promotus existat, nolumus eundem præsentis statuto de completionem biennalis studii obligatum fore, sicque hoc punctum nequaquam ad ipsum extendendum esse decernimus; hujusmodi autem admissio duntaxat in altero de duobus Capitulis generalibus ac post finem eorundem fiat, & si Canonicus ad Capitulum recipi desiderans non videatur Capitulo idoneus ut quod illiteratus, ignarus, non morigeratus non tacitus vel publicus concubinaris aut similibus vitiis irretitus, ex tunc Decanus & Capitulum non teneantur eundem ad Capitulum admittere donec se emendaverit.

Quis ordo inter Canonicos sit servandus?

Insuper statuimus, quod sessio capitularis similiter etiam aliorum actuum tam in choro quam alias fiendorum in ecclesia secundum senium adeptæ possessionis fieri debeat ita videlicet, quod is qui prior adeptus est possessionem præbendæ suæ sedeat vel stet propinquior ad Decanum quam is qui posteriore tempore præbendam consecutus etiamsi ille posterior prius fuerit admissus ad Capitulum aut alias dignior gradu vel nobilitate existat.

CAPVT XX.

Capitula non celebrentur sub Divinis.

Prohibemus, ne tempore divinorum & maxime sub summa missâ capitula & actus sive tractatus capitulares celebrentur, nisi forte pro tunc urgens necessitas immineat, Decanum aut quemvis alium in ejus absentia qui ad talem horam sine predicta causa capitulum convocaverit, suspendimus per unam hebdomadam a præsentis & de illa causa major pars capituli judicare poterit.

CAPVT XXI.

De pœna Capitulum indictum negligentibus infligenda.

Volumus autem certam pœnam iis qui in Capitulo ad horam statutam seu indictam non comparuerint infligendam esse, sic videlicet quod qui hora primarum vel alia hora ad quam capitulum indictum est, ad locum capitularem (causa rationabili cessante) non venerit, album pro pœna persolvat, quem si dissolvere recusaverit, ad minus ipso factò sit suspensus, quam quidem pœnam anno elapso collectam Capitulares inter se dividere vel in alium pium usum convertere poterunt.

CAPVT XXII.

De modestia in votis dandis in Capitulo observanda & quod arma ad Capitulum non deferantur.

Ad vitandum autem discordias inter personas Capitulares & ut negotia ecclesiæ cum omni modestia charitate & prudentia tractari possint statuimus & ordinamus quod Decanus seu in ejus absentia seni-

or **Canonicus in Capitulo existens primo proponat factum, pro quo indictum fuerit capitulum & dicat votum suum deinde alios Canonicos secundum ordinem a seniore post eum incipiendo & usque ad ultimum continuando interroget ac vota eorundem fideliter colligat, tandem secundum pluralitatem votorum concludendo, in qua quidem votorum collectione nullus Canonicorum alium in votando impediatur seu verba illius interrumpat nisi forte ex legitima causa & a Decano seu seniore Canonico licentia petita. Præterea nullus alium ad iracundiam provocet vel indecentia verba loquatur quæ ad rixam vel diffensionem tendant aut animum votantis perturbent, quodsi aliquis Canonicorum vel Prælatorum in præmissis deliquerit & admonitus per Decanum seu seniorem Canonicum pro tempore ab incepto non cessaverit vel desiterit extunc talis Canonicus voce Capituli sive etiam a præsentis & corpore præbendæ per aliquos dies aut mensem seu ultra secundum facti & excessus qualitatem per Decanum & majorem partem Capituli suspendatur.**

Insuper veteres prædecessorum nostrorum constitutiones innovantes mandamus ut si quando in actibus capitularibus aliquis Canonicorum alteri convitiatus fuerit sive injuriam fecerit vel dixerit, quod talis Canonicus a præsentis & corpore præbendæ per unum mensem aut ultra irremissibiliter per Decanum & majorem partem capituli secundum facti qualitatem suspendatur, nisi talis causa convitii seu injuriæ fuerit, cujus cognitio ex juris com-

munis dispositione ad nos & Successores nostros (ut sunt criminales) dignoscantur spectare salvis etiam poenis injuriantibus ex Statuto provinciali infligendis quod inferius descriptum est. Prohibemus etiam sub simili poena ne aliquis canonicorum ad capitulum arma deferre praesumat.

CAPVT XXIII.

Contradictio unius in Capitula non impediatur communi conclusionem sed major pars concludat.

Consuetudinem illam quae potius abusus & corruptela censenda est, qua permittitur in actibus Capitularibus unum de Canonicis licet nullam vel minus rationabilem causam suae contradictionis assignet, posse reliquorum Canonicorum in unam sententiam concordantium voluntatem impedire, tollimus & penitus abolemus tum quia irrationabile & ex ea quam plurima mala & scandala procedere dignoscuntur tum quia est contra sacrorum Canonum instituta statuentes & ordinantes, ut de cetero Capitula in dicta ecclesia secundum juris communis dispositionem agantur ut videlicet quod major & sanior pars Capituli deliberaverit ratum ac firmum habeatur aliorum contradictione minimum obstante factumque a toto capitulo censeatur atque taliter a majore parte Capituli deliberatum executioni demandetur, quam executionem quicumque Capitularium impediverit aut impediri fecerit voce & capituli emolumentis per unum mensem decernimus esse privatum. Volumus insuper ut conclusiones in Capitulis pro tempore captatae ad aliquem librum Capitularem scribantur.

CA-

CAPVT XXIV.

Canonicus excommunicatus vel suspensus careat voce & emolumentis Capitularibus ac fructibus præbendæ suæ.

Similiter statuimus & ordinamus quod Canonicus capitularis a jure vel ab homine seu statuto ecclesiæ suspensus vel excommunicatus declaratus careat voce & emolumentis Capitularibus hujusmodi suspensione durante, nec sit vocandus ad aliquem actum Capitularem vel electionem seu portionem de aliqua præbenda seu dignitate vacante fiendam, nec tali excommunicato suspenso vel interdicto juxta veterem constitutionem prædecessoris nostri Episcopi *Gerlaci* quam præsentibus innovamus quidquam de præbendæ suæ fructibus assignetur durantibus hujusmodi sententiis.

CAPVT XXV.

De duobus Capitulis Generalibus & quando seruari debeant.

Statuimus quoque ut singulis annis in vigilia vigiliæ Nativitatis Christi & in vigilia SS. *Petri & Pauli* Apostolorum duo Generalia Capitula per Decanum & Canonicos Capitulares celebrentur, nisi rationabili & urgente causa id suadente visum fuerit eisdem Decano & Capitularibus illa in alios dies anticipanda vel posticipanda esse, in quibus quidem Capitulis tractantur negotia ipsius ecclesiæ utilitatem & necessitatem maxime respicientia, sicque Decanus vel senior Canonicus pro tempore de singulis

lis necessariis pro statu & conservatione ecclesie & personarum ejusdem alios Capitulares avifare debet.

Præterea volumus quod Canonici Capitulares dicta duo Capitula generalia visitare ac ingredi teneantur etiam non vocati exceptis tamen excommunicatis & suspensis, ut supra statutum est.

CAPVT XXVI.

Canonicus non Capitularis ante stabam vel locum Capituli generalis comparere tenetur.

Præterea antiquam consuetudinem observando volumus, quod quivis Canonicus non Capitularis in anno residentie aut alias apud ecclesiam ipsam in annis expectantie existens, ut supra statutum est, teneatur tempore cujuslibet Capituli Generalis ante finem pulsus primarum ante stabam vel locum Capitularem comparere ibique ad finem hujusmodi Capituli Generalis, nisi de licentia Decani & Capituli dimissus fuerit, expectare, alioquin suspensionem trium mensium incurrat, de quo quilibet eorum antea per Capitulum avifari debet.

CAPVT XXVII.

De coercitione sive correctione Decani & Capituli in Canonicos nec non solius Decani in Vicarios.

Consuetudinem ecclesiarum Collegiarum nostræ Diocesis Wormatiensis imitari cupientes statuimus & ordinamus, quod Decanus solus nullam habeat correctionem vel coercitionem in Prælatos & Ca-
no-

nonicos dictæ ecclesiæ nisi verbalem & fraternalem admonitionem sive reprehensionem in minoribus culpis & excessibus, quæ negligentiam vel disciplinam chori, indecentiam vestium & calceamentorum, stationem confabulationem in & extra ecclesiam presertim in super pelliceo factam, verborum levitatem tabernarum publicarum visitationem ludum illicitum & similia concernant, quam quidem admonitionem sive reprehensionem si Canonicus non adverterit aut a suis inhonestis aut malis moribus non destiterit, Decanus eundem Canonicum ad Capitulum vocare ac illius excessus Capitulo proponere debet, ex tunc si idem Canonicus culpabilis repertus fuerit, Decanus & Capitulum conjunctim Canonicum illum pro modo & qualitate culpæ & excessus a voce capitulari vel etiam fructibus præbendæ ac quotidianis distributionibus suspendere vel pro arbitrio eorundem in claustrare poterunt.

Volumus tamen, quod Decanus pro tempore se solo possit & teneatur emendare, corrigere & coercere dictæ ecclesiæ Vicarios pro negligentibus & confusionibus in Choro, aliisque excessibus extra Chorum commissis (exceptis enormibus) vel per claustrationem aut suspensionem a præsentiarum, perceptione vel etiam in corpore vicariæ odio tamen, rancore, favore vel sinistra affectione in hujusmodi correctionibus penitus semotis, & si Decanus pro tempore in corrigendo modum excefferit, poterunt vicarii ad Capitulum habere recursum,

quod cognita causa illud quod æquum fuerit, decernat & moderetur.

CAPVT XXVIII.

De potestate & onere Decani.

Videatur singulariter Episcopi Joannis de Dalberg constitutio infra descripta in principio & per totum.

CAPVT XXIX.

Nihilus impediat Decanum in emendationibus & correctionibus suis sub pœnis comminatis.

Observetur & practicetur prædicta constitutio Joannis Episcopi quam specialiter etiam in hoc puncto quoad declarationem & comminationem pœnarum innovamus.

CAPVT XXX.

Quibus modis Decanus Ecclesie pro negligentis ac excessibus suis moneri debeat.

Licet Decanus ut Caput Capituli atque major post Præpositum in ipsa ecclesia Prælatus de facili a confratribus suis pro excessibus emendari vel judicari non debeat, si tamen in Decanatu suo vel in exequendis his quæ sibi ratione Decanatus vel officii sui incumbunt, remissus aut negligens foret vel alias delinqueret vel in aliquo excederet, adeo quod ex hujusmodi negligentia vel excessu per ipsum perpetratis scandalum generet, merito reprehendus videretur, Nos statuendo præsentis decreto ordinamus, quod eisdem casibus Decanum debita re-

veren-

verentia Capitulum seu senior Canonicus cum Capitulo pie ac benigne avifare, monere & exhortari teneatur ut ab excessibus hujusmodi de cætero abstineat atque neglecta pro posse & nosse reparare ac resarcire studeat, quodsi hujusmodi monitionibus seu exhortationibus parere recusaverit vel contempserit, in compertis temerarie perseverando ex tunc Capitulum tales excessus & negligentias Decani ad nos vel Vicarium nostrum præ tempore deferre debet, ut eidem delinquenti juxta facti qualitatem debita emenda & multa poenae imponatur.

Sequuntur

Statuta & Ordinationes Chori seu personas ipsas quoad Chorum respicientes.

CAPVT XXXI.

De modo ingrediendi chorum certis diebus.

Cum secundum sacra elogia deceat domum Dei sanctitudo, ut cujus in pace factus est locus, ejus cultus sit cum debita reverentia pacificus, statuimus & ordinamus ut ad chorum sit compositus & devotus & opportunis temporibus præsertim in festis Decani processionatus ingressus & egressus secundum consuetudinem ab antiquo in dicta ecclesia S. Petri observatam ita tamen, quod Chorum intrantes toties quoties discoopertis capitise versus summum altare reverenter, ut decet, inclinent.

CAPVT XXXII.

De loco & stallis in Choro.

Item statuimus & ordinamus quod quælibet persona ecclesiæ locum & stallum in Choro statui suo congruentes secundum statuta ecclesiæ de super scripta ingrediatur, nec alium locum sive stallum sibi vendicet aut assumere præsumat sub pœna privationis quotidianarum distributionum unius diei, quam volumus ad truncum præsentiarum deponi.

CAPVT XXXIII.

De cultu divino ac horis Canonis in Ecclesia persolvendis.

Specialiter hic statuendo innovamus constitutionem felicis recordationis Joannis Episcopi Wornatiensis Prædecessoris nostri de cultu divino ac horis Canonis in Ecclesia persolvendis, quæ infra in hoc libro statutorum de verbo ad verbum describitur.

CAPVT XXXIV.

De vestium ac morum decencia.

Volumus præterea ut omnes & singulæ personæ divinis interesse volentes tunicis oblongis & ad talos usque protensis ac alias statui clericali convenientibus circa pectora non apertis ac desuper mundis super pelliceis sint indute, pugiones seu longos cultellos sub eisdem minime deferentes, tonsuras & coronas habeant quoslibet ordines concedentes, in biretis & calceis honestatem præ se ferant crurium sive tibiarum nuditatem fugientes.

Sub

Sub divinis a deambulationibus per ecclesiam ab-
stineant, confabulationes seu colloquia inter se vel
cum aliis non habeant divinum cultum præsertim
impedientia, seditiones in choro non excitent nec
clamores moveantur, levitates denique omnes vi-
tent sed potius in omnibus gravitatem devotionem
& maturitatem posse tenus observent, quod si quis-
quam præmissorum transgressor extiterit & Cano-
nicus fuerit a Decano & Capitulo, sin autem Vica-
rius, a Decano aut seniore pro excessuum qualita-
te graviter puniatur.

CAPVT XXXV.

De silentio & modestia servanda in sacristia.

Missas præterea celebraturi in sacristia dum se se
induunt vel alii ingredientes verba inutilia, foren-
sia, turpia aut levitatem sonantia aut alia collo-
quia chorum aut divinum cultum impedientia om-
nino omittant, per Decanum (si hujusmodi trans-
gressor vicarius) vel Decanum cum Capitulo (si
Canonicus fuerit) infligenda poena.

CAPVT XXXVI.

*De modo psallendi & cantandi, nec non prohibitis
colloquiis tempore Divinorum.*

Quandoquidem valde iniquum est & res pessimi
exempli, ut tempore quo divina celebrantur offi-
cia Canonici Vicarii beneficiati qui tempore divi-
norum devotissime psalmodiæ deberent intendere
confabulationes aliaque inter se colloquia ad divi-
num Officium minima spectantia habeant, statui-
mus

mus ac ordinamus, ut dicti Canonici, Vicarii prædicti ecclesie sub divinis officiis in choro a confabulationibus, susurrationibus, sibilis, strepitibus & risibus prudenter abstineant, ut Deo devotum, pro ut tenentur, præstent famulatum (illis tamen quos officii aut alia urget necessitas loquendi exceptis) simul psallant, concinant aut sacre lectioni diligenter intendant, psalmodias decenter alte vel basse secundum temporum exigentiam verba non præcipitando nec syncopando non festinando neque alterum in psallendo præveniando sed pausas debitas in medio faciendo ad Cantorem ex una parte chori & ex altera parte ad rectorem advertentiam habendo perfecte & concorditer legant Deo omnipotenti per hoc debitas gratiarum actiones referentes, si quis autem contra fecerit per Decanum dictæ ecclesie aut in absentia ipsius per seniorem Prælatum seu Canonicum a præsentia seu corpore præbendæ seu Vicariæ per unum diem irremissibiliter suspendatur aut ultra ad arbitrium Decani aut eo absente ejus locumtenentis.

CAPVT XXXVII.

Quando standum sit in choro detotius capitibus vel genua flectenda.

Mandamus insuper personis dictæ ecclesie sub pœna suspensionis fructuum beneficiorum suorum & præsentiarum unius diei, quatenus lectione Evangelii verbi veritatis decantatione divinæ laudis, psalmodiarum *Magnificat; Te Deum Laudamus. Benedictus.* & *Nunc dimittis*, laudes & gratiarum acti-

actiones stantes & erecti in stallis suis discoopertis capitibus referant. Insuper in lectione precum genua flectant pœna sub simili toties quoties irremissibiliter persolvenda & ad ornatum ecclesiæ applicanda.

CAPVT XXXVIII.

Quod prælati, Canonici & sex præbendarii suos actus Chori per se ipsos faciant.

Statuimus quoque ut Prælati Canonici & sex præbendarii cum in certis festiuitatibus ad aliquem actum chori perficiendum ordinarie seu ex intitutione & institutione deputati fuerint per se & in eorum propriis personis huiusmodi actum exercent & exequantur, nisi necessitas seu infirmitas corporalis aliquem excuset, quo casu volumus huiusmodi actum per unum similis conditionis sup- vel adimpleri sub pœna claustrali aut suspensionis executionem huiusmodi mandati Decano aut ejus locumtenenti committentes.

CAPVT XXXIX.

De modo interessendi diuinis ac deseruendi presentibus, Qualiter tarde venientes ad officia presentibus carere debeant?

Præterea cum redditus ac proventus ecclesiastici propter diuina officia celebranda instituti sint & quemadmodum integros suorum beneficiorum fructus Clerici percipere desiderant, ita æquum est ut integre fideliter diuinis officiis intendant. Ideo super omnia diuinum cultum augeri cupientes, ab
 usum

usum illum penitus tollimus & abolemus, qui in dicta ecclesia *S. Petri* aliquando viguit hucusque, ut Canonici & Vicarii divinis officiis pro modico temporis spatio interessentes integras præsentias seu distributiones aut alia emolumenta percipiant; statuimus igitur & mandamus ut quicumque beneficiatus dictæ ecclesiæ in matutinis in primo psalmo usque ad finem, inmissa post tertium Kyrie eleyson usque ad complendam in Vesperis & completorio ante secundum psalmum usque ad finem non continuaverit, præsentis illius diei aut partis deserviendis pro tertia parte careat, nisi aliquem ex hujusmodi beneficiatis missam infra matutinas aut statim post celebrare contingat, mandantes Cantori dictæ ecclesiæ pro tempore existenti & in ejus absentia vices gerenti in virtute sanctæ obedientiæ, quatenus tales non interessentes diligenter conscribat & executionem hujusmodi jam dicto nostro mandato volumus, sed ipsis præsentibus & divinis interessentibus juxta moderationem & limitationem sequentis Capituli volumus æquiparari, negligentes vero primam, tertiam, sextam, nonam horas aut aliquam ex eis pro arbitrio Decani vel ejus vices gerentis corrigantur.

CAPVT XL.

De infirmis & non exeuntibus ædes, quo casu tales præsentis & fructibus ipsorum beneficiorum gaudere possint?

Observetur cum talibus constitutio prædecessoris nostri Episcopi *Joannis* infra descripta in eodem pun-

puncto, quam in præsentibus declarandis, nisi quod in evidenti & notoria infirmitate constitutus esset aut per fide dignam personam Decanum vel vices ejus gerentem super infirmitate sua & quod ædes exire non possit, certificabit, quoniam eidem vel consimilibus præsentia denegari non debent.

CAPVT XLII.

In quem usum præsentia absentium sunt convertenda?

Mandamus insuper ne præsentia absentium inter præsentibus dividantur, sed in augmentum communis præsentia videlicet ad truncum præsentiarum erectum deponantur.

CAPVT XLII.

Ne personæ Ecclesiæ sub divinis sine religione Ecclesiam ingrediantur.

Item nullus Prælatorum Canonorum vel Vicariorum sub divinis absque religione seu superpelliceo præfatam ecclesiam ingredi aut per ipsam sive cimiterium vel ambitum ipsius spatium vel vagari præsumat sub poena suspensionis quam ipso facto incurrat.

CAPVT XLIII.

De poena illorum qui tempore Divinorum vagantur per ecclesiam, ex statutis Concilii Basiliensis.

Quicumque in ecclesia beneficiatus præsertim de majoribus divinorum tempore per ecclesiam vel foris circa ipsam deambulando aut cum aliis collo-

quando vagari visus fuerit, quod intelligimus, nisi talis legitimam causam haberet, non solum illius horæ sed totius diei præsentiam ipso facto amittat, qui si semel correctus non destiterit, per mensem distributionibus careat vel graviori, pertinacia exigente pœnæ subjaceat, ita ut tandem desistere cogatur; quoniam autem ex actis visitationum aliquando factarum compertum habemus nonnullas ecclesiæ personas adeo effrænes & inverecundas existere ut chorum sub divinis persæpe exeant & focarias seu famulas suas cum quibus de vitio carnis suspectæ habentur, absque rubore, verecundia publice in ecclesia alloquantur in maximum scandalum populi & ecclesiastici status confusionem, quos quidem beneficiatos tali modo delinquentes pœnæ in dicto Generalis Concilii statuto comprehensæ presenti nostro decreto volumus subjacere.

CAPVT XLIV.

De feriis ac missis legendis nec non anniversariis peragendis.

Volumus constitutionem Prædecessoris nostri Episcopi Joannis eo puncto ad hanc rubricam applicari & in hujusmodi casibus observari, & si opus est, Decanus potestatem habeat hujusmodi negligentibus quoad ferias complendas pœnam pecuniariam infligendi vel aliam prout sibi visum fuerit, de qua pœna pecuniaria ædituus ecclesiæ partem habeat in finem ut eosdem negligentes diligenter advertat, quibus prædictis etiam adjungimus, quod missæ secundum ordinem Chori vel personarum legendæ

gendæ vel celebrandæ tempestive illis intimentur
sive infinuentur quibus ex ordine eas legere incum-
bit.

CAPVT XLV.

*Quod officium privatum sub divino officio non
dicatur.*

Volumus præterea, quod quælibet persona Eccle-
siastica in choro existens dum horæ Canonicæ de-
cantantur, se choro conformet cantando, psallen-
do, nec privatum officium sub iisdem dicat sub
pœna privationis præsentis illius horæ vel totius
diei secundum arbitrium Decani.

CAPVT XLVI.

*Quibus festis vel temporibus summa missa cum mini-
strantibus sit celebranda?*

Item volumus ut singulis diebus Dominicis ac fe-
stis novem lectionum nec non diebus festis infra
octavas Paschæ & Pentecostes summa missa in sæ-
pedicta Ecclesia cum ministris videlicet Diacono &
subdiacono indumentis competentibus & ad hoc
ordinatis, indutis solemniter celebretur.

CAPVT XLVII.

*Quod Decanus quoad vicarios ad exequendum statuta
ac ad eorundem pœnam exigendam sit obligatus.*

Quamvis autem Decanus ut Caput & Prælati
Ecclesiæ dictæ ad manutenendum omnia statuta su-
pra scripta & sequentia noviter edita ac innovata
obligatus existat, tamen ad aliquorum statutorum

executionem, ut partim in iisdem continetur eum volumus singulariter esse astrictum videlicet quod ipse juxta statutorum illorum sive ordinationum tenorem quoad vicarios procedat ad executionem poenarum culpabilibus infligendarum nec non alia in puncta Decanatum & personam Decani concernentia in omnibus & per omnia fideliter studeat adimpleri, exequi & manuteneri sub poena gravi ad denunciationem Capituli per nos & successores nostros eidem infligenda ac imponenda.

CAPVT XLVIII.

De executione poenarum infligendarum Canonicis delinquentibus & statutorum transgressoribus.

Quoad Canonicos vero praedictorum statutorum transgressores statuimus, quodsi quisquam ex eis culpabilis repertus fuerit, Decanus (si Capitularis sit) alias senior Canonicus & capitulum eundem Canonicum juxta poenam constitutioni vel statutis insertam punire teneatur nisi talis correctio & executio specialiter in his statutis Decano esset refervata, & si negligentes fuerint, volumus eosdem quoque gravi poenae per nos & successores nostros dictandae & infligendae subiacere.

CAPVT XLIX.

De suspensionibus & cui sint applicandae.

Item ordinamus quod suspensiones tam Canonicorum quam sexpræbendariorum similiter etiam vicariorum suspensioni Ecclesiae nostrae cedant.

CAPVT L.

De suspensis ac eorum pœna & qualiter restitui debeant?

Suspensus specialiter vigore illorum statutorum vel alio modo durante hujusmodi suspensione carebit fructibus corporis præbendæ vel beneficii sui, similiter etiam præsentis, nihilominus tamen taliter suspensus debet ad ingressum chori & ecclesiæ admitti, nisi fuerit excommunicatus aut specialiter a divinis sive officio aut ingressu ecclesiæ suspensus quia tales omnino cavere debent ne se divinis ingerant, alioquin ex juris dispositione fiunt irregulares & licet in jure notæ sint species vel modi suspensionum, tamen in proposito eum suspensum specialiter dici & intelligi volumus, qui duntaxat a perceptione fructuum est suspensus. Talis autem suspensus tamdiu suspensus & pro suspenso habeatur; donec a Decano in Ecclesia infra divina humiliter flexis genibus restitutionem petendo more solito restitutus fuerit, sicque nullus suspensus aliter quam sub divinis restituatur.

CAPVT LI.

Quod Magistri suspensionum cum Cellerario notantur & diligenter signare teneantur dies suspensionum.

Item singulis annis deputentur duo magistri suspensionum qui sub juramento suo per ipsos præstando una cum Cellerario fideliter scribant suspensiones omnium decem & octo personarum. Insuper quilibet suspensus tempore restitutionis petendæ habeat secum Cellerarium vel unum ex Magistris suspen-

suspensionum vel aliam personam, quæ dictis Cellerario aut Magistris suspensionum relationem faciat, cum quibus vel altero eorum computet dies suspensionis ac absentiae suæ, quos tunc Cellerarius libro suspensionum inscribat, alioquin quamdiu restituendus hoc non fecerit, pro non restituto habeatur.

CAPVT LII.

Quod nullus restitutionem obtineat, nisi prius pœnam pecuniariam persolvat.

Ne autem pœna suspensionis, dum in statutis illis prædictis & sequentibus transgressoribus infligitur, vilescat & parvi pendatur, statuimus sicut per Prædecessoris nostri commissarios aliquando fuit ordinatum, quod nullus vigore dictorum statutorum suspensus per Decanum aut ejus vices gerentem restituatur nisi prius pecuniariam pœnam persolvat, sic videlicet, si Canonicus vel sexpræbendarius fuerit, quartam floreni partem fabricæ, si vero Vicarius octavam partem trunco præsentiarum applicandam persolvat.

CAPVT LIII.

De clavibus ad sigillum Capituli deputatis & qualiter eodem sigillo litteræ sint sigillandæ?

Vetus statutum est prædecessoris nostri Gerlaci Episcopi Wormatiensis quod præsentibus innovamus, ut sigillum Capituli in aliqua arca firma seu tuto reservaculo scilicet tribus clavibus includatur & fervetur, quarum unam Decanus alias vero duas claves duo seniores seu maturiores Cunonici Capitu-

pitulares habeant, dummodo tamen Custos ecclesie non sit unus ex illis Canonicis, & si Decanum vel alium hujusmodi claves habentem abesse contigerit, alteri post eum seniori canonico præsentati committat, neque duæ claves ex illis simul apud unam personam ad tempus etiam quantumcunque modicum collocari vel conservari debeant; præterea nunquam eodem sigillo aliquæ litteræ sigillari debeant, nisi præsentate toto capitulo vel majori & seniori parte ejusdem, quemadmodum in præfata constitutione cavetur.

CAPVT LIV.

De clavibus ad stibam Capitularem pertinentibus.

Decanus qui consuevit semper esse præsentis, habeat in sua custodia claves ad stibam Capitularem & alia in eadem inclusa vel existentia, & si contigerit eum abesse etiam per unum diem, eisdem seniori Canonico pro tempore præsentati traderé & committere debebit.

CAPVT LV.

De clavibus ad secreta Ecclesie vel Capituli ordinatis.

Quatuor claves sint ad secreta Ecclesie & Capituli ordinatæ, quarum tres ad primam portam pertinent & de illis tribus Diffinitor decem & octo personarum duas, tertiam unus alius ex Canonicis vel sex præbendariis, clavem vero quartam & magnam ad secundam portam Decanus pro tempore habeat. Ordinamus præterea firmiter in perpetuum obser-

vari præcipientes, quod nulla dictarum personarum se sola neque duo ex iis, sed simul omnes tres, cum necessitas postulaverit, dicta secreta accedant vel aperiant, diligenter insuper Decanus & alii provideant, ne aliquæ litteræ vel jura ecclesiam, Capitulum vel vicarios concernentes auferantur, deportentur vel alienentur, & si casus obtulerit, quod vicarii vel alii litteris aliquibus vel originalibus opus habeant quibus in judicio ecclesiastico vel sæculari utantur, vel pensio aliqua a possessoribus beneficiorum reematur, sicque eo casu litteræ sint restituendæ vel emptore reluente pensionem, illud ante omnia cum scitu & consensu sive tractatu ejusdem Capituli vel omnium eorum quorum interest præcedente fiat; Ordinetur etiam registrum ad hujusmodi testudinem vel reservaculum ut Vicarii sive alii in prædictis casibus hujusmodi litteras antequam deportent, in eodem registro conscribant aut consignent.

CAPVT LVI.

*De clavibus quibus clauduntur reliquiæ & ornamenta
Ecclesiæ.*

Claves ad reliquias, vasa argentea & similia ornamenta ecclesiæ custos sicut hætenus consuetum fuit, penes se in bona custodia servet & teneat, quibus singulariter præesse & providere debet. Insuper ædituus claves ad ecclesiam & ornamenta sacerdotalia videlicet calices & alia habebit, qui pro iisdem fideliter custodiendis speciale juramentum ac cautionem fidejussoriam præstare teneatur,

tur, nihilominus tamen volumus, ut præfatus custos ecclesiæ juxta officium suum ipsius æditui sit diligens superattendens.

CAPVT LVII.

De ornatu sive ornamentis Ecclesiæ respiciendis & conservandis.

Statutum est Provinciale sub titulo de rebus ecclesiæ non alienandis scriptum quod ornatus & libri ecclesiæ bis in annò ad minus inspiciantur a capitulo diligenter & sub sigillis Prælatorum & Capituli ponantur & sigillatim in scripto ut sciatur imposterum, si de ipsis augmentatum sit aut detractum. Pro conservatione hujus Statuti adjungimus etiam constitutionem Joannis Episcopi Wornat. De inventario pro ornamentis Ecclesiæ conscribendis & visitatione annuatim perficienda, quam constitutionem latius extendentes & declarantes injungimus hujusmodi officium visitandi & respiciendi ornatum ecclesiæ ipsis Decano & Custodi singulis annis sub pœnis suspensionis fideliter exequendi.

CAPVT LVIII.

De curiis claustralibus.

Pro incremento ac utilitate fabricæ Ecclesiæ, quæ pleraque onera & gravamina sustinet, statuimus deinceps, curiæ claustrales cum vacaverint, cedant fabricæ cum censibus & gravaminibus antiquis quæ postea per Decanum & Capitulum Canonicis ac deinde sexpræbendariis exhibeantur venales pro annuo censu ad dies vitæ possessorum elocentur se-

cundum prærogativam senii ita videlicet ut in hujusmodi venditione vel elocatione seniores junioribus præferantur, *i*) Volumus tamen ut Decanus & Capitulum in hujusmodi venditione vel locatione curiarum singulariter ac diligenter attendant ad eos qui priores suas curias vel domos non servaverunt vel tenuerunt in debita structura juxta cognitionem ipsorum visitorum & commissionent singulis annis ab eisdem visitoribus illis possessoribus negligentibus factam, quoniam talibus curiæ vacantes neque vendi neque locari debebunt; Quin imo Decanus & Capitulum cum Magistro Fabricæ etiam eosdem punire teneantur, quemadmodum sæpe mentionata constitutione prædecessoris nostri *Joannis* Episcopi cavetur. Insuper possessores curiarum illarum claustralium census Fabricæ debitos sive antiquos sive novos & conductione singulis annis tempore constituto solvere teneantur; similiter etiam Decano & Capitulo liberum sit, in locatione illarum curiarum census Fabricæ præstandos augmentare vel minuere pro conditione temporis vel curiæ, si bene constructa vel ruinosa sit, æquitate tamen in omnibus servata.

CAPVT LIX.

Nullus imploret auxilium potestatis secularis vel laicalis contra Ecclesiam seu personas ejusdem.

Ad præcavendum scandala, incommoda & dispendia tam dictæ ecclesiæ quam personarum ejusdem
sta-

i) Modus hic differt ab optione ædium ordinaria, de qua alibi.

statuimus ut nullus dictæ Ecclesiæ Prælati, Canonicus vel Vicarius contra Decanum, Capitulum, singulares canonicos seu vicarios hujus Ecclesiæ aliquam faciat querimoniam potestati laicali vel sæculari, cujuscunque præminentię, nobilitatis aut conditionis fuerit, nec aliquam sæcularem personam pro auxilio vel defensione extrajudiciali contra dictæ ecclesiæ personas conjunctim judicare per se vel alium interpellet vel imploret sub pœna suspensionis fructuum præbendæ vel vicariæ nec non carentiæ præsentiarum, quam pœnam Decanus & Capitulum unicuique in hoc delinquenti, veritate comperta, irremissibiliter pro eorum arbitrio imponere possunt ac debent juxta delicti qualitatem & in eventum quo etiam ejusmodi querela ecclesiæ vel personæ ejusdem conjunctim vel divisim aliquid incommodum dispendium vel damnum paterentur, ex tunc talis qui hujusmodi querelas facit, omnia illata damna resarcire ac Ecclesiam personasque in quantum illius facultates & bona se extendunt, indemnes servare teneatur, & si facultates ejus non sufficient, nihilominus parti læsæ contra talem per nos aut officiales & successores nostros justitia administratur.

CAPVT LX.

Nullus sine consensu Decani vel capituli resignet vel permutet.

Statuimus ut nullus Prælatorum, Canonicorum, sexpræbendariorum præbendam vel vicariam vel beneficium suum resignare vel permutare præsumat sine speciali consensu Decani aut Capituli.

CA-

CAPVT LXI.

Quid agendum sit cum Canonicis vel vicariis volentibus via permutationis vel resignationis a Collegio discedere.

Item si contingat aliquem Canonicum vel Vicarium ab hac ecclesia via permutationis vel resignationis recedere, se ad alium locum præsertim extra Diocesim Wormatiensem transferendo, volumus quod Décanus & Capitulum eidem, qui consensum permutandi vel resignandi petierit, ad memoriam reducant juramentum per ipsum tempore adeptæ possessionis præstitum quo inter cœtera continetur, quod super causis inter ipsum seu Ecclesiam seu personas ejusdem ante suum recessum exortis coram nobis aut successoribus nostris vel officialibus nostris jus & justiciam recipere velit, exhortando eundem si quam causam aut causas consimiles habeat, quod illius juramenti memor sit, similiter etiam talis exhortando avisetur, quod secreta Capituli vel ecclesiæ, si qua intellexerit vel sciat, ed dies vitæ suæ celare velit quemadmodum tempore admissionis ad capitulum vel convocationis jure jurando promiserit servari. Item volumus cum Notario aut Syndico, si discedere voluerit.

CAPVT LXII.

De publicis & notoriis criminibus puniendis.

Insuper statuimus & ordinamus, quodsi Canonicus, sexpræbendarius vel vicarius præfatæ ecclesiæ aliquod publicum crimen commiserit, ut puta,
- ali-

aliquem laicum vel clericum aut mulierem in publicis tabernis vel plateis violenter percusserit aut alias male tractaverit, aut diu noctuque tabernas publicas & diversoria frequentare solitus fuerit se inebriando sive alias insolentias exercendo etiam post piam admonitionem eidem factam, ex quibus excessibus publicum scandalum aut periculum eidem delinquenti vel aliis personis ecclesiæ vero similiter oriri vel generari possit & etiam delictum evidentia facti vel confessione adeo notorium sit, ut nullam judicialem indagacionem requirat, ex tunc Decanus & Capitulum eundem delinquentem vel reum juxta delicti qualitatem inclaustrare vel suspensione punire habebunt & debebunt ejus contradictione vel appellatione non obstante, nisi talis excessus esset adeo magnus & enormis, quo casu præcipimus eundem reum ad nos & successores nostros, si opus sit, vincitum, modestia tamen servata, esse remittendum.

CAPVT LXIII.

De personis incorrigibilibus vel quæ a correctione appellare intendunt.

Statuimus quoque, ut si aliqua persona ecclesiastica sive Canonicus sexpræbendarius vel vicarius propter ejus excessum vel transgressionem per Decanum & Capitulum seu majorem & sanio rem ejus partem inclaustratus vel suspensus fuerit, per quam pœnam se judicio suo læsum & gravatum sentiat, dicendo se minus legitime correctum vel quod modus excedatur ac propterea ad Nos vel Officiales nostros

nostros appellare intendat, ex tunc talis appellatio-
 ne & gravaminibus suis coram Decano & Capitulo
 antea patefactis & expositis, liberam habeat fa-
 cultatem, Nos & successores nostros super hujus-
 modi gravamine reddere certiores, nihilominus
 tamen in correctione velut filius obedientiæ perse-
 veret & eo casu etiam Decanus & Capitulum super
 hujusmodi causa correctionis vel pœnæ appellanti
 impositæ nos scriptis suis informare teneatur, ad
 quæ utriusque partis scripta & allegata cognitio
 causæ meritis decernemus id, quod pro qualitate
 excessus justum & æquum nobis visum fuerit. Ca-
 veat ergo quisquis punitus, ne frivole a correctio-
 ne appellet, si saltem majorem pœnam a nobis im-
 ponendam effugere velit. Si autem talis punitus
 appellatione interposita temerario ausu claustrum
 exierit vel pœnam impositam sustinere de facto re-
 cusaverit, ex tunc eundem ipso facto ac præsentis
 decreto a perceptione omnium fructuum ac præ-
 sentiarum ac etiam a divinis suspensum esse volu-
 mus, in qua quidem suspensione ac contumacia si
 supra quinquidnam tanquam inobedienciæ filius & ob-
 stinata mente perseveraverit vel manserit, con-
 temptis non solum juramento suo Decano & Capi-
 tulo præstito sed & hac nostra constitutione, sicque
 incorrigibilis existat, ex tunc præfati Decanus &
 Capitulum talem rebellem, inobedientem & incor-
 rigibilem cum omni discretione & modestia, qua
 poterunt, nobis & successoribus nostris transmit-
 tant, debita pœna juxta delicti qualitatem & justitia
 exigente puniendum.

CA.

CAPVT LXIV.

Nulla persona Ecclesie publicas tabernas inhabitet, neque mensam in eisdem vel expensas habeat seu conducat.

Item volumus, quod nullus Canonicus sexpræbendarius vel Vicarius in Residentia existens de cætero publicas tabernas vel diverforia inhabitet vel mensam ordinariam in eisdem conducat seu commensalis hospitis sit sub pœna suspensionis a corpore & præsentis, quam contraveniens huic nostro decreto post avisationem sibi factam eo ipso incurrat.

CAPVT LXV.

Quod personæ Ecclesie curias domos & alia bona immobilia in debita structura & cultura teneant & quod annuatim per deputatos visitentur.

Volumus atque mandamus quod omnes personæ ecclesie, prælati, Canonici sexpræbendarii & vicarii curias suas, domus, possessiones, vineas, agros aliaque bona immobilia præbendarum & beneficiorum suorum in debita cultura & structura congruis temporibus fiendis teneant & conservent & quidquid illis vel alicui, illorum per visitatores singulis annis deputandos ad reparandum vel restaurandum injunctum fuerit absque mora diligenter exequantur ac restaurari præcurent & quod hujusmodi articulum de visitandis curiis & possessionibus ac modo servando specialiter constitutionem Prædecessoris nostri Joannis Episcopi Wormatiensis similiter declarationem *Henrici Keissers* subsecutam

cutam de tempore deputandorum visitatorum præsentibus innovamus districte præcipientes, ut singulis annis observentur, practicentur ac exequantur, quam constitutionem quoque ad vineas, alia prædia rustica quæ annali vel biennali visitatione egent, extendimus, deputatis ad hoc illis, qui earum rerum experientiam habent, addentes etiam ipsi Magistro fabricæ pœnam, ut, si in his negligens fuerit, ipso facto sit suspensus, si autem idem Magister fabricæ officio suo in prædictis satisfecerit, volumus vicissim ut Decanus & Capitulum eisdem pro laboribus suis congruum salarium vel remunerationem de Corpore, beneficii illius neglectis recipiendum vel a fabrica eidem solvendum ordinent & taxent contradictione aut appellatione cuiuscunque non obstante.

CAPVT LXVI.

Quod personæ Ecclesiæ super censibus, proventibus & bonis beneficiorum suorum Decano registra exhibeant.

Volumus quod omnes personæ ecclesiæ, Canonici, sexpræbendarii & Vicarii ad requisitionem Decani & Decanus ad requisitionem Capituli edant & exhibeant registra omnium bonorum, possessionum, prædiorum, reddituum, proventuum, obventionum in quibuscunque rebus consistentium ad Prælaturas, præbendas & beneficia sua pertineant distincte & ordinate conscriptorum, contradictores vero & negligentes aut qui scienter aliqua ex prædictis non conscripserint, habeantur & teneantur suspendi

suspensi a perceptione omnium fructuum & præsentiarum donec emendaverint se & obediens offenderint; per hoc tamen nolumus derogasse statuto, cujus supra mentionem fecimus, videlicet quod vicarii de quadriennio in quadriennium registra beneficiorum suorum exhibere teneantur.

CAPVT LXVII.

Quod census, redditus, obventiones, possessiones & prædia omnium præbendarum, dignitatum & Vicariorum Ecclesie in unum librum conscribantur.

Super hoc articulo similiter nos ad præfatam constitutionem Joannis Episcopi infra scriptam remittimus, mandantes eandem firmiter observari, ante omnia tamen provideatur, ut litteræ originales præbendarum & beneficiorum apud ecclesiam remaneant & conserventur, copiis eorum possessori- bus datis & exhibitis.

CAPVT LXVIII.

Quod bona, prædia, redditus & possessiones Ecclesie vel beneficiorum non vendantur vel oppignorentur absque licentia Episcopi petita & obtenta.

Prædicta constitutio Joannis Episcopi hoc idem prohibet, quam præcipimus observari.

CAPVT LXIX.

De Curia Decanali.

Anno Dñi MCCCVII. Geroldus de Havenstein Decanus legavit curiam suam Decanatus ita videlicet,
 Tom. V. H quod

quod Decanus qui pro tempore fuerit XX. libras hlls. assignet ecclesiæ, quæ in emptionem reddituum annuorum convertantur & in anniversario suo præsentibus dividantur; si vero Decanus tunc existens prædictam curiam inhabitare noluerit, ipsam Canonico ecclesiæ pro prætaxata pecunia ad tempus vitæ suæ vendat, & si idem Decanus Canonico, cui curiam vendiderat, super vixerit & ipsam postea inhabitare voluerit, prædictas XX libras hlls. in usum prædictum convertendas assignet, si vero Decanus nec Canonicus prædictam curiam emere voluerit, ex tunc Vicario ecclesiæ, quicumque fuerit, pro XX libris hlls. vendatur & sic quamdiu sæpedita curia durare poterit pro XX talentis vendatur & in usus præsentiarum in anniversario meo dividendarum assignetur.

CAPVT LXX.

De curiis & domibus claustralibus.

Nos *Geroldus* Decanus & totum Capitulum Ecclesiæ Wimpinensis considerantes, quod curiæ & domus claustrales, quas Canonici & Vicarii nostræ ecclesiæ inhabitant, tum propter multitudinem census a predecessoribus nostris curiis & domibus impositam, tum propter vetustatem & fragilitatem earundem defolationi patent & ruinis, igitur ut canonici & vicarii curiis & domibus quas inhabitant eo liberius & citius ædificando succurrant, statuimus ac unanimi consensu & voluntate promittimus, quod quilibet Canonico vel Vicario curiam aut domum ipso vivente vel post mortem per
 manu

manu fideles suos uni canonicorum, cui voluerit, gratis donare vel pro pecunia vendere liberam habeat facultatem; si vero nullus Canonicorum postquam domus vel curia venditioni fuerit exposita, emere curaverit infra mensem, ex tunc prædictus venditor vel sui manu fideles uni Vicariorum vendere poterit, si autem unus Canonicorum vel vicariorum pro curia vel domo vendenda plus altero exhibuerit, ipsam domum vel curiam pro tanto, quanto plus exhibuerit, emere oportebit. Præterea permittimus, si Canonicus vel vicarius censum curiæ vel domus suæ commutare voluerit, totam summam pro agris, pratis, vineis quæ nulli advocatiæ vel dominio subjacent, ac totum censum annuatim solvere voluerint, ecclesiæ nostræ donet & assignet. Item omnes domus seu curiæ clericorum quas clerici de membro istius ecclesiæ existentes inhabitant, similiter exactione seu steura liberæ sunt, sed si eadem domus vel curiæ laicis vendantur, exactioni Domini Regis subduntur, quas si clericus iterato emit & inhabitat, iterato priore libertate perfruuntur.

Sequuntur modo aliquæ constitutiones Episcoporum Wormatiensium statutorum libro insertæ & in supra scriptis statutis seu ordinationibus aliquoties allegatæ.

Constitutio Gerlaci Episcopi.

In nomine Domini Amen. Gerlacus D. G. electus & confirmatus Episcopus Wormatiensis dilectis in

Christo sibi Præposito, Decano, Capitulo cæterisque personis, Vicariis Ecclesiæ Wimpinensis salutem in Domino sempiternam. Cum officio nostro Pastoralis congruat statum ecclesiarum nobis subditarum illæsum conservare & in eis hætenus male observata in melius reformare hinc est, quod ex speciali commissione per vos in nos facta prout in libris desuper confectis & sigillo Capituli vestri sigillatis continetur, possimus & tenemur; inprimis igitur statuimus & ordinamus ac sub pœna suspensionis ab officio omnibus ac singulis præcipimus & mandamus, ut divinum officium horis debitis solenniter celebretis & quilibet Canonorum & Vicariorum suis diebus per se cantet & legat sed impeditus legitime per alium idoneum hoc fieri procuret; Decanum etiam Ecclesiæ vestræ, cui cura talium specialiter imminet, hortamur in Domino, ut excusso negligentiae somno in promotione Divini officii de cætero jugiter tam sollicite vigilet, ne culpa suæ negligentiae exigente graves juris & nostras pœnas, cum contingat, non immerito reformidare. Item sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, quam in scriptis incurrere, canonica tamen trium dierum monitione præmissa volumus transgressores hujusmodi nostri mandati, præcipimus, mandamus & infra octo dies a publicatione præsentium proxime computandos sub tribus diversis clavibus in arca firma sigillum concludatur, quarum unam Decanus qui pro tempore fuerit, habebit, alias vero duas habebunt duo seniores in introitu, dum tamen custos non fuerit unus ex il-

lis senioribus, quem custodem aliquam illarum trium clavium volumus retinere, cum idem totum armarium ecclesie habeat sub clausura, & si Decanum vel alium claves hujusmodi habentem abesse contigerit, alicui seniori post eum in introitu, presentem committat, quod sic committendo & descendendo per singulos per omnia volumus observari. Nolumus tamen quod duae claves hujusmodi apud unam personam ad tempus quantumcunque modicum conserventur, si poenam supradictam voluerit evitare. Item sub eadem poena excommunicationis latae sententiae, canonica tamen monitione praemissa praecipimus & mandamus, ne de caetero aliqua litterae & specialiter super receptione Canonicatum sub expectatione praebendarum a quibuscunque sigillentur, nisi requisitis requirendis & majoris & senioris partis capituli vel totius, ubi juris necessitas hoc requirit. . . Caeterum in his scriptis cassamus & irritamus omnes, si quae hujusmodi factae sunt clandestine receptiones, cum & juri communi & statutis Provincialibus contrariae sint, directe reservantes nobis ex nunc omne illud jus quod per cassationem & reservationem praedecessorum nostrorum Wormatiensium Episcoporum de talibus receptionibus nobis & ipsis existit acquisitum. Item quia plus timeri soleat, quod specialiter praecipitur, quam quod generaliter imperatur, praecipimus specialiter & mandamus, quatenus secundum rationis exigentiam Decano obedientia & caeteris reverentia exhibeatur in licitis & honestis. Item Decanus subditos suos exemplo

salvatoris qui fecit & docuit, non solum verbo corrigat, sed etiam instruat verbo & exemplo, nam quod a Prælato agitur, a subditis facile trahitur in exemplum. Item sub pœna excommunicationis præcipimus & mandamus, ut vina, blada, numerata pecunia & aliæ res Ecclesiæ non dentur alicui personæ sine justa & urgente causa & totius vel majoris partis capituli præsentis ibidem & maxime in casibus in quibus absentes merito sunt vocandi. Item sub pœna excommunicationis, quam Canonica monitione præmissa, transgressores incurrere volumus, præcipimus & mandamus, ut nulla persona ecclesiæ vadat sub expensis communibus ad torneamenta, hastiludia aut alios... privatos usus aut commenda non communia, ut non ex talibus fraudibus ecclesiæ præjudicium generetur. Item sub interminatione divini judicii præcipimus & mandamus, ut ipsius ecclesiæ consuetudines rationabiles in antea sine fraude observentur, quibus deficientibus recurratur ad consuetudines matricis Ecclesiæ, post has ad jus commune. Si vero consuetudo allegata negetur ab aliquo, cujus interest, allegans ipsam ex tunc necessario habeat probare per duos idoneos testes de ecclesia, qui in virtute juramenti per eos Ecclesiæ præstiti deponant & affirmant se ita & usque in præsentem diem non aliter vidisse, audivisse in certis terris judicari. Item statutum (si sic dici mereretur) ecclesiæ, quod absentes duas partes fructuum præbendæ, tertia relinquenda ecclesiæ percipere indulget, propter paucitatem Deo ibidem servientium in his scriptis
 cassa-

cassamus, irritamus & perpetuo abolemus. Item in virtute sanctæ obedientiæ firmiter præcipimus & mandamus ut singulis annis ad minus semel officii vestri, portarius, cellarius, Magister Fabricæ, præsentiarum, suspensionum & cæteri officii quocunque nomine censeantur, de officiis suis, creditis, debitis, neglectis in Capitulo, convocatis ad hoc omnibus & singulis Canonicis, præbendariis vicariis, quorum interest, pro tunc præsentibus, qui volunt & possunt interesse, reddant debitam rationem. Item sub pœna in statuto Provinciali contra convitiatores edito, promulgata præcipimus & mandamus, ne aliquis Prælati, Canonicus vel alia quævis persona cujuscunque conditionis vel status existat contra aliam quamvis ipsius ecclesiæ personam aliqua verba contumeliosa vel opprobriosa de cætero habeat sed per vias juris justitiam suam rationibus non convitiis coram competente judice prosequatur. Item statuimus & ordinamus ne de cætero alicui excommunicato suspensio vel interdictio durantibus hujusmodi sententiis quidquam de præbendæ suæ fructibus assignetur, nisi appellaverit & in prosecutione appellationis existat vel alias quare fieri non debeat, habeat justam causam. Nulli ergo hominum &c. Datum. *Wormatiæ* Anno Dni MCCCXXXI. crastino *Purificationis Virginis gloriose.*

Constitutio Joannis de Daberg Episcopi Wormatiensis, de qua in statutis de ordinationibus supra scriptis pluries mentionatur.

Ioannes Dei gratia Episcopus Wormatiensis venerabilibus & devotis in Christo nobis dilectis Dominis Decanis & Capitulis nostræ Majoris & S. Pauli, S. Andreae atque S. Martini intra & B. Mariae V. in suburbio ac S. Cyriaci Neuhausensis extra muros Wormatienses Ecclesiarum nec non S. Petri vallis Wimpinensis nostræ Wormatiensis Diœcesis, omnibus quoque ac singulis presbyteris, clericis & beneficiatis quibuscunque per civitatem & Diœcesin nostras Wormatienses ubilibet constitutis, illique vel illis ad quem seu quos præsentis nostræ litteræ pervenerint, salutem in Domino & nostris hujusmodi Ordinariis firmiter obedire mandatis. Etsi ex Pontificalis dignitatis munere, ad cujus apicem licet immeriti Domino ita disponente profecti sumus, pastoralis denique cura nobis credita ad corrigendum subditorum nostrorum excessus & reformandum eorum mores provide ac libenter intendere debemus, ad clericorum tamen emendationem, cultus divini augmentationem ac status ecclesiastici conservationem sollicitè excitati, vigiliis tanto diligentius tantoque accuratius intendere submovendo noxia & agendo profutura debemus, quanto damnabilius deseremus incorrecta, ut excusso a nobis negligentiae somno nostri cordis, oculis diligentia sedula vigilantibus animas Deo lucrifacere, sua nobis divinitus cooperante gratia valeamus. Cum igitur ex actu vilitationis nostræ com-

perimus, quod cum amaritudine cordis nostri non sine magna displicentia accepimus, Decanos dictarum in & extra civitatem nostram Wormatiensem constitutos, quorum humeris sollicitudo & cura animarum, nec solum personarum suarum ecclesiasticarum verum etiam divini cultus, Canoniarum horarum cum debitis devotione & attentione persolvendarum, divinarumque officiorum, feriarum missarum legendarum, defectuum negligentiarum suarum, excessuum, chori & ceremoniarum ecclesiasticarum suarum ex consuetudine tanti temporis laudabili antiqua, hactenus introducta & observata de jure imposta censetur.....

XV.

INDULTVM CONFERENDI PRECES ARCHI-EPISCOPALES A PIO IV. PP. IOAN- NI GEBHARDO ARCHI EPISCOPO CO- LONIENSI CONCESSVM. *)

Pius PP. IV. Venerabili Fratri *Joanni Gebharo*
Archi Episcopo Coloniensi. Venerabilis Fra-
ter salutem & Apostolicam benedictionem. Perso-
nam tuam Nobis & Apostolicæ sedi devotam tuis
exigentibus meritis paterna benevolentia profe-
H s quep-

*) Conferantur Preces Episcopales Basileenses Tom. IV. Subsid. Dipl. pag. 15. sq. quæ provocant ad Consuetudinem *Apostolica Auctoritate* pluries roboratam.

quentes illa tibi libenter concedimus, per quæ tuo decori & dignitati opportune consulatur & erga personas tibi gratas & acceptas gratiosum te ostendere possis; nuper siquidem Nobis exponi fecisti, quod cum Elector Coloniensis pro tempore existens in primo ad Ecclesiam suam Coloniensem adventu ab antiquissimo tempore citra & ultra hominum memoriam ex privilegio, ut verosimiliter creditur, Apostolico fuerit in possessione quasi juris faciendi primarias preces ad Collatores seu electores vel alios, ad quos provisio, Electio seu alia quævis dispositio beneficiorum dictæ civitatis & Diœcesis Coloniensis pertinet, tu proinde in tuo primo ad dictam Ecclesiam adventu nonnullas preces ad nonnullos collatores & electores vel alios, ad quos provisio, electio vel alia quævis dispositio beneficiorum dictæ civitatis & diœcesis pertinet pro nonnullis personis tibi gratis & acceptis fecisti, prout in publicis instrumentis seu patentibus vel aliis litteris & scripturis desuper erectis dicitur plenius contineri; Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, licet preces per te factæ hujusmodi, prout aliæ a prædecessoribus tuis factæ fortitæ fuerunt suam, ut par est, effectum, consequi debeant, quia tamen de Apostolico privilegio hujusmodi aliter quam per immemoriam consuetudinem prædictam docere non potes, nobis fecisti humiliter supplicari, ut dictis precibus per te factis pro earum subsistentia firmiore, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, aliasque in præmissis opportune providere ex Apostolica benignitate

tate dignaremur. Nos igitur te & personas tibi gratas & acceptas hujusmodi & earum quamlibet præcipuo favore prosequi volentes & a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdictionaliisque Ecclesiasticis censuris & pœnis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati estis, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes & absolutos fore censentes ac etiam omnia & singula beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura secularia & quorumvis ordinum regularia, quæ dictæ personæ etiam ex quibusvis Apostolicis dispensationibus in titulum & commendam aut alias obtineant & expectant ac in quibus & ad quæ jus eis quomodolibet competit quæcunque quodcumque & qualiacunque sint, dummodo cum beneficiis vigore precum hujusmodi consequendis compatibilia sint, eorumque fructuum, reddituum & proventuum veros annuos valores non excedant, ac hujusmodi supplicationibus inclinati preces per te factas stante consuetudine hujusmodi illiusque vigore alias per te faciendas ex nunc prout extunc postquam factæ fuerint & contra, ex certa nostra scientia Apostolica autoritate tenore præsentium approbamus & confirmamus & præsentis scripti patrocinio communimus, plenumque firmitatis robur obtinere & inviolabiliter observari debere decernimus & declaramus, supplentes omnes juris & facti defectus, si qui forsân intervenerint in iisdem & nihilominus dilectis filiis *Majoris* & SS. *Apostolorum* *Coloniensium* Decanis ac Officiali *Coloni-*

Ionienſi per præſentes committimus & mandamus, quatenus ipſi vel duo vel unus eorum per ſe vel alium vel alios tibi a prædictis perſonis in præmiſſis efficaci præſidio aſſiſtentes faciant authoritate noſtra te & eas eiſdem præſentibus & in eis contentis pacifice perfrui & gaudere, non permittentes te aut dictas perſonas deſuper quomodolibet indebite moleſtari, contradictores per cenſuras & pœnas Eccleſiaſticas & alia juris opportuna remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo & legitimis ſuper hiſ per eos habendis fervatis proceſſibus cenſuras & pœnas huiusmodi etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, ſi opus ſit, auxilio brachii ſæcularis, non obſtantibus felicis reſſordationis *Boniſacii* Papæ *VIII.* prædeceſſoris noſtri de una & Concilii Generalis de duabus diætiſ, dummodo non ultra tres aliquis authoritate præſentium ad iudicium trahatur, ac aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcunque, ſeu ſi collatoribus, collatricibus vel aliis prætactis vel quibuſvis aliis communiter vel diſiſm ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi & excommunicari non poſſit per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum *Romæ* apud *S. Petrum* ſub Annulo Piſcatoris MDLX. die vigesima Auguſti Pontificatus noſtri anno primo.

D. Horebellus &c.

XVI.

BREVE BENEDICTI XIII. PP. AD CAPITVLVM METROPOLITANVM COLONIENSE CONTRA PRECES ARCHIEPISCOPALES. *)

Benedictus PP. XIII.

Dilecti filii salutem & Apostolicam benedictionem. Etsi ordinem vestrum insignibus titulis commendatissimum peculiari paternæ benevolentiae studio prosequimur, quam tamen acerbum nobis acciderit, quod conventionem prorsus nullam & inanem cum ordinario vestro initam obtinentes precum, quas primarias vocant, invisam Ecclesiasticis regulis novitatem introducere, eamque arrogare studeatis, dissimulare non possumus; decreta enim Tridentinae synodi per Germaniam plenissime recepta, quæ ejusmodi preces expectativas odium continentes & collatores ordinarios suo ipsorumque jure spoliantes aboleverint, vobis profecto exploratissima sunt, nec latent Apostolica indulta, quibus solus legitimus ad primarias preces titulus potest accidere nullis principibus, excepto Romanorum Imperatore concedi solere, eoque factum esse, ut cum vel Coloniensis vel aliarum istic Ecclesiarum Antistites electionum libertatem aut jura collatorum per ejusmodi preces attentare susceperunt, post legitimam causæ cognitionem, per judi-

*) Confer. præfatio Tomi III. Subsid. Diplom. pag. 1. & Tom. cit. pag. 68. sq.

judicium sententias rejeſti fuerint; itaque conatus vestros merito reputavimus ſacris canonibus abſo- nos, a probata conſuetudine devios, a paſtorali noſtra vigilantia minime ferendos; a quibus pro- inde certe ſperamus, fore, ut vos integritatis ju- ſtitiaęque veſtrę memores tam ſacrorum Canonum præſcriptionibus, quam mandatis hujus S. ſedis obſequentes, cui vos multiplici nomine obſtriętos eſſe decet, prorfus abſiſtatis, dum autem filia- tis obedientiaę veſtrę fruętus cęteris eximiis veſtris virtutibus pares nobis pollicemur, atque ad leni- endam animi noſtri curam primum hoc noſtrę ſol- licitudinis officium ſatisfore confidimus, vobis di- lectis filiis Apoſtolicam benediętionem peramanter impertimur. Datum *Romę* die 28. Julii 1724.

Inſcr. Capitulo Colonienſis Metropolitanę
Eccleſię.

XVII.

PRÆDICTI BREVIS INSINVATIO A NVNTIO APOSTOLICO FACTA.

Venerabiles & Admodum Reverendi Domini!
Pontificię ſanętitatis oraculum ſuper prima- riis precibus a ſereniſſimo Domino *Clemente Augu- ſto* ex Ducibus Baviarię Archi Epifcopo Colonienſi S. R. I. Principe Electore in favorem Metropoli- tani ſui Capituli venerabilibus & Admodum Re- verendis Devotionibus veſtris directis in adjuncto
Brevi

Brevi Apostolico de speciali sanctissimi Domini nostri mandato eisdem exhibemus; quemadmodum vero summam animi pastoralis curam exinde percipient, qua sanctitas sua Ecclesiis, ipsarum juribus tuendis & conservandis jugiter intendit, ita & nobis de perpetua earundem virtute secure pollicemur, fore ut tanquam obedientes filij tam benefici patris voluntati in præfato Breve clare satis expressa accurate respondeant, qua spe freti propensissimo mentis studio permanemus.

Venerabilium & AA. RR. Dignitatum vestrarum

Officiosissimus ad omnia

C. Archi Episcopus Tarsensis.

Inscr. Venerabilibus adm. adm. RRdis DDnis Capitularibus Dñis Canonicis Ecclesiarum Collegiatarum Civitatis & Archidiecesis Coloniensis.

XVIII.

ALIVD BREVE AD ALIAS COLLEGIATAS EIVSDEM DIOECESIS SVB EODEM DATO PRIORI INHOESIVVM ET MAGIS AMPLVM.

Benedictus PP. XIII.

Dilecti filii salutem & Apostolicam benedictionem. Cum super familiam Domini plane in-
me-

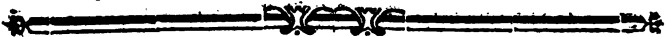
merentes & reluctantes ab eodem constituti ad iura Ecclesiarum vindicanda, tuenda & conservanda præcipuam Apostolici ministerii sollicitudinem intendere debeamus, acerbo paterni animi sensu recepimus obtentu precum, quas primarias vocant, a dilecto filio nobili viro Clemente Augusto ex Ducibus Bavarizæ Archi Episcopo Coloniensi S. R. J. Principe Electore exploratas in Canonicatibus, præbendis aliisque sacerdotiis conferendis collatorum collatricumque rationes attentari; vestram igitur perspectam animi fortitudinem excitandam esse duximus etiam atque etiam hortantes & mandantes, ut stetis super Custodiam vestram neo patiamini Ecclesiam vestram antiquis iuribus spoliari, non enim ignoratis dilecti filii, quam pessimi exempli novitas ea sit, qua Canonicarum electionum libertas evertitur, sacrorum Canonum sanctiones parvi penduntur, & concordata inter hanc sanctissimam sedem & Germanicam nationem inita & firmata violantur, fatagite proinde ne aut incusso poenarum metu, aut humanis rationibus perperam suadentibus tam conscientiz quam nomini vestro labem ullam inferatis, Nos quidem de iustitia, religione & integritate antedicti Electi ejusque Metropolitanæ Capituli præclare ut decet sentientes, nunquam futurum putamus, ut intentatis minis aut quibusvis Canonicæ disciplinæ absonis modis, libertati ac juri vestro vis afferatur, vos autem, si quando quispiam ejusmodi precissa, ut vocant, ad canonicatum sive præbendam alicujusque sacerdotii possessionem irrupere conabitur, officii vestri memores

mores constantiam vestro ordine dignam præstantes, cavete diligenter, ne aut illum admittatis aut libertatem vestræ electionis projicientes consensum aut suffragium illegitimæ irritæque provisioni præbeatis, graviora enim vulnera libertati ac juribus vestris per assensum vestrum quam per vim illatam imponeretur, id autem præfatos vos esse eo certius speramus, quod ad SS. Canonum, auctoritatem & Apostolica nostra mandata illustrium etiam per Germaniam Capitulorum exempla accedant quæ virtutem vestram ad parem fortitudinis laudem provocant, plura enim, quod vobis obscurum esse non potest, in simili precum eventu aut offensionis aut periculi aut minarum metu de constanti colenda justitia retinendæque Canonice libertatis proposito dimoveri, atque ut primariis ejusmodi precibus locum darent, adduci potuerunt. Vestrum igitur erit, ut cum pro temporum ratione vacationes evenerint, siquidem ad vos collatio pertineat, ad nominationem collationem dandamque possessionem deveniatis, si vero ad hanc S. sedem provisio spectat, eum ad possessionem omni remota cunctatione admittatis, cui Apostolica benignitas de vacante sacerdotio providerit. Interea dignos vestra virtute fructus de filiali vestra erga Nos & S. sedem obedientia expectantes vobis dilecti filij Apostolicam benedictionem amanter impertimur. Datum Romæ apud S. Mariam majorem sub annulo Piscatoris die 28. Julii 1724. Pontificatus nostri anno imo.

Carolus Majellus.

Inscr. Dilectis filiis & Canonicis Ecclesiarum Collegiatarum civitatis & Archidiocesis Coloniensis.

XIX.

CHARTA INVESTITVRÆ PRO PRECISTA EPISCOPALI MARCO SIMONIS AD CANONICATVM COLLEGIATÆ S. GERMANI ET MAVRITII SPIRÆ.

G*eorgius Heilg* J. V. D. Sexpræbendarius insignis Ecclesiæ Cathedralis, Reverendissimique in Christo Patris ac Dñi Dñi *Philippi Christophori* Epi, Spiren. & Præpositi Weissenburgen. in Spiritualibus Vicarius Generalis, Venerabilibus, nobilibus & eruditis in Christo nobis dilectis Dominis Decano, Seniori & Capitulo Collegiatæ Ecclesiæ *S. Germani & Mauricii* Spiren. & aliis quorum interest, cæterisque super præsentium Executione faciendâ requisitis & requirendis salutem in Dño, & nostris firmiter obedire mandatis noveritis, quod Canoniatu & Præbenda ex Morte Dñi *Joannis Mauricii Vomelii* dicti *Stapert*, ultimi illorum dum vixit Possessoris vacantibus, Nos honorabilem in Christo nobis dilectum Dñum *Michaelem Ernfelder* præactæ majoris Ecclesiæ Spiren. Gregorianum, ut & tanquam honesti Juvenis *Marci Simonis* Clerici Spiren. Procuratorem per bene memoratum Rmum Dñum Dñum nostrum Episcum Spi-

Spiren. Vigore precum primariarum ejusdem Rm̄i ad Vos iuxta Episcoporum Spiren. antiquam, rationabilem & approbatam diuturnis temporibus legitime & inconcussa observatam consuetudinem, preces primarias ad omnes & singulos Beneficiorum Collatores atque Collatrices Civitatis & Diœcesis Spiren. pro personis Ecclesiasticis beneficiandis porrigendi directarum, ac nobis exhibitarum pridem gratiosè nominati, ac apud nos de bona indole commendati, horum intuitu favore prosequi gratioso volentes idcirco supradictos Canonicatum & Præbendam sic ut præmittitur vacantes eidem Dño *Michaeli Ernsfelder* Procuratori coram nobis personaliter constituto, & id flexis genibus humiliter petenti vigore prædictarum precum primariarum cum omnibus juribus & pertinentiis suis auctoritate ordinaria bene memorati Dñi nostri Epi Spiren. nobis commissa & qua fungimur, contulimus, ac de eisdem in Dei nomine per Libri ad manus suas traditionem providimus & investivimus, conferimusque, providemus & investimus per præsentem, qua propter Vobis Decano & Capitulo supradictis, ac aliis quorum interest in Virtute sanctæ obedientiæ, & sub Pœnis ac censuris Ecclesiasticis firmiter & districte præcipiendo mandamus, quatenus præfatum Dñum *Michaelen Ernsfelder* tanquam sæpediti *Marci Simonis* Procuratorem in & ad dictorum Canonicatus & Præbendæ in præfata Ecclesia vestra eorundem corporalem, realem & actualem Possessionem inducatis & in Canonicum & confratrem vestrum recipiatis, sibi que stallum in Choro

& locum in Capitulo cum plenitudine Juris Canonici assignetis, atque de fructibus, redditibus, proventibus, Juribus, obventionibus & Emolumentis universis ab omnibus quorum interest plenarie & integre responderi faciatis, adhibitis circa hæc solennitatibus debitis & consuetis, in quorum fidem Præmissorum Sigillum officii nostri Vicariatus præsentibus est appensum. Datum & actum *Spire* decima quarta Mensis Octobris Anno Dñi Millesimo sexcentesimo undecimo.

(L. S.)
append.

Philippus Mucler Confistorior. Episcopaliū Spiren. juratus Notarius mpr.

Pro Nota.

Philippus Simonis e continuatione Chronicorum Spiren. celebris natus an. 1532. Winolsheimii (villula Cisterciensis Ditionis Palatinæ, Diocesis Wormatiens. non procul ab oppido Oppenheim posita, sedis ruralis Guntersblumenensis) actuarius substitutus confistorii Wormatiens. an. 1551. Notarius (ut olim agebant) Rfsmi & Illmi Capituli Ecclesie Imperialis Cathed. Spiren. ab an. 1553. usque 12. Sept. 1587. quo Die pie in Dño obiit, in altifata Ecclesie Peristylio sepultus teste Epitaphio sequenti, quod autem diu perit.

Integritate Vitæ, Eruditioneque conspicuo Viro *Philippo Simonis*, qui postquam annos triginta quatuor hujus Cathedralis Ecclesie Officio Secretarii singulari cum Laude functus fu-

fuisset, Djei Sabbathi 12. Sept. An. Dni 1587.
 Etatis vero 55. obiit. Liberi superstites atque
 mœstissimi hoc Monumentum pietatis ergo po-
 fuerunt:

Philippus Christoph. Simonis ipsius gnatus, supremi
 Judicii Camera Imperialis tunc Spiræ constituti, quæstor
 vulgo Pfenningmeister occurrit an. 1608. seq.

ex quo

Marcus Simonis Insignis Ecclesiæ Collegiatæ ad S.
German. & Mauritium Canonicus (de quo in præsen-
 ti Charta Sermq est) vir sane doctus juxta ac prudens,
 qui cruento illo tricennali Bello, quum universo civitas
 Spiren. clero persœpe ab optimis fuit Consiliis, quum
 egregium jurium & Immutitatum Ecclesiasticar. adver-
 sus civium Spiren. insultus se nunquam non exhibuit
 Defensorem atque Vindicem acerrimum.

XX.

CHARTA INVESTITVRÆ PRO IOAN- NE TVTELIO CANONICO COLLEGIATÆ SS. GERMANI ET MAVRITHI SPIRÆ ME- DIANTIBVS PRECIBVS EPISCOPA- LIBVS.

Gangolphus Dei & Apostolicæ sedis gratia Episco-
 pus Dauliensis Sa^e Theol^e & J. V. Doct^r
 in Pontificalibus & spiritualibus Vicarius Genera-
 lis Spiren. Reverendis devotis nobis in Christo di-
 lectis Dñis Decano & Capitulo Ecclesiæ Collegiata
 SS. Germani & Maurithi Spiren. salutem in Dño

ritum Spira, quos alias *Joannes Georgius Frankenstein*, Presbyter, dum viveret, ultimus eorum Possessor obtinebat, per obitum ejusdem de Mense Februario, qui Capitularis erat, vacaverint, & vacent in Præsens, eorum collatio autem vigore primarum Precum secundum consuetudinem & Morem nostrorum in Episcopatu Spiren. Prædecessorum nobis competentium pro hac vice ad nos spectare dignoscatur; Nos igitur, ne cultus divinus in prædicta Ecclesia Detrimentum patiat, eidem de idoneo Canonico iterum providere volentes, tibi, cujus vitæ honestas, Morum Probitas, aliaque laudabilia Virtutum merita aliorum fide dignorum Testimonio nobis commendantur, Canoniatum & Præbendam præfatos, præmissis sive alio quovis modo vacantes, cum ipsis forsitan annexis, ac omnibus Honoribus, Juribus, oneribus & pertinentiis suis autoritate ordinaria omni meliori modo, Jure & forma, quibus melius possumus, vigore præsentium nostrarum conferimus & assignamus, de illisque tibi providemus, & te coram nobis propter hoc flexis genibus humillime constitutum & acceptantem, receptis prius & præstitis per te vel Procuratorem tuum Professione fidei & Juramento, quod nobis & nostris in Episcopatu Spiren. successoribus cum Reverentia obediens & fidelis esse velis, per Bireti Capiti tuo Impositionem cum juris Canonici Plenitudine investimus quocirca Universis & singulis Personis Ecclesiasticis, Notariis Tabellionibus publicis nostræ Spiren. Dioecesis iis præfertim, quibus alias competit, præfentes

sentes mandamus, ut pro parte tua requisiti, vel aliquis eorum requisitus, ad ipsam Ecclesiam Collegiatam SS. *Germani & Mauricii* accedant, vel accedat, teque vel Procuratorem tuum pro te incorporalem, realem & actualem Possessionem prædictorum Canonatus & Præbendæ servatis servandis, autoritate nostra inducant vel inducat, indutum defendant vel defendat, amoto exinde quolibet illicito detentore, quem etiam Nos harum serie amovemus, & amotum denunciamus, præcipientes omnibus Dignitatibus & Canonicis ejusd. Ecclesiæ, ut te in Canonicum & confratrem admittant & recipiant, stallo tibi in Choro & Loco in Capitulo cum dicti Juris Canonici Plenitudine assignatis, teque ut talem habeant & tractent, atque de fructibus, redditibus, Proventibus, obventionibus, juribus Universisque eorundem Canonatus & Præbendæ Emolumentis tibi vel Procuratori tuo respondeant, vel ab aliis responderi faciant, & ita conferimus, providemus & assignamus, investimus atque exequi mandamus in quorum fidem præsentem propria manu nostra subscriptas solito sigillo nostro Episcopali communiri fecimus. Dabantur *Bambergæ* Vigesima secunda Mensis Martii Anno Millesimo Septingentesimo tricesimo quinto.

Damianus Hugo Card^{lis}
Ep^{us} Spiren.

(L. S.)

XXII.

PRECES AVGVSTI EPISCOPI SPIRENSIS.

Nos *Augustus* Dei gratia Episcopus Spirensis Principalis Ecclesiæ Weissenburgensis Præpositus, S. R. J. Princeps, Comes de *Lymburg Styrum &c.* Venerabilibus in Christo nobis dilectis Decano & Capitulo Ecclesiæ Collegiatæ ad SS. *Trinitatem* & omnes sanctos Spiræ salutem in D^{no} sempiternam; Cum felicis recordationis Prædecessores nostri Episcopi Spirenses ex antiqua, rationabili, & approbata consuetudine a multis Temporibus inconcussè observata, preces suas primarias, dictas Episcopales, ad omnes & singulos Beneficiorum Collatores, atque Collatrices nostrarum prædictæ civitatis & Diœcesis Spirensis Ecclesiarum pro Personis Ecclesiasticis porrigere, eademque in casu vacationis occurrente exequi, atque ad effectum perducere consueverint; Nos eorundem Prædecessorum nostrorum inhærendo vestigiis, pro hujusmodi laudabilis consuetudinis, atque juris nostri conservatione ad vos has nostras preces primarias pro dilecto nobis *Francisco Xaverio Auffmuth* Schillingensfurstensi Presbytero, & Directori Choralium in Ecclesia nostra Cathedrali Spirensi præsentium Literarum vigore porrigendos esse Duximus, ipsumque pro dictarum primariarum Precum nostrarum condigna, ac in Casu vacaturæ effectuali Executione nominamus, & præsentamus, vobis districte mandantes, quatenus eidem *Franc. Xav. Auffmuth*

mutb de Canonicatu & Præbenda five jam vacantibus, five imposterum vacaturis ad Collationem, Præsentationem, vel aliam vestram Dispositionem quomodolibet pertinentibus, quos prænominatus Precista, vel ejus Procurator legitimus pro casu vacaturæ acceptaverit, eorumque Possessionem petierit, sine ulla Difficultate & contradictione provideatis, ipsumque per Nos, aut cui id specialiter deputabimus, investitum in quietâ Possessione ponatis, nec non in Canonicum & confratrem vestrum recipiatis, stallum eidem in Choro, & Locum in Capitulo, ut moris est, & observantiæ, assignando, facientes eidem *Francisco Xaverio Auffmutb* de Canonicatus, & Præbendæ hujusmodi per illum, aut illius Procuratorem acceptatorum fructibus, redditibus, & Proventibus universis integre responderi, Nominatione cujuscunque, aut aliis quibuslibet in contrarium facientibus non obstantibus, sic obtemperando precibus nostris, ut de obedientia vestra erga Nos, non minus, quam apud Prædecessores nostros factum recommendari valeatis, & quia negotiis aliis in officio nostro Episcopali quotidie obvenientibus impediti ulteriori Executioni præsentium Literarum nostrarum commode interesse non possumus, idcirco suffraganeo ac Provicario nostro in spiritualibus generali Domino *Joanni Adamo Buckel* harum tenore plenarii vires nostras committimus, quatenus ad præsentium Literarum nostrarum omnimodam & plenariam Executionem etiam censura Ecclesiastica, aliisque pœnis, & mulctis, quibus expedire videbitur, mediantibus

bus procedat, mandet & exequatur, prout juris, & observantiæ fuerit, in cujus rei Testimonium præsentibus nostras Literas manu propria nostra subscripsimus, ac Sigillo nostro communiri fecimus.
Bruchsalæ Die 17. Sept. 1770.

(L. S.)

Augustus Episcopus &
 Princeps Spirensis impr.

XXIII.

INCIPIUNT STATUTA SYNODALIA.
 ECCLESIE BASILENSIS.

Incipiunt constitutiones Venerabilis Patris ac Domini *Humberti* *) Dei gratia electi & confirmati Basilien., quas tum prælatis & capitulo suo Anno Domini Millesimo quadringentesimo statuit & publicari mandavit.

In Nomine Domini amen. Nos *Humbertus* Dei & sedis Apostolice gratia electus confirmatus Basilien. inhibemus clandestina matrimonia, statuentes, ut singuli sacerdotes suis subditis inhibeant publice singulis diebus Dominicis, ne matrimonia vel sponsalia, nisi publice fiant denunciaciones in ecclesia subditis termino prefinito, quando matrimonium sit contrahendum, ut infra eundem terminum dicant, si est impedimentum consanguini-

*) Ortus erat e Comitibus de Novo Castro.

matris vel affinitatis vel alterius inter contractos, & non ante jungant eos matrimonialiter, sed publicent, quod proles, que ex matrimonio sine solemnitate predicta contracta censentur illegitima, sacerdotes, qui contra fecerint, tamquam transgressores Canonis punientur.

Eucharistiam, oleum sacrum, & alia ecclesiastica sacramenta gratis & pure propter Deum ministrari precipimus, ac spe non exclusa, quo de jure suo sibi per subditum vel subditos respondeatur debito sive ex consuetudine, sive ex jure scripto nec sepulturam sibi deneget propter jus sibi debitum vel aliis creditoribus nisi per aliam causam Canonicam notoriam sepultura sibi debeat esse interdicta.

Item prohibemus Clericis & precipue hiis, qui sunt in sacris, & hiis, qui sunt beneficiati, etiam si non sint in sacris, quod negociacionibus illicitis non intendant, & negocia secularia non frequentant.

Item omnibus Clericis nostre civitatis & Diocesis. inhibemus, ne quis eorum sibi assumat causarum cognitionem & jurisdictionem tamquam ordinarius, nisi competat ei hoc a jure vel consuetudine vel nostra permissione.

Item inhibemus, ne quis sententias excommunicationis, suspensionis vel interdicti proferat, nisi in scriptis & legitima monicione premissa, in specie vel in genere. Volumus etiam, quod sacerdotes subditos suos cogant ad observanciam sacrorum festorum destinendo a vecturis & mercaturis publicis

eis & patentibus, alioquin citentur ad officiatem poenam condignam recepturi.

Item statuimus, quod Clerici civitatis & Dioc. Bas. intrantes matricem ecclesiam Basilien. & alias conventuales ecclesias & suas proprias cuphas & mitras, si quas deferunt, deponant, & tam in ecclesiis quam extra ecclesiam tonsuram, & rasuram, ut discernentur a laycis, deferant clericali honestati & ordini suo convenientem, alioquin transgressores predictorum sciant, se graviter puniendos, & quod fructus vel beneficiorum suorum, si sunt beneficiati, per prelatos suos eis sunt subtrahendi & non restituendi, quousque satisfecerint de statuti transgressione.

Item precipimus, quod nullus sacerdos vel plebanus res immobiles ecclesie sine auctoritate nostra vendant, & Decani rurales & alii Clerici de hoc diligenter inquirent & nobis referant, & quicumque sacerdotes & prelati scientes, hoc nobis non retulerint, penam incurrant excommunicationis.

Item revocamus omnes indulgencias & gracias & liberas questuariis a nobis & predecessibus nostris concessas, Questuariis matricis ecclesie nostre & sancti Anthony duntaxat exceptis, & prohibemus, ne admittantur sine mandato nostro novo, & habitis eciam litteris nolumus, quod aliquos dicant abusiones, sed ea tamen modo dicant & publicent coram plebe, que in litteris continentur, & sine gravi prejudicio Rectorum & Vicariorum & sine ostensione statutorum canonum volumus eos

uti gratiis indulgenciarum nostrarum, & quod excommunicatis & interdictis nominatim non participant in casibus prohibitis a Jure.

Item nullus sacerdos celebret duas missas nisi in casibus a jure premissis.

Item Clerici non vadant ad tabernas nisi in itinere constituti.

Item nullus audiat missam sacerdotis publice cohabitantis, cum sit suspensus quoad se, & quoad alios maxime post sententiam.

Item precipimus quod nullus locet domos Kawerschinis relatiis usuras publice exercentibus, & hoc statutum singulis festivitibus solempnissimis publicetur & observetur secundum concilium Lugd. &c.

Item volumus, quod Rectores ecclesiarum in ecclesiis suis residenciam habeant corporalem, nisi de nostra licentia & tolleracione speciali.

Item precipimus, quod ecclesiastica sacramenta Eucharistia & crisma & omnia pertinentia ad altare caute & munde teneantur & conserventur.

Item Patronos ecclesiarum qui auferre presument bona rectoris defuncti ad ecclesiam pertinencia, suspendimus ipso facto a presentacione ecclesie illa vice, cui talem injuriam irrogarunt, & si in tali suspensione persistierint ultra tempus infra quod presentari debet ecclesiam conferemus prout de jure debemus.

Item quod homicide & adulteri & alii facinorosi, qui ad nos de jure vel consuetudine debent

remitti ad nos temporibus debitis remittantur ad solempnem penitentiam recipiendam.

. Item precipimus, ne aliquis conjugatus ad claustrum se transferat sine nostra auctoritate & requisitione maxime cum sint juvenes.

Item omnes, qui per solempnem reconciliationem erant reconciliandi per quemlibet sacerdotem in mortis articulo absolventur & reconcilientur & Ecclesiastice tradantur sepulture.

Item quod tempore interdicti nullus in cimiterio vel ecclesia sepeliatur nisi Clericus servans interdictum, & qui non dederit causam interdicto, etsi per secularem potestatem sepultus fuerit exhumetur, si commode exhumari potest, nec relaxatur interdictum nisi prius exhumatus fuerit, & ecclesie interdicte indempnes conservate.

. Item precipimus, quod nullus Clericorum nostre Diocesis dispensationem vel mutationem super votis licitis suorum subditorum faciat sine nostro speciali mandato.

Item excommunicati qui ingerunt se Divinis, ecclesiam ingrediendo vel in cimiterio stando ita vicini, quod possint audire divina, difficiliter admittantur, si pecierint absolucionem & alias eisdem pena gravior sive sit temporalis sive alia injungatur.

Item statuimus, quod filii captivancium, verberancium, detinencium Clericos nec ordines nec ad beneficia sine nostra licentia & dispensatione speciali admittantur.

Item

Item statuimus, quod nullus exigat pedagia a Clericis nisi in casibus a jure præmissis.

Item nullus sacerdotum nostre Dioc. ad levandum pueros de sacro fonte plures quam tres compadres admittat, alioquin presbiter admittens ipso facto sententiam excommunicationis incurrit.

Item omnes subditos nostre civitatis & Dioc. qui portitores litterarum nostrarum & curie nostre & executores earundem dum sunt in executione offenderint, verberaverint, vel spoliaverint, volumus & decernimus incurrere sententiam excommunicationis ipso facto auctoritate hujus Canonis consilium & auxilium eis dantes eandem penam incurrunt.

Item statuimus, quod quilibet vicarius sive Rector ecclesie, suam ecclesiam officians personaliter sigillum secum deferat, & quodocunque vel quotiescunque requisitus fuerit, litteras nostras vel curie nostre in signum exequendi mandatum remotis fraude & dolo gratis sigillet vel nos infra terminum mandati an executus fuerit vel non vel quare renuerit sigillari, certificet contrarium facientes, penam viginti solidorum incurrat nobis applicandam.

Item Rectores, sive Vicarii, qui irregularitatem incurrerint, per quam ad sedem Apostolicam sint remittendi, & in ea sex menses persisterint, jure sibi competenti in suis beneficiis sunt privandi, & possunt privari.

Item Nullus excommunicatus sive sit Clericus sive Laicus ad divina admittatur, vel absolutus re-

putetur, nisi de Canonica absolutione doceat legitimis documentis, & nisi reconcilietur, & penitentiam recipiat a proprio sacerdote, nec in ecclesia semel per nos vel officialem nostrum interdicta divina amplius celebrentur, nisi de relaxatione interdicti Canonice facti legitimis constiterit documentis.

Item precipimus & hortamur subditos nostros, ut quociens eis demandatur, quod sententias & mandata delegatorum vel subdelegatorum sedis apostolice vel aliorum exequantur, si mandata continent interdictum, viso autentico vel saltim rescripto sub sigillo autentico, excusent se apud mandatores, & si non est nimis brevis terminus, deliberent nobis cum, & cum viris peritis, utrum debeant interdicta publicari, vel mandata in quibus nec forma mandati servatur, nec mens delegantis.

Item precipimus omnibus sacerdotibus & executoribus parochias regentes, quod nomina excommunicatorum illorum, qui a nobis & curia nostra excommunicantur, prout sunt, eorum subditi conscribi, & solempnissimis festis publicent in ecclesia, in officio divino, ut sic excludatur excusatio ignorancie & oblivionis, & visa absolutione per excommunicatum faciat sibi responderi de laboribus & expensis in registro & conscribendo factis, quia nolumus eos nulla parte propriis stipendiis militari.

Item statuimus, quod cum aliquis Vicarius aut Rector ecclesie fuerit excommunicatus denunciandus in loco, ubi degit, postquam executor manda-

tura

tum nostrum vel officialis nostri publicaverit, in ecclesia Vicarii vel Rectoris nihilominus Decano suo publicet, & idem decanus in singulis confraterniis eundem denunciaret excommunicatum.

Item precipimus omnibus Clericis nostre civitatis & Dioces. ut excommunicatis majore excommunicatione non participant, nisi in casibus concessis a jure, & hoc precipimus sub pena excommunicationis.

Item mandamus, quod sacerdotes nostre Diocesis suos subditos moneant singulis diebus festivis, quod iudices, testes & executores, vel quoslibet publicum officium exercentes non reputent, posse judicare vel testificari, vel actus legitimos exercere, dum sententia excommunicationis est publicata, sed eos vitent in quantum possunt, & insuper denuncient suo superiori.

Item statuimus, quod quicumque Vicariorum seu Rectorum residentium ad indictam confraterniam non venerint nulla legitima causa impeditus solvat quinque solidos denar. nomine pene, quorum medietas cedat Decano, alia medietas fratribus presentibus.

Item cum non nulli Iudices consilarii, Rectores opidorum & aliorum locorum statuta quedam contra libertatem, jurisdictionem & auctoritatem ecclesiasticam non solum concedere presumpserint, videlicet quod nullus aliquem coram nobis vel officiali nostro in jus vocare presumat contrarium facientes, multas & penas imponentes, verum etiam ipsa statuta observant, & secundum ea judicare pre-

sumant, & ex hoc ipso facto sententiam excommunicationis incurrant.

Statuimus & inviolabiliter observari precipimus & mandamus, ut quilibet sacerdos publice in Cancello presente populo hujusmodi iudices, consiliarios & Rectores, qui hujusmodi statuta statuerint, servaverint, & secundum ea judicare presumpserint, ipso facto sententiam excommunicationis incurrisse, Monendos ipsos nihilominus auctoritate nostra, prout vobis sunt subditi, quatenus hujusmodi statuta infra duorum mensium spacium proxime subsequencium revocent cum effectu & ea de cetero non observent & caveant ydonee ne imposterum singula attemptent, ne contra eos juris sententiam aggravando ipsorum rebellitate exigente per interdicti sententiam procedere compellamur.

Item statuimus & inviolabiliter observari precipimus, quod omnes subtractores elemosinarum fabricae ecclesiae nostrae Bas. subtracta a tempore publicationis restituant infra mensem, & quod de cetero talia attemptare non presumant, & pro subvencione ipsius fabricae ad subditos omnem diligentiam, quam poterunt adhibeant sine dolo & fraude, alioquin ipsos, quos citari mandamus, graviter puniemus.

Item pro immunitate ecclesiasticae libertatis conservanda hoc statuto in perpetuum valituro statuimus ex approbata consuetudine & Imperatorum privilegiis, ut quicumque Clericus vel Laicus in castro vel in atrio ecclesiae Bas. vel in domibus sive
in

in curiis Canonorum nostrorum in aliquem Clericum manu armata irruerit vulnerando eundem vel occidendo notorie vel publice, postquam de hoc nobis vel capitulo nostro constitit post publicationem vel mandatum nostrum, vel capituli nostri infra civitatem, quam subijcimus ecclesiastico subinterdicto cum omnibus suburbiis quousque de violentia in immunitate nobis & ecclesie vel lesio condigne fuerit satisfactum, quamdiu fuerit in civitate vel in suburbiis, & in locis nostre Diocesis quamdiu ibidem fuerit malefactor similiter cessare volumus a divinis, salvis nichilominus aliis penis in jure & statutis subsequendis contentis.

Sunt autem determinaciones castri sive atrii a porta Domini R. Kraffttonis Canonici ecclesie Baf. usque ad curiam prebendalem Domini Bertholdi de Wessenberg in longitudine & ab ipsa curia in latitudine usque ad curiam prebendalem Domini Johannis de Dieffen ab una parte, in alio vero parte a dicta porta Domini R. Kraffttonis usque ad extremitatem curie prebendalis Domini de Gundoltzheim quoad partes prehabitas inclusive.

In Nomine Domini Amen. Exigente perverforum audacia delinquentibus imponitur & multis crassantibus opus est exemplo proinde quia adeo invaluit hominum malicia, quod Laici tam majores quam minores in B. Dioc. variis & exquisitis fraudibus quandoque sub larvis, quandoque denotete in Dei contumeliam & subversionem ecclesiastice libertatis ausu sacrilego personas ecclesiasticas interficere, verberare, captivare procurare

clam & palam, non absque consensu seu contumacia majoris, sue salutis immemores non formident, & aliquociens tam diu presumunt detinere captivos, donec ab ipsis vel ab aliis pro eorum liberacione certa summa pecunie pro captivancium libito extorqueatur seu etiam promittatur, extorsiones seu promissiones hujusmodi licitis pactionū titulis palliantes sacro presenti approbante concilio statuimus, ut quicumque personam ecclesiasticam verberari seu interfici contigerit a quocumque, Interfectores, verberatores verberancium interfectionum consilium vel auxilium impendentes, postquam ad hoc alicui de Archidiaconis, Decanis Curatis seu vicariis nostre Dioc. confiterit per singulas Parochias civitatis & Dioc. Bas. tamdiu & publice excommunicati a canone nuncientur, neq̄ ab eorum denunciacione cessetur, & nihilominus terre eorum & homines, si quos habent, ipso facto constitucionis hujusmodi auctoritate ecclesiastico subjaceant interdicto, donec passis injuriam & ecclesie super hoc satisfecerint, & super hoc absolucionis seu litteras a sede apostolica reportantes facti seriem continentes, Postquam vero predicti sacrilegi per decem dies sentenciam excommunicacionis sustinuerint, eorum Domini temporales auctoritate nostra vel terre nostre requisiti vel moniti dictos malefactores ad satisfactionem faciendam super interfectione, verberacione aut iniectione predicta infra viginti dies a tempore requisicionis seu monicionis numerandos per bonorum captacionem seu eciam corporum, si necesse fuerit, non compleverint, ex
tunc

tunc ipsi Domini excommunicati, & terre eorum & homines ipso facto ecclesiastico subiaceant interdictioni, Quando vero de personis interficiencium, verberancium consilium aut auxilium prebencium non constabit, moneantur in generali ipsi interfectores, verberantes & fautores, ut infra octo Dies post monicionem interfecti amicis verberatis & ecclesie satis faciant competenter, alioquin ex tunc in generali excommunicati publice nuncientur, moneantur etiam in generali omnes scientes interfectores, verberatores seu malefactores hujusmodi, & qui quid de ipso facto sciverint, curatis suis sive vicariis manifestent, alioquin octo diebus elapsis a tempore monicionis predictae ipsi scientes, & non revelantes ipso facto sententiam excommunicationis incurrant. Postquam vero per manifestationem duorum fide dignorum constiterit, de premissis contra malefactores ipsos & fautores eorum ad certificationem curati seu vicarii, cui per duos dictos fide dignos de hoc constiterit nominatum, ut premissum est procedatur.

Ceterum circa captiones & captivaciones seu detenciones personarum ecclesiasticarum laudabilis & antique circa hoc edite consuetudinis memoria recolentes sic duximus statuendum; Quod si Decanus aut alius quicumque sit, Ecclesie Cathedralis Canonicus captus fuerit; a quocunque in civitate & Dioc. Basiliens. aut etiam extra dictam Dioc. ab aliquo nostre civitatis & Dioc. tamdiu nullo alio expectato a nobis mandato per totam civitatem & Dioecesin nostram Basiliensem nulla ecclesiastica sa-

eramenta celebrentur exceptis penitentiis & Baptismo quousque Dicitus Decanus seu Canonicus una cum omnibus bonis & rebus sibi ablatis, vel occasione captionis amissis dictis aut premissis restitutus fuerit plenarie libertati & de injuria lesa & ecclesie Bas. fuerit satisfactum.

Hoc idem extendimus ad Abbates.

Pro captione vero ceterorum canonicorum, Priorum, Decanorum, & curatorum civitatis & Diocef. Basilien. cessetur ut supra in locis & Archidiaconatibus, in quibus ecclesie, quorum sunt Canonici, Priores, Decani & curati fuerint constitute, & Archidiaconatibus, in quibus capti tenebuntur.

Pro captione vero aliorum presbiterorum & Clericorum in sacris ordinibus constitutorum cessetur ut supra, tam in Decanatibus, ubi degunt, quam in villis ubi capti tenebuntur.

De Clericis vero inferiorum ordinum & aliis simplicibus statuimus ut supra, ut cessetur in locis, in quibus ipsos capi contigerit vel detineri, postquam vero per quindecim dies capti detenti fuerint in decanatu, ubi degunt, & in quo capti tenebuntur, ex tunc cessetur penitus a divinis, statuentes nihilominus, ut contra captores personarum ecclesiasticarum superius est expressum & processum.

Contra Raptores & invasores bonorum & rerum Clericorum & omnium personarum ecclesiasticarum & eorum fautores statuimus observandum, ut postquam de nominibus Raptorum vel invasorum

rum constitit alicui de Archidiaconis, Decanis, curatis, Vicariis seu aliis presbiteris nostre Dioc. monicione octo dierum premissa ipsi, quos nos in hiis scriptis excommunicamus, nisi restituerint bona & res predictas, & satisfecerint pro offensa per singulas parochias civitatis & Dioc. Basilien. excommunicati publice nuncientur, & ab omnibus arcibus evitentur. Et nihilominus juxta provinciale Concilium, ubi preda vel prede detentor seu etiam emptor prede fuerit, cessetur a Divinis nullo alio mandato a nobis expectato, si vero de nominibus raptorum vel invasorum non constiterit, moneantur in generali ipsi raptores, ut infra octo dies post ipsam monicionem dicta bona & res integre restituant, alioquin in generali excommunicati publice nuncientur. Moneantur etiam in generali omnes scientes & malefactores hujusmodi, ut quid quid de ipso facto sciverint curatis suis sive Vicariis manifestent, alioquin octo diebus elapsis a tempore monicionis predictae ipsi scientes & non revelantes ipso facto sententiam excommunicationis incurrant. Postquam vero per manifestacionem duorum fide dignorum confitit de premissis contra malefactores ipsos & fautores eorum nominatim ut contra verberatores, ut premissum est, procedatur. Hoc idem de falsatoribus & arrestatoribus bonorum seu rerum personarum ecclesiasticarum de rebus falsitis & arrestatis precipimus observari.

Item quia per impunitatis audaciam fiunt, qui nequam fuerant, nequiores, attendentes, quod in Dioc. nostra, quia plures immo quasi omnes com-

muniter majores excommunicationis sententiam in ipsos latam adeo vilipendunt, quod excommunicatio, quæ ab initio medicinalis fuit, per diuturnam inobedientiam & contemptum fit mortalis, volentes super hoc salubrem adhibere medelam; statuimus & postquam aliquis per annum in excommunicatione persisterit, Dominus ejus temporalis vel superior Ballivus vel prepositus castellanus, vel alius Iurisdictionem in eum habens moneatur & requiratur auctoritate ordinaria, ut ipsum excommunicatum, cujuscunque conditionis sit, infra mensem a tempore monicionis predictæ compellat per bonorum captionem & personæ, si necesse fuerit, redire ad sanctæ matris Ecclesiæ unitatem, alioquin ipse Dominus aut superior monitus ipso facto ex tunc excommunicationis sententiæ se noverit subjacere, & per singulas ecclesias excommunicatus publice nunciatur, in qua sententiâ si persisterit per annum sedi Apostolicæ nunciatur.

Addimus etiam presenti statuto, quod si aliquis sacerdos sacris indutus volens missam celebrare viderit vel sciverit aliquem excommunicatum publice esse in ecclesia, in qua vult divina seu missam celebrare, ipso excommunicato presente missam nullatenus celebrare presumat, & quamvis sacris indutus missam inceperit, si dictus excommunicatus contumaciter exire noluerit missam nisi sit in missæ canonicæ, dimittat, & sacris se exponat indumentis.

Præsentes etiam constitutiones ad religiose etiam exemptos, qui ipsas etiam sententiâs præsen-

sentes & premissas servare voluerint & servaverint, & non ad ipsarum constitutionum contemptores extendi volumus & mandamus.

Sane de Canonicis, Abbatibus, Prioribus, Decanis, Curatis & presbiteris bone fame cum larvis, & de nocte vel in itinere extra villas, a Laycis verberatis seu captis vel rebus aliquibus spoliatis statuimus, ut eis super verberacione, captione, spoliacione de verberatoribus, captoribus & spoliatoribus sive alia probacione credatur simplici juramento, Quia multi Clerici ut potentibus placeant, seculi fluctibus se immergunt, officia seu administraciones secularium judicium assumptes, pretextu cujus officii seu administracionis ipsos Clericos tamquam ad ultima obligatos contingit, frequenter a iudicibus secularibus captivari & detineri in vinculis in subversionem ecclesiastice libertatis, Ideirco inhibemus, ne quis sacerdos, diaconus, subdiaconus vel clericus cujuscunque conditionis existat officio seu administracione Judicis secularis se immisceat, vel ejus sigillum deferat, alioquin qui contra fecerit, non gaudebit privilegiis Clericalibus; nec si ipsum vel bona sententia capti contigerit, ab ecclesia requiretur.

Item statuimus, quod Archidiaconi nostre Dioec. & alii Prelati, quibus incumbit onus, visitandi, servent constitutionem Concilii Lugd. sancte memorie summi Pontificis *Gregorii X.* & precipimus eam ab omnibus inviolabiliter servari.

Statuimus etiam pro bannalibus racione procuracionis in parochianos vel etiam ecclesias & capellas

pellas interdictum non fuerat sine nostra auctoritate & requisicione, sed si aliquam jurisdictionem habent a jure vel consuetudine in Clericos seu Archidiaconatus vel alios per sententiam excommunicationis, suspensionis ab officio Canonice procedant & ipsos coherceant, dum tamen sine nostra requisicione & Capituli nostri Bas. ecclesias & parochias interdicto ecclesiastico supponant.

Item statuimus, ut quilibet Prelatorum & Diaconorum civitatum & Dioc. & presertim quilibet Decanorum ruralium teneantur recipere presencia nostra statuta synodalia ut aliis subditis ipsorum copiam faciant infra mensem, ut sic nec Prelati nec vicarii nec subditi eorum valeant pretendere aliquam Ignorancie excusacionem, cum singula statuta omnes & singuli habere teneantur, & non solum suis subditis publicare, verum eciam transgressores infra terminos nominandi, denunciandi & publicandi & ad nos remittendi, ut auctoritate nostra debite corrigantur. Decanus vero & fratres, qui presentes fuerint, si predicta que cedent ad correctionem facere neglexerint, penam incident hanc, ut quilibet tenebitur in quinque solidis denariorum nobis applicandis, nisi postquam nobis constiterit de infamia, aut negligencie vel inobediencie debitam subierint purgacionem.

Char-

Chartæ residuæ ad gesta

Sub Henrico Archiep. Mogunt. ab anno
MCCCXXXVIII. ad an. MCCCXLIII. *)

XXIV.

CASTRVM NEVEN - BEIMBURG OP- PIGNORATVR MOGVNTINIS.

Wir *Heinrich* &c. bekennen, &c. daz der Edel
man unser liber getrewer *Heinrich Tuch-
grawe* Herre zu der *Nurwenbeinburg* und *Philips* sin
sun, fur sich und fur ir erben versätzet haben uns
unsern nachkommen, und unserm stifte zu *Mentze*
daz halbe teil ires eigen Hufes zu der *Nurwenbein-
burg* und der stat dafelbes mit allem dem daz dar-
zu gehoret, an gerichtten an rechten, an Burg-
mannen oder an andern undertanen, wie die ge-
nant sin fur druzehenhundertphunt Haller, di wir
si bezalet haben, und sie von uns emphanen, an
gereitem gelde und die burgman die darzu geho-
rent sullent uns unserm nachkommen und unserm
stift zu *Meintze* hulden und sveren zu den heil-
gen, getruwe und holt zu sin als iren Herren, also
lange als wir daz vorgeante halbe teil der bur-
ge und stat inne haben zu phande Ouch ist gere-
det daz wir und unser nachkommen oder unser
stifte zu *Mentze* di Turen und di herrn des vorge-
nanten halbe teiles der Burge und stat besetzen sul-
len

*) Confer, Tom, IV. Subsid. Dipl. pag. 219. sq.

len mit unsern Knechten zu den iren darzu habent
 si uns unser nachkomen und unsern stiftte zu *Mentz*,
 bewiset für sich und für alle ir erben, uf alle di
 gulde di zu dem vorgenanten halben teil der Bur-
 ge und stat gehoret wie die genant ist, hundert
 phunt und drizzig phunt haller geldes, guter und
 gebir und die habent si uns gelobt zu bezalen alle
 jare halbe uf sand *Martins* Tag, und daz ander
 halbe teil uf sand *Walpurg* tag der darnach aller
 nehste kumt, Ouch ist geredet wanne die vorge-
 nante Tuegrave *Heinrich* oder *Philips* sin fun, oder
 iren erben, mit iren eigem Gelde ane geuerde,
 daz vorgenant halbe teil irer Burge und stad zu
 der *Nurwenbeynburg* losen wollen, für die vorge-
 nante drutzehnhundert phunt haller, so fullen
 wir unser nachkomen oder unser stiftt in daz selbe
 halbe teil wider zu losen geben, ane alle hinder-
 nisse und wanne sie oder ir erben mit dem gelde
 koment vor der tage einem, sand *Martins* oder
 sand *Walpurg* als hie vorgeschriben ist, ir halbe
 teil der vorgenanten Burg und stad zu losen, so sol
 in die gulte Volge, di uns unserm nachkomen oder
 unserm stiftt, uf denselben tag solt geuallen sin,
 Quemen aber sie nach der vorgeschriben Tag ei-
 nem, so sol uns die gulte vallen, gantz und gar,
 di uff den Tag der vergangen ist, vallen solt, mit
 dem vorgenanten drutzenhundert phunden hallern.
 Ouch ist geredet daz wir, unser nachkomen und
 unser stiftte, oder unser Amblude von unsern we-
 gen fullen behelffen uz den vorgenanten halben
 teil der Burge und stad, zu allen unsern Noten,
 und

und nach allem unsern willen als uz unsern eigen flozzen an verderblichen schaden, der vorgenanten Tuchgraue *Heinrich* und *Philips* und iren Erben ane geuerde. Ouch ist geredet daz wir für uns unser nachkommen und unserm stiftt und die vorgenante Tuchgraue *Heinrich* und *Philips* für sich und für ir erben haten gelobt in guten truwen zu halten einen rechten Burgfriden als Verre., als ein gut gurtel armbrust von den Graben der Burge und stad geschiezzen magann allerlei geuerde. Der zu sollen ouch wir unser nachkommen und unser stiftt daz vorgenante halbe teil der Burge und stad und waz darzu gehoret daruf wir für daz vorgeschriben gelt, bewiset sin, schirmen und schuren getruwelichen also lange als ez unser phant ist, als unser eigen gut, Ouch ist geredet wer ez daz si alle dise vorgenante stücke nit enhilden oder an ir keinen bruchig worden si oder ir erben oder ir gesinde, so sol daz halbe Teil, der vorgenanten Burge und stad dar uf wir die vorgeschriben drutzehnhundert phund gelihen haben, mit allem dem daz darzu gehoret an rechten an gerichtten angulden, und an Burgmannen uns, unsern nachkommen und unserm stiftte, zu einem derunphandsten und mugen di uf holen als recht ist und di sollen wir also lange inne haben ane geuerde, biz daz si oder ir erben, uns den Bruch geristet haben, als daz geschicht so sollen wir unser nachkommen und unser stiftt, daz selben halbe teil der Burge und stad und waz darzu gehoret inne haben, und behalten in aller wise, als vorgeschriben ist, ane allez

allez geuerde, Mer ist ouch geredet, waz bruche geschehen an disen vorgeschriben dingen, uzgenomen ob die vorgeante jargulde nit gerahten wurde als vorgeschriben ist, die bruche sollen und mugen unfer beder amtblude risten als muglich und zitlich ist, Ouch ensullen si noch ir Erben, daz ander teil der vorgeantent Burge. und stat, und waz dorzu gehoret, niman versetzen noch verkauffen si enhaben ez danne uns, unfern nachkommen oder unferm stifte vor geboden, und wollen wir verkauffen, so sullen sie uns geben, umbesolliche gelt, als ein ander darumbe geben weldt, und wolden wir des niht tun, so mugen si da mit allez ir bestes schaffen, alle dise vorgeschriben stukke und artickel haben wir gelobt fur uns unfer nachkomen und unfer stift in guten truwen veste und sted zu halden, ane allez geuerde. Vnd des zu einem gezugnisse und offen waren urkunde so han wir unfer Insigel gehangen an difem Brife der geben ist zu *Erbach* anno Domini. MCCC. xxx. VIII. in die S. Pasche.

XXV.

QUALITER H. ARCHIEP. MOG. CVM
B. DE W. ET J. DE W. CIRCA CASTRA
HORBURG ET GLEICHENSTEIN CON-
VENERIT.

Wir *Henrich* von Gots Gnaden Ertzbischoff des
heilgen stules zu *Mentze*, des heiligen Ri-
ches

ches Ertzcanceller ubir dutsche land bekennen uffentliche an difem Briue. daz wir den strengen luten *Bertbolde* von *Worbiz* Ritter zu *Glichenstein* und *Johanne* von *Winzigerode* zu *Rusterberg* Burchmannen unsirn lieben getruwen und iren erbin uff dye druhundert und zwentzig mark silbers da vore sy unsir Hus zu der *Horberg* gelofte hatten und zwey hundert mark silbers dye in der Erwertige in Gote Vater und Here, Her *Baldewin* Ertzbischoff zu *Triere* doher unsirn stift zu *Mentze* inne hatte, vor kost und schaden uff geflagen hatte und funf und funfzig mark silbers dye sie noch uff unsirn Hus zu *Glichenstein* haben, von deme gelte daz sy von des vorgeantenen Byschoff *Baldewins* wegen und geheitze entleget und uff daz Hus geschlagen hatten von Nuwens vierhundert und funff unzwentzig mark silbers in uff gerechent und uff geslagen haben, uff die vorgeante unsir Huff und Vesten *Horberg* und *Glichenstein* von der Rechenunge wegen dy sy dem vorgeantenen Bischoff *Baldewin* und uns getan haben, also daz sy uff den vorgeantenen unsern Vesten *Horberg* und *Glichenstein* von allen diesen vorgeantenen summen geldes tusint mark silbers Mulhuses gewichtes und gewer haben sullen ane dy funff und funffzig mark dy sy vorre uff *Glichenstein* hatten daz ist heiligen stedes gewer und gewichte und sullen alle andere briue dy sy vorn ubir dy egenante unsir Vesten hatten und ire rechenunge uns wider geben und were ez daz keiner by in verleben in welcherley wys ez were dy solden tod sin und keine macht haben Ez ist auch geredt daz

unsir nachkomen odir unsir stift dy vorgeanten
 unsir Vesten dye *Horborg* vor sebenhundert marck
 und *Glichenstein* vor Druhhundert marck silbers ge-
 wichtes und wize vorgeant entzlen odir ensament
 wy wir wollen von in losen mogen ane alle wi-
 derrede wame und welche zid uns daz fuget. We-
 re auch daz sy ire gelt wider haben wolten. daz
 folde wir unsir nachkome odir unsir stift in wider
 geben in einem halben jare alter nehest von der zid
 als sie uns daz vorkundigeten? entete wir des niht;
 so mochten sy dy egenanten unsir Vesten andern
 fromen luten die unsir und unsirs stiftes man odir
 Burchman sin ane fursten und Herrn versetzen vor
 disē vorgeante summen geldes In alle der wys und
 rechte als in disem Briue geschriben steet und den
 folde wir unsir nachkome odir unsir stift alle dy
 sicherheit tun, dy wir *Bertholden* von *Worbitz Jo-*
banne von *Wintzingerode* und iren erbin in disem bri-
 ue getan haben, und dy selben den sy dy egenan-
 ten unsir Vesten versetzeden folden uns unsirn nach-
 kommen und unserm stifte Auch dyselben sycher-
 heit und wysheit tun dy uns *Berthold* und *Johann*
 egenant vore getan haben. Auch ist geredt wer
 daz wir unsir nachkomen odir unsir stift in dises
 vorgeante geldes hundert marck odir mer geben
 woltin dye folden sy nemen und folden dy abe re-
 chen unde abe slan an welcher dirre Vesten wir
 woltin, und folde dy Vesten also sil miened stehen.
 dar ubir folden sye uns ire Quit briue geben mit
 iren insigeln, dy vorgeant *Berthold* und *Johann*
 und ire erbin sullen sich auch von den vorgeanten

Ve-

Vesten und dar uf behelffen wider allermenlichen der in Gewalt odir unrecht tun wolde, als von iren eigen Vesten. Auch ist geredt, daz dy egenante unsir Vesten *Horborg* und *Glicbenstein* uns unsirn Nachkomen und unsirn stiftte zu Mentze uffen sullen syn zu allen unsern noten und gescheffnissen wider allermenlichen ane alle widersprache und widerrede were auch daz der vorgenanten Vesten keine von unser Crige wegen verloren worde, odir anders ane ire schult, des Got niht enwolle so folde wir in ire gelt bezaln odir an andern unsir Vesten und gut setzen in alle der wys als fy an disen vorgenanten Vesten gesetzt haben, by sullen auch dise egenante Vesten bewarn an notdorfftigen gebuwe: Abir yn keinen nuwen gebuw sullen fy machen den fy uns odir unsern stiftte rechen wollen ane unsir heize und willen by sullen auch unser lute in den gerichtten setzen. phaffen und Leyen getruweliche vortegdingen, hanthaben und beschirmen und niht beschweren an Bache noch an unrechte me dan von alder wontlich ist geweset Vnd sullen dy egenante Vesten behuten bewachen und bewaren lazen als man burge zu rechtsal. Wir unsir nachkome und unsir stiftt sullen auch dy vorgenante *Bertholden Jobannen* und ire erbin mit den egenanten Vesten glich andern unsern Amptluten Burchmanen und Vesten getruwelich verantworten und vortegdingen zu allen iren noten und rechten. Auch ist geredt waz gutes von den egenanten unsirn Vesten entzogen und entfomden wer, daz sullen fy nach irer besten macht

wider bringen und wider furdern. Vnd dar zu
 fullen wir unsir nachkomen und unsir stift in ge-
 truwelich zu behulffen und bestendig sin und alle
 dise vorgeschriben stucke und artickel gelobe wir
 unsir nachkome und unsir stift den vorgeannten
Bertholde von Worbitz Johanne von Witzingerode
 und iren erbin in guten truwen stat und veste zu
 haldene ane alle geuerde und argelift und haben in
 dar rubir zu Orkunde und gezugnisse disen Brief ge-
 geben verrfigelt mit unserm insigel. Gegeben zu
Aseffenburg do man zalte nach Cristus geburte
 unsers Herren druzenhundert jar darnach in dem
 acht und dritzgesten jare an dem sonntage als man
 singet Cantate.

XXVI.

REVERSALES VNIONIS ELECTORA- LIS AB HENRICO A. M. INITÆ.

Wir *Heinrich* von Gotes gnaden des heiligen stu-
 les zu Mentze Ertzebischoff, des heiligen
 Romeschen Riches durch Dutschelant Erzecanceller
 tun kunt allen luten, die disen Brief sehent odir
 horent lesen, daz wir mit den andern des heiligen
 Romeschen Riches Kurfursten Bedacht und ange-
 sehen han, daz, daz selbe Romesche Riche, an si-
 nen Eren rechten und guten und ouch wir und die
 andern Kurfursten, an unsirn Eren rechten, ge-
 wonheiten, und friheiten die wir von deme Vor-
 genante Riche han. sere zu disen zyten und ouch
 vor

vor angegriffen, gekrenket und beswert sin, und werden und sin umb gemeinen und kuntlichen nutz der gemeinen Cristenheite, und umb des egenanten Riches, und unsir und der andern Kurfursten Ere, rechte, friheite, und gewonheit, zu beschirmene, zu beschurne und zu hanthabene einmudigliche ubirkomen, und han uns des vereinet, daz wir daz egenante Riche und unsir furstelich ere, die wir von yme han, nemelich an der Kure des Riches, an sinen, unsirn und der Kurfursten, rechten freiheiten, und gewonheiten, als von alter an uns, als des Riches Kurfursten herkomen und bracht ist, hanthaben beschuren und beschirmen wollen; nach aller unsir macht, und Crafft ane geuerde, wieder allermenlichen niman uzgenomen, wand ez unsir ere, und eit aneget, und entwollen daz nit lazen umb keinerleie gebot, von weme und wie daz komen, da mit daz Riche, wir und die ander Kurfursten an diesen vorgeschriben sachen in keine wysf gekrencket mochten werden, Ouch wollen wir alle herren und frunde die uns zu gehorent, odir nit, sy sin geistlich oder wernetlich, unsir, man, dienstman, Burgman, Amptludē und Burger darzu biten und halten, als verre wir vermogen, und darzu sal unsir jegelicher den Kurfursten den andern beholfen sin, ane geuerde, daz sie uns zu diesen sachen beholfen und bestendig sin, und daz durch nieman enlazen durch keinerleie gebot, von weme die komen mochten, geschehe ouch daz keinerleie zweiunge oder zwiuel, an disen sachen, undir uns und den andern Kurfursten ufftunde, waz

wir dan gemeinlichen oder der merer teil undir uns darubir sprechen odir machen, daz sol macht han, und sollen ouch daz halten an argelift. Alle diese vorgeschriben stuke und ir jeglichez befunder, han wir gelobit in guten truwen, und globen an diese Brieve bi unsirn furstelichen Eren, und han des auch geschworn zu den heiligen, vur uns und unsir nachkommen stete und veste zu haltene, und darwieder nit zukomene noch da von zu lazene in keine wys, als hie vor begriffen und geschriben ist, und en sollen wollen noch enmogen, wir odir jeman anders, der mit uns in diz Verbuntnisse queme, der ouch daz selbe zu haltene swaren und geloben sal. als vor und nachgeschriben stet, ob wir odir keinre des Got nit enwolte als krank weren, daz wir odir ir keiner dar wieder detden, odir tun wolden, uns da wieder nit behelffen, mit keinre dispensation, absolucien, relaxacien, abolicien, in integrum restitutionem, keinerleie beneficie wie die genant sey. ez kome wanne oder wie ez kome ez geschehe umb unsir oder ander lute bede, odir daz man nennet, zu Latine ex officio odir von keinerleie gewalt, des, der sich des, ane wolte nemen, und solten Gote, und der Werlt erloff, truwelofs, und meineidig sin, und heizen, wo und wie wir da wieder detden, odir quemen, in keinerhande wys, allerleie argelift, und geuerde an disen vorgeschriben stuken und in iegelichen uzgescheiden zu urkunde und warheit aller dirres vorgeschriben stucke, han wir unsir gross ingesigel gehalten an diesen Brief der
ge-

gegeben ist zu *Tense* an deme ersten dnerstage nach sante *Margareten* Tage, da man zalte nach Cristes geburte drutzebenhundirt jar, darnach in dem achte und drissegeften jare.

Ejusdem tenoris sunt litteræ Stephani Comitæ Palatini ad Rhenum, Ducis Bavarizæ.

XXVII.

H. ARCHIEP. MOG. CVRIAM IN MORLEBACH ELOCAT ZV LANDSIDEL RECHT.

Wir *Heinrich* von Gots gnaden des heiligin stules zu *Mentze* Ertzbischoff des heiligen Romischen Riches in Dutschen Landen Ertzcanceler dun kunt allen luten daz wir *Conrad Gengilman* und *Hedewige* siner elichen Husfrawen von *Morlebach* und irn Erbin unsern Hoff zu *Morlebach* mit allen den guten die darzu gehorent zu Lantsiedeln rechte, umb den dritten teil, alles des nutztes, der da von vallen und komen mag in aller der wys, als iz andirlute biz her gehabit hant, geluwen han, und lihen an diesem Brieue, also, daz sie denselbin unsern Hoff und die gut in gewonlichen und erplichen Buwe halden sollent, und sollent sie und yr Erbin, uns unsern teil des nutztes antworten und reichen als biz her gewonlich gewesit ist. und hant dar vur uns zu undirphande gesetzit ir gut die hernach geschriben steet die man nennit der phrangen

gut zu dem ersten virdehalbin morgen ackirs uf der ouwe, die uns geuorch sint, zwene morgen an deme tode, dry morgen an dem Wizenbecher clinge, siebin morgen an dem scherckelnberge vier morgen an der langen erden, und yr Houestad und garten, die man nennet uff dem Teyne da selbis also bescheidin gebent sie uns nit rechtlich unsirn teil von unserm vorgeantem gute, und sie und yr Erbin den vorgeantem unsirn Hoff und alle gut die darzu gehorint nit in rechtlichen Bowe enhilden als vor gerurt ist, nach dem daz man daz funde, wannen wir unsir scheffen dafelb daz beschen tedin und sie daz funden, wem wir daz beuelen, daz besehen, so sint die vorgeante undirphant mit unserm Houe und guten uns ledich virtualen und mogen wir und unser Nachkomen und unser stift die gut andern luten lihen und allen unsern willen damit tun als mit andern unser guten, dez zu urkunde ist unser Ingeseigel gehalten an diesen Brieff der gebin ist zu Binge do man zalte nach Cristus geburte drutzehen hundert jar darnach in dem achte und drizegsten jare. Des samztages aller nehest vor sente *Marien Magdalenen* Tage.

XXVIII.

HENRICVS ARCHIEP. MOG. DISPO-
NIT DE DOMO SVA IN PINGVIA.

Nos *Henricus* Dei gratia sancte Mogunt. sedis
Archiepiscopus sacri imperii per Germaniam
Ar-

Archicancellarius, notum facimus universis, quod nos de consensu honorabilium Virorum Decani & Capituli Ecclesie nostre Mogunt. ad hoc expresse adhibito, domum nostram quam *Vuelin* judeus in opido nostro pinguenfi tenebat, ad vite sue tempora contulimus & conferimus in hiis scriptis sic quod ipse Germanus noster de dicta domo quo ad vixerit disponere poterit pro suo beneplacito voluntatis In cujus rei testimonium sigillum nostrum una cum capituli nostri predicti sigillo presentibus est appensum. Et nos *Johannes*. Dei gratia Decanus totumque Capitulum ecclesie Mogunt. predictae quod predicta donatio per reverendum in Christo patrem & dominum nostrum *Henricum* Archiepiscopum Mogunt. de dictis domo honorabili viro domino *Johanni* preposito Ecclesie *Xantten* nostro Concanonico facta, de nostro speciali consensu processit ad hoc adhibito benivole & expresse. & in hujus rei evidentiam sigillum nostri capituli presentibus duximus appendendum. Datum *Elteuil* xij Idus Septem. anno Domini MCCC. rrr. viij.

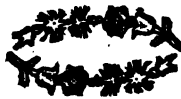
XXIX.

INTER H. ARCHIEP. MOG. ET J. DE
RIEDERN &c. MVTVA RENVNTIATIO.

Wir *Heinrich* von Gotes gnaden des heiligen
stules zu *Mentze* Ertzebischoff, des heiligen
Romischen Riches durch Dutscheland Ertzecance-

Jer tun kunt allen luten und bekennen uffentlich an
 diefem brieue, wänd wir mit *Johanne von Rie-*
dern Goltsteine seine sone Rittern, und *Johanne*
Knechte des selben *Johans* sone, gantz und gar
 umb alle sache virslichtet sin, und si uf uns und
 unsirn stiftt, umb alle Vorderunge von dienste ko-
 sen und schaden wegen die sie bi unsirn stiftte ge-
 dan und gelieden hant, biz uf diesen hutegen tag
 luterlich vierziegen hant, des wir yr brieue han,
 so sagen wir sie ledig an diefem Brieue, aller den
 schult, die sie unsirn juden zu *Bischovesheim* schul-
 dig waren, biz uf den Tag, do dieselben juden
 irslagen wurden, Vnd enfollen noch enwullen, die
 selbe schult numme von yn heischen, oder sie da-
 rumb anevertigen in keine wys. Ez enwere dan
 daz sie niht uffgenomen hetten sint dem vorgenan-
 ten tage, daz die juden irslagen wurden, des zu
 urkunde gebin wir in difen Brief besigelt mit un-
 firme ingesigel, der gegeben ist zu *Afchafenburg* da
 man zalte nach *Cristus* gebarte drutzehenhundirt
 jar darnach in dem achte und drifsegeften jare, an
 dem fontage nach sante *Gallen* Tage.

XXX.

H. ARCHIEP. MOG. J. ET W. COMITES IN SPANHEIM ET BALDVINVS ARCHIEP. TREV. PVBLICO CONSVLVNT COMMERCIO.

Wir *Heinrich* von Gots gnadin des heilgin stules zu *Mentze* Ertzebischoff des heilgin Romischen Riches in dutschen landen Ertzecanceler und wir *Johan* und *Walram* Greuen von *Spanheim* tun kunt allen luten, daz wir mit dem erwirdigen in Gote Vater und Herren, Hern *Baldewin* Ertzebischoff zu *Triere* durch friede und gemach des landes sin zu rade worden daz wir ein geleite han gegeben allen Koufluten wanne sie varent, ritent odir gant, von welheim lande sie sin, durch unferre lande und unser Gebiete von *Mentze* biz zwamyle jensyt *Triere*. Also ob dhein Koufman denzwischen in unsern gebieten icht schadin geschee an libe odir an gute Item were mit phandunge odir mit raube, in welches unsirs lande odir gebiete daz geschee, der herre sal zu hant darnach stan, und achten getruweliche, daz daz widertan werde und gerichtet an geuerde und enmochte er des nit zu bringen alleine daz iz geschee, so sollent yme die andern darzu beholfin sin, wanne sie dar ubir gemanet werdent, von yme unde sal yn der herre darzu helffen getruwelich noch marzal darnah daz je der Herre Gelt nimmet und uf sin selbig kost, und Virluft were abir daz wir gemeinliche des nit enmochten zu bringen daz daz widertan

tan werde und geriechtet so sal iz der herre rie-
 then den Koufluten den der schade geschehet in des
 Lande und gebiete daz geschehen wer innewendig
 dienen manden mit truwen ane argelift Item sal
 ouch kein Koufman noch sin lip noch sin gut in un-
 fern gebiedin phant vere sin weder uff Keyser noch
 uf Kunig noch uff Herren noch uf stad noch uf
 nieman andirs dan uf sich selbir ob er yman icht
 schuldig were , der mag yn ansprechen mit ge-
 riechte in des herren gebiete da er yn begrifet und
 vor des herren Amptluden und dar ubir sal man
 yme keine gewalt tun auch ist geret mochten wir
 die Kouflute nit bewarn als hie vorgeschriben stet,
 von welchen sachen daz geschee , so sollen wir
 odir jeglicher undir uns die Kouflute also ziiliche
 warnen, daz sie mit unserm geleite komen, an die
 stad, da sie und ir lip und yr gut sicher sin und
 umb daz selbe geleite gebent sie uns mit rechter
 willkorn und von mutwillen uz dem Lande je von
 dem pferde dri und drizig schillinge haller und wi-
 der in daz land siebenzenhenden halben schilling
 haller. die vorgeante gelt sollen wir *Heinrich* Er-
 tzbischoff vorgeant zu *Ockinbeim* und wir Grefen
Joban zu *Crucenach* und ich Gref *Walram* zu *Kirch-*
berg, und der vorgeante Ertzbischoff von *Trier*
 zu *Berenkastel*, als dar geburt nach der mylen, ne-
 men. Auch ist geret were daz keyn Koufman abe-
 wege fure , und uz dem geleite mit keynirleye
 Koufmanschaff wilcherleye schade deme geschee
 des enwollen wir mit zu tunde han noch schuldig
 sin abe zu legene. Item ist auch geret gesche den
 Koufluten kein schade, uz der stad zu *Mentze*, odir
 dar

dar in den schadin enſin wir yn mit ſchuldig zu riehene, noch ab zu legene, alle dieſe vorgeschriebene ſtuck und artickel han wir gelobet in guten truwen veſte und ſtede zu haldene, als ſie hie vorgeschriebin ſint, ane allirleie argeliſt, und des zu urkunde han wir dieſen Brief beſiegelt mit unſerm Ingeſiegeln die alle her anhangent. Der geben iſt an ſente *ſymons* und *Judas* tage der heilgin Apoſteln, de man zalte nach Criſtus geburte druzenhundert jar dar nach in dem achte und drizegſten jare.

XXXI.

ABBATISSA ET CONVENTVS IN
CLARENTHAL IN POSSESSIONE BONORVM
IN TRECHTINGSHAUSEN MANVTENE-
ANTVR.

Ich *Reinbart* Herre zu *Mesterburg* der alde Canonick zu *Mentze* verihen und tun kunt allen den die diſen geinwortigen Brief, ſehent horent oder leſent daz umb ſoliche zweiuunge und miſſehellunge, als gewest iſt twiſchen den Erbern und geiſtlichen frawen der Abtiſſen und dem Convente ſante *Claren* orden zu *Clarental* uf ein ſite und *Lipmäte* widewen *Ewilen Jobans* von *Trechtingesbuſen* *Graffe Hennickine* und *Emmerche* irn ſonen uf die andern ſiten umb daz gut zu *Trechtingesbuſen*, des ich ein Ratman uf ein ſite gekorn bin, Ich er varen han an . . herren . . Rittern paſſen und leyen und

und duncket mich auch selben recht uf einen nit , sint die vorgeanten die Abtriffen und den Convent daz selbe gut an geistlichem gerichte mit urteile gewonnen hant , und daz wol besessen hant, daz si billiche in dem Gude sitzen also lange, biz in daz gut mit besserem rechte an gewonnen werde. Und gebin daz dem Erwürdigen in Gote Vater mine Herrn Hern *Heinrich* Ertzebischoffe zu *Mentze* als nime dritten, und nime Obermanne under mine Ingefegele beschrebin und besegilt. Der Brif ist gegeben zu *Erbach* do man zalte von Gots geburte druzehin hundert jar darnach in dem achten und drizigisten jarn des mitwochens uf sant *Symon* und *Jude* tage.

XXXII.

G. DE J. CONSENTIT IN VENDITIONEM VARIORVM BONORVM FEVDALIVM &c.

Ich *Gerlach* ein Edelknecht von *Fazza*, bekennen mich offenlichen und versprechen mich aller der gut zu *Dasberg* zu *Gugenbeim* und zu *Dytherslingen* die von mine lieben gnedigen Herren Herrn *Heinrich* von Godes gnaden Ertzebischoff zu *Mentze* zu lehen rurent, die ich besetzen han, und sie min Vater selge besetzen vor hede, die nu min lieber oheim schenecke *Cunrad von Erbach* rechtlichen kauft hat. Daz min gut wille ist. Vnd byden

den den vorgess. Erwirdigen minen lieben gnedigen Herrn von *Mentz* mit gantzem Vlize daz er den vorgeschrieben schencken C. alle die vorgeante gut zu rechten lehenliche geruwelichen zu besitzen an wiederrede, und des zu eine rechten orkunde und bestetnisse han ich min eigen Ingesigel an diesen Brieff gehalten. Gegeben do man zalte von godes geborte. druzehenhundert jar, und darnach in dem nun und drizegstem jare an dem nehisten fondage nach sanct *Matbias* dage des heiligen zwolf boden.

XXXIII.

R. COMES P. RHENI QVOD IN ELECTIONE REGIS ROM. VOCEM HABEAT, DECLARATVR.

Datum per Copiam. Nos *Johannes* Dei gratia Bohemie Rex ac *Lutzeburg* Comes. Notum esse volumus tenore presencium univcrsis. Nos vidisse & plene perlegisse literas serenissimi principis Domini *Ludovici* Romanorum Imperatoris & domini *Ludwici* Marchionis Brandenburg. continentes ordinationem & tractatum de comitibus Palatinis Reni, quis ipsorum jus, seu vocem electionis in Romano imperio seu rege Romanorum quam primum eligendo habere merito deberet. ex quibus siquidem literis predictis liquide apparet excellenti principi domino *Rudolfo* Comiti palatino Reni ac
Duci

Duci Bavarie quam primum oportunitas ad hoc se offerret, ut Romanorum Rex eligi deberet, competere jus & vocem in electione, dumtaxat, & nulli alteri persone. Quia igitur per dictum dominum *Rudolfbum* supplicatum nobis extitit, ut ordinationi prefate in predictis literis contente nostrum prebere vellemus consensum benivolum & assensum Nos itaque tamquam is, ad quem hoc de jure sicut ad principem & coelectorem Imperii spectare dinoscitur, supplicationibus predicti domini ducis Annuere cupientes, prefatam ordinationem factam per literas predictas, ratificamus & nostrum ei prebimus consensum assertionem & assensum expressum .. recognoscentes ipsum in prima electione futuri regis Romanorum eligendi facienda habere vocem eligendi tamquam principem & nostrum in ipsa electione coelectorum. Harum nostrarum testimonio Litterarum. Datum *Franckensfurd* quinta feria proxima ante diem palmarum Anno Domini M^o. CCC. XXXIX.

XXXIV.

DISPOSITIO CIRCA SCOTAS IN STENDEN AB A. EPO HALBERST. FACTA A METROPOLITANO CONFIRMATVR.

Nos *Heinricus* Dei gratia sancte Magunt. sedis Archiepiscopus sacri imperii per Germaniam Archicancellarius, revocationem, destructionem & cassationem indulgentie seu concessionis & decreti

creti interpositionem per Venerabilem fratrem nostrum Dominum *Albertum* Episcopum Ecclesie Halberstad. nostre provincie factas, nec non processus & sententias per eundem . . . Episcopum prolatos prout inferius describuntur, in quantum rite rationabiliter & iuste facti & prolati sunt, auctoritate nostra metropolitana approbamus ratificamus & in Dei nomine presentibus confirmamus. Tenor vero literarum per predictum Episcopum super hujus revocatione sententiarum & processibus traditarum nobis quoque sub sigillo suo pendentibus exhibitarum sequitur in hec verba. *Albertus* Dei gratia Halberstadensis Ecclesie Episcopus Discretis viris in *Osthen* in *Gartbowe* in *Osterberg* & in *Crusemarcke* Ecclesiarum rectoribus ceterisque plebanis & viceplebanis per nostram diocesim constitutis sinceram in Domino Karitatem. Ad supplicationem & iustorum prudentum virorum Scabinorum Consulum rectorum & Magistrorum unionum & universitatis oppidi *Stendin* nostre dioecesis dicimur auctoritate nostra ordinaria dudum indulgisse quod oppidani ejusdem oppidi novas scholas pro scolaribus instruendis construere & erigere possent & ad regendum easdem rectorem deputare. dumodo tamen hoc fieret absque prejudicio. atque dampno juris alieni cum autem ex hujus nostra indulgentia & concessione honorabilibus viris preposito. . . Decano & Capitulo Ecclesie sancti *Nycolai* ibidem ad Ecclesiam Romanam nullo medio pertinentis ad quos de antiqua & approbata & hactenus pacifice observata consuetudine & ex privilegio speciali co-

ram nobis exhibito & perlecto scolas habere duntaxat in eadem pro omnibus scolaribus ejusdem opidi studere volentibus pertinere dinoscitur grave prejudicium & dispendium possit gravari jura quoque exemptiones & libertates privilegiorum dicte sedis quibus dotati sunt perturbari prout informati sunt satis plene unde nos attendentes hujus supplicationum rescripta, contra jus & in prejudicium dictorum dominorum & Ecclesie sue elicitam admitti non debere sed potius refutari juxta traditionem & statuta tam juris Canonici quam civilis de consilio sapientum prefatam nostram concessionem & indulgentiam supradictis opidanis concessam enervandam esse decrevimus suis viribus & tenore presentium nostrarum litterarum cum suis effectibus destruimus & revocamus quare vobis & cuilibet vestrum in virtute sancte obedientie & sub pena suspensionis ab ingressu Ecclesie quam in vos & quemlibet vestrum tamen dierum monitione premissa ferimus in Dei nomine in his scriptis si mandatis nostris non parueritis precipiendo mandamus quatinus vos Rector Ecclesie in *Ostirberg* in Ecclesia S. *Nicolay* & vos rector Ecclesie in *Crusemarke* in Ecclesia Ste *Marie* vos vero rector Ecclesie in *Ostren* in Ecclesia S. *Petri* & vos rector Ecclesie in *Garthowe* in Ecclesia S. *Jacobi* opidi *Stenden*, hujusmodi nostram revocationem dictis consulis Scabinis rectoribus & universitatis intelligibiliter & publice studeatis intimari Monentes eodem peremptorie & inhibentes vos Ecclesiarum rectores & alias nostre dioecesis. quum per dictos do-

mi-

minos canonicos aut eorum nuncios fueritis requisiti auctoritate nostra quos & nos presentibus ammonemus & inhibemus ne vigore prefate nostre concessionis & indulgentie novas scolas in dicto opido construere & edificare vel aptare presumant, & constructas seu erectas aut aptatas pro novis scolis infra decem dies post vestram monitionem destruere studeant cum effectu & rectores & Magistros institutos in eisdem ammovere alioquin omnes & singulos tam clericos quam Laicos nobis in hac parte rebelles quos in his scriptis excommunicamus excommunicatos in Ecclesiis dicti opidi prout premittitur publice nuntietis, donec a nobis aliud receperitis in mandatis. Reddite literam vestris sigillis sigillatam vos qui requisiti fueritis in signum executionis facte per vos sub pena premissa Datum *Langen* anno Domini MCCC. XX. Viii in crastino beati *Urbani*. In quarum approbationis ratificationis & confirmationis testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Pinguie* XVI. Kal. Maij anno Domini Millesimo rrrj.

XXXV.

ST. DE HORHUSEN CONQVIRITVR
CASTRENSIS IN BATTINBURG.

Nos *Henricus* Dei gratia sancte Magunt. sedis
Archiepiscopus sacri imperii per Germaniam
Archicancellarius, notum facimus univcrfis, quod

nos propter grata & utilia nobis & Ecclesie nostre per strenuum militem *Stebonem de Horbusen* fidelem nostrum dilectum impensa & in posterum impendenda servicia in nostrum & ecclesie nostre castrensem liberum & hereditarium, quod ein ledig erbe burgman vulgariter nuncupatur in castro & opido nostris *Battinberg* acquisivimus in hiis scriptis, pro quinquaginta marcis denar. triginta sex solid. hass. pro marca qualibet computatis, pro quibus eidem & suis heredibus quinque marcarum ejusdem pagamenti redditus annuos super redditibus nostris in *Ameneburg* assignavimus & deputamus per Cellarium nostrum ibidem pro tempore existentem. sibi annis singulis in festo beati *Martini* ministrandos tamdiu donec ipsis de dictis quinquaginta marcis fuerit absque defalcatione qualibet satisfactum. Et antequam eis eadem pecunia persolvatur debent nobis ydem stebo & sui heredes, in bonis suis propriis nobis & Ecclesie bene situatis quinque marcarum redditus predicti pagamenti demonstrare & resignare a nobis nostrisque successoribus & Ecclesia nostra Mogunt. in feodum Castrense dictorum Castri & opidi nostrorum cum onere fidelitate juramenti & servitiis, in talibus feodis de consuetudine & de jure debitis perpetuo recipere & tenere Ipsamque feodum gwerrarum & necessitatis tempore & ultra hoc quando & quociens requisiti fuerint, fideliter deservire & super eo nobis dare literas suas duplicatas, sicut alii nostri Castrenses facere consueverunt, In quorum omnium testimonium sigillum nostrum presentibus est

appensum. Datum *Ameneburg* Jdus Majj. Anno Domini MCCC. XXXIX.

XXXVI.

J. DE PAPPERG CONQVIRITVR CASTRENSIS IN BATTINBURG.

Nos *Heinricus* Dei gratia sancte Mogunt. sedis Archiepiscopus sacri imperii per Germaniam Archicancellarius. Notum facimus univcrfis, quod nos propter grata & utilia nobis & Ecclesie nostre per strenuum militem *Johannem de Papperg* fidelem nostrum dilectum, impensa & impendenda servicia, & pro eo quod idem *Johannes* pro se & suis heredibus, castrum suum *Papperg* nobis & Ecclesie nostre ad omnes nostras & Ecclesie nostre necessitates, ad intrandum, manendum & exeundum & nos juvandum contra quemcumque Reverendo patre domino Archiepiscopo Colonienfi pro jure suo excepto apperuit & perpetue aperibile fecit, prout in litteris suis super hoc confectis, nobis traditis plenius continetur eundem Johannem in nostrum & Ecclesie nostre castrensem liberum & hereditarium quod ein ledig erbe burgman vulgariter nuncupatur in Castro & opido nostris *Battinburg* conquisivimus & conquirimus in hiis scriptis pro centum marcis denariorum triginta sex solidis hallens. pro marca qualibet computatis, pro quibus eidem *Johanni* & suis heredibus, decem marcarum ejusdem pagamenti redditus annuos, de red-

ditibus nostris in *Ameneburg* per cellarium nostrum ibidem pro tempore existentem sibi annis singulis coministrandos, tam diu donec ipsis de dictis centum marcis, fuerit absque defalcatione qualibet satisfactum assignavimus deputamus. Et antequam eis eadem pecunia persolvatur. Debebit nobis idem bonis suis allodialibus & liberis nobis & Ecclesie nostre demonstrare & resignare, a nobis quoque nostris successoribus nostra Ecclesia in feodum Castrense in modum ut prescribitur, cum onere fidelitate Juramento & serviciis in talibus feodis de jure & consuetudine perpetuo recipere & tenere ipsumque feodum cum dicto suo castro & alias per se ipsos guerrarum & necessitatis tempore & ultra hoc quanto & quociens super eo requisiti fuerint fideliter deservire, & super eo nobis dare literas duplicatas sicut alii nostri Castrenses & fideles facere consueverunt In quorum testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Ameneburg* Idus May anno Domini M^o CCC. xxxij.

XXXVII.

JOANNES DE LORCH. CONQVIRITVR CASTRENSIS IN CLOP. &c.

Wir *Heinrich* von Gots gnaden des heilgin stules zu *Mentze* Ertzebischoff des heilgin Romischen Riches in dutschen Landen Ertzkanzeler, tun kunt allen luten, daz wir dem strengen Ritter

ter *Johannes Hertwiges* son von *Lorch* Ritters, unferm liebim getruwen schuldig sin feshundirt, und zwei und siebentzig phunt heller, der hat er uns feshundert phunt geluwen, und han wir die in unsern und unfers stiftes nutz und funderlich an unsern Bu zu *Elteuil* gekert, umb die ubirgen zwei und siebentzig phunt hant wir den selbin *Johann* unsern Burgman uf unserm Hus zu *Clop* gemachit, als hernach geschriebinstet. Des han wir dem selbin *Johanne* unser scholdheitzin ampt zu *Alginsheim* beuolen, und beuelen yme daz an diesem brieue, daz er daz haldin und habin sal mit allen nutzen und gevellen und in aller der wys als iz andere unser und unfers stifts scholdheizin biz her gehabt han, und sol der selbe *Johan* unsern Hof zu *Alginsheim* mit allen unsern ackern, und wiesen die darzu gehorent, halten und buwen und uns von yglichen ackern daz halbe teil, odir daz dritte teil, als sich geboret, und biz her gewonlich ist gewest, aller der fruchte und nutze die davon irschinent und vallende sint gebin. Ouch sal er unser Baghus und mulen da selbis haben mit allen nutzen der dar ab vellet, und sal die halten in erlichen und gewonlichen Buwe und sal uns davon alle jar gebin funffzig maldir Kernes binger mazes, were auch daz die selben Baghus, odir mulen von unsern wegin und nit von sinen schulden zuffuret, odir virdirbet wurden, so sollen wir sie tun wieder buwen uf unser Kost, und als lange sie ungebuet und nit vollebracht ensint, als lange ist er uns der vorgeantent funffzig maldir Korn geldes nit schuldig

dig zu gebene Ouch sal der selbe *Johan* unsern
 Winmarcket alda habin und bestellen und uns, da-
 von gebin alle jar drizehen marg phennig sehs und
 drizig schillinge haller, Vur je die marg zellene
 wir unser stiftt ensollen ouch den selbin *Johan* odir
 sin erbin von dem ampte nit entsetzen nach den
 pacht von dem Baghuse und den mulen, und daz
 gelt von den wynmarkede nit erhothen wir enha-
 bin yme odir sinen erbin, die vorgeante sehs hun-
 dert zwei und siebentzig phunt gantz und gar be-
 zalet, und wanne yn die summe geldes virgolten
 wird so sal er und nach yme sine rechten erbin vur
 die vorgeante zwei und sibentzig phunt, darumb
 wir yn unsern Burgman gemacht han als vorge-
 schrieben ist, uns und unserm stiftt uf iren eigen le-
 digen guten die dem vorgeanten unsern Huff *Clop*
 aller nehft gelegin sint vien marg des vorgeanten
 pagamentes ewiger jerlicher gulde bewisen und uf-
 gebin und die wieder von uns unser nachkommen
 und unserm stiftte zu einem burglehen uff dem vor-
 genanten Hus *Clop*, vierdienen, entphahen und
 halten mit eiden dinnsten und truwen als man von
 also tanen burglehen schuldig ist zu tunde, von
 rechte und gewonheit, und uns dar ubir yr zwie-
 ualtigen Brieue gebin, als andir anser Burgman-
 ne tunt. Ouch ensal derselbe *Johan* keine unser
 undirtanen in dem vorgeanten Ampte beswern
 noch dringen mit schatzunge noch ungewonlichen
 Dienste, dan als sie biz her komen sint sunder er
 sal sie schuren, schirmen und getruwelich virant-
 worten und gliche rechtes helfen, dem armen als
 dem

dem reichen ungeschieden allerley argeliff und geuerde. An allen diesen stucken. des zu urkunde ist unser Ingefigel an diesen Brif gehangen. der geben ist zu bingen des mantags vor sente *Petirs* und *Pauls* der Apostlen tage, do man zalte nach Christus geburte drutzeenhundert jar und darnach in dem nunn und drizzegesten jare.

XXXVIII.

H. ARCHIEP. MOG. JOHANNEM DE
M. CONSTITVIT SCVLTVM IN GAUBE-
CKELHEIM PRO ACCEPTIS MVTVIS QVA-
DRINGENTIS LIBRIS HALL.

Wir *Heinrich* von Gotis gnaden des heiligen stules zu *Mentze* Ertzebischoff des heilgin Romischen Ryches in Dutschen landen Ertzecanceler virihehen uffentliche in dieseme Briue, daz wir deme erwidigen Rittir *Johanne von Megilsheim* schuldig sin virhundirt pund haller guder und geber, die er uns hait gelichen an bereydeme gelte und di wir in unsen und unsers stiffe zu *Mentze* nutz und mit namen an den Bu unser stede zu Elteuil han gekerit, und daz wir dar umb und umb andren dinest. den er uns end unseme stiffe hait getan, und noch dun mach, yme unsir schultheitzir Ampt zu *Gaubeckilheim* beuolen han und beuelen an dieseme Briue, also, daz derselbe Johan, daz selbe schultheytzen Ampt sal halden. in allir der

wys und mit alleme deme nutze geuellen und rechten, als itz andre schultheitzen von aldre und vor dem schultheitzen den wir itzunt da selbis infetzin gehabit han. Ouch sal er unsir ackern da selbis buwen, und uns allirhande fruchte die darvongewallen den halben teil gebin, und sal die behalden bis uf sente *Michabelis* dag, also, waz die fröch dan gildit daz gelt sal er uns an den virhundert punden hallerin abeslahen, und daz selbe halbeteil der fruchte, sal er und sine Erbin also lange innen und hebin. bis daz yme odir sinen Erben die vorgeante summe geldis gantzliche wirt vorgoldin, Ouch enfullen wir noch enwullenen *Johannen* von deme selben schultheitzen Ampte nit einsetzen er oder sine Erbin habin die vorgeantint summe geldes, widir eingenummen und sy en gantzliche bezalit und virgolden von der vorgeantint fruchte alsus abe zu slahene; und wanne wir unsir Nachkumen oder unsir stift wullen so mogen wir bezalin solich geld daz yme Johanne oder sinen Erbin dannoch uzsteit, und dan fullen sy uns unsir gud ledig und loifs lazen. Ouch fullen wir unsir wyfen di da selbis sint gelegen, dem mewen uf unsir Kost, und sal daz irste hauwe unsir sin und daz andre daz man nenne grumathauwe, sal yme blyben zu sine Ampte ouch ensal der vorgeante *Johann*, in dem selbin Ampte unsir lute in keyner handewys schatzen drengen odir besweren mit dineste odir an andren stuckin. dan als von aldrn gewonlich ist gewest. Wers ouch daz den vorgeant *Johan* abe ginge ee. yme daz vorgeante geld be-

bezalt wurde. so sollen sine Erbin daz vörogenant halb teil der fruchte innemen und ablahen als da vorgeschrebe ist, und also lange biz daz sy des vörogenanten geldis, und des das yn. . dannoch uz steit bezalt wurdin, zu urkunde und gezugnisse. disir dinge han wir unsir ingesigele dun henkin andisen Briff. der gegeben ist zu *Bingen* des nehestenmandages. vor sente *Petirs* und *Paulis* der Apostelin Tage. da man zalte nach Gotis geburte druzehnhundirt jar und dar noch in dem nun und drizigesten jare.

XXXIX.

COMPVTVS ALLODII ERFVRTENSIS IVSTIFICATVS.

Nos *Heinricus* Dei gratia sancte Moguntinensis sedis Archiepiscopus sacri imperii per Germaniam Archicancellarius notum facimus uniuersis, quod anno Domini Millesimo trecentesimo, tricesimo nono Idus Junii in castro nostro *Aschaffenburg* computauit nobiscum *Hartbungus de Northouen* provisor allodii nostri Erfurdensis de omnibus receptis & distributis suis tam in argento pecunia denariis nobis de fructibus biennialibus beneficiorum vacantium fructibusque beneficiorum in quibus Pastores non faciunt residentiam personalem de subsidio theloneis, moneta officiis nostris censibus redditibus aut accidentiis quibuscunque ad prædictum allodium

lodium nostrum Erfurd. & ad sibi officium per nos commissum & alias qualitercunque cedentibus per eum susceptis tam in vino frumento & ordeo aliis omnibus & singulis in quibuscunque reditus consistant, sibi qualitercunque incumbentibus a die videlicet Crastino beati *Kiliani* anni tricesimi octavi usque in diem scilicet Idus predictum anni presentis videlicet tricesimi noni proximo preteritum. Et facta defalcatione distributorum omnium ad recepta secundum computationem & scripturas suas.

 XL.

 CL. CARRATÆ VINI MONASTERII
 EBERBACENSIS A THELONIO PRONVN-
 TIANTVR LIBERÆ.

Henricus Archiepiscopus Moguntinus.

Tibi Thelonario nostro in *Erenfels* mandamus, quatinus centum & quinquaginta carratas vini, pro religiosi viris. . Abbate & conventu Monasterii Erbacensis, dum simul aut successive ea perduxerint absque thelonii petitione ac alia eorum victualia pro ipsorum & Monasterii sui necessariis libere transire permittas, dummodo certus eorum nuncius, seu frater ipsius monasterii dicta vina & alia quæ deduxerint de ipsorum Cremento proprio seu pensione aut pro victualibus dicti Monasterii ea fore solito suo declararint juramento. Datum pingwie in vigilia beati *Mathei* Apostoli anno Domini MCCC°. tricesimo nono.

XLI.

XLI.

FOEDVS INTER O. EPISCOPVM HERB.
HEINRICVM A. M. ET J. BVRGGRATIVM
NORIMBERGÆ.

Wir *Otte* von Gottes gnaden Bischoff zu *Wirtz-*
burck bekennen offentlich an disem Brief und
tun kunt allen den die in ansehen lesen oder horen
lesen, daz wir umb unfer und unfers styffts und
dez Landes not gemeinlich und beste, eindrechtig
vor den sin und uns virbunden han, und verbind-
den uns an disem Brief fur uns und alle die wir ver-
sprechen sullen, zu dem Erwürdigen unserm Herrn
Herrn *Heinrich* Ertzbischoff ze *Menze* dez heiligen
Romischen Richs in tutschen Lande Ertzecantziler,
und dem edlen manne Herrn *Johanns* dem Burg-
grefen zu *Nurenberg*, und sin sich beide wider zu
uns sehs jare die jezunt aller nehst nach einander
komen und die jezunt angen, als her nach von wort
zu wort geschriben stet, daz erste so sullen wir in
und ir jeglichem befunder beholfen sin wider aller-
menglich der gwalt oder unreht an si oder ir jeg-
lichen undertan legen wolte, nach dem als hernach
geschriben stet und wern daz ez not geschehen daz
si uns maneten und hilfe so sullen wir in und ied-
wedern befunder beholfen sin nach dem daz si uns
manen mit irn Briefe oder irn gewizzen Botten
nach der manung inwendig vierzehen tagen zu jeg-
lichem Kriege mit funfzick mannen wol erzugter
lut mit helmen uf ir Kost und uf unsern schaden und
Verlust, und unser jeglicher sol danne dem andern
der

der im da hilfet dar zu gebe ze Kost. Korn und Brot. Were aber daz ez not geschehe, und si uns maneten, als vor geschriben stet, so fullen wir ie und ir jeglichem mit unserer macht beholfen sin ane geuerde, uf ir Koste und unsern schaden und Vorlust, als vorgeschriben stet. Und wern daz unser dryer lute frumen nemen mit einander angeuangen. den frumen sol man teylen nach manzal der lut, die unser jeglicher zu der zit da by gehabt hat, Brantschazung und verdingen fullen wir gleich teilen, alles vihe ane pferde sol man auch glich teilen nach manzal der lut, were auch daz wir oder unser gefinde, ane die irn frumen nemen in dem Kriege angeuangen pferden oder an reifigen habt der sol unser befunder sin, gewonnen wir aber dhein sloz oder Vesten mit einander oder befunder in dem Kriege, die von in oder ir eim oder von uns zu lehen rurten, die fullen unter uns dez sin, von dem si ze lehen rurent, turten aber si von unser keim, so solten wir si brechen oder anders damit tun als wir dan alle dry mit einander ze rat wurden zu bleden und zu andern wercken der wir darzu bedurfen fullen wir gemeinlich kost tun ane geuerde. Uz dirr verbuntnuzze nemen wir den stul von *Rome* und daz Romisch Rich. Wir nemen auch uz mit namen den Erwirdigen Herrn Herrn *Lupolt* Bischoff zu *Babenberg* die Edeln manne. Grefen *Bertholt* und alle Grefen von *Hennenberg* alle Grefen von *Wertheim*, alle die von *Hobenlob* und gemeinlich alle unsir Lantherrn. . Man. . Burekman. . Dienstman und Burger und alle die zu den wir vor
ver-

verbunden sin, zu irm rechte wer auch daz wir ir inwendig ein Monden nach dem daz si daz an uns brechten von den, die wider rehte mit in Kriege wolte, nicht rehts gehelfen mochten so sollen wir darnach inwendig vierzehen tagen ob wir darumb gemanet wurden in helfen wider den, der in rehts uzgienge glicher wise und mit der hilff als vorgeschrieben ist, und wer ez daz wir von dem lande furen, so fullen wir e daz wir vom lande varen dem pfleger, den wir dan setzen beuelhen, daz er in beholfen sy und volfure, in aller der wise, als ob wir selber hie henn weren und als dise Briff sagen und umb daz alle dise verbuntnuz und artikel als sie hie vor und hernach geschriben sten, von uns allen drye vest und stet beliben, und gantz lieb und fruntschafft zwischen uns und den unsern bringe und mache und alle uflaufe geschicht und zweiung die geschehen und uffersten mochten, verhalten und hin geleit werden so han wir den vesten Ritter *Cunrad Jenuer* unsern Amptman zu *Hohenburck* oder wer zu den ziten unser Amptman da ist, und unser vorgeanter Herr vor *Mentze* den strengen Rjtter *Eberbard* von *Rosenberck* sinen Amptman zu *Durne* und wer zu den ziten sin Amptman da ist, und der vorgeant Herr *Johans* der Burggraff den vesten Ritter, Burck von *Seckendorf* sinen Amptman ze *Onolspach* oder wer auch zu den ziten sin Amptman da ist ze Ratluten und wir alle dry miteinander den Edeln man Grefen *Rudolf* von *Wertheim* zu eim gemeinen uberman gekorn also welchem uater uns, oder den unsern die wir alle dry

ze veruntwurten hetten, kein übergriff oder schad, der mack und sol daz zu hant an die dry unfer Ratlut bringen und fullen die selben Ratlut, der die es dan anget inwendig acht tagen darnach, so die Klag an si bracht wirt zu *Wertheim* in die stat ritten, und nummen dannen komen si enhaben den Klagen ende gegeben, mit minem mit der partyen die daz anget wizen und willen, oder mit dem rechten ane ir wizen und willen und wes si alfus fur ein reht uf ir eyde ein drechtig werden und sprechen unde mit iren offen besigelten Briefe geschriben geben daz fullen die partyen jetweder stet halten, wer auch daz si sich zueiend wurden an dem rehte so solt ir jeglicher sin sprechen mit sin offen Brief besigelt dem vorgeanten Grafen von *Wertheim* beschriben geben und welcher sin sprechen alfuz beschriben zit, der mack dan ritten und swaz dan der egenant Greff daruber sprichet darnach in eim Monde, und welches sprechen er bestendig ist und auch daruber sinen Brief git, daz sol macht han, und sol man daz stet halten. Und han daz die vorgeanten unfer dryer Amptlute, gelobt und zu den heiligen gefworn und fullent auch die, die nach ie Amptlut werden, daz geloben und sweren, wann Klag alfus an si bracht werden zu *Wertheim* ze ritten, und den Klagen eine nach der andern nach dem als sie an si bracht werdent, ende ze geben ane geuerde, als hie vor und hernach geschriben stet, were auch daz der vorgeant Graf von *Wertheim* abginge, oder niht bi disen stucken gesin mocht, so sollen die vorgeante unfer Ratlu-

te wan si von uns oder unser eim gemant werdent, zu hant zu *Wertheim* riten, oder sint si da, alda bli- ben und nummer danne komen, si ensien eins andern ubermannes, der uns alle drye genuecklich sy ane geuerde. eindrechtick worden und in gekorn haben, der sich dire stuck underwind und wen si alfus kiesent, der sol dieselben macht haben die der vogenante Graff von *Wertheim* gehabt hat, als da vor begriffe ist, were auch daz dhein clage, umb bruche kriege und uslouff, an die Ratlut bracht wurden, die di Ratlut den Oberman alle, oder ir ein teil, oder ir einen und in anrurten an des stat sol der herre des Ratman der ist, einen andern Ratman unverzogenlich und ane geuerde setzen, rurte aber daz den Oberman so sullent die Ratlut, einen andern an sin stat zu der sach alein und niht lenger kiesent. und der Ratman oder uberman die sullent die selben macht haben, und alles daz tun by dem eide, als die vogenante Ratlut und Oberman tun solten und nach den sachen sullent aber die ersten Ratlut und Oberman sin und bleiben in allen sachen als vorgeschriben ist, wer auch daz der Landesherrn dheine vor den vogenanten vieren niht recht tun welte, umb solich stucke als da vor gerurt ist, Ist der unser man oder Burckman, so sollen wir in beider sit fur uns und unser man die die sach niht anget tage machen und swaz unser man daruber rechts sprechen daran sollint sich die partyen lazze begnugen wer aber, daz si unser man niht enwere so sollen wir si fur unser Herre und frunde, die die sach niht angent zu tagen bi-

ten zu riten, und swaz die rehts daruber vinden und sprechen, da sollen der oder die, die sach angent sich an lazzen begnugen und welcher dez niht tun oder unser bet darumb niht ansehen welten, wider den oder die solten wir den vorgenanten unsern Herren von *Mentze*, und dem Burggrafe beholfen sin, und die sach helfen rechtuertigen, mit solicher hilffe, als da vorgeschriben stet. Wer auch, daz die Edeln manne Graff *Bertholt* und Graff *Henrich* von *Hennenberg*, die Grafen von *Otingen* alle, und Herr *Ludwig* von *Hobenlob* in dise Verstrickunge und Verbintnuz treten wolten hie zwischen und sant *Mertinstagk* der nehst kumt und danne verbliben wolten, die sollen wir darin nemen, und sullen sie dez auch ir Brief geben in aller der wise und bunden als diese Briefe halden. Alle dise vorgeschriben stuck, und artickel und ir jeglichen befunder, haben wir alle dry unser jeglicher dem andern fur uns und alle die wir versprechen sullen. in guten truwen gelobt und zu den heiligen gefworn stet und vest ze halten. uzgescheiden alle argelist und geuerde. Und dez zu urkunde ist unsir Insigel gehalten an disen Brief. der geben ist ze *Ashaffenburg*, do man zalt nach Cristis geburt druzehen hundert jar darnach in dem nun und drizzigsten jar an sant *Michels* tagck.

XLII.

LIQUIDATIO HENRICI A. M. CVM
CONRADO OFFICIATO IN SCHOWEN-
BVRG.

Henricus Dei gratia sancte Maguntinensis sedis Archiepiscopus sacri imperii per Germaniam Archicancellarius recognoscimus publice per presentes, quod nobilis vir *Conradus* Pincerna, officiatu noster in *Schowenburg*, in Commissariorum & amicorum nostrorum per nos ad hoc deputatorum presentia constitutus, & universis & singulis expensis atque dampnisque pro nobis & nostra sustinuit qualitercunque & ubicunque, nec non custodia, & edificiis prefati castri nostri, ac omnibus & singulis aliis expensis dampnis & debitis, usque in hodiernum diem perpeffis & contractis, computavit & reddidit rationem, itaque singulis receptis distributis, expensis, dampnis & prefati nostri castri custodia compensatis, exclusis edificiis, coquinae pistrine, & Camere contigue ejusdem castri, Remanemus predicto *Conrado* ad satisfaciendum & persolvendum, septingenta quinquaginta sex libr. hall. & octo solid. hall. ac de custodia *Horneburg* duas carratas vini, juxta sui ultimi recessus contentiam, qui huic computationi est inclusus, & juxta presentem computationem ipso *Conrado* de castri nostri custodia *Schauwenburg* usque dominicam proximam qua cantatur *Letare* est integraliter satisfactum, actum presentibus honorabilibus viris *Johanne Mogunt. Conrado Aschaff. Decanis, Hylman*

Scolastici dicto Aschaff. Ecclesiarum ac *Conrado* pastore parochialis ecclesie in *Roda* Cappellano nostro commissario & amicis ad premissam computationem audiendam per nos deputati anno domini Millesimo trecentesimo tricesimo nono ipso die beati *Galli* confessoris.

XLIII.

J. REX BOHEMIÆ PETIT VT H. ARCHIEP. MOG. VICES SVAS IN CORONATIONE REGINÆ BOHEMIÆ SVFFRAGANEIS SVIS PRAGENSI ET OLVMV CENSI COMMITTAT.

Reverendo in Christo Patri Domino *Heinrico* Dei gratia sancte sedis Moguntinensis Archiepiscopo, amico karissimo *Johannes* eadem gratia Boemie Rex ac Lucinburgenfis Comes salutem & sincerum in omnibus complacendi affectum. Cum propter gwerras ac diversarum turbationum materias quas cum Ducibus Austrie & iis adherentibus hoc anno habuimus, commode nequiverimus Excellentis Domine Domine *Beatricis* Regine Boemie ac Comitisse Lucemburgensis conthoralis nostre karissime sollempnitati coronationis ejus intendere usque modo; sedatis igitur & pacificatis in totum inter Nos & dictos Duces turbationibus & motibus predictis, intendimus firmiter ipsam super feriam tertiam proximam post instans festum omnium sanctorum *Pra-*

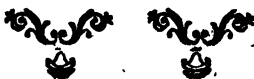
ge Regali dyademate facere sollempniter coronari & quia propter longam locorum distanciam credimus vos non posse sollempnitati seu coronationi ejusdem Domine Regine, prout libenter videmus, personaliter inter esse, idcirco sinceritatis vestre amicitiam affectuose petimus & rogamus, quatenus nostre contemplationis intuitu auctoritatem vestram seu vices vestras Venerabilibus in Christo Patribus Dominis *Johanni Pragenfi & Johanni Olomuzensi* Episcopis vestris suffraganeis vel Domino *Wickoni* Episcopo Myssnensi & cuilibet eorum in solidum concedere dignemini & committere, ut predicta Domina conthoralis nostra de eorum vel alterius ipsorum manibus valeat & possit licite dicti regni Boemie Regale recipere ut moris est, dyadema. Preterea fideles nostros *Wilhelmum de Steyda, Winandum & Adam de Duntzkowen* ostensores presentium ad vos super premissis de nostra intentione clare informatos providimus destinandos, petentes ex affectu, ut ipsis aut eorum alteri ex parte nostra credere velit firmiter in dicendis ac credita & supra scripta adeo amicabiliter prosequi occasione seu ulteriori dilatione semotis, quod vestris inde desideriiis in simili aut majori obligemur. Datum *Prage* feria sexta proxima ante festum sancti Michaelis.

XLIV.

FEVDVM CASTRENSE IN' NWWEN-
STAT QVOD TENET CONRADVS KRVG.

Denen Edelin Herren *Henriche* en Ercebischoff von *Menze* Inpieden ich *Conrad Krug* Ritter en erbe Borekeman zur *Nuwinstat* minen dinst herrn wifzit das ich vonf marg geldis han zu Eine Erbe borglein von uch und von uwirme stiffe von *Mentze* Inder Beschedenhet wan ir Mer gebit vonfzig marg von des stiftis wein so weren die vonf marg geldis loz und folde ich das vor gnante gelt ane ander gut legen zu deme selben rechte min gnediger Herre ich biden uch das ir bedenkit minen Dienst und minen smertzen und wollit imme bede irhoren und wollit die vorgeante Borglein herren *Dichmann* von *Glimeheim* Ritter uwirme Amptman von der *Nuwinstat* lihen und sinen Erben zu deme selben rechte also ich iz besetzen han ich sprechen of minen Eyt das he uch also gefestze ist das he iz wol virdinen mag. herre ouch wifzit das ich doch uwir borekeman sin wel bis in minen Tod. Ich gebruche mines yngefigelis ofe den Rucken in sente *Blasines* tage des Mertires.

XLV.

L. COMITIS PAL. AD H. ARCHIEP.
MOG. LITTERÆ AMICISSIMÆ.

Reverendo in Christo Patri Domino suo & compatri predilecto *H. Venerabili sancte Magunt. sedis Archiepiscopo sacri imperii per Germaniam Archicancellario. L. Dei gratia Comes Palatinus Reni, Dux Bavariz, promptam & paratam ad quevis bene placita voluntatem. Super eo quod Deus ab alto prospiciens, cujus providentia in nulla sui dispositione non fallit, nec fallitur inspectis vestre honestatis meritis in quo magis Ecclesie, quam vobis provisum procul dubio judicamus, personam vestram sancte prefecit Ecclesie Mogunt. & super hoc, quod sanctissimus in Christo Pater & Dominus *Honorius* summus Pontifex vos tanto favore prosequitur, & prosecutus est in provisione hujusmodi contra inconvetum sicut nobis vestra scripsit paternitas & insolitum cursum curie gratia speciali ipsi Deo in Laudes & gratiarum actiones assurgimus & pro eo quod in hoc nostris satisfecit desideriiis sive votis sperantes quod illud indissolubile amicicie & amoris vinculum, quod usque ad hec tempora inter nos utrimque semper viguit in posterum magis & magis vigerè debeat & in amplius succrescere & proficere incrementum quod vobis melius in hac Maguntina quam Basiliensi Ecclesia ostendimus, vestrisque facilius quam felicitis recordationis predecessoris vestri beneplacitis possumus coaptari;*

cujus licet beneplacitis semper conformari quæſiverimus nunquam tamen in eadem amicitia & favore nescimus quibus ſuggerentibus cum ex ſe ipſo proceſſiſſe non crediderimus nec credamus potuimus pro aliquo tempore remanere negocia vero veſtra ſicut veſtra petivit bènivolentia in partibus inferioribus nobis libenter habebimus recommiſſa, & id ipſum noſtris ſtricto ſtrictius officialibus injungemus. Datum in *Aichach*. VIII, Kal. Julii.

Reverendo in Chriſto Patri Dño ſuo & Compatri predilecto H. Venerabili ſancte Maguntine ſedis Archi Epifcopo ſacri Imperii per Germaniam Archi Cancellario.

XLVII.

CREDENTIALES A COMMENDATORE PROVINCIALI FRATRUM DE DOMO THEVT. AD ARCHI EPISCOPVM MOGVNT. DATÆ PRO H. SACERDOTE.

Reverendo in Chriſto Patri ac Domino ſuo, Domino Epifcopo metropolitano Eccleſie maguntine Frater *Ditoldus* Commendator provincialis fratrum de domo Theuton. cum univerſitate fratrum ſubditorum ſuorum de *Bohemia & Moravia* orationes ſedulas & devotas, nec non pro ſue poſſibilitatis modulo famulatum de veſtris honoris culmine tot laureis auctoritatum ac virtutum preſignito in tantum animus noſtri hominis utriusque eſt exhilaratus,

ratus, quod stilius apprehendere nec lingua valet ullatenus explicare. Et ad hoc cogimur juris ordine exigente, cum plurima promociorum genera nobis vestra porrexerit dominacio hucusque, & amplius a vobis majora juxta confidentiam & respectum ad vestre reverentie habitum firmitus expectemus, quare vestram magnificentiam affectuosius & confidentius dignum duximus exorandam, quatinus intuitu Dei & orationum nostrarum fratrem *Hermannum* sacerdotem ordinis nostri audire velitis, qui vobis tribulationes & angustias & quam plurima discrimina nostra jmmo violentias & oppressiones exponet oretenus & exinde vestra prefulgens diminacio nobis compati dignetur ut vestro potenti auxilio nostra mestis oppressio in relevamen leticie reformetur. quia hoc difficilime consequeremur nisi vestre auctoritas gratia mediante.

Reverendo Patri in Christo ac Dno Dno Heinricho Archi Episcopo Ecclesie Maguntine.

XLVII.

LITTERÆ IMPERATORIS PROVISORES ARCHI EPISCOPATUS MOG. CONCERNENTES.

Von uns dem Keyser!

Lieber fürst, als du uns geschriben Hast. daz. die Vormunder, die Vormuntschafft ufgaben und da bei nicht verlaiben wellen lazen wir dich

N 5

wiz-

wizzen, daz uns die, und der Pfleger Brieff, gen *Wiene* komen, an sand Pauls tag und haben den pflegern geschriben, daz sie die Vormundschaft nicht uffagen, und uns einen tag bescheiden, daruff wir kumen mugen, so wellen wir mit unser selbs leib hinab riten und die brochen, die sie habent verhoren, und die nach dinen, und der pfleger Rat wenden und richten und haben ouch dem Capittel geschriben. daz sie die Vormundschaft von den pflegern mit nichtin ufnehmen, biz wir darzu komen Biten wir dich flizzig, daz du die pfleger ufhalteft, biz an unser Kunft, und bestelleft daz sie die Vormundschaft die wil nicht uffagen noch geben wan wir dich, die ere, nutz, und frumen, als verrer uns leib und gut reichet, gern und williglich bedencken und besorgen wollen, geschahe des nicht, und ob die sach also fürganch genume. so vorthen wir daz die ere, noch die unser als volitlich nicht bedacht werde, als uns baider seit not wer, Lieber fürst, wir wellen ouch die, dies stiftes und Capittels Erbe und frume gen dem Margrauen von *Michsen* und dem Lantgrauen von *Hexzen*, als triwelich besorgen daz du uns anders niht beschuldigen darft, dann gutes, lieber fürst, waz brechen du habest, von des von *Nazzaw* wegen und in andern sachen, die wellen wir dir nach dinem Rat, gern und nach aller unser macht wenden, und furchomen, wan wir anders mer an dir funden haben, dann willig und getriwe dienft. der wir billich gedenchen sullen, die weil wir leben, geben ze *Wiene* an Mitwochen nach *Agnetis*.

Ve-

Venerabili Heinrico sancte Moguntine sedis
 Archi-Episcopo Principi & Archi Cancellario no-
 stro per Germaniam nobis dilecto.

 XLVIII.

 CONCESSIO DECIMÆ IN STROETH
 MONASTERIO AMELVNGSBORNE FACTA.

In Nomine Domini Amen. Nos Dei gratia *Hen-*
ricus sancte Maguntine sedis Archiepiscopus sa-
 cri imperii per Germaniam Archicancellarius. Pre-
 positus Decanus totumque Capitulum Ecclesie no-
 stre recognoscimus presentibus publice protestan-
 do quod constitutus in nostra presentia vir nobilis
Syfridus Dominus in *Homborch* resignavit nobis de-
 cimam ville in *Ströth* & quorundam agrorum ibi-
 dem qui *Borchfeldt* dicuntur ad eandem villam *Ströth*
 pertinencium qui a nobis & nostra Ecclesia tytulo
 tenuit feudali ita duntaxat quod ipsam decimam
 cum proprietate & omnibus ac singulis suis perti-
 nentiis in Abbatem & Conventum Monasterii *Amo-*
lungesborne ordinis Cysteriens. Hildesiens. dyoces.
 perpetuo transferremus nihilominus in recompen-
 sam & restaurum premissæ decime ut Ecclesia no-
 stra indemnis & illesa permaneat quinque mansos
 equivalentes sue proprietatis in *Brene* cum consen-
 su heredum & coheredum suorum ac omnium quo-
 rum consensus de pire vel de facto fuerat requiren-
 dus libere resignavit & a nobis jure recepit feudali.
 Nos itaque sollempni ac diligenti tractatu prehabi-

to cum pleno & expresso consensu nostri Capituli receptis hujusmodi resignationibus conferimus donamus proprietamus, & confirmamus decimam in *Ströth* & agrorum qui *borichuel* dicuntur predictorum cum omni proprietatis & libertatis & cum omnibus suis pertinentiis predictis abbati & conventui Monasterii *Amelungesborne* pleno jure libere perpetuo possidenda, in robur & testimonium perpetuum omnium premissorum nostro capituloque nostris sigillis roboravimus presens scriptum actum & datum presentibus talibus & talibus Anno Domini &c.

XLIX.

CASTRENSES IN A. HENRICO ARCH. EP. M. JOANNEM CLERICVM AD PRECES ARCHI EPISCOPALES COMMENDANT.

Reverendo eorum Domino Domino domino *Henrico* Archiepiscopo sacri imperii per Germaniam Archicancellario. Castrenses Scabini & universi Burgenſes sui in *Ameneburg*, cum omni honore & reverentia ad quevis servicia se paratos cum *Johannes* clericus sit bone nationis ac indolis ostensor presencium cujus pater avus attavus adhuc tota successio ejusdem pro honore & utilitate Ecclesie Magunt. non semel sed pluries res. suas exposuerint & personas supplicamus in quantum possumus ingenti dominationi vestre quatinus providere
digne-

dignemini intuitu dicti & aliquantulum nostri perpetui famulatus eidem clerico per preces vestras primarias. Cum approbate consuetudinis sit ut in qualibet ecclesia per terminos Archiepiscopatus vestri primarie preces vestre Celsitudinis admittantur, ut exinde ad vestra beneplacita prompti reddamur perpetuo promptiores.

Conferatur Subfidiorum Diplom. Tomus III. pag. I. sq.

L.

JOHANNES DE GR. CONQVIRITVR
CASTRENSIS IN BATTINBURG.

Wir *Heinrich* von Gotes gnaden des heiligen stules zu *Mentze* Ertzebischoff des heiligen romeschen Riches durch dutsche land Ertzecanzeler, tun kunt allen luten, daz wir den strengen man *Johan* von *Graschaff* zu unsirme und unsirs stiftes ledig erbe Burgmanne in unsir Burg und stat *Battenburg* gewonnen han und gewinnen an diesem Brieve, umb dritehalb hundirt phunt haller, die wir yn bewiset und yn der mit andern unsirn Brieven virwisset han, dar vur hat er uns funfe und zwentzig phunt haller ewiger gulte uff sinen Hof zu *Ebirsbach* bewiset, und die ufgegeben zu rechten eigen, und hat die wieder von uns und unsirme stifte ewelich zu eime ledigen erbe burglehe-
ne

ne in der vörogenanten unfer Burg und stad entphaen. und follent nach yme sine rechten erben, dieselbe gult und Burglehen von uns unsir nachkomen und unsirm stift ewelich zu eime ledigen Burglehene entphaen mit eyden truwen und dinste, als man von alsolichen ledigen Burglehen schuldig ist, zu tunde von rechte und gewonheite, wir sollen ouch denselben *Johan* und nach yme sine erben an die diz Burglehen rechtlich kommet zu yrme rechten virantworten. und yn beholffen sin, gleicher wys als ander unsir und unsers stiftes Burgmannen, Ez hat ouch der selbe *Johan* dar umb daz wir ye alsus zu Burgmanne gewonne han, sine teil des hufes zu *Nordena* uns und unsirm stift geoffent, und daz unsir uffen hus gemachet, also daz wir unsir nachkommen und unsir stift, uns uz und in daz selbe huff ewelich wieder aller menlichen behelffen mogen, zu unsirn noden und willen wir dicke und zu welcher zyt uns des not ist, ane wieder des selbin *Johans* geanerben und gemeiner uf dem selben Hus, des zu urkonde ist unsir Ingesigel an diesen Brief gehangen, der gegeben ist zu Erpach do man zalte nach Cristus geburte druzehen hundert jar, darnach in dem achte und drifsegestin jare, des fritages nach sancte Katherinen Tage. do man zalte nach Cristus geburte drutzehenhundert und vierzig jar des Dunres-tages vor unsir frowen tage Lichtmesse.

LI.

JOHANNES DE GRASCHAFF CA-
STRENSIS DE BATTENBURG HENRICO A.
M. CONCEDIT JVS APERTVRÆ IN
NORDERNAA.

Wir *Heinrich* von *Gotis* gnaden des heilgin stules zu *Mentze* Ertzebischoff des heilgin Romischen Riches in Dutschen landen Ertzecanceler tun kunt allen luten und bekennen uffenlich an diesem Briue daz wir darumb, daz wir den strengen man *Johan* von *Graschaff* zu unserm Burgmanne zu *Battinburg* gewonnen han, und ouch, daz er uns sinen teil der Hufes zu der *Nordernaa* geoffnet hat. als die Briue sprechent, die wir yme und er uns wieder daruber gegeben han, so sin wir yme schuldig, drittehalb hundert phunt haller der selbin wir yme uff sente *Walpurg*e tag nehst kommet hundert und funff und zwentzig und dan vorwarter uff sente *Mertins* tag aller nehst kommet, die andirn hundert und funff und zwentzig phunt soller verhindernisse bezale, und gelden, an Hallern oder andern pagamenten, als in den lande gemeinlichen genge und gewonlich ist, ane geuerde. Des zu urkunde ist unsir jngesigel an diesen Brief gehangen. der gebin ist zu *Erpach* des Durnstages do man zalte nach Cristus geburte drutzehen hundert jar darnach in dem achte und drizegsten jare. des donrestages allernest von unsir frauwen tage Lichtmesse do man zalte nach Cristus geburte drutzehen hundert und viertzig jar.

LII.

HEINRICVS VT CVM SVIS DEBITO-
RIBVS AGATVR PRÆSERTIM IN THVRIN-
GIA IN COMMISSIS DAT INTVS NO-
MINATIS.

Wir *Heinrich* von Gotis gnaden des heilgin stuls zu *Mentze* Ertzbischoff, des heilgin Rome-
sehen Ryches in dutschen Landen Ertzecanceler,
dun kunt allin luden und bekennen uffinliche an di-
sem Bryfe, daz wir dem Edeln manne *Ruprecht*
Grauen zu *Virneburg* unsern lieben Bruder, *Lup-
polde* von *Bebinberg* Dumherrn unsirs stiftis zu *Men-
zin*, *Ernste* von *Oyginbach* Probiste zu sente *Petir*
zu *Mentzin*, und *Cunrade* Dechan zu *Afchaffinburg*,
unsirn paffin, gantze, frye und volle macht, ge-
geben han und gebit an difem Bryue, zu redene
zu vorderne zu dedinge und zu endene, umb alle
unsir und unsirs stiftis zu *Mentze*, ere, fryheit,
und recht gewonheit, nutz, und gebrestin, mit
fürstin, furstin genotz, grauen fryen Herrn, und
Rittern, und ouch fundirlichen mit den wisin luden
den Raitmeystern, und den Burgerin gemeynlich
unsir stad zu Erfurte unsirn liben getruwen, und
vorwert mit allen unsern Amptluden und schulde-
gern den wir schuldig sin und ouch mit burgen
steden und luden in duringen landen Vnd wie die
vorgenante viere drie, odir zwene undir yn alsus
dedingent, redent heischint vordrent, reichint odir
endint, iz sy in wilcher wys odir umb waz Sache,
dy uns odir unsen stift rurent odir rurin mogent,
daz

daz sy, daz wullen wir stede und feste halten, und des zu urkunde ist unsir Ingesigel an disin Brif gehangen, der gegeben ist zu *Aschaffinburg*, uf den Mandag nehift vor sente *Petirs* dag den man nennt in Latyue ad Cathedram, da man zalte nach *Gotis* Geburte, dusint, druzhundert und vierzig jar.

LIII.

G. COMES DE ARNSBVRG CASTRENSIS CONQVIRITVR IN BATTENBVRG.

Wir *Gotfrid* graue zu *Arnsberg* tun kunt allen luden und verrihen offnlich in disem Brif, daz der Erwidige in Gote Vater unser Herrn Herr *Henrich* Ertzbischoff zu *Mentze* ime synen nachkumen und syne stifte uns uff ir schloss *Battinburg* zu einem frien ledigen Erbburgmanne hat gewonnen umb vier fuder Wingulde die er uns und nach unsern Erben die soliche Burglehen mogen behalten hait bewiset uf sinen Wingulde zu *Lonstein* uns darvon und in der selben stad *Lonstein* zu gebene von dem der da zu zyten *Kelner* ist, alle jar uf sante *Martins* tag in dem Herbeste also daz wir oder nach uns unser rechte Lehins Erben die vorgenanten *Weingulte* von im seinen nachkumen und sine stifte ewiglich zu einem frien ledigen erbburg-Leihin sullen enphahin als dicke des noit ist und halten mit truwen eyden und dinsten alls man von solichen Burg lehin schuldig ist zu tun.

von rechte und gewonheit. und auch also bescheidenlich daz wir und nach uns unser erben vorge-
nanten vor uns und an unser stat einen andern wol-
geborn man yme sinen nachkummen und sine stiffe
zu einem Astirburgmanne in daz vorgevant sloß
Battinburg setzen fullen. daz selbe Burglehen dar
inne als andrist darfelbis wir innewonende Burg-
man zu dragene und ouch also daz derselbe astir-
burgman umme sinen nachkummen und sine stiffe
te globe und swere daz vorgevante ir sloß *Battin-
burg* zu behutene und zu bewarene alls andir dar
selbis sine und sinestiffes innewonende Burgmann
schuldig sin von rechte und gewonheit zu crigen
und andris wanne des not ist oder darumb gema-
nit werden. Des zu urkunde ist unsir Insigel ge-
hangen an disen Briff der gegeben ist uf den suntag
nach sant *Valentins* tag. Do man zalt von Gotes
geburt dusent druhundert und viertzig jar.

LIV.

BENEDICTVS XII. IVBET ALIENA-
TIONES-MONASTERII S. ALBANI FACTAS
REVOCARI.

B*enedictus* Episcopus servus fervorum Dei dilecto
filio. . Decano ecclesie Wesaliens. Treverens.
dioces. salutem & apostolicam benedictionem. Ad
audientiam nostram pervenit quod tam dilecti filij.
Abbas & Conventus Monasterii sancti *Albani* extra

muros Mogunt. ordinis sancti *Benedicti* quam predecessores eorum decimas terras domos possessiones vineas molendina, prata pascua, nemora redditus, jura jurisdictiones & quedam alia bona ipsius monasterii datis super hoc litteris confectis: exinde publicis instrumentis interpositis juramentis factis renuntiationibus & penis, adjectis in gravem ipsius Monasterii lesionem, non nullis Clericis & laicis, aliquibus eorum ad vitam quibusdam vero ad non modicum tempus, & aliis perpetuo ad firmam vel sub censu annuo concesserunt quorum aliqui dicuntur super hiis confirmationis litteras in forma communi a sede apostolica impetrasse, quia vero nostra interest super hoc de oportuno remedio providere, discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatinus ea que de bonis ipsius Monasterii per Concessionem hujusmodi alienata inveneris, illicite vel distracta non obstantibus litteris instrumentis, juramentis, penis renuntiationibus & confirmationibus supradictis ad jus & proprietatem ejusdem Monasterii legitime revocare procures, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Testes qui fuerint nominati, si se gratia odio vel timore subtraxerint, censura simili appellatione cessante compellas veritati testimonium perhibere. Datum *Avinion.* V. Idus Maij. Pontificatus nostri anno septimo.

LV.

RECOGNITIO ABBATIS IN EBER-
BACH QVOD DE GRATIA HENRICI A. M.
NAVEM FIMO ONERATAM PER THELO-
NEVM EN ERNFELS TRANSDVXERIT.

Noverint universi presencium inspectores, quod
nos frater *Wilhelmus* Abbas totusque Conven-
tus Monasterii Erbacensis de gratia Reverendi pa-
tris domini nostri domini *Henrici* Archiepiscopi
Mogunt. per theloneum suum in Erenuels transdu-
ximus unam navem fimo oneratam. In cujus rei
testimonium sigillum nostrum presentibus appen-
sum. Sub anno Domini MCCCXL^o circa terciam
feriam festi Pentecostes.

LVI.

BVRCHARDVS DE DORMVNTZ ET
ALII DAMNA TERRIS MÖGVNTINIS ILLA-
TA RESARCIRE APPROMITTVNT.

Wir *Burchart von Dormüntz Reinbart von skin-*
gen Ritter Dyttherich von sternuels und der
jünge *Hofwart* Knechte tun kunt allen luden di di-
sen Brif sehent oder hörent lesen. daz wir dem
Erwirdigen in Gote Vater und Herren unserm Her-
ren *Heinrich* Ertzbischoff zu *Mentz* und sinem stiffe
gelopt han und gelöbin an diesem Brief fur Hern
Burcharden Ritter von Dormuntz und Reinbard si-
nem

nem sun, daz sy allen den schaden und name den sy dem vorgenanten unfirm herren von *Mentz* sinem stifte oder iren undertan getan hant oder von iren wegen geschehen ist sy sin pfaffin oder leyen, daz man sy kuntlich bewist inwendig vier wochen dienechst komment richten sollen gantz und gar, also daz dem vorgenanten unfirm Herren sinen stifte und den, den der schade geschehen ist begnüge wer auch daz der egenant *Burchard* und *Renbart* sin sun von *Dormuntz* den schaden und die nam nicht enrichten als vorgeschriben stet so sal derselbe *Renbart* von *Dormuntz* vorder in das geueneknuzze varen und sal darinne sich lazzen beflitzen in aller der wis als er itzunt dann komen ist, und sal auch alda beliben in allen den rechten als er itzunt ist. Wer aber daz er nicht under in Quem, als vorgeschriben ist, des gote nicht enwolle. so sollen wir *Burchart Reinbart Dyetherich* und der junge *Hofwart* vorgenant an sin stat varen und in die selbin sloz, und sollen alda verbleiben und behafft sin als lange biz die vorgenante stücke vollefurt werden, alle diser vorgenanten dinck han wir unfirm Herren von *Mentz* sinem stifte mit guten truwen gelopt und zu den hiligen gesworne veste und stete zu halden an alle argelist und geuerde, zu urkunde aller disen vorgeschriben stücke han wir unser aller vier ingesigel an disen Brief gehangen. Der gegeben ist do man zalt von Gotes geburt druzehenhundert und vierzig jar an dem monat vor sant *Margareten tag* zu *Aschaffinburch*.

LVII.

 IN CAUSA U. DE HANAV ET R. DE
 WESTERBURG TERMINI PRÆFIGVNTVR.

Wir *Heinrich* von Gotes gnade Ertzebischoff des
 heiligen stules zu *Mentze* Ertzcanceler des
 hylgen Romischen Riches durch Dutzeland. unde
 wir *philips* von *Valckensteyn* Herrn zu *Mintzenberg*
 fur uns unde *Johannem* probest zu *Xanten* den wir
 ubir uns nemen, wande er nit geginwertig ist,
 dun kunt allen luten, daz wir in der sache, die
 under den Edeln mannen, *Vrichen* Herren von
Henauwe, und *Reynbarten* Herren von *Westerburg*
 gewest ist, da wir und der probest von *Xanten* mit
 uns, eyn Obirman sin. • Noch deme rechten als
 wir gesprochen und den partien jetweder syt be-
 schriben geben han. do in beyder syt. bewisen und
 zu brengen gesprochen ist, dri rechtliche tage zu
 drie virzehen tagen noch unsern frunde rat, Her-
 ren, Rittern. und anders guder lude. die uns daz
 fur eyn Recht gewisint hant und duncket uns auch
 selber recht. zu *Selgenstadt*, zu leystene, den ersten
 von en Mantdag nehiften komet ubir virzehen ta-
 ge, den andern von deme dinstage, nach deme sel-
 ben Mantdage, ubir virtzehen Tage und den drit-
 ten von deme nehiften Mittewochen noch dem an-
 dern Tage, uber virtzehen Tage, also daz jegeli-
 cher der vorgenanten partien nach deme Rechten
 als wir in gesprochen han. sine Kunttschaft und
 gezuge uf den ersten den andern, und den dritten

Tagen brengen sollent, óder uf welchen sie wollen. Vnde sollen wir óder wen wir dárzu schicken. dieselbe gezugnisse unde Kuntschafft virhoren unde anschriben. unde sollen wir auch uf den vorgenanter tagen, besehen unde virsuchen. obe wir sin mit mynen Berichten mogen. Mochten wir des nit getun so sollent sie gerichtet unde gesunet sin. uf dem dritten lesten tage. noch deme rechten. alle wir vorgesprochen han. und den gezüggnissen unde Kuntschafften als ir jegelicher dar bracht hat. Des zu urkunde han wir unser Ingesigele gehencket an dysen Brieff der gegeben ist. Da man zalte noch Cristes geburte drutzeenhundirt unde virtzig jar an dem Durnstage nach sante *Vrichs* dag. Bi *Bruchusen* &c. . .

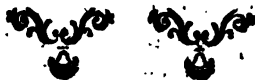
LVIII.

E. DE WINSBERG QUALITER ARCHIEPISCOPO MOG. SERVIRE VELIT ET TENEATVR.

Ich *Engelbart* Herre zu *Winsperg* tun kunt allen luten und bekennen. offenlich an difem Brieffe daz ich dem Erwürdigen in Góte Vatern und Herrn minem Herrn *Herrn Henrichen* Ertzbischoff zu *Mentze* sinen nachkomen und sinem stift dinen sal innewendig landis wo in dez not ist ane geuerde mit minem libe selbe zehende gewapint und mit allem minem Veste die fullint yn offen sin also daz

der selbe min Herrn sine nachkomen und sin stiffe sich dar uz und ie behelfin sullent und moegent entschossen hie und sante *Martins* dage nehest kumit und von danne ubir dru gantze jar die neft nach eyn gantz zu allen iren notin und willen wider aller menlichen ane wyder daz Romische Riche, und den edeln Herrn Herrn Vlrich graue zu Wirtemberg und allen minen geborn magen, wo sie recht hant wo si aber unreht hant da sal ich minen Herren sinen nachkomen und sine stiffe mit minen libe selbe zehende und mit minen vesten wyder sy helfen, als wider ander Lute als vorgeschriben ist, und herumb ist mir min Herre schuldig sechshundert phunt haller der sal er mir nu uf sante *Martius* tag nehift kumit druhundert und darnach ubir eyn jar. di andern druhundert phunt haller geben und bezaln, und umb den vorgenanten dienst zu tune han ich minen vorgenanten Herrn gelobit in guten truwen und zu den heilgen gefworn, daz stede zu halten, und dez zu urkunde ist min Ingefigel an diesen Brief gehangen. der gegeben ist do man zalt nach Gotis geburte drutzenhundert und vierzig jar uf den suntag nach sante *Bartholomeus* tage.

LIX.

QVOD IN CAUSA HENRICI A. M. ET
COMITVM PALATINORVM INTVITV CA-
STRI FVRSTENSTEIN PRONVNTIATVM
FVIT, CONFIRMATVR.

Wir *Rodolff* von Gots gnaden Hertzogen zu *Saxen* zu *Angern*, zu *Westfalen* Grafen zu *Bren*. und Obriste Marschalck des heilgin Romischen Riches, virichen uffinlich an disseim brieve, daz wir den *Spoch* den der erber man, *Johan* dum Dechant des stiftes zu *Mentze* *Johan* Probist zu *Kancken*, und *Conrad* schenck von *Erpach* gesprochen hant und des yn der edel man *Gotfrid* Herre zu *Eppenstein* mit gehollen, und bi bestanden ist. umb die uffleuffe und stözze des Huses zu *Furstenstein* bi *Twingenberg* die zwischen dem erwirdigen in Gote Vater Herrn *Heinrich* Ertzbischoff zu *Mentze* und dem durluchtigen fursten, Herrn *Roprecht* dem altem und *Roprechte* dem jungern Pfaltzgrafen bi dem *Ryne* bitz her gewest sint und der an den aller durluchtigesten, unsern herrn herrn *Ludowigen* Romischen Kheiser, den erwirdigen in gote Vater Herrn *Baldewin* Ertzbischoff zu *Triere*, und uns zu luterne beuoln und gelazen ist, sprechen, und uffeneit daz der selbe von *Eppenstein* den vorgenanten drien, an dem sprechen daz sie getan hant mit gholn, und bi gestandin hat, und daz daz selbe sprechen auch also stete bliben sol, waz auch der selbe von *Eppenstein* me gesprochen hat,

O 5

dan

dan diese vorgeanten dry, daz sal jedewirn teile
 unscheidelich sin und bliben. Des zu urkunde han
 wir unsir Ingesiegel an diesen Brieff tun henckirn.
 der geben ist zu *franckenvoord* an sante *Egidien* ta-
 ge, do man zalte nach Cristus geburte drutzehen-
 hundert und viertzig Jar.

LX.

COMPVTVS CELLARIE BVCHENSIS
 AVDITVS.

Nos *Henricus* Dei gratia sancte Magunt. sedis
 Archiepiscopus sacri imperii per Germaniam
 Archicancellarius recognoscimus per presentes
 quod anno domini MCCC. XL. sabbato post diem
 exaltationis sancte *Crucis* in *Aschaffenburg* compu-
 tavit cum honorabili viro *Heilmanno* Scolastico
Aschaffenb. Cellario nostro, de speciali nostro
 mandato hujusmodi computationem audiente *Ebir-*
bardus plebanus in *Bucheim* Cellarius noster ibidem
 de omnibus per eum nostro nomine receptis & di-
 stributis, tam in pecunia quam in Blado ac aliis
 quibuscumque sibi circa dictum suum officium in-
 cumbentibus. A die beate *Walpurg*e anni prete-
 riti videlicet tricesimi noni usque in die ejusdem
 beate *Walpurg* anni futuri videlicet quadragesimi
 primi ultimo suo recessu incluso, & facta defalca-
 tione & compensatione distributorum omnium ad
 recepta secundum computationem & scripturas fu-

as remanet nobis debent idem noster cellarius in pecunia viginti libras septem solidos Hallensium in filigine centum octuaginta quinque maldra defalcatis sibi sex maldris pro decrefcentis in spelta undecim cum dimidio mald. & est notandum quod avena in qua dictus Cellarius obligatus in hac computatione remanserat, est ad speltam computata, & ideo domino in spelta obligatus remanet ut prefertur actum & datum loco, anno & die supradictis presente *Conrado Spiegel* vicario Ecclesie Aschaffenb.

LXI.

FEVDVM CASTRENSE IN SCHWABS-
BVRG, QVOD HABVIT HERTWINVS RV-
HE VON NERSTEIN.

Eyme alleherluchtinften forsten onde mine gnedigin Herren *Heinrichen* von *firnenburg* Ertzebischofe zu *Mentzen* enbiden ich *Herrwin Rube* von *Nerstein* minen willegin dineft zu aller zit bereyt Herrn gnedegen herrn umme solich borglehen daz ich von uvern gnaden han daz da gelihin ist zu *swabisberg*, onde wollent an sehen solichen dyneft als ich uch gedan han. ande *Jacob* min bruder forbaz nun wol gedun mac onde biden ich uch daz ir wollet lyhen deme selben *jacobe* minen bruder daz selbe borglehen zu allen deme rechte onde notze als ich iz gehabet han. Herre dunt dir daz so wizzent daz iz myn gut wille; onde min
Ver-

Verheucknisse ist onde vorzihen bit diseme Bryfe. .
 herby ist gewesen uwer borgmanne *Johan* von
Lorzewilre, *Dilman* von *Stocbey* rittern. onde *Emir-*
chen von *Peunebeym* ein edel Kneycht. Datum an-
 no domini M. CCC. XL. Sabbato post *Mathei*.

LXII.

H. DE H. HENRICO A. M. AD SEX
 ANNOS SVA SPONDET SERVITIA.

Ich *Herman* von *Hobinwels* Rittir tun kunt allen lu-
 den und beekennen uffentliche an disem Brife,
 daz mich der Erwürdige in Gote Vatr myn Herrn,
 Her *Heinrich* Ertzebischoff zu *Mentzin*, yme sinen
 Nackumen und syme stifte; zu diener gewinnen
 hait, ses gantze jar dy itzunt angant, und allir ne-
 heft noch eynander volgent, also, daz ich yn die-
 nen und helfen sal und wil, widir allir menlichen
 und mit namen wider Hertzog *Rupretin* von *Beyern*
 mit myme selbis Liebe, mynen frunden und ge-
 finde, dy mir plegen zu volgene, und ouch mit
 myme Huff *Hobinwels*, und darzu mit allen mynen
 festin, dy ich itzund han oder nach gewinnen, uff
 ir Kost und schaden, als gewonlich ist, ane wider
 dy ich ye mit erin nit gehelffen mochte und wo
 ich von myns Herren siner. . Nakumen und siner
 stiftis wegin, gemaint werde umb dyneft und hulf-
 fe da mich beduchte, daz ich yn, nit mit erin ge-
 helffen odir gedienen mochte, daz sal ich alzu hant
 nach der manunge brengen, an dy Erbern lute
 Herrn

Herrn *Johann Dechant* zu *Mentzin*, Herrn *Johan Probst* zu *Xantten*, und den Edelen man Herrn *Rupretin* Grauen zu *Virneburg*, und waz mich dy dry odir zwene, undir yn, dar umb wifent, uff ir truwe an eydis stad, daz ich mit erin getun moege, daz sal und wil ich bynnen vierzehin dagin, nach der Bewifunge tun, myme Herrn sinen. . . Nachkumen und sine stifte, zu dienne oder nit und wer iz daz Got nit enwulle daz der dryer eynen, bunnen disen ses jaren abe gyng, uzr lande were, odir andirs vor ehafftir noit nit hir by gesin mochte, so sal und wil ich binnen vierzehin dagin mit myme herrin synen, nachkumen und stifte, umb eynen andern an des abgegangen stad ubirkumen, der ouch mit den andren darubir spreche, nach mynen sachen die mich darzu trugen, dy ich yn bescheydinlichen sal irzeln und surlegin, und geschehe daz myn herre sin nackume odir sin stift, mit ym ane Crygen wultin, und darumb ir frund in myn slotz legen dy sulde ich inlazin und enthaltin, und waz mir von den kuntliches schaden geschehe, den sulde mir myn Herre, sin nackumen und stift richtin und widirkerin, und herumb sal mir myn herre sine Nackume, und sin stift gebin, nu zu wyhennachtin nehoff kument zweyhundert phund hallir, und darnach ubir eyn jar abir uff Wyhenachten, hundirt phund hallir, und abir Vorbatz ubir eyn jar hundert, und also alle jar, also lange, bis daz mir die andern virhundert phund gentzliche bezalt werden. Ouch sal myn vorgeantze Herre, sin nackume und sin stift, mich mi-

ne festin und alle myn gud wo ich rech han, virantworten schirmen, und hanthaben, getruweli- che, als andirs siner und sins stiftes man und gut alle dyse vorgeschrebin stücke, und ouch den dy- nest und helffe zu dunde liebliche, han ich globit in guden truwen, und zu den heiligen gefworn, und ane allirleye argelist zu halten und darzu ouch zu urkunde und merin sicherheyd myn Ing-sigil an disen Brif gehangin, der gegeben ist zu *Bensheim* uf sente *Cecilien* der Iuncfrawwen dag, du man zal- te nach Cristes geburte druzehen hundert und vier- zig Jare.

LXIII.

G. DE WINTHUSEN CONQVIRITVR CASTRENSIS IN NVENSTAT.

Wir *Heinrich* von Gots gnaden des heilgin stu- les zu *Mentze* Ertzebischoff des heilgin Ro- mischen Riches in dutschen landen Ertzecanceler tun kunt allen luten daz wir *Gyselbrecht* von *Wint- buseu* Knecht uns, und unserm stift zu Burgman- ne gewonnen han, und gewinnen an diesem brie- ue umb funffzig phunt haller, odir wer schafft dar- vur als zu *Nuenstad* genge und gebe ist, die sol- len wir yme bezaln, und gehin bi diesir jares frist, und wanne wir yme die bezaln, so sal er, oder sin erben, die selbin summen geldes umb eigin gut in unserm Lande umb *Nuenstad* odir da bi aller nehst
uns

gelegelich, ane geuerde gebin, odir uns, uff irn
 eigin guten funff phunt haller geldes bewisen und
 uffgebin, und die wieder von uns, unfern Nach-
 kommen und unserm stiffe zu einem Burglehen in
 unser stad zu *Nuenstad*, zu virlienne, entpfahen
 und halten, und sitzen da selbis zu der *Nuenstad*
 und uns ir brieue dar ubir gebin. Des zu urkun-
 de ist unsir jngesiegel an diesin Brief gehangen. Der
 gebin ist zu *Ameneburg*. des dinstages nach dem
 zwelfsten tage, daz ist *Epiphania domini*, do man
 zalte nach Cristus geburte drutzehn hundert und
 ein und virzig jar.

 LXIV.

 CONRAD KOLB CONQVIRITVR CA-
 STRENSIS IN LONSTEIN.

Ich *Conrad Kolbe* Knecht von *Boparchin* tun kunt
 allen luden und bekennen uffenliche an difem
 Brife, daz der Erwardiger in Gote Vattir myn Her-
 re *Henrich* Ertzbischoff zu *Mentze* yme sinen Nach-
 kommen und stiffe zu *Mentzin*, in ir slotz Lon-
 steyn, mich hat gewonnen zu eyne Burgmanne,
 umb hundert phunt hallir, eynen cleynen gulden
 odir zwelf grozze turnose vor ie daz phunt zu re-
 ehene, und darvor hait er myr bewyset, achin
 phund hallir geldis der vorgenanten werunge, uf
 irme zolle zu *Lonstein*, also, daz eyn zolner der
 zu zyten da ist, dy selbin zehin phund geldes, alle
 jar uf sente *Martins*, myr odir nach unsir myne
 rech-

rechtem zu dem sal reichen und geben also lang biz daz myr odir myne Erben vorgeant. der phund hallir sementliche und ane abelaten, virgolden werdent, und wanne daz geschyt, so sal ich, odir nach myr myn Erbin vorgeschriben zehin phunt heller geldes myne vorgeantanten Herrin sinen nachkumen und sine stifte bewise uf unsirn eygenen guden allir nehift by Lonsteyn gelegin, und dy in uffgebin, und ouch dar nach von im wider entphahen zu eyne Burglehene zu *Lonsteyn*, eweliche zu haltene mit eyden, truwen und dynefte als man schuldig ist zu dunde von alsolichen Burglehene von rechte und gewonheyde, und ouch unsir zwefaltigen Brife daruber gebin, als andir er Burgman plegen zu dunde, des zu urkunde ist min Ingesigel an diesen Brif gehangin, der gegeben ist zu *Aschaffenburg* uf sente *Blasius* dag du man zalte nach Christs geburte druzenhundert vierzig und eyn jare.

LXV.

KNYP DE KAZENELENBÖGEN CON-
QVIRITVR VASALLVS MOGVNTINVS.

Heinricus Dei gratia sancte Magunt. sedis Archiepiscopus sacri imperii per Germaniam Archicancellarius, notum facimus universis, quod nos propter grata obsequia nobis & ecclesie nostre impensa & impofterum impendenda per dictum

Knyp

Knyp de Katzenelbogen armigerum eundem *Knyp* in nostrum & Ecclesie nostre vasallum conquisivimus & conquirimus in hiis scriptis pro quadraginta marcis Bravantinis, triginta sex solid. hall. pro marca qualibet computatis, pro quibus sibi & suis heredibus feodorum capacibus, quatuor marcarum predicti pagamenti redditus in theolonio nostro in *Lonstein* deputavimus ipsis per Theolonarium nostrum in *Lonstein*, qui jam est aut pro tempore fuerint, in festo B. *Martini* annis singulis ministrandos, tamdiu donec ipsis per nos, nostros successores vel nostram Ecclesiam de dictis quadraginta marcis fuerint absque defalcacione integraliter satisfactum. quibus taliter persolutis, tenebitur idem *Knyp* & post eum sui heredes feodorum capaces in bonis suis propriis & liberis nobis & ecclesie nostre melius situatis, demonstrare & resignare quatuor marcarum supra dicti pagamenti redditus a nobisque nostris successoribus & ecclesia nostra Mogunt. in feodum cum onere fidelitate jramento & servitiis in talibus feodis, de jure & consuetudine debitis perpetuo recipere & tenere. Et super eo nobis suas dare literas duplicatas quemadmodum alii nostri fideles & Vasalli facere consueverunt. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Aschafsenburg*. iiii. Non. Februarii Anno Domini Millesimo trecentesimo quadragesimo primo.

LXVI.

HEINRICVS A. M. EXIMITVR AB IIS,
QVI A LVDOVICO IMP. PRO PACE PRO-
VINCIALI PER THVRINGIAM CONSTITV-
TI SVNT.

Wir *Ludwig* vonn gottes gnaden Römischer Kayser zu allenn zytten mehrer des Rychs verjehem öffentlich an diesem brieffe, das wir dem Ehrwürdigen H. *Heinrichen* Ertzbischoven zu *Maintz* unnsferm lieben fürsten, wann in der von *Wangbeime* unnd der vonn *Erpba* für die zwölf die über den landtfrieden zu *Düringen* gefezt sindt, geladett habenndt unnd ettwe vil gelts zu im erclagtt habenn, die gnade gethann haben, das wir nicht wöllenn wann er des Richs gelidt unnd fürste ist, das die clage crafft noch macht habe, noch ime kheinen schadenn bringe unnd was sie zu ime erclagtt habenndt, das nhemenn wir abe vonn Unnsferm Kayserlichen Gwalt mitt diesem brieffe, denn wir In darueber gebenn, zu orkunde versiegeltten mitt unnsferm Ingesiegell, der geben ist zu *Wirde* des sambstags vor *judica* nach Christus geburt Druczehenhundertt jar, dar nach in dem einen unnd Vierzigsten jar, inn dem sibenn unnd zwainzigsten jar unnsers Richs und in dem vierzehenden des Kayserthumbs.

LXVII.

AFFILIATIO MONIALIVM S. AGNETIS
MOGVNTIÆ CVM FRATRIBVS B. MARIÆ
DE MONTE CARMELO.

Religiosis & Devotis Dominabus in Christo sibi dilectis, Dominæ *Elizabeth* Abbatissæ S. Agnetis in foro gentili, totique suo conventui ordinis Cisterciensis Frater *Joannes* Prior Provincialis per Alemaniam, Fratrum Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo salutem & per orationum suffragia regna felicia promereri.

Sacræ Religionis congruit devotioni suos benefactores orationum suarum & bonorum spiritualium caritate perpetua refovere; igitur affectum benevolum, quem ad nostrum habetis ordinem, prout Fratrum nostrorum intelleximus oraculo vivæ vocis, diligentius attendentes & in Domino commendantes, quo ad ea quæ præcipue salutem continent animarum, quantum cum Deo possimus, vobis vicem cupimus refundere salutarem.

Quare in omnibus Missis, orationibus, vigiliis, prædicationibus, abstinentiis, jejniis, laborum, coeterisque bonis omnibus, quæ per nos & Fratres nobis commissos operari dignabitur Clementia Salvatoris, præsentialiter & post vitam, vos participes facimus & confortes: adjicientes nihilominus & de gratia speciali concedentes, ut cum in nostro Provinciali Capitulo obituum vestrorum memoria fuerit recitata, idem pro vobis fiat, quo-

ad universa & singula, quod pro defunctis Fratribus nostri ordinis ibidem communiter fieri est consuetum. Datum *Moguntiae* in nostro Provinciali Capitulo An. Dom. MCCC XLI. in die beatae *Margaretae* Virginis & Martyris.

LXVIII.

JVDÆVS FIDEIVSSORES CVM NON
VALEAT IVDICI ADDVCERE, CARCERI
MANCIPATVR.

AMer menlich sal wissen. daz Richter *Heinrich* quam an offen gerichte mit *Frielen* Herrn *Pedirmans* son zum *Waldertheimer* mit *Heintzen swalbach*, mit *Pedir* zum *scheiden* und mit *Arnolde* Richter *Volgmars* diener, und besaiten da mit eiden vor Herrn *salman* dem . . Camerer daz der vorgenant *friele* und *anshelm* ein Jude zu yme quemen, und yschen gerichte von *sydenfaden* dem Juden. dez falde *sydenfaden* Burgen gefast han. und ging in drau Huffer; und suchte Burgen. dez enkonde er nicht burgern han. Du spreche der Richter *Heinrich sydenfaden*, Borge angerichte zukomene bi zen marcken. dez enwolde der jude nicht tun. dez worffe yme derrichter Benne an mit urteile. als dez gerichtes recht und gewonheit were zu *Mentze* und antwerte in *Wernber* sinem Knechte daz er in off den Thornfurte. dez enwolde der jude niht gehen. und griffe *Wernber* in sin Houbtloch, und werte sich

sich gein yme und faste sich freuelichen wieder daz gerichte dez sluge *Wernber* den juden und furte in off den Thorn von gerichts wegen. Als ditz der richter *Heinrich* besaite mit disen furgeschreben Burgern. Da bi waz Herr *Heinrich Cleman* schultheiff Richter *Niclas* und richter *Scherpeln*. . fursprechen. . Budele und ander erber Burger gnug zu *Mentzen*. Actum & publicatum Anno Domini Mill. CCC. XL. primo. feria quinta post diem beati *Petri ad vincula*.

LXIX.

HEINRICVM A. M. INTER ET H. DE CRONENBERG CONSTITVVNTVR AR- BITRI.

Wir *Heinrich* von Gotis gnaden des heiligin stuls zu *Mentze* Ertzebischoff des heiligen Rome-schen Riches ubir dutsche land Ertzcancelir, bekennen und tun kunt allen luden an disem Brife, daz wir umb alle uflaufe zweyunge, crig missellunge und Bruche, die enzuffchen uns uf eyne syten, und dem festin Ritter *Hartmude* von *Cronenberg* uf die andern syten, uf irstanden sint, bis uf disen hutigin dag, vor uns dy strengen Rittir *Wiganden von Buches*, und *Wildrichen von Vilmer* unfern Vitzdum zu *Aschaffinburg* und der vorge-nante *Hartmud* vor sich *fredrichen von Karbin* und *Thyderichen von Erlebach* ritter, und wir und derselbe *Hartmud* han beyde eyndrectecliche *philipsen*

von *Beldirsheim* rittir zu eyme gemeinen Obirman gekorin in allir der wiifs als hernach geschriben steit, des erstin, so sullen die vorgeante funffe odir der merir teil undir yn umb alle stücke als dar geschriben steit, mynen und rechtis gewandig sin, nach unsir beydir Brifen und Kuntschafft, und wir und der vorgeanten *Hartmud*, und unsir jeglicher sal brengen vor die egenante funfe waz en dunckit daz yme allir nutzzis sy und die funffe odir der merir teil undir yn, sullen uns beyde hirentzuffchen unsir frauwin dag der lestin nehift kumt, den man nennit *Nativitas* in *Latyne*, mit mynen odir mit rechte umb alle stücke scheydin, und sullen uns darubir ir besigeltin Brife gebin, und waz uns dy funff odir das merir teil under yn besagen vor myne odir vor recht, daz globen wir in gudentruwen stede und feste zu halten vor uns und unsir stift, ane allirleye argeliff, des zu urkunde ist unsir ingesigil an disen Brif gehangin, der gegeben ist zu *seilgenstad*, uf den mandag vor sente *Laurentius* dage, du man zalte nach *Gotis* geburd, drutzenhundert, und eyns und virtzig jare.

LXX.

CAPITVLI MOG. CONSENSVS VT
HEINRICVS EAS POSSESSIONES, QVAS RE-
LVIT, DENVO OPPIGNORARE POSSIT.

Wir *Johan* von Gots gnaden Dechand und daz
gemeine Capitel, des Dumes zu *Mentze* be-
ken-

kennen offenliche an diesim Brieue, daz wir unsirn guten, willen, gunst und Virhengnisse, darzu getan han und tun an diesim Brieue. waz sloz Vesten Burge, geriechte, odir gut, die einem Ertzebischoff und dem stifte zu *Mentze* zu gehorent, die virsatzit waren odir sint, die der erwidige in gotte Vater und Herre unsir herre her *Heinrich* Ertzebischoff zu *Mentze* geloset hat, odir vorbaz loset, odir andirs keuffet, daz der selbe unsir Herrn her *Heinrich*, die selbin Sloz, Vesten Burge geriechte und gut, ob yme des noit geschiet, wieder virsetzen mag, also ture und hohe, als er die geloset oder gekoufft hat. doch also, daz er die virsetze also taner luten die der genoz sin umb die sie geloset werdent, und die sie und fines stiftes manne Burgmanne odir dienstmanne, ane Herrn, und ouch alsoliche lute sin, bi den der stift, siner sloz und gut unvirlustig blibe daz sie yn wieder werden zu losene ane hindernisse und alle geuerde, und sich und finen stift daran beware, daz wir yme beuelhen nach den brieuen die er uns, und wir yme wieder gegeben han, und waz er alsus tut, oder virsatzit daz sollen und wollen wir stede und veste halten. Unde des zu urkunde ist unsers Capitels Ingeseigel an diesen Brieff gehangen. der gegeben ist, des dinstages nach sente *Martins* dage do man zalte nach Cristus geburte druzehenhundert und Eyn und vierzig jar.

LXXI.

JVS APERTVRÆ IN NESEN.

Ich Marckloff von *Nesen* Ritter tun kunt allen Iu-
ten daz ich dem Erwürdigen in Gote Vtir mi-
nem herren her *Heinrich* Ertzbischoff zu *Mentz* und
sinem stiftte sin lebetage alle die wile mir daz hal-
beteil mines Huses zu *Nesen* von *Heinrichen* minem
Brudir zu *spande* stet daz selbe Huff alles geoffent
han und uffen yme iz mit disen Brieff, daz er und
sin stift sin lebetage sich daruz und dar in behel-
fen mogen zu allen iren noiten wanne oder zu wel-
cher zyt un des noit ist, wanne abir min egenante
bruder sinen teil des selben Huses von mir oder
minen Erben geloset hat, so sol sich mine egenante
herren und sin stift sin lebetage uz dem andern
minem halbe teil behelfen in allir der wyfs als vor-
geschriben stet, ane wider die Edehn herren her
Gerlach Greuen zu *Nassauwe* hern *Gotfriden* Greuen
zu *Ditze* und herrn *Gerlach* herrn zu *Limpurg* uz-
genommen allirley argelist und geuerde, des zu ur-
kunde ist min Ingesigel an diesen Brief gehangen,
der geben ist zu *firsheim* uf sante *Thomas* abent do
man zalt nach Cristus geburte druzehenhundert und
eijn und virtzig jare.

LXXII.

PETRI DE BVENSHEIM REVERSALES
 QVOD AB HEINRICO A. M. FEVDVM CA-
 STRENSE OBTINVERIT IN WEINHEIM.

Ich *Petir* von *Buensheim* Knecht tun kunt allen luten daz der Erwirdig in Gote Vater min herre Her *Henrich* Ertzbischoff zu *Mentze* solch Burglehen, daz etwanne *Arnold* von *Mullin* sin Burgman uff sinem Hus *Winheim* von yme und sine stiffte hatte, und von des selben Arnoldes todis wegen yme ledig worden ist, mit namen ses pund haller geldis jerlicher gulde uf Winachten, di valende sint von siner sture und bede in der alden stat zu *Winheim* und ses Huner Ouch jerlicher gulde, die in dem selben dorfe zu *Mullin* zu Vafnacht geuallint, mir und mine rechten libes erben, die daz Burglehen besitzen mogen geluhen hat, in allir der wys und zu allem den rechten als iz die vorgeante Arnold hatte, von yme sinen nachkomen und sinem stiffte zu besitzene und zu behalden, mit truwen eiden und dinsten, als andir ir Burgman uf dem selben irme Hus zu *Winheim* schuldig sint, zu tun von rechte und gewonheit des zu urkunde ist mine Ingesigel an disen Brief gehangen der geben ist zu *Aschaffinburg* uf sante *Thomas* tag nach Cristus geburte druzehenhundert und ein und virtzig jare.

LXXIII.

THELONEVM RHENI QVOD GEISEN-
HEMII EST ELOCATVR JVDÆO IN CRV-
CENACH.

Wir *Heinrich* von Gotis gnaden des heilgin ftuls zu *Mentze* Ertzebischoff, des heiligen Romeſchen Ryches ubir Dutfche land Ertzecancelir tun kunt allen luden und bekennen uffinlichen an diſem Briſe, daz wir des Ryngrauen zol zu *Gyſenbeim* uff dem Ryne, des wir uns umb ſolichen ſchadin, den der wildegraue von *Dune* uns in unſirme Lande und an unſirn gudin und luden hait getan und nach alle tage tut von dem Huff *Ryngrauenſtein*, han undirwunden zu nemene und zu hebene, han gelichen, und viſetzit *Abraham* von *Crucenache* unſirme juden zu *Bingen*, umb zweyhundert phund hallir, dy er uns an gudir werunge itz und gentzlichen hait bezalit und gewerit Also, daz er, odir wer iz, daz er abeinge, ſine rechtin Erbin den ſelben zol ſullen beſitzen und habin von unſir wegin. Von dem tage als diſer Briſiſt gegeben, ubir eyn gantz jar darnach folgende, als biſher der zol genummien und gehabin iſt, und ſolichen nutz oder geld, daz ſy von dem ſelben zolle nemen, ſullen ſy kerin und wenden in irm frumme nach allem irm willen und iſt geredit, undir uns, beyderſyt, were iz daz wir binnen diſes jaris friſt mit dem Ringrauen wurden gerichtit, alſo daz wir ym den zol widir lyzzin, ſo ſullen und wullen wir, dem

dem selbin *Abraham* odir finen Erbin von den vorgeantint zweyehundert phunden Hallirn, also viele geltis, als sich darnach der zyt dy nochtunt von dem jare vorhanden were, yn geburte zu gudir Rechenunge widir zu gebene widdirrichtin und bezalin fundir allin Vorzoig und widirrede, des zu urkunde ist unsir yngesigel gehangin an disen Brif der gegeben ist zu *seilgenstad* uf unsir frawen tag den man nennet *Kertzewybe*, da man zalte von Cristis geburte dusint drihundert vierzig und zwey jare.

LXXIV.

HEINRICVS A. M. CASTRVM ET OP- PIDVM SALTZA OBTINET.

Von der gnaden Godes. Wir *Heinrich* Hertzo-
ge zu *Bruswig*, tun kunt allen luten und vi-
rihen uffinlich an diesim Briue. daz wir zu eren
unsern Herren Gote, und sencte *Martine* Patronen
des Dumes zu *Mentze* dem erwidigen in Gote Va-
ter, unserm Herren Herrn *Heinriche*, des heiligen
stules zu *Mentze* Ertzebischoe, des heilgin Romi-
schen Riches in Dutschen Landen Ertzecantzeler,
finen Nackomen und dem stifte, zu *Mentze*, luter-
liche gegeben han, und gebin an diesim gegenwer-
tigen Briue bi unsirm lebin, zu einir gantzin vol-
lenbrachten, und unwiederrufelicher gabe, solich
man schaff als wir han, an *saltza*, an Burg, und stad
und

und waz darzu gehoret, die *Heinrich* und *Johan* itzunt von *Saltza* genant von uns zu lehen hant, und der selbe *Heinrich* von yr beider wegen von uns zu lehen entphangen hat, und satzin darin, den vorgevanten unsern Herren und sinen stift, mit diesem gegenwortigen Briue, fryliche, unbetwungen, und mit beraten, mute, mit allen den rechten als wir sie her bracht han, und gebieten, heizen und manen die vorgevanten *Heinrich* und *Johans*, und alle die, die sich zu den vorgevanten Lehen rechtes virmezzen, daz sie von dem vorgevanten unserm Herren und sine stifte die mannschafft, den selbin lehen entphaen, und yme und sine stifte hulden, sweren, und damide warten, Als des Lehensrecht und gewonheit ist. Und als uns biz her da von nach lehensrechte gescheen ist, und wanne sie die von dem egenanten herren, und sine stifte entphangen, und yme geheldit und gefworn hant, so sagin wir sie an diesem Briue ledig und los irer eide und globde, die sie uns davon getan hant, diese Gabe globen wir vur uns und unser Erbin stede und veste zu haltene, in guden truwen und darwider nummer zu tunde in keinerlei wijs. und virzihen uf alle schirme wegen und helfe, die man irdencken odir vinden kan, sie sin geistlich odir werntlich, damite diese gabe und giff gekrenckit mochten werden, besament odir besundern uzgescheiden allerleie argelift und geverde. Des zu urkunde und ewiget stedekeit han wir unsir Ingeseigel tun hencken an disen Brief. Der gebin ist zu *Aschaffinburg* uf sante *Agaten* tag
do

do man zalte nach Cristus geburte druzehenhundert und zwei und vierzig jar.

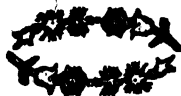
LXXV.

HEINRICVS A. M. RECOGNOSCIT
DEBITA HERMANNO HVND MILITI
PERSOLVENDA.

Nos *Henricus* Dei gratia Sancte Magunt. sedis Archiepiscopus sacri imperii per Germaniam Archicancellarius recognoscimus publice in hiis scriptis. Quod *Hermannus* dictus *Hund* miles noster in partibus Hassie officiatuſ ab initio temporis videlicet illius, quo eundem nostrum officiatum fecimus de omnibus & singulis per eum nostro nomine & ex parte nostri seu pro nobis distributis occasione stipendiorum deperditorum expensarum & dampnorum quorumcunque primo videlicet in Guerra contra illos de *Oldersbus*, & eorum in hac parte complices in loco *Saltze*. Item in expeditione contra illos de *Erfordia*. Item in Guerra contra illos de *Burin* & specialiter in castro *Patberg* nec non in accedendo nos propter premissa & a nobis recedendo solutorum, habitorum, factarum & qualitercunque passorum inclusis eciam quadraginta maldris filiginis & septuaginta novem maldr. avene Mensure Nuwenburgens. etiam per ipsum erogatis, & expensis per nos alias in partibus Hassie constitutos factis & per eum pro nobis conquistis.

fitis. Nec non pecunia filigine & avena que nobis de nostris in *Nuwenburg* redditibus a duobus annis proxime lapsis cedebant per eum receptis usque in feriam quartam proximam ante diem beati *Albani* Martyris anni Domini Mill. CCL^{mi}. quadrag^{mi}. secundi nobis *Elteuel* in domo *Merkelini* nostri lapicide & servitor. computando justam & licitam fecit rationem. Et quod facta compensatione & defalcatione distributorum ad recepta, secundum computationem & scripturas suas. Et nos eidem *Hermannno* in ducentis & triginta marcis argenti e converso remanemus obligati salvis etiam dicto *Hermannno* quadringentis marcis argenti in quibus sibi tenemur, & pro quibus nostra pignora prout in nostris Litteris desuper traditis adapparet plenus tenet obligata Acta sunt hec presentibus *Johanne* Decano *Johanne* preposito *Xanten*. *Conrado* de *Rietperg* Canonicis ecclesie nostre Mogunt. *Reuperto* Comite de *Nuwenburg* & *Conrado* Scolastico Ecclesie *Aschaffenb.* ad premissa pro testibus vocatis specialiter & rogatis ad premissorum etiam evidentiam sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum *Elteuel* Anno domini & feria quarta supradictis.

LXXVI.

FRATRIBVS DE SALTZA ASSIGNA-
TVR CASTRVM MVLBERG.

Heinricus Archiepiscopus Mogunt.

Wir Heizen dich *Dytrich Gutenbuser*, unsir Vogt zu *Mulberg*, und gebieten dir bi unsirn hulden, daz du dazselbe hus *Mulberg*, antwertes *Jobanne Heinrich Emichen* und *Fridericb* gebruder von *saltza* mit allen deme rechte, und eren als wir iz dir, und unsir stiftt Beuohlen han, wanne du iz geheizin wirdes odir virmanet von *Ernstn* von *Dytgenbach* probiste zu sente *Petir* zu *Mentze* und von *Hartunge* von *Noythonee* unsirn provisoren zu *Erfurto*, odir von yrme eyne, ob sie Bede nit da bi gesin mochten von unsirs geschefftes wegen und nicht culaz daz als lieb dir unsir hulde sy. wand uns geoz dar an lieget, und wanne da daz getuft, so sagen wir dich ledig der Gelubde, Hulde, und eyde, die du uns getan hast, als eyn amptman der selben Burg Ouch sullent si dir antworten brieffe *Jobans* Dum Dechans, und unsirs Capitels zu *Mentze*, di dich daz sullen heitzen an yrme brieffe. Datum *Aschaffinburg* sabbato ante diem beati *Martini* patroni nostri, Anno Domini M. CCC. XLIj.

LXXVII.

HEILMANNVS DE PRVMHEIM FIT
VASALLVS MOGVNTINVS.

Ich *Heilman* von *Prumbeim* Ritter tun kunt allen Luden daz mich der erwidige in Gote Vater und Herre Her *Heinrich* Ertzbischoff zu *Mentze* sin und fines stiftes man gemacht hat, und sal mir dar umb gebin hundert phunt Haller dar vur hat er mir zu *Erinoels* uff sine zolle zehen phunt Haller Geldes biwiset, die sal mir sin zollener alle jar uf sente *Mertins* tag, odir minen Lehens Erben, reichen und geben als lange biz daz uns die Hundert phunt Haller, ann abeslaen, bezalet werdent und wann daz geschiet so sal ich odir min Erbin demselben mine Herren sinen nachkommen und sine stifte zehen phunt Haller Geldes uf unsern eigin Gute, ewiger Gulte bewisen und di ufgebin und die wieder zu lehen entphahen und halten, mit eiden truwen und dienste als man schuldig ist, von Manlehen von rechte und gewonheit, und darubir unser zwievaltigen briene gebin als mines Herren man phlegent zu tunde, des zu Urkunde ist min Ingestegel an diesen Brieff gehangen, der gebin ist an unsir frauwen Abinde *purificacien*. Do man zalte nach Christus Geburte Drutzehenhundert und dru und Vierzig jar.

LXXVIII.

CVNO VON HARNAWER MILES AD
SERVITIA MOGVNTINA ASSVMITVR.

Wir *Kune* von *Falckenstein* schulmeister und Vormunder des stiftes zu *Mentze* becken-
nen offenlich an diesem Briff und dun kunt allen
den die in sehent oder horent lesen daz wir mit wif-
fen willen und Verhengnissen des Erwardigen in
Gote Vaders und Herrn Hern *Henrich* Ertzbischoffe
zu *Mentze* *Cunen* von *Harnawer* Knecht der vorge-
nanten unsern Herrn sinem stifte uns oder dem der
zu zyden Vormunder ist oder der den stift inne hat
zu diener gewinnen han. also daz er in und uns ge-
wapnit mit einer platen und einem panzer wol er-
zuket dienen sol, wider Herrn *Karle* Kunig zu *Be-
heim* und herrn *Gerlach* graf *Gerlachs* sun von *Nas-
saw*, der sich nennet Ertzbischoff zu *Mentze*, und
Herrn *Adolffin* und Herrn *Johann* gebruder grefin
zu *Nassaw* und wieder alle ir diener und Helffer
und die Kriege alle uz und darumbe sollen wir
oder wer zu zuden Vormunder ist, oder des stift
inne hat derselben summen bezaln und geben acht-
zig phunt heller uff sant *Martins* dag der nechste
komet als zu *Franckenfortb* genge und gebe ist und
derselbe *Cune* nimet uz ein geborn und sin Herren
der man und burgman er iezunt ist, do sie recht
von der stifte nemen wollent waze aber niht recht
wollent nemen oder der stifte, so sol er der vor-
genanten unsern Herrn sinem stifte uns oder der
zu zuden Vormunder sis oder den stift inne hat

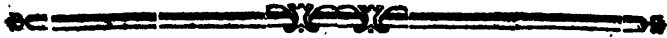
Tom. V.

Q

helf-

helffen, wider die als lange und die vorgeante Kriege werent. ouch ist geretet, wie daz dise Kriege verstinet worden binne difem jare, so sol der vorgeante *Cum*, doch der vorgeante unsern Herrn, uns oder wer den stift inne hat, wider aller menlich ein jar usdinen, daz sich anhebet an der daten dis Brieves dez ze urkunde so han wir unser insigel mit des vorgeanten unsers Herrn von Mentze und der Vormuntschafft gemein Insigel an disen Brief gehalten han wir *Heinrich* Ertzbischoff se *Mentze* becken den daz alle dise vorgescriben stücke mit unserm wissen und willen geschin sint. und des ze urkunde so han wir unser Insigle an diesen Brief gehalten der geben ist ze *Elteuil* uff den sundag als man singet Iubilate anno Domini M CCC. fL. iij.

LXXIX.

E. DE RINECKE CONQVIRITVR CASTRENSIS.

Ich . . *Eberhart* von *Rynecke* Knecht bekenne und tue kunt allen luten daz mich der Erwerdiche in Gote Vater und Herre Herr *Heinrich* Ertzbischoff zu *Mentze* zu sime (und fines stiftis) erbburchman gewonnen hait in alle der wiifs als syne Brieue sprechent de her mir dar ubir geben hait, de her nach von worte zu worte schreben stient. wir . . *Heinrich* von *Gotis* genaden, des heiligen stuls zu *Mentze* Ertzbischoff, des heiligen Romischen Reiches

ches in thutſchen Landen Ertzcantzeller, beckennen und tun kunt allen Luten, daz wir *Eberbardin* von *Rynecke* gewonnen han, und ſullen yme darumb funffzig punt haller geben, oder dar von funffzig kleine Gulden von *Florentze* und dar vor han wir yme funff punt Hallir Geldis zu *Scheitbach* an den Erſten Teil unfirs ziehenden funf und zwentzig ſchilling hallir Geldis, da ſelbis und zu *Cinckelawwe* uf dem halben teil unfers Houes bewiſt, daz yme die unſer Amptman zu *Rienecke* wer danne zu zytten, da ſelbis von unfers oder unfers ſtiffis wegen iſt, jerlichen reichen ſal, alſo lange biz daz wir unſer nachkummen oder ſtifft yme oder ſynen Erben die vorgeſchriben punt Haller bezalen ſementlichen ane abeſlan, und wanne daz geſchiit ſo ſal er oder ſine erben uns uff irem eigen gute funff punt Haller geldis jerlicher gulde Bewiſſen *Rienecken* aller Beſte und neheſt gelegen, und uns ufgeben und wieder von uns zu einem rechten Burglehen emphaſen und wieder von uns verdienen, mitſitzen zu *Rienecken*, eiden, truwen, dienſten und andern gewonheiden, als man von alfulgem Burchlehen pligt zu tun und unſir zwiueldich brief dar ubergeben, des zu urkunde iſt unſer Ingefigel an dyſen Brieff gehangen, der geben iſt zu *Aſchaffenburg* uff ſante *Ulrichs* tag do man zalt nach Criſtus geburte druzenhundert und dru und vierzich jar. Alle dyſe vorgeſchriben ſtucke hann ich zu den Heiligen geſworn und gelobt veſte und ſtede zu halten an alreleye argeliſt und geuerde, und des zu urkunde han Ich myn Ingefigel an dyſen Brieff gehangen.

gen. Der geben ist des tages und des jaris als vorgeschrieben ist.

LXXX.

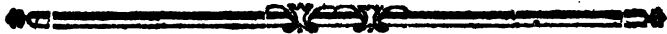
OTTO DE VALCKENBERG CONSTITVITVR OFFICIATVS PER TRACTVM FRIDESLARIENSEM.

Ich *Otto* von Valkenberg Canonicke zu *Fritzlar* bekenne offinliche an diesem Brieve daz der erwidrig in Gote Vtir und Herre, min Herre Herr *Henrich* Ertzebischoff des Heiligen Stuls zu *Mentze*, hat mir sin Ampt zu *Fritzlar* in siner stat bevohlen in allir der wiis, als sin Brieve sprechent die er mir dar uber gegeben hat und von worte zu worte hernach geschriben stent. Wir *Henrich* von Gots gnaden des heiligen Stuls zu *Mentze* Ertzbischoff des heiligen Romischen Riches in dutschen landen Ertzecanceler bekennen und tun kunt allen luten, daz wir *Otten* von *Valckenberg* Canoniccken des Stiffes zu *Fritzlar*, unsir Ampt da selbis beuohlen han, und beuehlen mit diesem Brieve, also daz er dazselbe unsir Ampt halden sal selb vierde gewapint woliezugt, und unsir lant und stat zu *Fritzlar*, und andirswa mit demselben Ampte gefessen truwelichen schirmen virtedingen und virantworten sal, und darumb sollen wir ymelazzen gevallen alle unsir phenning gulde, die wie da selbens zu *Fritzlar* han, die sich alle jar uf zwei und dritzig, phunt halter treffent ouch sal

sal yme unsir kelner zu amneburg alle jar zu
 der eren, oder dar nach, sechs maldir Kornis und
 als vil habern Fritzlarer masse geben und reichen,
 die uns von unsirn Hueben zu *fritzlar* alle jar val-
 lent sint, und andirs Korn und habern, die zu dem
 Ampt gehorent, die da selbis, und zu werkele
 vallende sint, Ouch sollen wir yme, alle Buozze
 und freuil, die da zu *fritzlar* vallende sint laz-
 zen gevallen und werden ane die grozzen Buezze
 die an lippe und an gude treffent, die sollent unsir
 sin, ouch ist geret daz der egenante Otte, von
 siner oder der egeschriben gewapint wegen, in
 dem Ampte, uns unsirn nachckommen, oder stif-
 te keine Koste rechnen sol, geschehe iz abir, daz
 er in dem ampte, ubir die vorgeschriben zal. me
 gewaginte Lude must han oder mit Tag leisten
 mit unsirn frunde Koste hetten was Koste die er
 in dem Ampte oder sin zal tedent, die sollen wir
 yme gelden und was Kost er tede uzwendig des
 Amptes mit siner zal lute, oder me die sollen wir
 zermal gelden wer auch daz er oder sin helfire in-
 wendig oder uzwendig, dem Ampte keynen schaden
 an pferden oder an andirn dingen nemen,
 denselben sollen wir yme ouch widirkeren ane ge-
 uerde, were auch, daz yme deheyne perde in s-
 nem stalle sturbe, erbliuete odir erlamet des sin
 wir yme nit schuldig zu gelden, Ouch sal er unsir
 Lute zu dem Ampte gefessen, niht hoher dringen
 noch schetzen, danne er sal sy bi allir der gewon-
 heit, und rechten lappen virliben, als sy bizher ko-
 men sint. und sie truwelichen schirmen und schuren

und virantworten zu allen iren noten, und yn gli-
 eher rihter sin, dem armen als dem rihten, des zu
 treckunde ist unsir Ingisigel gehalten an disen brie-
 ve der gegeben ist zu *Aschaffinburg* des samstages
 nach sancte Egidien tag, do man zalt nach Cristus
 geburte drizehen hundirt und dru und vierzig jar.
 Des zu urkunde allir diser vorgeschriben dinge ste-
 de und veste zu halden, han ich min Ingisigel an
 disen Brive gehalten, der gegeben ist uff den tag
 und jar als vorgeschriben ist.

LXXXI.

JVDAEI MOGVNTINI QVID ARCHI-
 EPISCOPO ET CAPITVLO MOG. SOLVE-
 RE QVOT ANNIS TENEANTVR.

Wir *Heinrich* von Gots gnaden des heilgin stu-
 les zu *Mentze* Ertzebischoff des heilgin Ro-
 mischen Riches in dutschen Landen Ertzecanceler
 bekennen uffinlich an diesem Brieue daz wir globt
 han und globin, vur uns und unser Nachkomen
 were, daz die siechen juden, die wir und unser
 Capitel zu *Mentze* entphangen han hinder uns zu
 wonende, und uns, und unsern Nachkomen alle
 jar zweihundert phunt haller, und dem selben un-
 ferm Capitel funffzig phunt Haller uff sente *Mer-
 tins* tag gebin und dienen sollent, uns entfuren und
 uns, oder demselbin unserm Capitel unsern phacht
 von dem jare entphunten, also daz wir und unser
 Capitel des an yn nit irholn mochten, den bu den
 sic

sie dan lazent, des-sal und mag sich unser Capitel dan undirwinden und sol ir mit uns sin, nach Marzal, uns vor zwei hundert phunt, und yn fur funffzig phunt Haller. Und daz ensollen noch enwollen wir, noch unsern Nachckomen nummer geirren odir dar wieder tun in dheine wiifs, ane allerlei Argeiist und Geuerde. Des zu urrekunde geben wir diesen Brieff besiegelt mit unserm Ingesigel. daz hier anhanget, dem vorgenanten unserm Capitel. der gegeben ist zu *Elteuil* an sante *Matheus* tag des heilgin Aposteln do-man zalte nach Cristus geburte drutzeenhundert und dru und vierzig jar.

LXXXII.

CONCORDIA INTER RVPERTVM DV-
CEM ET HEINRICVM A. M. LITTERIS
CONFIRMATVR.

Herrn *Heinrich* Ertzebischoff ze *Mentze* liebe Herrn und Nefe alsocan Ordenunge richtunge oder sune die *Hennelie* von *Erlichen* unser Viztum ze *Heydelberg* *friedelmän* von *Dirmestein* unser Burggrauze ze *Fürstenberg* und *Heinrich Belchendal* unser lantschriber von unsern wegen zwischen uch unz und unserm Vettern geredt hant die wollen wir stetehalten. und geben daruber disen Brief besiegelt uf den unsern mit unserm ingesigel der Geben ist zu *Altzheim* an dem sambsttage nach sante *Remigii* dage, do man zalte nach *Crystus* gebur-

burte druzenhundert jar und dru und vierzig jar.

Rupertus Dux.

LXXXIII.

P. GREVEL CASTRENSIS IN CLOP FIT OFFICIATVS IN ALGESHEIM.

Wir *Henrich* von Gots gnaden des heiligen Stuls zu *Mentze* Ertzebischoff, des heiligen Romischen Riches in dutschen Landen Ertzecentzeler tun kunt allen Luden daz wir mit rade, willen, und Vorhengnisse der erbern Lude *Johanns* Dechans, und unsirs gemeinen Capitels des Dumes zu *Mentze* *Petir* *Gruele* von *Binge* unsirme Burgmanne zu *Clop*, unsir schultheizen Ampt zu *Alginsheim* beuohlen han, und beuehlen yme, daz an diesem Brieue, daz er daz haldin, und habin sal, mit allen nutzen und geuellen, und in allir der wiifs als er, und andir unsir, und unsers stiftes schultheitzen, iz biz her gehabt hant und sal der selbe *Petir*, unsern Hoff zu *Alginsheim* mit allen unsern Ackern, und wyfen die darzu gehorent, halten und buwen. und uns von yeglichem ackern, daz halbe teyl odir daz dritte teil als sich geberet, und bizher gewonliche ist gewest, aller der fruchte und nutze, die davon irschinent und vallende sint, geben, ouch sal er unser Baghus und Mulen da selbis haben, mit allem nutzen, der darabe uellet, und sal die halten in erlichen nothdorfftigem und gewonlichem Buwe und sal

sal uns da von alle jar gebin funfftzig maldir Kor-
 nes Binger mazes, were ouch, daz die selbin Bag-
 hus oder Mulen, von unsirn wegen, und nicht von
 sinen schulden zustrit, odir vierdielget werden,
 so sollen wir sie wieder tun buwen uf unsir Kost,
 und als lange sie ungebuwet, und nit vollebrachten
 sint, als lange ist er uns, der vorgeanten funff-
 zig malder Kõrn geldes nit schuldig zu geben, ouch
 sal derselbe Petir, unsern Wynmarcket, alda haben
 und bestellen und uns davon geben alle jar drizen
 marg phennige, sechs und drizzig schillinge Haller
 vur jeder marg zu zallen, ouch hat der selbe *Petir*
 uns geluwen sechshundirt sybentzig, und zwei
 phunt heller, die yn unsirn und unsirs stiftes kunt-
 liche nutze und mit namen an unsirn Bu zu *Ektuãl*
 geckeret sint, und en sollen wir unsir stiftte noch un-
 sir nachkommen, den selbin Petir oder sin erben,
 von dem Ampte niht ensetzen, noch den phaht, von
 dem Baghuse, und der Mulen und daz Gelt von dem
 Wynmarckede nit erhohen, wir en haben, yme odir
 sinen erben die vorgeanten sechshundirt zwei und
 sybentzig phunt Haller gantz und gar bezalet, ouch
 enfall derselbe Petir keine unser undirtanen yn deme
 vorgeanten Ampte besweren noch dringen, mit
 schazunge noch ungewonlichen Diensten, dan als sie
 biz herkomen sint. sunder er sal sie schuren schir-
 men und getruweliche virantworten und gelicher
 rechtes helfen, dem armen als dem Reichen uzge-
 scheiden allirley argelift und geuerde, an allen di-
 sen stucken. Des zu orokunde ist unsir Ingefigel,
 mit unsirs Capitels Ingefigel an disen Briue gehan-
 gen,

gen, und wir johan von Gotis gnaden, Dechan, und daz Capitel gemeinliche des Dumes zu *Mentze* beekennen, daz dise vorgeschriben dine, mit unserm willen, und Rade geschehen sint, und han darumb unser Ingefigel zu unsers Herren Ingefigele zu merer stedekeit an disen Briue gehangen, der gegeben ist zu *Eltuil* des Montages nach sancte *Martins* tage, do man zalt nach Cristus geburte drutzehenhundert jar, und darnach in dem dru und viertzigsten jare.

LXXXIV.

HEINRICVS III. ROM. REX CONTE-
CTALI SVÆ AGNETI PRÆDIVM WIRENA *)
IN PAGO WETEREIBA **) IN PROPRI-
VM TRADIT.

In Nomine Sanctæ et indiuiduæ Trinitatis *Henricus* diuina fauente Clementia Rex. Notum sit omnibus Christi nostrique fidelibus tam futuris quam præsentibus qualiter nos dilectæ Conteſtali *Agneti* Regina. quoddam prædium *Wirena* dictum. Situm in pago *Wetereiba*. in Comitatu *Malsstat. Bertoldi*

*) *Wirena*. Wertheim Oppidum Wetteravia et Electori Treverensi et Principi Nassouico parens, tribus horis Fridberga distat

**) *Wetereiba*. Wetteravia de qua vide integram commentationem nostram octavam Diœcesis Moguntinæ in Archidiaconatus distinctæ.

toldi Comit. cum omnibus suis Appendiciis. hoc est utriusque Sexus Mancipiis. Areis. Ædificiis. Agris. Terris. Cultis et incultis. Pratis. Pascuis. Campis. Siluis. Uenationibus. Aquis. Aquarum Decursibus. Piscationibus. Molis. Molendinis. Uis et inuis. Exitibus. et Reditibus. Quæsitis. et inquirendis. Seu cum omni Utilitate quæ ullo modo inde prouenire poterit in proprium tradidimus. eo uidelicet tenore. ut ipsa dilecta nostra *Agnes* Regina liberam deinceps deo odem prædio habeat Potestatem. tenendi. tradendi. uendendi. commutandi. præcariandi. uel quicquid placuerit inde faciendi. omnium hominum Contradictione remota. Et ut hec nostræ traditionis Auctoritas stabilis et inconuulsa permaneat. hanc cartam inde conscriptam subtusque Manu propria roboratam Sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

Signum Domni *Heinrici* tercii Regis inuictissimi.

Theodericus Cancellarius uice *Bardonis*
Archicancellarii recognoui.

Data VIII. Idus Iuly. Anno Dominicæ Incarnationis Millesimo XL. VI. Indictione XIII. Anno autem Domni *Heinrici* tercii Ordinationis ejus XVIII. Regni uero VIII. actum *Rochbider* in Dei nomine feliciter amen.

LXXXV.

HEINRICVS III. ROMANORVM REX
PRAEDIVM IN ESCHWEG DONAT EC-
CLESIAE SPIRENSI.

In Nomine Sancte et indiuidue Trinitatis. *Hein-*
cicus diuina fauente Clemencia Rex. Salutem a
Salute nobis bene rogamus, cum illam Dominam
per quam Salus venit eciam nostris Carnalibus ho-
norando Deum precibus pulsamus, hec Domina
per quam Salus venit Mater est, et Virgo *Maria*,
que Dominum Iesum veram Salutem Virgo genuit,
vnde pro nostris necessitatibus, ei Carnalia nostra
inpendimus, quam specialiter nobis fautricem af-
ficisse sepe didicimus, ergo Sancte Dei Genitrici
Virgini *Marie Spiren.* ubi *Huozmannus* Episcopus
est, predium quoddam scilicet *Eschinewage* in pa-
go *) in Comitatu *Heinrici* Comitis situm
cum omnibus appendiciis, hoc est utriusque sexus
mancipiis, Areis, Edificiis, pratis, pascuis, siluis,
venacionibus, terris cultis et incultis, Vijs et inuijs,
aquis aquarumque Decursibus, mollis, molendi-
nis, piscacionibus, Exitibus et reeditibus questis
et inquirendis, ac cum omni Utilitate, que uel scri-
bi uel nominari poterit, in proprium dedimus at-
que tradidimus, ea condicione, tu Canopici *Spiren.*
Deo ibidem et Dei Genitrici Virgini *Marie* seruien-
tes inde sustententur, videlicet ut predium et pre-
dii usus in necessaria victui fratribus ministretur,
Ab-

*) Deaominatio pagi omissa est.

Abbatissa vero in *Eschinewage* monialibus constituenda a manu Episcopi Spiren. quicumque sit constituatur, et cetera omnia ad usum fratrum Spiren. Ecclesie prefate Consilio, non vi Episcopi disponantur. Cuius traditionis testem Cartam presentem scribi iussimus, quam propria Manu nostra ut infra uideri potest corroboratam, et Sigilli nostri inpressione insignitam, omnis Generacionis tam future quam presentis noticie reliquimus.

Signum Domni *Heinrici* III. Regis inuictissimi,

Adalbero Cancellarius Vice *Sigefridi*
Archicancellarii recognoui.

Anno Dominice Incarnationis MLXXIII. Indictione XIII. Data Anno Ordinationis Dñi *Heinrici* quarti Regis XXI. regni uero XVIII. Actum feliciter Amen.

Confer. de Gudenus Cod. Dipl. T. I. pag. 536.

LXXXVI.

DONATIO PRAEPOSITURAE NVEN-
BURG IN WETEREIBA PER HEINRICVM III.
IMPERATOREM EPISCOPO SPIRENSI
HVZMANNO FACTA.

In Nomine Sancte et individue Trinitatis *Heinricus* tercius diuina fauente Clementia Romanorum Imperator Augustus. Notum sit omnibus Christi nostrique fidelibus tam futuris quam presentibus

sentibus. qualiter et nos pro remedio anime nostre. ac memoria parentum nostrorum. Patris videlicet nostri *Heinrici*. Matris nostre *Agnetic*. Avi *Cuonradi*. atque Avie *Gisle*. interveniente Regni Acthori Socia *Bertha* imperatrice Augusta. mediantibus quoque fidelibus nostris Lausmnensi *Burchardo*. item Basiliensi *Burchardo* Episcopis. nec non ob petitionem fidelis ac dilecti nostri Spirensis Episcopi *Huozmanni*. Sancte *Marie* ad Ecclesiam Spirensis tradimus preposituram *Nuenburg* in *Wete-reiba*. in Comitatu cum omnibus appendiciis. id est mancipiis. Arcis. Ædificiis. Terris. Cultis et incultis. Viis et inviis. Molis et Molendinis. Aquis Aquarumque decursibus. Pratis. Pascuis. Siluis. Venationibus. Piscationibus. Exitibus. et Reditibus. Quæsitis. et inquirendis. Seu cum omni utilitate que ullomodo inde poterit provenire. ea videlicet ratione. ut predictus Episcopus et ejus successores liberam inde potestatem habeant obtinendi. prestandi. commutandi. precariandi. Cujus traditionis auctoritas, ut semper stabilis et inconvulsa permaneat. hanc cartam inde conscribi. quam sicut infra apparet Manu propria roborantes. impressione Sigilli nostri jussimus insigniri.

Signum Domni *Heinrici* tercii Romanorum Imperatoris *Augusti Herimannus* Cancellarius vice *Wezelonis* Archicancellarii recognovit.

Data 2. Idus Januarii anno ab incarnatione Domini M. LXXXVI. indictione VIII. Anno
au-

autem Domni *Henrici* imperatoris Regni
quidem XXXI. imperii vero II. Actum
Spire feliciter amen.

Confer Antiquitates Naumburgenses (Præposituræ Nuen-
burg) a Consiliario Bernhard editas, neque ve-
lim existimes, Diploma, in quo disideratur no-
men comitis, esse falsum; Dantur enim ejusmodi
optimæ et indubitatæ fidei quam plurimæ, V.
Erath Cod. Dipl. Quedlinb. p. 20. et p. 960.

LXXXVII.

HEINRICVS III. IMPERATOR ABBA-
TIAM HORNBACH EPISCOPO SPIREN.
RVDIGERO TRADIT.

In Nomine Sancte et indiuidue Trinitatis *Henri-*
cus diuina fauente Clemencia Romanorum Im-
perator Augustus, si in Dominico agro devoti ca-
duca seminamus, in tempore Messis fructu cen-
tuplicato semper mansura recipere speramus, li-
cet non nostra Deo demus, sed sua redimus, hu-
ius igitur tam beati fructus spe excitati, omnibus
Christi nostrique fidelibus tam futuris quam pre-
sentibus notificamus, qualiter nos propter Deum
per quem in omnibus diuites facti sumus, et ho-
nore imperiali subliniamur, ad altare Genitricis
sue, quod est *Spire* instinctu et petitione dilecte
Contestalis nostre *Berthe* Imperatricis Auguste,
at-

atque filii nostri *Cunradi* regis, nec non *Rudegeri*
 cognomine *Huozmanni* ejusdem Ecclesie Antistitis,
 tam animabus Parentum nostrorum pie memorie,
Heinrici Impetatoris et Agnetis Imperatricis quam
 nostri superstitum saluti coram Deo prouidentes
Abbaciam nomine *Hornbach* in pago *Blisengowe* in
 Comitatu Godefridi sitam, cum omnibus suis appen-
 diciis, id est areis, Edificiis, utriusque sexus
 Mancipiis, Ecclesiis, Decimacionibus, Villis, aris,
 terris cultis et incultis, pratis, pascuis, compascuis,
 siluis, molis, molendinis, Aquis aquarum Decur-
 sibus, Venacionibus, piscacionibus, exitibus et re-
 ditibus, viis et inuis questis et inquirendis, et
 eum omni utilitate, que ullo modo poterit inde
 prouenire, in proprium tradidimus, ea videlicet
 racione, ut prefatus Episcopus Successoresque il-
 lius de supradicta Abbacia liberam deinceps Po-
 testatem habeant obtinendi, commutandi, preca-
 riandi, uel quicquid illis ad usum Ecclesie colli-
 buerit inde faciendi abusum illum non concedi-
 mus, ut Bona Ecclesie diuidat inter milites suos,
 et ut hec nostre auctoritatis tradicio stabilis et in-
 conuulsa omni succedentis Temporis Euo per-
 maneat, hanc cartam inde conscriptam proprie
 manus impressione confirmantes, Sigilli nostri im-
 pressionem iussimus insigniri; Signum Domni *Heinri-*
ci tercii romanorum Imperatoris Augusti, *Her-*
mannus Cancellarius Vice *Wezelonis* Archicancella-
 rii regnoui; Data . . Anno Dominice Incarna-
 tionis MLXXXVII. Indictione X. Anno autem
 Domni *Heinrici* III. Romanorum Imperatoris Au-
 gusti,

gusti, Regni vero XXXIII. Imperii vero IV.
Actum feliciter in Dei nomine Amen.

Diploma hoc e chartario Spirensi producimus et quidem
e *Codice* sic dicto *minori* f. 44. qui perantiquus
et optimæ notæ; temerarium foret, libris hujus-
modi copialibus fidem denegare aut illa diploma-
ta suspecta habere, quorum forsaa Originalia pro-
duci necdum potuere, Quodsi enim inamatura
illa crisis prævaleret, profecto actum esset de plu-
rimis probationum codicibus, Conf. hujus Tomi
numerum XCII.

LXXXVIII.

HEINRICVS III. IMPERATOR DONA-
TIONEM ABBATIE IN HORNBACH EPIS-
COPO SPIREN. FACTAM NON TANTVM
CONFIRMAT, SED ET IVS ADVOCATIE
EIVSDEM LOCI EPISCOPO IOANNI
CONTRADIT.

In Nomine Sancte et indiuidue Trinitatis. *Hein-*
ricus diuina fauente Clemencia tercius Romano-
rum Imperator Augustus: Quod Sanctorum in-
teruentu si Deo ipsiusque Sanctis dignam venera-
tionem impendimus, nostri Imperii honorem in pre-
senti corroborari, et in futurum beate glorie coro-
nam nobis preparari credimus Deo Sanctisque eius
humile et deuotum obsequium exhibere fatagimus.
beatam igitur *Mariam* quam reginam esse scimus An-
gelorum que mundo edidit Saluatorem pre ceteris.

Tom. V.

R.

post

post Deum venerantes Ecclesiam Spiren. in honorem ipsius, a nostris Parentibus, a quo videlicet Cunrado et Patre nostro *Heinrico* Imperatoribus Augustis in eadem Ecclesia confepultis, devote constructam et dotatam, nos quoque ditare sublimare prediis, familiis ornamentis diuersisque operibus magnificare in honore Dei et Sancte *Marie* devote studemus. inter reliqua autem que supradicte Ecclesie contulimus Abbaciam *Hornbach* in pago *Blisengowe* in Comitatu *Godefridi* sitam cum omnibus utilitatibus ad eandem Abbaciam pertinentibus excepto jure aduocati in proprium tradidimus, sed quia inter Spiren. Episcopum *Iobannem* et Aduocatum ejusdem Abbacie *Hermannum* utpote familiam ipsius Ecclesie inhumane tractantem sepius non bene convenit petitione et Monicione ejusdem *Iobannis* Epi Ecclesiam ab hujusmodi violencia liberauimus, et sicut ipsam Abbaciam ob nostre nostrorumque anime remedium Deo et Sancte *Marie* ad Spiren. Ecclesiam dedimus ita et Aduocaciam ipso aduocato *Hermanno* laudante et rogante in proprium ea ratione donauimus ut predictus *Hermannus* ejusdem Aduocacie jus et regimen a *Iobanne* Spiren. Episcopo reciperet eique inde seruiret, et deinceps ejusdem Aduocacie donacio penes omnes Episcopi *Iobannis* successores Spiren. videlicet Ecclesie Antistites stabilis existat, huic nostri Donacioni interfuerunt. *Fridericus* Colonien. Archi Eptus, *Lieumarus* Bremen. Episcopus, *Burcbardus* Basilien. Episcopus, *Otto* Argentinien. Episcopus *Widelo* Minden. Episcopus

pus; Dux *Fridericus*, Marchio *Burchardus*, Comes *Wilhelmus* alii quamplures principes nostri, ut autem huius Tradicionis memoria firma apud presentes & posteros, & ipsa Tradicio incoagulata permaneat; presentem Cartam in Testimonium scribi nostroque iussimus Sigillo insigniri. Signum Domni *Heinrici* tertiarii romanorum Imperatoris invictissimi. *Hilpertus* Cancellarius vice Archicancellarii recognoui. Data VII. Iduo Ianuarii, Anno ab Incarnacione Domini M. C. Indictione VII. regnante *Heinrico III.* romanorum Imperatore; Augusto Anno XL. VI. Imperante autem XV. Actum est hoc *Spire* in Christi nomine ad salutiferam Memoriam *Iobannis* venerabilis eiusdem loci Episcopi feliciter Amen.

De Cœnobio Hornbacensi in pago Blesensi & Diocesi Metensi sito in villa apud Crollium in Orig. Bispont. pag. 72. sq.

LXXXIX.

HEINRICVS VI. IMPERATOR CONCAMBIVM MONASTERIVM WEISSENBVRGEN. INTER ET HEMERODEN. SVPER PRAEDIO IN METTENHEIM (HODIE NEVHOFEN) ET RECHHOLZ, NEC NON VINEA APVD EINKIRCH FACTVM, CONFIRMAT.

In Nomine Sancte & indiuidue Trinitatis *Heinricus* Sextus diuina fauente Clemencia Romanorum Imperator & semper Augustus ea que in presencia

Majestatis nostre juste & rationabiliter terminantur ne processu temporis & presencium malicia uel Successorum ignorantia aliquatenus immutari debeant uel infringi auctoritatis nostre munimine dignum duximus confirmare precipue cum ea que ad obsequium Dei & utilitatem personarum Deo militancium conducere cognoscamus, quapropter notum facimus aniuersis Imperii nostri fidelibus presentibus & futuris, quod dilectus noster *Godefridus Abbas Wicemburgen.* cum Confratribus & Ministerialibus suis predium illud in *Mettemenbeim & Richholz* quod *Eberhardus de Rede* ab eo tenuit in feodo, dilecto nostro *Hermanno Abbati de Hemmenrode* et monasterio eius per manus nostras dedit in proprietatem in paludibus, molendinis aquis, aquarumque decursibus, Campis agris cultis & incultis pratis siluis & omnibus utilitatibus, quas in eodem predio poterunt habere, econuerso jam dictus Abbas de *Hemmenrode* & Confratres sui predicto Abbati Wicemburgensi & Monasterio eius dederunt per manus nostras in proprietatem Vineam apud *Einkirke* in jurisdictione nostra prope *Croue* quam emerunt pro Centum Marcis, hanc igitur Donacionem & Concambium, quod per Nos & in presencia nostra factum est, ratum habemus & presenti pagina diuali confirmamus, statuentes & Imperiali sanctientes Edicto ut nulla omnino persona humilis uel acta secularis uel Ecclesiastica predictum Concambium aliquatenus immutare presumat, uel predictos Fratres de *Hemmenrode* in predio quod eis datum est, & suis utilitatibus molestare audeat uel

grauare, quod qui facere attemptauerit Viginti Libras Auri pro pena componat, dimidium Camere nostre & reliquum passis iniuriam, ut autem hec imperpetuum rata permaneant, & a nullo unquam immutentur presentem paginam inde conscribi iussimus & Majestatis nostre Sigillo communiri. huius rei Testes sunt *Otto* Spiren. Episcopus, *Symon* Dux Lotharingie, *Otto* palatinus Comes Burgundie, *Philippus* frater noster, *Sibertus* Comes de *Franckenborch*, *Bertholdus* Comes de *Bergue*, *Bertholdus* Comes de *Nuemborch*, *Bapo* Comes de *Loypbe*, *Hugodictus Lumaris Ville*, *Godefridus* de *Wineden*, *Rudolfus* de *Kisetae*, *Marquardus* de *Witre*, *Heinricus* de *Wildenstein*, *Walterus* de *Eichelberg*, *Cuno* de *Mincenborch*, *Wezelq* de *Bergue*, *Conradus* de *Rotenborch*, *Conradus* de *Annewitre*, *Heinricus* de *Tanne*, *Anselmus* de *Spira*, *Sifridus* Marefcaleus de *Hagenowe*, *Eiterhardus* Marefcaleus de *Auebos* & alii quamplures. Ego *Sigelous* Imperialis aule Cancellarius Vice Domni *Conradi* Moguntinen. sedis Archiepiscopi totius Germanie Archicancellarii recognoui. Signum Domni *Heinrici* sexti romanorum Imperatoris inuictissimi. Acta sunt hec Anno incarnationis Domine Millesimo CXCiiij, Indictione XII. regnante Dño *Heinrico* sexto romanorum Imperatore gloriosissimo Anno regni eius XXIII. Imperii uero III. datum apud *Triuels* VII. Idus Madij.

De monasterio Weissenburgenſi Ord. S. Benedicti multa ſpecialia refert Trithemius Chron. Hirſaug. Tom. 2. pag. 469. ſq.

XC.

CONCAMBIVM, ABBATEM PRVMEN.
 INTER ET COENOBIVM IN HEMEROD. SV-
 PER VILLA HILLENSHEIM ET CVRTE
 IN MVTTERSTATT.

In Nomine Sancte & indiuidue Trinitatis Ego *Ger-*
bardus diuina prouidencia Prumiensis Abbas no-
 tum facio uniuersis Christi fidelibus tam presentibus
 quam futuris quod Cenobium de *Heminrode* per
 emptionem ab *Hellengero* de *Franckenstein* & Cohe-
 redibus suis *Hellengero* & *Warnero* acquisiuit que
 vocant *Hillensheim* attinentem feodo quod Dux *Fri-*
dericus quondam auus Dñi *Heinrici* Sexti Romanor.
 Imperatoris tenuit ab Ecclesia Prumien. sed quia
 eandem Villam de manu iam dicti Imperatoris iure
 feudali Comes habuit de *lyningen*, a Comite autem
 de *lyningen* iam dicti viri *Hellingerus* de *Francken-*
stein & nepotes eius *Hellingerus* & *Warnerus* ut fir-
 mam facerent prefato Cenobio de *Heminrode* hanc
 donacionem oportuit ut supradictam Villam *Hellen-*
gerus & Nepotes sui in Manu resignarent Comitis
 de *Lyningen*, Comes vero in Manus Imperatoris
 quod quidem factum est, Imperator autem quod
 suum erat per *Fridericum* de *Kirberg* & *Anselmum*
 de *petra* prumiensi Ecclesie & michi Abbati illud
 resignando transmisit assignandum Cænobio de *He-*
minrode, ego vero ex consensu tocius Capituli mei
 & de consilio tam nobilium quam plurium ministe-
 rialium prumiensis Ecclesie proprietatem sepedicte
 Villæ in *Hillensheim* omni eo iure & libertate qua
 pre-

predicti nobiles illam possedebant cum omnibus
 appendiciis suis in campis in pratis in terris cultis
 & incultis, in piscariis in aquis in aquarum decur-
 sibus in nemoribus Monasterio de Heminrode libe-
 re donauit & contradidi, prefatis Viris nobilibus
Friderico & Anselmo ex auctoritate Dñi Imperato-
 ris & sub nomine Cenobii de *Heminrode* donacio-
 nem que vulgo Sale dicitur recipientibus; econtra
Gerardo & Philippo de Riferfcheit viris nobilibus ex
 parte prumiensis Ecclesie curtim que Mutterstat
 vocatur in Concambio recipientibus, sed quia pre-
 dicta curtis de *Mutterstat* minus quam prefata vil-
 la *Hillensheim* valere videbatur centum Jurnalibus
 & quinquaginta marcis ad allodium Prumiensis Ec-
 clesie emendum ut ex omni parte concambium
 equaretur ab *Hellingero* est recompensata, preno-
 minati vero viri *Fridericus & Anselmus* concam-
 bium approbatum ab omni Ecclesia Prumiensi Im-
 peratori detulerunt ut sicut prius erat de *Hillens-
 heim* Comes de *Lyningen* ab Imperatore *Hillengerus*
 & sui Coheredes a Comite reciperent in feodo cur-
 tim de *Muderstat* cum predicto additamento pro
 Concambio quod prumiensi Ecclesie est recompen-
 satum, ut autem prefatum Concambium factum de
 mea Voluntate & consensu tocius Conuentus pru-
 miensis & aliorum predictorum ratum perpetuo et
 firmum Monasterio in *Heminrode* obseruetur; pre-
 sens inde priuilegium conscribi & Sigillo meo feci
 communiri. Acta sunt hec apud *Wormaciam* XIII.
 Kal. Aug. Anno Dñice Incarnacionis M. C. nonage-
 simo quinto Indictione XIII. regnante Dño *Heinwi-*

eo sexto romanor. Imperatore. huius rei testes sunt *Johannes Treuerensis Archiepiscopus Vistalcius Augustien. Epüs. Henricus Wirenburgensis Episcopus, Otto Spirenn. Epüs, Henricus Wormacien. Episcopus Bertrammas Meten. Epüs, Lupoldus major Prepositus in Wormacia, Gerardus Monachus & Decanus de Protome totus Monachorum eiusdem Loci Conuentus Bertboldus Prepositus & totus Clericorum prumiensium Conuentus Conradus Dux Sueuie, Ludewicus Dux Bauarie, Adolfus Comes de Scowenburg Burgrauus de Nurenberg Gerardus Burgrauus de Medelberg Wezelo de Berge, Trassar-
 dus de Keftenberg, Cono de Mencenberg Fridericus Comes de Vienna, Gerbarius de Riferscheit & Philippus frater eius, Fridericus de Kirburg, Anshe-
 mus de Petra, Johannes de Butensheim, Wernerus Camerarius, Waltherus Dapifer & alii quam plu-
 res.*

 XCI

MONASTERIVM HIRSAUGIENSE
 PRÆDIVM SVVM IN WEINGARTEN
 CAPITVLO SPIRENSI VENDIT.

Henricus Dei Gracia Abbas & Conuentus Mo-
 nasterii *Hirsaugien.* *) omnibus presentem Li-
 teram

*) Henricus Hirsaugienfis Abbas XX. præfuit annis
 VII. menſe uno, diebus XV. Anno MCXCVI.
 quarta Decembris ſpontaneè reſignavit. Trith.
 chron. Hirſaug. T. I. p. 477. ſq.

teram inspecturis sinceram in Dño Caritatem, tenore presencium protestamur, quod nos Necessitate ac Vtilitate Ecclesie nostre inspecta predium quoddam situm in WINGARTEN quod ad nos spectabat Venerabilibus Dñis Decano & Capitulo Spiren. Ecclesie vendidimus libere & absque vexacione qualibet possidendum, promittentes, & usque ad summam triginta marcarum obligantes Capitulo predicto, Curiam & Decimam nostram sitam in ZUTERN quod si *Fridericus de Taine* & coheredes ipsius qui se Jus Aduocacie in dicto predio habere asserunt, sepe dictum Capitulum in aliquo grauauerint in predio huiusmodi seu etiam quidquam euicerint, ab eisdem dampna quaecumque memoratum Capitulum in hac parte incurrerit de predictis Bonis in *Zutern* plenarie refundemus, in cuius rei Testimonium presens scriptum nostro ac conuentus nostri Sigillis duximus muniendum.

WINGARTEN sive Weingarten Villa Dit. Palat. Spiram inter & Landauiam.

ZUTERN hodie Zutern. Villa transchouana Dit. Spira.

XCI.

LITERÆ TESTIMONIALES IOANNIS
 ARCHIEPISCOPI TREVIREN. AD PHILIP-
 PVM ROMANORVM REGEM, QVOD ABBA-
 TIÆ IN KAVFFINGEN ESCHWEGE, HORN-
 BACH ET SCHWARZACH A PISSIMÆ ME-
 MORIÆ ROMANOR. REGIBVS ET IMPÉ-
 RATORIBVS EPISCOPATVI SPIREN.
 DONATÆ SINT.

Serenissimo Dño suo *Ph* . . Romanorum Regi et
 semper Augusti. *Ʒ* . . Dei gracia Treuerorum
 Minister humilis, tam deuotum quam debitum
 cum oracionibus obsequium. Vestre significo Ex-
 cellencie, quod super Abbacia in Confungen Dño
 Spiren. Epō Testimonium perhibeo et ea que su-
 per hijs michi cognita sunt, pura consciencia et
 mera veritate vobis expono, constat itaque michi
 quod Abbacia in *Confungen* Dño Spiren. Episco-
 po attinet et Temporibus meis uidi tres uel qua-
 tuor Abbatissas, que a *Confungen* Spiram trans-
 eunt, Inuestituram eiusdem Abbacie, a Dño Spi-
 ren. Episcopo receperunt debitam ei reueren-
 ciam exhibentes, et eciam eum muneribus hono-
 rantes, preterea ego adhuc Archi - Diaconus Spi-
 ren. Ecclesie existens a Dño Spiren. Episcopo *Con-
 fungen* missus, ob reuerenciam ipsius Episcopi glo-
 riose receptus sum, et munusculis honoratus. Con-
 stat eciam michi, quod bone Memorie Imperator
Heinricus ad ampliandum honorem et dignitatem
 Spiren. Ecclesie quatuor Abbacias ei contulit, vide-
 licet

licet *Consfungen, Effchenewege, Hornbach, et Suarzabe* que temporibus Domini mei pie recordacionis patris vestri Dño Spiren. Episcopo deuotissime exstiterunt; sed temporibus Dñi mei fratris vestri *Consfungen* se quodammodo retrahere incepit. Consulo igitur sublimitati vestre & attente rogo quatinus ea que Progenitores vestri Ecclesie Spiren. contulerunt, in qua ipsi requiescunt, temporibus nostris subtrahi non sinatas, sed sicut vestram decet Majestatem ea que hactenus possedit, ei conseruare curetis, & sicut multiplici Beneficio iam incepistis in posterum ditare & promouere studeatis.

Joannes Archi-Episcopus sedem Treuerensem tenuit ab an. MCXC. ad an. MCCXII. XIV. Kalendas Augusti. Philippo II. electo Germaniæ Regi. Moguntiz Corona imposita est an. MCXCVIII. Philippus occisus est Bambergæ MCCVIII. 22 Junij.

XCIII.

CONRADVS EPISCOPVS SPIRENS. EC-
 CLESIAM APVD DIEBSBRVCKEN EXTRA
 SVBVRBIVM SPIREN. SITAM MONASTE-
 RIO ORDINIS S. SEPVLCRI IN DENCKEN-
 DORFF *) SVB CERTIS CONDITIONIBVS
 DONAT.

In Nomine Sancte & indiuidue Trinitatis. *Conradus* Ecclesie Spiren. Episcopus sepe propter diu-
 tur-

*) Amplissimum quondam ac splendidissimum in Wir-
 tenbergiz Dioc. Constant. cœnobium Ordinis Ca-

turnitatem temporis in Dubium uertitur, quod inter homines uerbis uel factis contrahitur, nec in memoria preterite Actionis firmiter retineri speratur, nisi condicionis Origo scripture auctoritate fulciatur, inde est quod notum fieri uolumus omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris hanc cartam inspicientibus, quod cum Voluntate Capituli nostri & consensu ciuium nostrorum pro reuerentia Sancti Sepulchri tradidimus Ecclesiam que sita est apud *Diepruchen* cum fundo suo & cum omnibus appendiciis suis, siue in Terris cultis uel incultis, siue in pascuis, siue in pratis Ecclesie in *Denckendorf*, ea condicione, ut ad propositum illius loci respectus hinc habeatur, de temporalibus & in spiritualibus prout ordinis eius regula requirit, nobis autem si quis in hiis defectus intercederit, & successoribus nostris corrigendis reseruetur, & ut a *Præposito Cunsado de Denckendorf* uel eius successore tenuitas huius Ecclesie pro posse & nosse in temporalibus adiuuetur, nec non diuinum officium celebriter ibidem per *Protidenciam* eiusdem *Prepositi* & suorum *Successorum* procuretur, *Prepositum* igitur *pre-nominatum* instituimus, & ipse *Institutionem* in hunc modum accepit a nobis, quod mulieribus adhuc ibi superstitibus in necessariis tam corporis quam anime aman-

nonicorum Regulariata S. Augustini Congregationis S. Sepulchri fundatum an. 1124. ab illustri viro ab *Erlickheim*. plura uide in Documentis *Monast. Wirtenberg. virorum* fol. 505. *Suevia Ecclesiastica* pag. 260. sq.

amanter & diligenter ad vitam earum providebit vel de consilio vel auxilio Episcopi & ipsius Prepositi munificencia ad alia conuenticula Mulierum eiusdem Professionis, cum earum voluntate transferre curabit, & ut omnibus eis ab hac Luce subtractis, uel alias translatis Prepositus predictus uel eius successor faciat ibi sue Professionis contentum Deo vel sancto sepulchro perpetuo seruiturum, & quoad jus Dyocesatum Episcopo ciuitalis in omnibus obediturum, & quod in loco predicto nulla umquam surgant Edificia de quibus ciuitati possit imminere periculum, neque ciues impetantur de cetero de confectione muri ad munimentum sue ciuitatis quondam necessitatis causa de loco iam dicto translatis, ut autem hec rata & inconuulsa permaneant, ad perpetuam firmitatem Ecclesie Spiren. & Ecclesie in *Denckendorf* paginam istam conscribi & auctoritate nostri Sigilli simul & Ecclesie fecimus insigniri. huius rei Testes sunt *Otto* maior Prepositus, *Albertus* Decanus & alii quam plures. Acta sunt hec anno Dominice Incarnationis M.CC.VII. Indiétione X. Pontificatus nostri Anno VII.

XCIV.

MONASTERIVM HIRSAVGIEN. VENDIT CAPITVLO SPIREN 4. JVGERA VI-
NEARVM IN MECKENHEIM.

Ego *Eberhardus* Hirsaugen. Abbas cum consensu Capituli mei vendidi Capitulo maiori in
Spi-

Spira liij. jugera vinee Allodii nostri in *Meckenbeim* pro VIII. Libris Spiren. monete, quas quia libere possedimus, & ut propria Bona libere eidem Capitulo maiori sine omni contradictione contulimus, & eas a nobis ab omni Exactione liberas & sine quouis onere volumus transire, sicut decet liberum predium. Acta sunt hec anno Domini MCCXIX. Indictione VI. sub venerabili Episcopo *Conrado* Spiren. & Methen. mense Marcio. Testes *Conradus, Conradus, Adeluote* Miles, *Egeno, Egehardus* plebanus Sancti Leonis & alii quorum nomine Labor est enumerare.

XCV.

CONRADVS DE SCHARPHENBERG
 EPISCOPVS SPIREN. ET METEN. HOSPITA-
 LE IUXTA CAPELLAM S. STEPHANI SITVM
 SVB CERTIS CONDITIONIBVS DONAT
 ORDINI TEVTONICO.

In Nomine Sancte & indiuidue Trinitatis Amen.

C Dei gracia Methen. & Spirensis Episcopus, imperialis Aule Cancellarius; ad quoscunque presens scriptum peruenerit imperpetuum pastoralis cura exigit & maxime Episcopalis, res minus utiles in meliores usus commutare, & cultum Dei in quocunque Loco possumus ampliare, considerantes itaque quod minus prouide Christi pauperibus in hospitali nostro sito iuxta Capellam Sancti *Stephani* prouideretur ad Laudem Dei & sue

genitricis Sancte *Marie* ad hospitale teuptionicorum
 in *Ibrusalem* cum consensu capituli nostri contulimus
 omni eo jure, in quo fuit tempore nostre collacio-
 nis, ut siqua Negligencia circa pauperes Christi
 haecenus ibi fiebat, eorum Prouidencia & perugili
 Dilligencia suppleatur, contulimus autem eis idem
 hospitale hoc pacto, ut ipsi nichil presumant ordi-
 nare in preiudicium maioris Ecclesie, vel aliarum
 Ecclesiarum conuentualium, nec paruulos Bapti-
 zando, & si forte Capellani Sancti *Stephani* aliquo
 modo optinuerint, eo jure habeant in quo iam est
 sepeliendo ibi mortuos, scilicet de vicino & pau-
 peres suos, vel si forte nouam Ecclesiam edificaue-
 rint, & ibi pauperes suos sepeliant & non alios,
 nisi de Licencia Dominorum, nec audiant Confes-
 siones hominum nisi suorum vel si fit ut solet fie-
 ri quandoque, suspensio Generalis diuinorum, ipsi
 diuina celebrare non attemptent & tumulare mor-
 tuos in Excommunicatione defunctos non presu-
 mant, & ut breuiter dicamus nichil presumant or-
 dinare absque Licencia Capituli, in quo possit Ec-
 clesia maior vel alie Ecclesie dampnificari, sed si
 forte ipsi ea que dicta sunt infringere attemptaue-
 rint, in penam eis statuimus quod a jure Donacio-
 nis quod eis contulimus cadant, & omnis nostra
 Donatio in irritum ducatur. Acta sunt hec anno
 MCCXX. Indictione VIII. regnante gloriosissimo
 Domino nostro Rege *Friderico*. Testes autem huius
 Donacionis sunt: *Cunradus* maior Prepositus, *Bern-
 gerus* Cantor, *Heinricus* Prepositus Sancti *Germani*,
Eberhardus Scolasticus, *Cunradus* portenarius,
 Cui-

Cunradus & Bertoldus de Hobinbart, Albero Cancellarius, Henricus de Wizenburg, Ulrichus de Maginbeim, Ulrichus de Stokersberc, Gerlacus, Sifridus Sancti Germani Decanus, Svicgerus, Henricus, Ecgehardus, Ditberus, Ortlibus, eiusdem Ecclesie Canonici. Albertus Sancti Widonis Decanus, Wolfgerus, Svicgerus custos, Cunradus de Empbelingen, Wernberus, Gertvoicus eiusdem Ecclesie canonici. Omnium Sanctorum Canonici, Marquardus, Sifridus, Cuno Custos, Henricus, Cunradus prebendarii maioris Ecclesie Spiren. Ditbericus, Ulrichus, Anshelmus, Volradus, Godefridus, Ditberus, Godefridus Ministeriales maioris Ecclesie Spiren. Cunradus de Berge, Eberhardus Pincerna, Anshelmus Aduocatus, Cunradus de Litbenstein, Cunradus de Durenkeim, Johannes de Dandestat, Cunradus Crowel, Egeno de Kirwilre ciues Spiren. Henricus de Husin & filius suus Elbewinus et Henricus, Elbewinus Albus, Marquardus Lambesbuch, Henricus filius Sifridi, Cunradus filius Gotschalci, Ortlibus, Rutlibus, Cunradus filius Gerbardi, Rudolfus Hunsdrube, Wernberus et Henricus frater suus, Waltherus de Wincsburch. Sifridus Buscbelin, & alii tam clerici quam Laici, ut autem hec donacio nostra secundum quod dictum est a nobis & a successoribus nostris rata & inconuulsa permaneant presentem paginam Sigillo nostro & Capituli & ciuium fecimus insigniri. Datum apud Spiram VI. Idus Maij festo Gordiani & Epichmachi Pontificatus nostri Anno. . . .

XCVI.

RECOGNITIO ABBATIS ET CONVENTVS VTERINÆ VALLIS ERGA CAPITVLVM SPIREN. SVPER DECIMIS, ET OBLIGATIONE CVRIÆ IN MECHTERSHEIM.

G. Dei gracia Abbas & Conuentus *Vterine Vallis* omnibus presentem paginam inspicientibus inperpetuum nobis & Capitulo maioris Ecclesie Spiren. super Decimacionibus litigantibus sic est compositum, quod a Decima pecorum & olerum ortorum hæctenus a nobis cultorum penitus nos ab ipso Capitulo sumus absoluti, sed in aliis eis Decimas debitas persoluemus, preterea curia nostra in *Metbersheim* tenebitur curie ipsorum in *Heiligenstein*, eo iure quousque nunc ei solita fuit teneri, in huius rei Testimonium Sigillo nostro roboramus presens scriptum. Actum Anno Dñi MCCXXV. Mense Februarii.

XCVII.

MONASTERIVM IN CLINGENMVNSTER *) CENSVM IV. VNCIARVM DE MAN-
SO IN MVTTERSTATT ECCLESIAE
SPIREN. VENDIT.

Johannes Dei Gracia Abbas totusque Conuentus Ecclesie Monasterien. Omnibus presens scriptum

*) Abbatiz *Clinga* vulgo Clingenmünster a Dago-
berto Rege fundata & Ecclesie Moguntinenli at-
Titu-

ptum intuentibus salutem in Christo presentis scripti serie protestamur, quod nos de communi consensu & concordi voluntate vendidimus Ecclesie Spiren. maiori censum qui soluebatur nobis de Manso uno in *Mutterstatt* scilicet quatuor uncias Spiren. denar. omni Jure & omni Libertate, quo nos eundem censum possedimus & de eadem Emptione ipsi Ecclesie ubicumque Locarum plenam facimus Warandiam, & ut hec rata permaneant & in conuulsa presens scriptum nostro Sigillo signatum Spiren. Ecclesie in Testimonium duximus concedendum. Datum. *Spire* Anno Dñi Millefimo CC.XX.VI. VI. Idus Martii.

XCVIII.

FRIDERICVS ET JOANNES FRATRES
DE FRANCKENSTEIN RENVNCIANT L'ITI,
QVAM HABERE CVM MONASTERIO HEMEROD
RATIONE ALVEI JVXTA SYLVAM RECHHOLZ,
APPROBANTE ET CONFIRMANTE
HEINRICO VII. ROMANOR. REGE.

Heinricus Dei Gracia Romanor. Rex & semper
Augustus in perpetuum Ecclesiarum necessitati-

titulatz jurium Confirmationem an. 1080. factam vid. apud de Gudenus T. I. pag. 25. situs hujus quondam monasterij est in Palatinatu sub satrapia Germersheim. An. MCCCCXCI. Abbatia hæc Ord. S. Benedicti mutata est in Ecclesiam sæcularem. Tritem. Chron. Hirsaug. T. 2. p. 537.

tatibus suffragari, & bono ipsarum consulere eo
 benignius quo ipse religiosiores inueniuntur decet
 regiam Majestatem, ea propter notum esse volu-
 mus omnibus Christi nostrique fidelibus, quod dile-
 cti fideles nostri *Fridericus & Johannes* Fratres de
Franckenstein ad petitionem *H. Abbatis & Conuen-*
tus Ecclesie in Hemmisrode cesserunt omnino Liti
 illi quam habebant contra ipsam Ecclesiam super
 alueo & decursu Riui Illius, qui fluit juxta siluam
Rechholz & promiserunt in presencia magnificentie
 nostre, quod nec ipsi nec in posterum heredes ipso-
 rum eidem Ecclesie in ipso Riua aliquo aliter erunt
 graues & molesti, sed Ecclesia de eodem riua non
 obstantibus memoratis *F. & J.* vel eorum heredi-
 bus suum prout voluerit commodum procurabit,
 ut autem hec rata & inconuulsa permaneant pre-
 sens scriptum Sigillo magnificentie nostre munitum
 prefate Ecclesie in Testimonium duximus conce-
 dendum. Datum *Spire* Anno Domini Millésimo
 CC. XXX. V. Idus Decembris.

XCIX.

BERINGERVS EPISCOPVS SPIREN.
 FVNDATIONEM MONASTERII MONIA-
 LIVM DE PONTE SALVTIS (HEILS-
 BRVCK*) EVENTVALITER CON-
 FIRMAT.

B. Dei Gracia Spiren. Episcopus unaque maioris
 Ecclesie Sancti *Germani*, Sancti *Widonis* &
 Sancte *Trinitatis* Capitulorum Collegia Spiren.
 Omnibus presens scriptum intuentibus imperpe-
 tuum, non difficulter petitionis obtinet Effectum,
 qui per sue postulacionis affectum neminem grauat
 hominum & se Deo reddit acceptum. Cum itaque
 Magister *Salomon* Canonicus Herbipolen. ob hono-
 rem Dei & Reuerenciam circa plurium utriusque
 sexus salutem verbo & opere persistens incessanter

a no-

*) Monasterii hujus fundatio, redditus & ultima fata
 sic in antiquo MS. recensetur: Pontis salutis vulgo
 Hailsbrück virginum monialium monasterium Or-
 dinis Cisterc. a Constantino in honorem Deiparæ
 Virginis in Præfectura seu Ammania Neustadiensis
 ditionis Palatinæ situm in Diœcesi Spirensis Epi-
 scopi. A nobili milite Burckardt de Breidenstein
 locus Monasterio condendo pro 300 marcis Ar-
 genti puri emptus est. Reditus habet annuos: Pe-
 cuniæ 511 fl. vini 93. plaustra 5 omas. filiginis
 642. maltra. Hordei 24 maltra, speltæ 223. mal-
 tra. Avenæ 146. maltra. Pisorum 2 maltra. Nu-
 cum 4 maltra. Cœparum $\frac{1}{2}$ maltrum. Anseres 9.
 Capones 87. Gallinas 5. Olei 154 libras. Ceræ
 5 libras. Occupatum est hoc monasterium a Pala-
 tino circa annum MDLXV. ita MS.

a nobis petiuerit humiliter, ut ad conuentualis Ecclesie Cisterciens. ordinis de collegio mulierum fundacionem & Promocionem in Spiren. Diocesi fauorem prestaremus, & assensum communicato inuicem consilio, requisitaque super hoc ciuium Voluntate, unanimiter ad honorem Dei sueque Genitricis perpetue Virginis Marie fauorem nostrum super hoc prestitimus & assensum, ita ut a ciuitate miliare unum uel supra ubicunque se facultas offerret in Spiren. Diocesi sine Ecclesie Preiudicio in cuius fundaretur Territorio siue quarumlibet aliarum ipsius Diocesis Ecclesiarum grauamine ut petebat licite fundaretur; quod ut stabile permaneat tam nostrorum munimine Sigillorum, quam ciuium, presentem paginam inde conscriptam fecimus roborari. Actum Anno Dominice Incarnationis M^o CC^o XXX° secundo. Mense Julio.

C.

**COMITES DE VAHINGEN BONA SVA
IN VILLA OBEROEWESHEIM CVM ECCLE-
SIA IBIDEM DONANT MONASTERIO
MAVLBRVNNEN. *)**

G. de *Vebingen* & *C.* filius suus & *G.* filius fratris sui de *Calwa* Comites omnibus in perpetuum. Sub attestacione Sigillorum nostrorum protestemur. Uniuersis tam presentibus quam futuris

S 3

pre-

*) De monasterio *Maulbrunn* vide subsidior. Dipl. Tom. IV. pag. 333.

presentem cedulam inspecturis quod nos bona in *Owensheim* sita, que *R. de Kieselowe* jure feudali a nobis tenuit, sicut nos ea a Venerabili Dño *B. Episcopo Spiren.* & Ecclesiam eiusdem Loci consimili jure dinoscimur tenuisse ducti pia voluntate donauimus Conuentui *Mulenbrunnen.* in perpetuum possidenda preter homines & Vineta que dictus *R.* in feodo a nobis possedit, qui & prememorata bona vendidit Ecclesie *Mulenbrunnen.* cum consensu & voluntate nostra renunciantes omni juri, quod in eisdem bonis dinoscimur habere. Ut autem hec Donacio, nec a nobis, nec a heredibus nostris possit infringi, siue ab aliquo calumpniari, presentem cartulam Sigillis nostris insigniuimus. Testes sunt Dñus Abbas *de Alba,* Dñus *Waltherus* quondam Abbas ejusdem Loci, *Otto de Eberstein,* *Godefridus de Lewenstein* Comes, *Otto de Brosle,* *Albertus Drosler,* *Heinricus de Rossowach,* *Bertoldus de Weingen,* *Belremus de Esellesberch.* Acta sunt hec Anno Domini M. CCXXXII. Indictione quinta.

 CI.

CONRADVS EPISCOPVS SPIREN. CONFIRMAT DONATIONEM ECCLESIE IN BIL-
LIGHEIM CAPITVLO SPIREN. A MONA-
STERIO WEISSENBVRGEN. FACTAM.

In Nomine Sancte & indiuidue Trinitatis Amen,
I *Conradus* Dei gracia Spiren. Epus omnibus
Christi fidelibus imperpetuum, cum diuersitatem
Cor-

Corporum sequatur diuersitas animorum & corpora mutabilitati subiaceant uniuersa necesse est, ut animi quoque deficientibus corporibus deficient, unde ne gesta hominum. propter variam Corporum mutabilitatem depereant, ea scripture testimonio conuenit roborari, presentem igitur paginam inspecturis notum fieri volumus uniuersis, quod nos considerata venerabilis Dñi *Cunonis* Abbatis *Wizzenburgen.* sincera Devocione & deuota sinceritate, qui ob honorem Dei & Sancte Genitricis Marie juspatronatus quod habebat in Ecclesia *Bullinkeim* de consensu Conuentus sui tradidit Ecclesie *Spiren* maiori sine contradictione qualibet deinceps possidendum, quemadmodum ipsius Abbatis & Conuentus publicum declarat Instrumentum, prouentus dicte Ecclesie *Bullinkeim* Canonicis Ecclesie *Spiren.* maioris donauimus Uniuersos accedente Consensu *Cunrado de Steinabe* Archidiaconi eiusdem Loci equaliter inter se diuidendos. hoc adiecto, ut dicti Canonici perpetuum in prefata Ecclesia *Bullinkeim* de Consensu Archidiaconi, qui pro tempore fuerit instituant Vicarium competenti & honesta sibi porcione uel prebenda deputata, ut autem hec nostre concessionis siue Donationis Auctoritas rata & inconvulsa permaneat in Euum, presentem Cartam exinde conscriptam Sigilli nostri fecimus impressione roborari. Acta sunt hec Anno Dominice Incarnacionis MCCXXXV. presentibus *Cunrado* maiori *Spiren.* Preposito, *Sifrido* Decano, *Ceizolfo Cunrado,* & *Cunrado* Sancti *Germani,* Sancti *Guidonis* & Sancte *Trinitatis* Prepositus & aliis quam pluribus Testibus ad hoc vocatis & rogatis.

CII.

MONASTERIVM CLINGENSE JVS PA-
TRONATVS ECCLESIAE IN OFFENBACH CA-
PITVLO SPIREN. DONANDO TRA-
DIT.

In Nomine Sancte & ipdiuidue Trinitatis Amen.
Cunradus diuina miseracione Abbas *Clingensis*
Monasterii, omnibus Christi fidelibus deuotum in
Christo munus oracionum; racionabile est, & ra-
cioni consentaneum, ut Ecclesiastice persone inui-
cem cognoscant sua negocia & alterutrum ydoneis
peticionibus pium prebeant assensum, notum sit
igitur tam presentis Etatis hominibus quam future
posteritatis, quod nos inclinati precibus dilectorum
Canonicorum maioris Ecclesie Spiren. donauimus
eisdem de consensu & bona voluntate Conuentus
nostri jus-patronatus Ecclesie in OFFENBACH pleno iu-
re possidendum, accedente eciam Consensu & Vo-
luntate Venerabilis Dñi nostri *Sifridi* Moguntineñ.
Archiepiscopi; Sicut ipsius publicum declarat In-
strumentum, ut autem hec nostra Donacio rata &
inconuulsa perpetuis seruetur Temporibus; pre-
sentem Cartam exinde conscriptam sigillorum no-
stri & Conuentus iussimus impressione robarari.
Acta sunt hec sub Venerabili Dño nostro *Cun-
rado* Spiren. Episcopo Anno Dñice Incarnacionis
MCCXXXV. presentibus *Cunrado de Steinabe* Pre-
posito, *Sifrido* Decano, *Diperto* Custode dicte Spi-
ren. Ecclesie, *Ceizolfo*, *Cunrado* & *Cunrado* Sancti
Germani, Sancti *Guidonis* & Sancte *Trinitatis* Pre-

positus, & assis quam pluribus Testibus ad hoc vocatis & rogatis.

Offenbach. Villa Cirschen. Dit. palat. Spiram inter & Landauiam sita.

CIII.

MONASTERIVM HIRSAVGIENSE
VENDIT CAPITVLO SPIREN. XXX. MO-
DIOS TRITICI DE CVRIA SVA IN
WEINGARTEN.

Abbas & Conuentus Hirsogien. omnibus Christi fidelibus ad quos presens Litera peruenerit Salutem in eo qui est vera Salus credencium. Certiora sunt ea que geruntur & minori Calumpnia possunt perturbari si vigorem sumant a Testimonio Literarum, sed uniuersorum igitur tam presencium quam futurorum hanc cedulam intuentium cupimus peruenire noticiam tenore presencium profidentes & protestantes quod Nos pro strictissima Ecclesie nostre Necessitate vendidimus triginta modios tritici ciuilibus mensure de curia nostra WIENGARDA Capitulo Spiren. pro XXXII. marcis puri Argenti de bona voluntate & permissione venerabilis Dñi nostri C. Spiren. Episcopi. Singulis Annis in minus Granarium suum imperpetuum rite presentandos, ut autem hec prenotata vendicio rata sit imperpetuum & a nullo violari possit, presentem Literam in huius Contractus Testimonium nostro & Conuen-

tus Sigillis communiuimus. Datum anno Dñi
MCCXXXVI. octavo Jdus Novemb. Indictione
nona.

WIENGARDA hod. Weingarten Villa Ditionis Palati-
nz Spiram inter & Landauism.

C. Conradus ex perillustri Profapia DD. de Than
Epus Spiren.

CIV.

CONRADVS EPISCOPVS SPIREN. CON-
FIRMAT VENDITIONEM XXX, MODIO-
RVM TRITICI A MONASTERIO HIRSAV-
GIEN. DE CVRIA SVA IN WEINGARTEN
CAPITVLO SPIREN. FACTAM.

C Dei Gracia Spiren. Episcopus vniuersis Christi
fidelibus quibus hoc scriptum ostensum fue-
rit, salutem in eo qui est via & veritas credencium.
Cum labilis sit hominum memoria, & mundanis
actibus frequenter inuoluta, necesse est nimirum,
ut ea que fideliter geruntur & contrahuntur homi-
num Testimonio, & scriptis autenticis roborentur,
ne rabie malignancium & liuore derogancium cor-
rodantur & impugnentur. Singulis ac uniuersis
presentibus & futuris ad quos hec Litera peruene-
rit, constare volumus tenore presencium profiten-
tes & protestantes, quod Abbas & Conuentus Hirs-
augen. pro strictissima Ecclesie sue necessitate ven-
diderunt XXX modios tritici ciuilibus mensure de
curia

curia sua *Wingartin* Capitulo Spiren. de bona voluntate nostra & permissione pre XXXII. marcis puri Argenti singulis annis in minus granarium suum rite presentandos, ut autem hec prenotata vendicio rata sit imperpetuum & a nullo violari possit presentem Literam in huiusmodi contractus Testimonium Sigillo nostro communiuimus. Datum Anno Domini MCCXXXVI. VIII. Idus Nov. Indictione VIII.

CV.

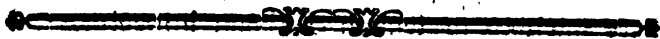
**MONASTERIVM DIVITIS AVGIAE
DONAT CAPITVLO SPIREN. PRAEDIVM
SVVM ET JVS PATRONATVS ECCLE-
SIAE IN MECKENHEIM.**

C Dei Gracia Augien. Abbas vniuersis Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in vero salutari. Cum humane condicionis status malorum fraude poeius quam innocentum pietate ducatur, oportet profecto ut eis, que certa lege geruntur, taliter succurratur ut rabie malignancium postmodum concuciantur, presencium igitur tenore singulis ac uniuersis ad quos hec Litera peruenerit constare volumus profitentes & protestantes, quod nos tradidimus in proprium Ecclesie Spiren. predium & jus patronatus Ecclesie in **MECKENHEIM** cum omni utilitate sua quocunque nomine censerī poterit, quod a nobis comes de *Zahre*
jure

jure feudali hactenus tenuisse, & nunc in manus nostras resignasse dinoscitur sine contradictione qualibet & Difficultate perpetuo possidendum Privilegiis super jure predicti predii habitis & habendis renunciantes. Ut autem Ecclesia prefata nullum in hac nostra Donacione Impedimentum sentiat, aut grauiamen presentem Literam in Testimonium conscriptam sibi Sigillo nostro dedimus communitam. Datum Anno Dñice Incarnat. M^o.CCXXXVI. Kalend. junii Indiēt: VIII. Testes autem qui huic facto intererant sunt hii, C. . Decanus, C. . Prepositus, *Hugo Cellarius, C. . Custos. C. . Plebanus Sancti Johannis. G. . Canonicus Sancti Pelagii, H. . Aduocatus de Wirtingen B. . dapifer de Craien; E. . Pincerna de Salwenstein, H. . miles de Steeboren, A. . miles de Reidern, C. . de Badewege; & alii quamplures in Domino Amen.*

MECKENHEIM Villa cis rhen. Dit. palat.

CVL

OBLIGATIO CAPITVLI MAJORIS ECCLESIAE WORMATIEN. DE PRAESTANDA CONTRA MONASTERIVM IN SVNSHEIM EVICTIONE RATIONE BONORVM CAPITVLO SPIREN. IN ENSELNHEIM ET LVDELSHEIM VENDITORVM.

Capitulum maioris Ecclesie Wormacien. profitemur presentium tenere quod si Capitulo maioris Ecclesie Spiren. aliqua Lis de bonis in *Enseln-*

selnheim & in *Lutolsheim* ab Abbate & Conuentu de *Sunnensheim* *) emerferit, que Bona ipsi Capitulo unanimiter vendidimus nos medietatem expensarum & dampni in hac Lite habiti eidem Capitulo refundemus, sed si amicabile composicio inter eundem Abbatem & conventum & prefatum Capitulum intervenerit, nos medietatem Dampni si quod ex forma talis composicionis eidem Capitulo surrexerit restituemus, & in testimonium huius rei presentem cedulam Sigillo nostro eidem Capitulo tradimus communitam. Actum Anno Dñi MCCXXXVII.

*) De monasterio *Sünnsheim* vide subsid. Dipl. Tom. IV. pag. 329.

CVII.

GREGORIUS IX. PP. CONFIRMAT DONATIONEM ECCLESIAE IN BILLIG- HEIM A MONASTERIO WEISENBVR- GENSI CAPITULO SPIREN. FACTAM.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Decano & Capitulo Ecclesie Spiren. Salutem & Apostolicam Benedictionem. Cum a nobis petitur quod iustum est & honestum tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum, ea propter dilecti in Dño filii nostris iustis postulacionibus grato concurrentes Assensu
Eccle-

Ecclesiam de **BVLLENHEIM** Spiren. Dioecesis quam dilecti filii Abbas & Conuentus Monasterii de *Wizenburg* ordinis *S. Benedicti* spectantem ad eos bone memorie C. . Episcopi Vestri Diocesani eorum accedente consensu pia & prouida Libertate Spiren. Ecclesie concesserunt, sicut eam iuste ac pacifice possidetis vobis & per nos eidem Ecclesie Spiren. Auctoritate Apostolica confirmamus & presentis scripti Patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, uel ei ausu temerario contraire, siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum *Petri & Pauli* Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum *Viterbii* III. Idus Aprilis Pontificatus nostri Anno Vndecimo.

BVLLENHEIM hod. Billigheim Villa cis rhen. Dit. Palat.

C. Conradus de Than Epus Spiren.

CVIII.

**GREGORIVS IX. PP. CONFIRMAT
DONATIONEM ECCLESIAE IN OFFENBACH
A MONASTERIO IN KLINGENMUNSTER
CAPITVLO SPIREN. FACTAM.**

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis Decano & Capitulo Ecclesie Spiren. salutem & apostolicam Benedictionem, Cum a nobis

nobis petitur quod iustum est, & honestum tam Vigor Equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducat effectum, ea propter dilecti in Dño filii vestris iustis postulacionibus grato concurrentes assensu, Ecclesiam de *Offenbach* Spiren. Diocesis, quam Dilecti filii Abbas & Conuentus Monasterii de *Clingenmunster* Ordinis *S. Benedicti*, spectantem ad eos bonae memoriae C. Episcopi vestri Diocesani eorum accedente consensu pia & prouida libertate Spiren. Ecclesie concesserunt sicut eam iuste & pacifice possidetis, vobis & per nos eidem Spiren. Ecclesie auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio comunimus; Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum *Petri & Pauli* Apostolorum eius se noverit incursum. Datum *Viterbii* XVII. Kal. Maij Pontificatus nostri undecimo.

CIX.

PRONVNCIATIO SIVE SENTENTIA
 SVPER ALMENTIS IN KETSCH HVCVSQVE
 MONASTERIVM MAVLBRVNNEN. INTER
 ET PINCERNAS DE WELRESAWA CON-
 TROVERSIS PER EPISCOPVM SPIREN.
 CONRADVM LATA.

Conradus Dei Gracia Spiren. Episcopus singulis
 ac uniuersis, ad quos presens scriptum per-
 uenerit subscriptis fidem adhibere. Actio simili-
 ter & contractus hominum obliuionis nebula & ca-
 ligrine fragilis memorie obfuscantur si non tenacis-
 sime commendetur literarum stabilitati, Memorie
 igitur tam presencium quam subsequencium tenore
 hoc instillamus, quod litigantibus coram nobis
 Domino *Syfrido* Abbate Mulbrunnen. cum suo con-
 uentu cisterciens. Ordinis nostre Diocesis ex una
 parte, & *Wernbero* & *Dietbrico* pincernis de *Wel-
 resawa* ex altera pro iure quod utraque pars sibi
 assererat debere cedere in terminis subscriptis vi-
 delicet Locis que dicuntur *almeine* quæ initium ha-
 bent ab aula *Kech* currentia in assensu per viam
 que dicitur *Bandesweg* usque ad limitem que dicitur
Greuenspsbad & usque ad locum qui nuncupa-
 tur *Ensidelenbrunnen* & amplius in riuum ville *Ho-
 ckenheim*, a quo in riuum qui appellatur *Andelache*
 dictus Abbas & Conuentus cum parte aduersa *W.*
 & *D.* Pincernis intestium depositionem quibus no-
 tum fuerat de terminis & causa unanimiter conue-
 nerunt, quorum ex relacione dicta almenia sepe-
 dicto

dicto Abbati & Conuentui suo coram nobis est ad-
 iudicata, & hoc interpositis probis Viris & honestis
 Literatis & illiteratis huic ad iudicacioni subscripte
 persone perhibent attestacionem, *Conradus* Preposi-
 tus maioris Ecclesie Spiren. *Decanus Syfridus* eius-
 dem Ecclesie, *Creyzolfus* Prepositus *S. Germani*, *Con-
 radus* Prepositus Sancti *Wydonis* Spiren. Comes *de
 Lyningen*, Dominus *Otto de Eberstein*, *Otto de Bruch-
 sel*, *Arnoldus de Ageleistenbusen*, *Heinricus de Ny-
 uern*, *Reimboto* Burgravius *de Spigelberg*, *Eberhar-
 dus Smitelach*, *Albertus de Lache*, *Bertholdus de
 Schnerstatel*, *Bertholdus de Metze*, *Heinricus de Luff-
 heim* Mulbrunnen. ut autem presens pagina a nullo
 valeat violari, ipsam Sigillo nostro & Capituli maio-
 ris Ecclesie, nec non maioris Ecclesie eiusdem Sancti
Germani & Sancti *Wydonis* prepositorum Spiren. Si-
 gillis dicto Abbati & Conuentui Mulbrunn. dedimus
 roboratam. Actum Anno Domini Millesimo Du-
 centesimo tricesimo octauo Indictione undecima
 Mense maio, Pontificatus nostri anno secundo.

CX.

MONASTERIVM LIMBURGENS. PROFITETVR, QVOD VNIVERSITAS VILLE ROETHERSHEIM IVS HABEAT IN SILVA MONASTERII LIGNA SECANDI, ET QVOD EADEM VNIVERSITATIS LIBERA SIT A IURE QVOD HOFRECHT DICITVR.

Rupertus Dei gracia Abbas totusque Conuentus Monasterii *Limpurgensis* *) Spiren. Diocesis omnibus imperpetuum, Cum intersit seruorum Dei Lites restringere, nos cupientes finem Controverſie que dudum exorta est inter uniuerſitates Villenrum de *Durinckheim* & REDDERSHEIM super Lignorum ſeſtione imponere deſideratum, recognoſcimus uniuerſitati de REDDERSHEIM, quod ius habent & perpetuo habebunt, ſecandi ligna in ſilua Monasterii noſtri ubi ſecuerit uniuerſitas de *Durinckheim* & a iure, quod vulgariſter Houereth dicitur reſignato nobis a *Wernbero* Milite de *Durinckheim* in feudo a Monasterio

*) Abbatia Ord. S. Benedicti Fundata a Conrado II. Imp. An. 1030. An. 1065. Eccleſie Spirenſi applicata ab Henrico IV. ~~Imp.~~ redditus habet annuos: pecunie 1448. vini 20. ~~plauſtra~~ filiginis 1715. maltra. hordei 38. maltra. ſpeltz 382. maltra. avenz 91. maltra. nucum $\frac{1}{2}$ maltrum. cerz 16 libras. olei 58. libras. anſeres 85. Capones 181. Gallinas 298 An. 1512. Palatinus tanquam Advocatus poſſeſſionem ſibi vendicavit. An. 1571. Palatinus vivo ultimo Præpoſito Joanne de Bingesheim Receptorem reddituum conſtituit. ita MS. de Abbatia Limpurgenſi vid. Trithem. *Chronic. Hirſaug.* T. 1. p. 170. ſq. T. 2. p. 511. ſq.

sterio nostro aliquando per ipsum habito Ecclesiam Spiren. tenore presencium denunciamus esse perpetualiter absolutam, & ut hec presenti etati & successure liqueant Posteritati contulimus Capitulo Spiren. has Literas nostris Sigillis communitas. Actum Anno Dñi MCCXLIII. VIII. Idus Maij.

РѢШЕНІЕМ. Villa Cierhen, R^{mo} Capitulo Spiren. propria.

CXI.

HEINRICVS EPISCOPVS CONSTANTIEN. PROFITETVR, QVOD A MONASTERO DE SALE L. MARCAS ARGENTI MVTVAS ACCEPERIT.

H. . Dei Gracia Constantien. Episcopus Reuerendis in Christo Preposito Decano totique Capitulo maioris Ecclesie in *Spira*, paratum obsequium & oraciones in Domino cum salute, quia Reuerendus in Christo *Eb. Abbas* & Conuentus Monasterii de *Sale* Cistercien. ordinis nostre Diocesis tantam nobis nostreque Ecclesie rerum suarum commoditatem fecisse hactenus dinoscuntur, quod nos ipsis in quinquaginta marcis argenti facti sumus & amplius debitores nos nostri Capituli accedente consilio & consensu pro solucione pecunie memorate ipsis prouentus quarte nostre in Ecclesia *Efslingen*, integraliter & libere percipiendos contulimus ad hunc annum tali forma, ut si forte quod absit ante perceptionem dictorum prouentuum decedere nos con-

tingat, ipsi nichilominus eosdem Prouentus sine difficultate vel contradictione qualibet percipere debeant ex condicione, quare uniuersitatem uestram monendam duximus attentius & rogandam quatinus nostre dilectionis & seruitii intuitu totam pecuniam quam ratione dicte quarte nobis dare tenemini ad hunc annum prefato Abbati suoque conuentui cum hiis Literis fueritis requisiti conferre dignemini sic liberaliter & benigne quod exinde uobis ad graciaram sinus actiones uberrimas obligati, nam dudum eisdem dictam debuimus pecuniam persoluisse, hanc cedulam facta solucione si complaceat pro facti huius memoria retinentes Sigilli nostri nostrique Capituli munimine roboratam. Datum *Constan.* Anno Domini MCCXLV. Indictionis tercię nonas January.

 CXII.

CONVENTVS DOMINICI SEPVLCHRI
EXTRA SVBVRBIVM SPIREN. VENDIT CA-
PITVLO SPIREN. BONA SVA IN WEST-
HEIM ET LINGENFELD.

E . . . Prior totusque Conuentus *Dominici Sepulchri* apud *Spiram* uniuersis imperpetuum, ne ea que geruntur in tempore obliuionis caligine obfuscentur, notum fieri cupimus singulis ac uniuersis presentis pagine inspectoꝝ, quod nos unanimi consensu nostro accedente vendidimus libere & absolute Dño *D. Custodi Spiren.* pro certa summa

ma pecunie Bona nostra in **WESTHEIM** & in **LENGENVELT** sita, que quondam fuerunt relicte *Cunradi Albi* in suburbio veteris porte commorantis, ut ipsis cum omni utilitate qua & nos perpetuo fruatur, prestabimus eciam ipsi coram omnibus & precipue heredibus relicte *C. Albi* prenotati plenam Warrandiam, obligantes nos in solidum eidem **Dño D.** dampnum resarcire, si quod occasione Bonorum eorundem ipsi emerferit, ut autem prelibate Venditionis & Emptionis Contractus plenam habeat firmitatem, presentem Cedula[m] prenominato **Dño D.** tradidimus Sigillo nostro roboratam. Datum Anno **Dñi MCCXLVI.** quarto Idus Junii.

WESTHEIM & **LINGENFELD** Villae cisrhen. Dit. Palat.
non procul à Spira.

CXIII.

MONASTERIVM SVNSHEIM CVRTEM SVAM IN VICVLO ALTHEIM PROPE OFFENBACH SITAM ADELVOLEO SCHOLASTICO SPIREN. VENDIT.

H*enicus* Misericordie diuina Abbas totusque Conuentus in *Sunsheim* credere subscriptis. Nouerint omnes presens scriptum intuentes, quod nos magno onere debitorum & creditorum nostrorum importunitatibus fatigati ac compulsi inopia euidenti maturo prehabito consilio, unanimiter & concorditer de licencia & consensu venerabilis **Domi**ni nostri *Henrici* electi **Spi**ren. & eiusdem Eccle-

sic Capituli, vendidimus Domino *Adelwico* scolastico
 Spiren. curtem nostram in Viculo *Altheim* apud
Offenbach sitam pro Centum ac Viginti Marcis puri
 Argenti cum pratis, jugeribus, censibus, vineis,
 nemoribus, omnibusque juribus & appendiciis suis
 plenam Warandiam quolibet loco & Tempore, ne
 a quoquam super Possessione curtis antedictæ mole-
 stetur vel impetatur prelibato Domino *Adelwico*
 scolastico fideliter promittentes & ad resarciendum
 dampna quecumque ex litigiis super eisdem Bonis
 nomine nostro emerferint imposterum nos in soli-
 dum obligamus profitentes ipsum Dominum *Adel-
 wicum* scholasticum prefatam pecunie summam,
 quam pro bonis memoratis accepimus secundum
 formam initi Contractus nobis plenarie persoluisse,
 ne autem super predictæ Vendicionis Contractu ali-
 quis imposterum valeat vacillare, & ut emptori a,
 nobis uel nostris successoribus nulla possit cauilla-
 cio seu litigium suscitari presentibus Literis in Te-
 stimonium evidencius nomina confratrum nostro-
 rum omnium subscribimus sigillatim *Conradus* prior,
*Waltherus, Conradus, Bertholdus, Rudolfus, Her-
 mannus Albero Conradus* Cellerarius, *Lutwinus,*
*Heinricus, Oswaldus, Heinricus, Bertholdus, Hein-
 ricus, Lutfridus* presbiteri, *Conradus, Marquardus*
Diacopi, Ulricus, Beringerus, Gotefridus Subdiaco-
 ni. *Eggehardus, Hartmannus, Ebirhardus, Crafftio,*
 pueri qui gratam & ratam habent vendicionem su-
 pra scriptam & prescriptorum omnium publice pro-
 fitentur & predictorum Dominorum nostrorum Ve-
 nerabilibus Domini electi & Capituli Spirensis no-
 strique Abbatis Sigillis has Literas fecimus tol-
 lempni-

lempniter insigniri. datum anno Dñi MCC. XLVIII,
XIX. Kalendas Februarii.

CXIV.

COEMPTIO FORESTI IN KETSCH PER
CAPITVLVM SPIREN. CVM CONVENTV IN
MAVLBRONN ET DONATIO IYRIVM PA-
TRONATVS ECCLESIE IN KETSCH ET CA-
PELLÆ IN SVPERIORI OEWESHEIM A BER-
THOLDO ABBATE ET CONVENTV DICTI
MONASTERII CAPITVLO FA-
CTA.

Pateat uniuersis Christi fidelibus tam presentibus
quam futuris presentem paginam inspecturis,
quod ego frater B. . dictus Abbas, Ego frater C. .
Prior, totusque Conuentus Monasterii de *Mulenbrun-*
nen Cisterciensis Ordinis Spiren. Diocesis, forestum,
quod dicitur *Ketschervorst* a Reuerendo Patre nostro
Dño H. . Spiren. electo, Imperialis Aule Cancel-
lario iusto titulo Emptionis coemimus pro CLX.
marcis puri Argenti assensu sui Capituli supra istis
expressius accedente, cum igitur Venerabilis G.
Decanus & Capitulum maioris Ecclesie Spirensis
ad idem forestum votis concordibus aspirarent de-
notis affectibus cupientes nobiscum eiusdem foresti
commoditate gaudere & pondus pecunie nostrarum
uirium excederet facultatem, nos grato assensu to-
cius nostri Conuentus, Decano & Capitulo preliba-
tis contulimus ipsum forestum recepta ab eis me-

dietate pecunie pretraxate in subsidium Emptionis
 predicte studiosius hoc prouiso quod nos & idem
Capitulum Spiren. ipsum forestum de communibus
 sumptibus & expensis atque laboribus excolamus,
 & fructus siue Pronentus exinde procedentes singu-
 lis annis in perpetuum sicut utrique parcium com-
 placuit in contractu cum tempus perceptionis ad-
 uenerit inter nos & ipsos equis porcionibus diuida-
 mus, preterea jurapatronatum Ecclesie de *Ketsch*
 & Capelle de *Owensheim* ad nostram Donacionem
 spectancia libere & absolute cum uniuersitate con-
 tulimus Decano & Capitulo prelibatis; in cuius
 collacionis & contractus euidens Sacramentum Si-
 gilla Reuerendi Patris Domini *H.* . Spiren. electi
 Imperialis Aule Cancellarii & Capituli maioris Ec-
 clesie Spiren. cum nostro Sigillo, quo nostrum Ca-
 pitulum est contentum, presenti pagine sunt appen-
 sa. Testes huius rei sunt: *Bertholdus* Prepositus,
G. . Decanus, maioris Ecclesie Spiren. *G.* . Sancti
Germani Prepositus, Magister *A.* . Scolasticus &
 Sancte *Trinitatis* Prepositus, *W. de Stoupe*, *W. de*
Hornegge, *E.* . Portarius, *D.* . Cellerarius. Fra-
 ter *Petrus* & totus Conuentus, & alii quam plures
 tam Clerici quam Laici. Acta sunt hec apud San-
 ctum *Germanum* extra Muros Ciuitatis Spiren. An-
 no Domini Incarnacionis MCC. quadragesimo no-
 no. Kal. februarii.

CXV.

ECCLESIA IN KETSCH ET CAPELLA
IN SVPERIORI OEWESHEIM TVM SVMMI
PONTIFICIS TVM EPISCOPI SPIREN. HEIN-
RICI AVTHORITATE CAPITVLO SPI-
REN. VNIVNTVR.

H. Dei gracia Episcopus electus Imperialis
Aule Cancellarius uniuersis Christi fidelibus
tam presentibus quam futuris presentem paginam
inspecturis Salutem in Domino sempiternam. Li-
teras Dñi Pape recepimus in hec Verba: *Innocen-*
cius Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio
Electo Spiren. salutem & apostolicam Benedic-
tionem. ex parte dilectorum filiorum Capituli Spiren-
sis nobis fuit humiliter supplicatum, ut prouentus
parochialis Ecclesie in *Ketsb* *) & Capelle de *Owens-*
heim, **) Spiren. Diocesis quarum juspatronatus di-
lecti filii Abbas & Conuentus Monasterii de *Mulen-*
brunnen cisterciens. ordinis eiusdem Diocesis prout
spectabat, ad ipsos eis pia Liberalitate donarunt
conuertere in usus proprios sibi de nostra permis-
sione liceret Vicariis residentibus in eisdem ad ipsa-
rum onera supportanda reseruata de dictis prouen-
tibus congrua porcione, Nos igitur de circumspe-
ctione tua plenam in Dño fiduciam obtinentes id

T §

fa-

*) *Ketsch* villa transhenana Reverendissimo Capitulo
Spir. propria.

**) *Owensheim* hod. *Oberwesheim* transhenana villa
ad idem Capitulum pertinet.

faciendi si expedire uideris Auctoritate presencium tibi concedimus facultatem non obstantibus aliquibus Indulgentiis, seu Literis a sede Apostolica, uel legatis eius obtentis, seu eciam obtinendis, per quas Processus tuus super hec valeat inpediri. Datum *Luugduni* VIII. Kal. Septemb. Pontificatus nostri Anno VII. Sane considerato diligentius & inspecto statu *Spiren*. Capituli cognouimus euidenter fratres eiusdem Capituli propter Distractionem suorum Prouentuum ad tante necessitatis incommoda deuenisse, quod & officio pietatis & subsidio supra modum indigeant Caritas maxime cum prouentibus Ecclesie de *Ezzelingin* per inimicorum Ecclesie Violenciam occupatis Capitulum idem iam careat in quibus fere tercia pars suorum reddituum consistebat, nos itaque predictorum fratrum inopiam subleuare paterna sollicitudine cupientes, Prouentus parochialis Ecclesie de *Ketsch* & Capelle de *Ouwensheim* in usus fratrum Capituli memorati concedimus Auctoritate summi Pontificis nobis commissa libere conuertendos & concessos eadem auctoritate ipsius fratribus in perpetuum confirmamus, ac Siggilli nostri Testimonio communimus, reseruata tamen Vicariis residentibus in eisdem de ipsis Prouentibus congrua porcione, quam cum Archidiacono utriusque Loci alio Loco taxauimus, sicut in Instrumento, quod super hoc specialiter conscribi fecimus euidenter apparet. Datum apud *Kestenburg* Anno Dñi M.º CC.º L.º VII. Kalend. Augusti.

CXVI.

OBLIGATIO PRÆDIORVM IN GEN-
HEIM ET FISCHLINGEN PER ABBATEM ET
CONVENTVM MONASTERII SVNSHEI-
MEN. ERGA CAPITVLVM SPIRENSE.

Heinricus diuina miseracione Abbas totusque
Conuentus in *Sunnenscheim* uniuersis Christi
fidelibus salutem in Dño sempiternam. Cum nos
olim graui debitorum onere pregrauati predium in
GEIGENHEIM nostro monasterio attinens cum suis
pertinentijs *Gotfrido* dicto *Bruzoni* cuius Spiren. pro
septuaginta Libris hallen. obligauerimus Dñus *Adel-
woltus* scolasticus & *Eberoldus* portarius maioris Ec-
clesie Spiren. considerantes nos adeo in rebus te-
nues quod ad redemptionem eiusdem predii proprie
non suppetere facultates ob remedium & salu-
tem animarum suarum idem predium adicto G.
nomine Capituli Spiren. pro memoratis LXX Li-
bris hallen. redimerint sub hac forma, quod ipsi
nomine Capituli dictum predium in sua habeant
potestate omnibus Vsufructibus suis sicut & nos
eum olim ipsum possidebamus vtentes cum omni
iure & qua conuenit integritate & prebendario *Si-
fridi* olim Decani Spiren. felicitis recordacionis pre-
bendam suam videlicet LX. modios filiginis tandiu
amministrant quousq; predictus G. . qui predium
in VISCELINGEN ad Dies vite sue debet habere cum
omni usufructu diem clauserit extremum, quo de-
functo predium memoratum in *Geinheim* sine refu-
sione alicuius pecunie ad nos reuertetur liberum &
ab-

absolutum, quia prelibati LX. modij & tunc de predio in *Vischelingen* singulis annis persolui debent a quocunque eiusdem predii possessore, ut hec firma & inconuulsa permaneant in Testimonium euidentius presens Scriptum Venerabilis Dñi ac Patris nostri *H.* . Spiren. electi, & nostro Sigillo petiuimus sollempniter insigniri. Acta sunt hec presentibus *Hertuido* Decano & Magistro *Heinrico* de *Nicastelo* Sancti *Germani* Canoa Spiren. *Gotzbone* de *Haselach*, *Merzbone* *Sigillone* pullo Ciuibus Spiren. & aliis tam Clericis quam laicis. Anno Dñi Mille-simo CC^o LI° VI° Idus Decembris.

GEIGENHEIM. hod. Genheim Villa cisrhena dit. Palat.

VISCELINGEN i. e. Fischlingen Villa cisrhen. ejusd. Dit.

CXVII.

MONASTERIUM ODENHEIMENSE VENDIT PRÆDIUM SVVM IN FISCHLINGEN CAPITVLO SPIRENSI.

Heinricus humilis Abbas totusque Conuentus in *Odenheim* uniuersis tam presentibus quam futuris quibus presentes exhibite fuerint uel ostense credere subnotatis, habentes predium in *Viscelingen*, in quo *Gotfridus* dictus *Bruzbo* ciuis Spiren. jus liberum vtendi, fruendi ad Dies vite sue a nobis tenuit in uniuersum, de quo eciam predio Capitulo Spiren. ad soluendum sexaginta modios sili-ginis

ginis annuatim fuimus obligati, Nos prelati & Capitulis Spiren. Monasterii nostri euentissima & instantissima exposita Necessitate de consilio eorundem idem predium in *Viscelingen*, sic oneratum nostrisque usibus preclusum cum vniuersis appendiciis suis pro centum sexaginta marciis puri argenti Capitulo Spiren. in totum vendidimus, & in manus eiusdem Capituli idem predium cum appendiciis vniuersis libere dedimus & absolute, pecuniam proinde receptam de Consilio Prelatorum & Capitulum predictorum in usus Monasterii nostri magis vtilis conuertentes, in hac autem nostra venditione prouide & de Consilio maturo vtiliter per nos facta, ne Capitulum Spiren. a quoquam in posterum valeat impugnari presentem Literam Sigillis Venerabilis Patris nostri *Heinrici* Spiren. electi, nostro Abbatibus & Conuentus de *Otdenbeim*, Sancti *Germani*, Sancti *Widonis*, Sancte *Trinitatis* capitulum Spiren. eidem Capitulo Spiren. Dedimus communitam. Actum Anno Domini MCCL. VI. Idus Decembris, Ego *Albertus* Prior in *Otdenbeim* subscribo rogatus etiam ab vniuerso conuentu dicti Monasterii, nomine *Heinrici* plebani subscribo. *Conradi de Rucfingen*, *Beringeri*, *Bertolphi Bertoldi* presbyterorum, *Otonis*, *Bertoldi*, *Burchardi*, *Marquardi*, *Craftonis*, *Rembodonis* Diaconorum, *Wernberi* subdiaconi qui consentium adhibent & ratum habent prout est prelibatum.

De monasterio Odenheim vide subsid. Dipl. Tom. IV. pag. 331.]

CXVIII.

ABBATISSA ET CONVENTVS IN
SYON BONA SVA IN FROEMERSHEIM
PORTENARIO ECCLESIAE SPIREN.
TRADVNT.

Viro discreto & in Christo dilecto portenario
majoris Ecclesiae Spiren. Abbatissa & Con-
ventus in Syon *) salutem in filio Dei. Bona nostra
in *Frymersheim*, que nobis *Domna Agnes de Dydens-
heim* & Mater eius contulerunt eidem *Agneti* & filio
eius *Heinrico* contulimus, & vobis ea resignamus,
rogamus etiam ut eos cum bonis eisdem hereditatis.
Datum Anno Domini Millesimo ducentesimo
LII. Mense Octob.

*) De monasterio Sion ita MS. Sion aut Seyl vulgo
dictum Virginum monasterium prius Ordinis S. Be-
nedicti postea in ordinem Cisterciensem mutatum
in Praefectura Alzeana Ditionis Palatinae Dioceseos
Moguntinae redditus habet: pecuniae 387. fl. vi-
ni 6. plaustra. filiginis 811 maltra. hordei 5 mal-
tra. speltae 76 maltra. avenae 237 maltra. pisorum
3½ maltra. lentium 3½ maltra. anseres 8. capo-
nes 54. gallinas 36. ova 500. gallos pullos 5.
porcellos 2. vervecem 1. agnum 1. cere 3 libras.
olei 27 libras. occupatum hoc monasterium anno
1566. de Gudenus Tom. IV. pag. 921. recenset
Abbatissam Gertrudem aa. 1277.

CXIX.

MONASTERIVM IN SVNSHEIM VEN-
DIT CAPITVLO SPIREN. PRÆDIA SVA
IN GENHEIM ET FISCHLINGEN.

Henricus diuina miseracione Abbas totusque
Conuentus Ecclesie in *Summensheim* omnibus
Christi fidelibus salutem in omnium saluatore. Cum
nos graui onere debitorum pregauati usuris &
dampnis cottidie accrescentibus de mobilibus no-
stris debitoribus satisfacere non possemus, ingruen-
te necessitate predium nostrum in *Genheim* quod
venerabiles Dñi A. . scolasticus & C. . portarius
Spiren. a *Gotfrido dicto Bruzone* Cui Spiren. olim
LXX. Libris hallen. redemerunt inde amminifra-
turi prebendario Sifridi olim . . Decani Spiren.
felicis recordacionis prebendam suam videlicet LX.
modios siliginis annuatim, quodque predium in *Fi-
schelingen*, ex morte prefati G. cuius in usus Spiren.
Ecclesie totaliter conuertatur cum iurē patronatus
ac uniuersitate Capitulo maioris Ecclesie Spiren.
cum omni iure quo ipsum ad nos spectabat libere &
absolute iure proprietario vendidimus LX. marcis
purī argenti in perpetuum possidendum, omne ius
quod nobis competebat de eodem predio in ipsum Ca-
pitulum transferentes, & plenum Warandiam ubiq;
locorum prestabimus eidem, quocienscunq; a nobis
fuerit requisitum, ne igitur prelibatum Capitulum su-
per huius vendicionis Contractu ab aliquo in poste-
rum valeat calumpniari; presens scriptum in Testi-
monium euidentius Capitulo contulimus sepefato Si-
gil.

gillo venerabilis Dñi ac Patris nostri *H.* . Spiren. electi, cuius consensus huic vendicioni accessit, ac nostri *H.* . Abbatis Sigillo quo nos conuentus uti consueuimus sollemniter insignitum. Actum anno Dñi MCCLIII.º tertio Idus februarii.

CXX.

WILHELMVS ROMAN. REX RECOGNOSCIT, QVOD IVS ADVOCATIE MONASTERII MULBRONNENSIS AD EPISCOPVM SPIREN. PERTINEAT.

Wilhelmus Dei gracia Romanorum Rex & semper Augustus uniuersis Sacri Imperii fidelibus presentes Literas inspecturis Graciam suam & omne Bonum, cum sicut ex Literis Capitulum Ecclesiarum Spiren. intelleximus, *Mulburnense* Monasterium per Spiren. Ecclesiam sit fundatum, & ad ipsius Spiren. Ecclesie Episcopum pertineat memorato *Mulburnensi* Monasterio de Aduocato quo voluerit prouidere; Nos nolentes dicte Spiren. Ecclesie iura sua in aliquo minuere, sed augere, uniuersitati vestre volumus esse notum, quod nos non obstantibus aliquibus Literis a nobis per Abbatem & Conuentum *Mulburnen.* veritate tacita impetratis, quod Aduocatum possint eligere si quem volunt, antedicte Spiren. Ecclesie jus quod ad dictum Monasterium habuit ab antiquo auctoritate regia confirmantes, quicquid contra dictam Spiren. Ecclesiam fecimus ignoranter tenore presencium

re-

reuocamus. Datum *Bopardie* X. Kal. Aprilis, Indictione XII. Anno Dñi MCCL. quinto,

CXXI.

ABBAS ET CONVENTVS MONASTERII MAVLBRONNEN. PROFITENTVR, SE SINGVLIS ANNIS TENERI CAPITVLO SPIREN. PRÆSENTARE CENTVM MALTERA SILIGINIS DE FORESTO ET PARTE DECIMARVM IN KETSCH.

Uniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presentes Literas inspecturis. Frater G. . dictus Abbas totusque Conuentus Monasterii de *Mulenbrunnen* oracionum suffragia deuotarum & fidem presentibus adhibere uniuersitati vestre tenore presentium declaramus, quod Venerabilis *Wernberus* Decanus totumque Capitulum maioris Ecclesie Spirensis forestum vulgariter nuncupatum *Ketschervorst* quod cum ipsis commune habuimus, & partem Decime Ketsch ipsis ratione Ecclesie competentem, nobis sub annuo tali censu perpetuo contulerunt ad excolendum, locandum, disponendum & usumfructuarie percipiendum videlicet quod nos eisdem annis singulis centum maltra siliginis talis mensure que vulgariter appellatur Speicher mez in festo Sancti *martini* sub nostro Dampno & periculo presentare perpetuo teneamur Spire in granarium eorundem; in cuius rei Testimonium & plenitudinem firmamenti Sigillum nostrum presentibus

Tom. V.

V

est

est appensum. Datum *Spire* Anno Dñi M° CC° L° quinto. feria quarta intra octauam Pentecostes.

CXXII.

TESTIMONIVM ABBATIS CLINGEN
MONASTERII SVPER CENSV DIMIDII CEN-
TENARII OLEI SINGVLIS ANNIS AD LV-
MEN ANTE IMAGINEM B. M. V. IN GRA-
DIBVS SVMMÆ ÆDIS POSITAM PERPE-
TVO ARDENS PRÆSTANDO.

H . . Dei gracia Abbas *Clingensis* Monasterii ad
Noticiam uniuersorum Christi fidelium cupi-
mus peruenire, presencium Attestacione publice
profitentes, quod *Fridericus Meiso* dictus cuius *Spiren.*
comparauit iuste & rationabiliter saluo iure
nostre Ecclesie ab *Heidolfo de Munstere* qui fraterni-
tatem habet apud nos Ecclesie *Spiren.* dimidium
centenarium olei *Spiren.* mensure, ob Deuotionem
beate *Marie* Virginis & honorem singulis Annis
usq; ad festum beati *Martini*, expensis & periculo
suo, & in vasis suis *Spiren.* Capitulo ad perpetuum
Lumen, quod ardebit ante Archam supra quam si-
ta est Ymago beate Virginis, inferius in Monaste-
rio perhenniter presentandum. hunc igitur cente-
narium dimidium ut supra dictum est dabit de Cu-
ria sua, idem *H.* & Capitulum habebit respectum
ad eandem Curiam apud nos sitam pro eiusdem di-
midii Centenarii solucione & quocunque Anno pre-
fatus *H.* neglexerit pensionem Olei debitam Capi-
tulo

tulo presentare iuxta formam prescriptam, ipse subibit penam & tollerabit, quam solent subire qui ab aliis consueverunt jus hereditarium possidere, hoc eciam adiectum est, quod post mortem prelibati *H.* . tantummodo unus heredum suorum ei succedat in curia prenotata ita quod ipsa indiuisa omnimodo permanebit & omnes heredes quicumque successiue succedent eidem, ad pensionem prenotatam erunt suprascripto Capitulo imperpetuum obligati iuxta formam supra expressam, ad hoc itaque accessit assensus Vxoris predicti *H.* . & Liberorum suorum qui receperunt ab ipso *F.* . eandem curiam jure hereditario possidendam, quod ius idem *F.* . Spiren. Ecclesie recognoscat & eandem curiam vult perpetuo esse ipsi Ecclesie obligatam. Testes huius rei sunt *Cunradus* Scultetus coram quo eciam hec omnia acta sunt, & *Cunradus* frater suus, *Wilhelmus de Steinwilre* & *Cunradus de Clingen* Milites, *Abradus* Scultetus de *Kirwilre*, *Heinricus* dictus *Phapbe*, *Heinricus de Kateme*, *Leo* filius *Heselini*, & *preco de Munstere*, & iurati Ville, in cuius rei Testimonium presens Scriptum conscribi fecimus Sigilli nostri munimine roboratum. Actum Anno Domini M.° CC.° LVI.° quarto Idus februarii.

CXXIII.

RECOGNITIO DOMVS HOSPITALIS
IN HEIMBACH DE VARIIS CENSIBVS CA-
PITVLO SPIREN. ANNVE SOLVEN-
DIS.

Prouisor & Fratres Domus Hospitalis Sancti *Jo-*
bannis in *Heimbach* pro bonis uniuersis & Juribus
& eorum attinenciis iurepatronatus exempto, quod
habet Ecclesia Spiren. in Villa *CEIZENKEIM* nobis ad
firmam concessis tenetur Domus nostra; Prouisor
& Fratres, qui pro tempore fuerint in eadem, Ec-
clesie Spiren. annuatim soluere nomine pensionis
XXX. modios siliiginis urbane mensure in festo Na-
tiuitatis Sancte *Marie*, centum modios auene. tres
libras denariorum Spiren. monete, in festo *Marti-*
ni, dimidiam carratam Vini in festo *Galli* sub ex-
pensis & periculo nostro in granario & cellario
ipsorum & ipsorum qui tunc fuerit officiato; que
pensio si in Terminis constitutis & post quindenam
ultra Terminum non fuerit persoluta, Domus no-
stra & Fratres ad duplum tenebitur obligata. de
hoc itaque Literas presentes sub Sigillis summi Ma-
gistri nostri & Generalis per *Alemaniam*, & Domus
nostre Ecclesie Spiren. dedimus conseruandas.
Datum & Actum *Spire* Anno Dñi Millesimo
CC.º L.º VII.º Kalendas *Marci*.

CEIZENKEIM. hod. *Zeiskam.* villa *cisrhen.* *Landauiam*
inter & *Spiram* sita *Dit. palat.*

CXXIV.

CONCAMBIVM CAPITVLVM SPIREN.
 INTER ET FRATRES MINORES SVPER
 CVRIA FRONHOF DICTA.

Uniuersis Christi fidelibus presentem Literam inspecturis, iudices, Consules & uniuersi Ciues Spiren. rei geste noticiam adhibere, tenore presentium publice profiteamur dilucide protestantes quod cum Dñi nostri prelati & Capitulum maioris Ecclesie Spiren. communicato fratrum consilio cum fratribus minoribus in Ciuitate nostra residentibus huiusmodi concambium iniissent quod videlicet dicti fratres minores Curiam ipsis contiguam Vronhof vulgariter appellatam, que dicto Capitulo hactenus attinebat proprietatis titulo perpetuo debeant possidere, iidem prelati & Capitulum econuerso curiam quondam *Heinrici* dicti *Bremo* cum omni iure ciuili & Libertate, qua Curiam suam iam dictis fratribus assignatam dinoscuntur hactenus possidisse, possideant in omne tempus reliquum liberaliter & quiete recognoscentes eadem Curia Dñis nostris prelati & Capitulo a sepedictis fratribus minoribus iam nouiter assignata quod & eiam Vronhof proprio nomine debeat appellari, dantes super eo dictis Dñis nostris & Prelatis & Capitulo presentem Literam Sigillo Ciuitatis nostre munitam, cum nominibus testium subscriptorum. *Gotscalci Schephe- lini, Sygolonis pulli* ciuium Magistrorum, *Heinrici Anderecke, Reschelini Gozonis, Heinrici Fratris sui, Merkelini Lamesbuch Hartmudi, Volzonis fratris sui,*

fui, *Bermanni, Gozzonis de Haselach, Gotschalci senioris, frederici, Ibeschonis, Buschelini, Rudengeri,* & quam plurimum aliorum. Datum Anno Domini MCCLX. primo. Mense Maio.

CXXV.

TRANSLATIO CLAVSTRI MONIALIUM ORDINIS CISTERCIEN. DE PONTESALVTIS VVLGO HEILSBVCK AD VILLAM VAZZENHÖVEN.

H*enicus* Dei gracia Spirensis Episcopus Imperialis Aule Cancellarius Uniuersis Christi fidelibus tam presentis quam futuri temporis. ad quorum noticiam presens Scriptum peruenerit Salutem in eo qui est omnium vera Salus. Pastoralis officii Diligencia & suscepti cura regiminis nos inducit, ut ea que religionis & religiosarum Personarum stabilitate conseruanda prouida Deliberacione fuerint ordinata illa cauta sollicitudine confouere & tante Maturitatis Prouidencia debeamus salubriter instaurare ut & ipsarum quieti commode sit prouisum & peruerforum calumpniosis Machinationibus utiliter obuiatum. Sane cupientes ex hoc uniuerforum Noticie declarari qualiter dilecte nobis in Christo *Kunegundis* Abbatissa & Conuentus monialium de *Ponte Salutis* Cisterciens. Ordin. Spiren. Diocesis, dum circa originem sue Plantacionis se cum paucis Personis in loco PLAVDINOSO collocassent processu temporis cum personarum multitudo

&

FALVDOSO vel FALVDINOSO.

& Copia facultatum disponente Dómiso succre-
 uiffet ibidem circa conuictum tamen earundem
 cottidianum varias incommoditates & horrores
 plurimos sustinere ceperunt propter nimiam Aeris
 Intemperiem & Vermes Veneficos qui in tali-
 bus Plaudibus reptant frequencius & sordescunt,
 & quod pluris est ex feda & continua Loci Hu-
 meftacione que quanquam propter Alluuiationem,
 quanquam propter pluuialem Inundanciam sepe &
 multum inquietabat easdem, insuper Defectus aque
 uiuentis seu fontis recentis supra modum Personas
 ibidem tam egrotas quam sanas indefinenter ange-
 bat, unde Membra Personarum ibi degencium lan-
 quere ceperunt, & cottidianis febribus estuate, fie-
 que tantus & tam frequens Dolorum Cruciatuſ ce-
 pit in Personis ac Ministris earum seuire quod Do-
 mino non valebant in obsequio cottidiano secundum
 Voti sui Propositum & ordinis obseruanciam plena
 mentis alacritate seruire. Sed & aliud propter
 multiplicacionem personarum euenit ibidem in Ar-
 butis, in frutesctis, in Virgultis & siluis ceduis ubi
 quanquam Lignorum Copia sub bono Compendio
 consuevit earum usibus prouenire, postmodum ob
 nimiam secandi frequenciam sic exterminate sunt &
 eciam radicitus euulſe, quod longe de Monasterio
 ipsarum sub graui Dispendio earundem Ligna ipsis
 oportuit comparari. Quibus de Causis ceterisque
 Defectibus & Incommoditatibus quas iam dudum
 perpeſse sunt diligenter consideratis ad Locum fa-
 lubriorem aere & fecundiorem germine diuersarum
 rerum que cottidianis earum Usibus oportune seu
 necessarie videbantur se transferre disposuerunt, &

sic in Villa que dicitur *Vaxzenbouen* quam nunc inhabitant se de nostro Consensu & Consilio collocabant. huius itaque rei gracia Contractum Emptionis inierunt cum *Burcardo* Milite dicto de *Breitenstein*, qui Dominium tenebat in Villa predicta & Villa contigua que dicitur *Etenkoben*, ita quod quicquid juris in Aduocacia seu in Decimacionibus, in agris, in pratis, in pascuis, in Molendinis & molis in uijs & inuijs, in aquis aquarumue decursibus, in fundis & Jure patronatus annexo in mancipiis in edibus & edificiis & alijs in quibus usum aut usufructuum, proprietatem, possessionem uel Dominium quocunque modo tenebat, uel ad ipsum pertinere constabat, predictus *Burcardus* distraxit & vendidit prelibatis Abbatiffi & Conuentui de ponte salutis & earum sequacibus perpetuo libere possidenda pro trecentis marcis puri argenti sub forma, sub Distinctione seu circumscriptione inferius adnotata. primo quidem terras & Vineas prata & alia, que proprietatis titulo aut jure hereditario possederat. cetera vero que fuerunt feodalia utpote jus Aduocacie, Item fundos ac Decimaciones cum jure patronatus annexo quorum quedam immediate tenebat a nobis, quedam mediate videlicet a Fratrem nostro Comite *Emecbone* & idem Comes a nobis & talia quidem que ab ipso tenebat in manu ipsius comitis resignata & per consequens ad nos ex resignacione dicti Comitum reuoluta nec non & ea que ex immediata resignacione ipsius *Burcardi* ad nos fuere translata cum omni jure, utilitate & Libertate qua ad nos & Spiren.

Ec-

Ecclesiam pertinebat donauimus & ob remedium perpetuum anime nostre, fratrisque nostri Comitis *Emechonis*, Parentumque nostrorum, Capituli nostri Spirensis accedente consensu liberaliter tradidimus beate Marie semper Virgini, cuius patrocinio Monasterium ipsum de *Ponte Salutis* noscitur dedicatum nec non prelibatis Abbatissæ & Conuentui earumque sequacibus Domino in ipsa Congregatione famulantibus perpetuo possidenda. Verum cum predictus *Burchardus* adhuc erga nos remanserit homagio fidelitatis astrictus centum marcas de pecunia pretraxata redegit in Emptionem quarundam Possessionum secundum quod duximus acceptandas, ac easdem liberas & solutas nobis assignatas in recompensam memorate vendicionis titulo feudali recepit, cuius feodi ratione nobis tam ipse quam sui heredes perpetuum fidelitatis homagium recognoscent. Preterea sciendum & sine obliuionis caligine retinendum quod *Conradus & Heinricus de Hobenberc* priuigni sui, & *Fridericus de Winestein* maritus priuigne ipsius *Burchardi*, quibus dicta feoda que a nobis tenuerat de Consensu nostro deputauerat a nobis pro feodo possidenda libere resignauerunt, & omni juri taliter acquisito renunciauerunt omnino eo tamen nobis saluo quod fidelitatis Homagio tenebuntur pro illo feodo nouo iam superius expresso, quod *Burchardus de Breitenstein* in recompensam comparauit. Insuper hoc constare uolumus quod *Heinricus* Miles de *Rupretsberc* terciam partem Decimacionum in predictis Villis *Vaxzenboven* & *Etenkobon* cum eo jure patronatus annexo quod eidem competere uidebatur, per prefatas Ab-

batiffam & conuentum redemptam ab ipfo predicto fratri nostro a quo tenebat in feodo resignauit, & sic demum ex resignacione Comitis eandem partem ad nos deuolutam, ac cum suo toto reintegratam de Capituli nostri Consensu, libera Donacione pro nostre salutis Augmento transtulimus in Monasterium memoratum predictarum Abbatiffe & Conuentus ibidem Deo famulancium perpetuis uibus profuturam. Ceterum nosse uolumus singulos & uniuersos, quod ea que premissa sunt indulgimus, & concessimus salua in omnibus & per omnia ipsius Conuentus & ordinis Libertate quod nulla potestas, nullus Iudex, nullaue secularis aut Ecclesiastica persona quicquam potestatis aut juris in predicto Loco & prenominatis Villis *Vazzenhouen* & *Etenkobben*, aut personis ibi degentibus sibi audeat uendicare, sed ad nos solummodo nostrosque successores Spiren. Episcopus in Recognitionem tanti honoris & tantorum Beneficiorum a nobis & Ecclesia Spirensi collatorum, respectum habebunt in cunctis Necessitatibus suis & pressuris, utpote patronos adoptiuos defensores ydoneos ac protectores propicios, siquid difficultatis aut questionis ingruerit cum summa deuocione requirent, quam eidem Loco ad impendendum Consilium & Juuamen in omnibus oportunum teneri uolumus, ut que pio sunt per nos inchoata principio, per nos & Ecclesiam Spirensis semper feliciter & provide gubernentur, ut sic quicquid & securius Domino ualeant in Tranquillitate speciali famulari, salua quod nobis sit Justicia de parochiali Ecclesia ibidem sita debita & omnibus que tanquam Loci Dyocesano debentur. Hec etiam

pre-

premissis addendum esse censuimus, quod licet
 omnia prememorata de quibus dictus B. . infeodatus fuerat a nobis libera Donacione transtulerimus in Monasterium sepedictum, in iure tamen Aduocacie hoc specialiter exceptum nobis nostrisque successoribus referuamus videlicet quod Aduocatus qui de manifestis sceleribus iudicet & inquirat ulciscatur & puniat, per Episcopum Spirensē qui pro tempore fuerit predictis Villis & Villanis preficiatur, eo tamen moderamine saluo, quod circa familiam ipsius Monasterii siquis Excessus de ipsa forte repertus fuerit, ad Abbatissam Loci respectus habeatur, nisi forsā adeo fuerit enormis quod sine scandalo preteriri non possit, super quo tamen recursus ad Episcopum habeatur, nec ulli Episcoporum sit facultas jam dictum jus Aduocacie per modum alienacionis uel infeodacionis aut alicuius concessionis ad aliam personam ullo unquam tempore transferendi, scultetum vero Abbatissā Loci preficiat quociens Necessitas exegerit & sicut nouerit expedire, qui census & tributa que vulgo Stura vocatur & alia Monasterii debita recolligat & assignet Monasterio memorato, & alia ad idem officium pertinencia exequatur; nec huiusmodi occasione uolumus aliquod Preiudicium Monasterio generari, quin eis saluum esse debeat & sine contradictionis obstaculo retinendum, siquid per quascunque personas aut undecunque titulo Donacionis aut Emptionis aut ex Testamento, uel ex Legato deputatum fuerit aut collatum uolentes hec a nobis nostrisque Successoribus perpetuis Temporibus inuiolabiliter obier-

obseruari. Verum quia preteritorum cauta prouisi-
 o salubre consilium prebet sepius in futuris, nos
 eatenus nobis & Ecclesie nostre precauere uolentes
 in hoc scilicet si forte persone de predicto
 conuentu rursus procedente tempore delibera-
 rent se ad alium Locum transferre, & Loca
 uel Bona que hic ceperant occupare vendere
 uellent uel pro aliis permutare, statuimus &
 ordinamus, quod nullam de hoc habeant faculta-
 tem immo expresse sciant eis omne genus aliena-
 tionis esse prohibitum, nisi per nos nostrosque suc-
 cessores fauorem & consensum prius requisitum
 ualeant obtinere, adicientes si secus presumptum
 fuerit quod omne jus eis in predictis Bonis acqui-
 situm, uel in posterum ibidem comparatum modo
 quod alibet aut collatum ad Spiren. Ecclesiam deuol-
 uatur hec itaque que premissa sunt ordinata &
 consummata sunt temporibus viri venerabilis & Deo
 deuoti *Stephani* Abbatis *Vterine Vallis*, qui tunc
 Auctoritate Domini Abbatis Cisterciens. dicto Mo-
 nasterio de *Ponte Salutis* prefuit, & huiusmodi
 translacioni opem & operam adhibuit efficacem.
 In horum igitur omnium pleniorum Euidenciam
 presentem cartam sigilli nostri & Capituli Spiren.,
 & predicti Abbatis *Vterine Vallis* fecimus commu-
 niri. Nos eciam Abbatisa & Conuentus dicti Lo-
 ci de *Ponte Salutis* ad condiciones superius adnota-
 tas obligari uolumus per presentes in euidens ro-
 bur ipsarum sigillum nostrum apponi facientes eis-
 dem. Acta sunt hec *Spire* in palacio nostro, anno
 Domini M.CCLX. secundo. in Die Inuencionis Sancte
 etc

Ete *Crucis*. presentibus *Wernbero* de *Hornecke* Preposito maiore, *Adeluoico* Decano, *Ottone* Preposito Sancti *Widonis*, *Alberto* de *Musbach* Canonico maioris Ecclesie; *Johanne* de *Vranckenstein* Archidiacono *Argentinens.* Magistro *Heinrico* de *Nu Castel* Canonico Sancti *Germani*, *Rudolfo*, *Hugone*, *Erbphone* Canonicis Sancti *Widonis*, *Eberhardo* Canonico Sancte *Trinitatis* *Eberhardo* Notario & ceteris quam pluribus.

CXXVI.

MONIALES IN STEINHEIM PROFITENTVR SE EPISCOPO SPIRENSI ESSE SVBJECTAS.

Omnibus ad quos presentes *Litere* peruenerint. *Sabina* Priorissa & *Conuentus* Sancte *Marie* in *Steinheim* Ordinis Sancti *Augustini* Statuta ordinis fratrum *predicatorum* seruantes *Spiren.* *Diocesis* salutem in *Dño* & *brauium* attingere salutis eterne. *Nouella* nostra plantacio que auctore *Dño* prout de ipsius *Misericordia* speramus *salubre* tam in *spiritualibus* quam in *temporalibus* accipiet incrementum, ex eo precipue quod *concors* nostra *Intencio* & *Voluntas* nostrum omnium in hoc *residet*, licet ex *indulgencia* ordini nostro a *sede apostolica* concessa *subterfugere* libere & *licite* possimus, quod *nulli oneri* esse volumus, nec *alicui* in suo *deesse* iure, sed omnibus quibus *tenemur*

ex debito Reuerenciam exhibere, seruitium impendere & honorem, cum igitur Ecclesia nostra, Ecclesiam occupauerit in Steinheim parochialem, que Ecclesie Spiren. subest immediate & per nostrum Conuentum eidem Ecclesie Cathedrali jus suum non debeat minui sed augeri, Nos & nostras sequaces per cuncta secula legaliter obligamus per presentes quod sponte volumus teneri, Venerabili in Christo Patri ac Dño nostro *Heinrico* Spiren. Episcopo, & Dño *Otoni* Ecclesie Sancti *Widonis* Preposito nostre Ecclesie, archidiacono & eorum successoribus ad omnia tam in procuracionibus quorumcunque, quam subuencionibus & aliis seruitiis que Ecclesie non exempte Ciuitatis & Diocesis Spirensis, de consuetudine uel de iure tenentur; in cuius Obligationis certam Euidenciam, robur & memoriam sigillum nostrum presentibus Literis est appensum. Datum Anno Dñi MCCLXII. in Die Sanctorum Martirum *Primi & feliciani*.

CXXVII.

REVERSALES PRIORIS ET FRATRVM
ORDINIS PRAEDICATORVM SPIREN. ER-
GA EPISCOPVM ET CLERVM IBIDEM
SVPER DIVERSIS.

Nos Prior & Fratres Ordinis Predicatorum in *Spira* omnibus presentem Literam inspecturis oraciones in Domino Jesu Christo. Cum aliquid

quid questionis inter venerabilem Patrem & Dñm
H. Episcopum, Capitulum & clerum Spirensē
 ex una parte, & nos ex altera de nostro introitu
 ortum esset, tandem per venerabilem Patrem &
 Dñm *Albertum* quondam Episcopum Ratisponen.
 & honorabiles Viros . . Prepositum maiorem, . .
 Cantorem, & Magistrum *Ditberum*, cellerarium
 eiusdem Ecclesie conuentum est in hanc formam,
 quod nos prior & conuentus accedente consensu
 prioris nostri prouincialis obligamus nos ad cen-
 sum X. Librarum hallen. annuatim de areis habitis
 & habendis in recompensacionem iurium predicto-
 rum Dñi Episcopi & Clericorum, si hoc ex pre-
 sentia nostra ledi in aliquo uideretur. Ab hoc ta-
 men censu liberi erimus soluta a nobis tanta pe-
 cunia, quanta tot census infra muros Spiren. po-
 terunt comparari. Item ad sepulturam nullum re-
 cipiemus, nisi qui non inductus uel illectus, sed
 ex Deuocione propria apud nos elegerit sepultu-
 ram, in quo eciam casu funus ad Ecclesiam sacer-
 dotis a quo accepit Ecclesiastica sacramenta ad ce-
 lebrandum ibi Missam deferretur, nisi cum eodem
 ordinatum fuerit quod ad Ecclesiam Fratrum im-
 mediate deferatur, Nomine autem canonice por-
 tionis de mortuarijs soluemus terciam partem non
 obstantibus Priuilegijs siue indulgencijs nobis a se-
 de apostolica concessis, quando eciam nos contin-
 git vocari ad infirmos gracia ultime voluntatis or-
 dinande procurabimus bona fide vocari sacerdotem
 si commode haberi poterit qui ministravit eisdem
 uel ministraturus est Ecclesiastica Sacramenta, qui,
 si

si haberi non poterit, fideliter inducemus eos, ut
 aliquam partem ad sacratecta majoris Ecclesie &
 aliarum Ecclesiarum relinquunt, populum non ab-
 strahemus tempore Processionis Ecclesiarum con-
 uentualium in sollempnitatibus precipuis per pre-
 dicaciones uel staciones, nisi in eisdem Locis pre-
 dicemus, & de illorum quorum est sollempnitas
 voluntate; in obseruandis etiam sentenciis interdi-
 ctorum confirmabimus nos communi clericorum
 saluis tamen priuilegiis ordinis nostri omnem reue-
 renciam & obedienciam semper exhibebimus Dño
 Episcopo & successoribus suis & toti clero de pre-
 libatis quoque censibus mediam partem in Purifi-
 cacione beate uirginis persoluemus, reliquam in
 assumptione eiusdem uirginis gloriose. Ne autem
 de prescriptis ulla in posterum ualeat suboriri ca-
 lumpnia presens scriptum sigillis venerabilium Pa-
 trum ac Dñorum Episcopi Spiren. fratris *Alberti*
 quondam Episcopi Ratisponen. Capituli Matricis
 Ecclesie Spiren. Prioris nostri Prouincialis & nostro
 duximus roborandum. Acta sunt hec anno Dñi
 MCCLXVI. Die Sanctorum Martirum *Felicitis &*
Audacti.

CXXVIII.

REVERSALES FRATRVM ORDIN.
POENITENTIAE SIVE SACCATORVM IN
ESSLINGEN DE NON PRAEIVDICAN-
DO PAROCHIAE IBIDEM.

Venerabilibus Dominis Decano & Capitulo Spiren. humilis frater Otto Prior Provincialis Alemanie Fratrum Ordinis penitencie *Jesu Christi* munus in Dño orationum nostrum est ad ea que pacis sunt instare, & eis que juris alieni sunt, nullatenus velle derogare, ne autem vobis dominis nostris & Plebano Ecclesie in *Ezzelingen* per nos in Terminis ipsius Parochie de vestro consensu speciali intrantes prejudicium contra indultum nobis gracie Beneficium in eadem Parochia mansuros fiat presentibus Literis pro nobis & ordine nostro promittimus & nos firmiter obligamus, quod Locum *Ezzelingen* infra muros nobis deputatum, & a vobis permissum, nos & fratres nostri mutare seu permutare non possumus, nec debemus, nisi de vestro Beneplacito Voluntatis, promittimus eciam, quod Confessiones Parochianorum in Parochia fratres nostri non audiant, & Sacramenta Ecclesiastica non ministrent, ante prandium non predicent, preterquam in Die Dedicacionis Ecclesie Fratrum, & Patroni & in festo beati *Augustini* mortuos eciam apud nos fratres sepulturam eligentes, ad sepulturam non recipient nisi de consensu plebani in *Ezzelingen* qui pro tempore fuerit, de singulis hiis ac univērsis primitus requisitō & ob-

Tom. V. X tento,

tento, verum post petitum & obtentum plebani in *Ezzelingen* consensum de corporibus tumultandis, corpora ad Ecclesiam Parochialem primum deportentur, & missa pro Defunctis ibidem peracta ad Ecclesiam fratrum nostrorum tumultanda deportentur, & Fratres nostri omnium eorum, que titulo legacionis seu in oblacionibus si forsam impeterum ipsas oblaciones recipere contigerit, receperint occasione corporum huiusmodi tumultandorum medietatem parochialis Ecclesie persoluant; de his autem que Fratribus nostris a parochianis Ecclesie in *Ezzelingen* a viuis & inter viuos legata fuerint, terciam partem tamen Ecclesie parochiali assignabunt. Volumus eciam, ut fratres nostri circa personam plebani Ecclesie in *Ezzelingen* quicumque fuerit honeste & beniuole se gerant, nec facto nec verbo ipsi derogent ipsum ad Ecclesiam, ubi ad confessiones audiendas admissi per plebanum fuerint sollerter & intense promoueant, nec iudicem alium quemque preterquam Decanum & Capitulum Spiren. in quacunque causa contra plebanum in *Ezzelingen*, si quam causam contra ipsum habuerint, requirant, & populum in Confessionibus & in predicacionibus publice, ut Ecclesiam parochialem frequentent modo debito exhortentur, & alia que ad deuocionem Ecclesie Spiren. & honestatem & utilitatem Ecclesie parochialis pertinent, cum summa Diligencia in omnibus & per omnia exequantur ad obseruanciam autem omnium earum que posita sunt, nos & Fratres & successores nostros & ordinem nostrum presentibus Literis obli-

obligamus, in tantum eciam, ut si in aliquo Articulo a Fratribus nostris contrarium fuerit attemptatum, nisi celeri satisfactione Fratres sibi prouiderint, gracia nobis facta in eo uidelicet, quod aditum nobis in Parochiam *Ezzelingen* indulstis ex ipso facto esse desinat, & quod indultum est pro non indulto penitus habeatur, nullis Literis siue indulgentiis obtentis, seu in posterum obtinendis obstantibus facto huic. hec autem ut rata permanent, presentes Literas Venerabilis Patris Dñi Constantiensis Episcopi sigillo & nostro, vobis & Ecclesie Spiren. conferimus roboratas; Sigillum nichilominus ciuitatis in *Ezzelingen* ipsis apponi pro robore facientes. Datum. Anno Dñi MCCLXVIII°.

CXXIX.

WERNHERVS ET WALTHERVS DE
WISSLOCH OMNE IVS SVVM QVOD IP-
SIS IN VILLA BRUHL COMPATEBAT,
TRADVNT MONASTERIO MAVL-
BRVNNEN.

Nouerint uniuersi tam presentes quam futuri, quod nos *Wernberus de Wissenloch* dictos *no-
rekin*, *Wernberus* filius antedicti & *Waltherus* ibidem omne jus seu Actionem quam habuimus & habemus in villam que dicitur *Bruel* venditam seu donatam ab Ingramo quondam nostro Vasallo de

Heydelberg de Voluntate patrum nostri *Cunrad*
 quondam condomino ejusdem feodi, Venerabili Do-
 mino *Alberto* & Conuentui in *Mulbrunn* presentibus
 relaxamus & in eundem Dominum Abbatem &
 Conuentum in *Mulbrunn* eandem Villam per dona-
 tionem seu Vendicionem aut alio quouis modo jure
 possumus transferimus cum omni jure quo nos ean-
 dem hactenus habuimus & tenebamus, renuncian-
 tes pro nobis nostrisque heredibus pro Decem Li-
 bris hallen. & quatuor modiis siliginis omni juri si
 quod nobis in dicta Villa ex nunc competit, vel in-
 posterum competere poterit quoquo modo. In
 huius rei Euidenciam presentem Literam Sigillo-
 rum Advocati Videlicet in *Heydelberg* & Ciuitatis
 ibidem. Item Domni *petri* militis in *Steinach* mu-
 nimine tradidimus roboratam, protestantes presen-
 tibus quod quia propria Sigilla non habuimus pre-
 dictorum Sigillorum robore contenti sumus, huius
 rei testes sunt *Conradus* dictus *Albus frige*, *Conra-*
du *Rumpoldus de Steinach*, *Heinricus Spengarius de*
Henschubesheim milites *Marquardus de Wilre*, *Her-*
mannus vulpis, *Hochfurt*, *Hermannus* dictus *Swert*,
Arnoldus dictus *der Nunnensiin*, *Hermannus* dictus
Musel Ciues in *Heydelberg* qui in Testimonium pre-
 dictorum omnium vocati sunt, & se subscribi hiis
 pro Testibus permiserunt. Actum & Datum An-
 no Domini MCC sexagesimo octauo in Die beati
Kyliani.

CXXX.

INGRAMVS SENIOR ET INGRAMVS
 JUNIOR DE HEIDELBERG CEDVNT BONA
 ET IURA SVA IN VILLA BRÜL MO-
 NASTERIO MAVLBRVNNSI.

Ego *Ingramus* senior, & ego *Ingramus* junior de *Heidelberg* notum facimus uniuersis quod omnia bona nostra atque iura nobis cedencia seu ad nos pertinencia in Villa dicta *Brül* Venerabili Domino nostro Abbati & Conuentui in *Mulabrunn* pro remedio animarum nostrarum, nec non in emendam offensarum Violenciarum grauaminum a nobis ipsorum bonis seu hominibus illatorum Consensu & bona Voluntate Domni feudi videlicet Domni *Cunradi de Wissenlach* dicti *Wisserfry* mediante possidenda de cetero jure proprietario pleno jure donauimus & assignauimus sub hac forma ut Dominus Abbas & Conuentus in ipsorum Monasterio Lumen die noctuque arsurum perpetualiter de Bonis ordinent sic collatis, equidem predicto Dño *Cunrado* Curiam nostram sitam in *Wybling*, quam *heinricus* dictus *Swab* inhabitat, que tunc ad nos jure proprietario pertinebat, resignauimus in recompensam, ipsam ab eo nomine feudi recipiendo, ad hec sepedictus Dominus *Cunradus* confitebatur fide data audientibus quam pluribus Ciuibus in *Heydelberch* antedicta bona nostra in *Brül*, que ab ipso nomine feudi tenebamus nullum de fratribus seu Consanguineis suis in aliquo attingere, sed ad ipsum pure principaliter, singulariter ac specialiter pertinere, huius

rei testes sunt. *Arnoldus* filius *Monialis Burckhardus de Turri*, *Diemarus*, *Walramus*, *Reigerus de Domo lapidea Ciues in Heydelberch* *Blickerus de Steina*, *Dominus Heinricus de Liechtenawe*, *Ditberus de Malbirn*, *Dominus Stolla Sacerdos in Heydelberch*, ut autem hec a memoria hominum non recidant Scripta presencium Sigilla Reuerendi Patris *H. Episcopi Spiren.* & *Dñi Cunradi de Wissenloch dicti Wissenfry*, nec non *Ciuum in Heidelberg* atque nostro volumus communiri. Datum Anno *Dñi Millesimo ducentesimo sexagesimo octauo proxima feria tertia post beate Virginis Annunciationem.*

CXXXI.

CONCAMBIVM MONIALES DE PONTE SALVTIS INTER ET CAPITVLVM SPIREN. SVPER QVIBVSDAM AGRIS ET PRATIS.

Nos *Cunegundis* Abbatissa totiusque Conuentus monialium de *ponte Salutis* tenore presencium protestamur, quod nos dedimus in Concambio tria iugera agrorum & unum pratum *Colono Dominorum Canonicorum majorum Spiren.* in terminis *Ville nostre* pro aliis tribus iugeribus agrorum & uno duali prato, in cuius rei testimonium & munimen dictis *Canonicis & Colono ipsorum presentem Literam* dedimus cum *Sigilli nostri munimine roboratam*, datum anno *Domini M. CCLXXIII.*

CXXXII.

CXXXII.

COMPROMISSVM ABBATIS IN WEIS-
 SENBURG ET CAPITVLI SPIREN. PVNCTO
 JVRISPATRONATVS IN BARBEL-
 ROTH.

Lite feu Contencione diucius inter Dñum Ab-
 batem Wizenburgen. ex parte una & Deca-
 num & Capitulum Ecclesie Spiren. nomine Decanie
 ex altera super jurepatronatus Ecclesie in *Rode* du-
 rante tandem in nos *Eberhardum de Stralenberg* Sco-
 lasticum, *Hugonem* Cantorem, *Egenolfum* de *Lan-*
desberg, & *Ditberum* cellerarium canonicos Spiren.
 ex parte Abbatis Wizenburgen. & Conuentus sui
 similiter ex parte Decani & Capituli Spiren. preci-
 se existit compromissum sub periculo Cause & pe-
 na centum Marcarum Argenti; Nos itaque jura
 parcium rimantes & attendentes eorum strepitus in-
 ter personas Ecclesiasticas conquiescere utile esse
 & honestum per bonum pacis huius discordiam no-
 stra Arbitria Commissam habito maturo Consilio
 in nomine Domini arbitrando pronunciamus, ut
 Capitulum Spiren. jurepatronatus Ecclesie in *Rode*
 imposterum gaudeat pleno jure, & personam ho-
 nestam in Ecclesia eadem, quando & quocienscun-
 que uocauerit, per manum Archidiaconi loci in-
 stituat, predictis Dño Abbati & Conuentui & De-
 cano Spiren. eorumque successoribus super eo silen-
 cium perpetuum inponentes ad recompensam au-
 tem Dño Abbati & Conuentui de *Wizenburg* &
 Decano Spiren. faciendam statuimus, ut preben-

dam quam Dñus Sigillo Nepos Cellerarii habet in Ecclesia Spiren. quam cito vacauerit, ad collationem Dñi Abbatis Wizenburgen. & Successorum eius perpetuo debeat pertinere, insuper statuimus, quod Decanus Spirensis unam de quatuor prebendis perpetuis diuisis que primo vacauerit cuius collatio ad Capitulum commune pertinebat, ipse & sui successores de manu sua & pro libitu suo dabit, preterea iubemus ut prebendam Episcopalem Dñi electi Wormacien. quando ex Confirmatione eius vacare ceperit, Decanus iam nunc Spiren. solus, nullus de fratribus ad hoc vocatis duabus personis idoneis deseruiendam assignabit; in posterum autem cum due persone ad prebendam Episcopalem vocande fuerint, Decanus qui fuerit pro tempore unam de personis his instituet per se & solus, alteram uero personam iuxta consuetudinem Ecclesie hactenus obseruatam ordinabit, ut autem omnia supradicta inconuulsa permaneant atque rata, nos Arbitri supradicti Sigilla nostra appendimus ad presentes. Acta sunt hec in Ecclesia Spiren. presentibus Dño Petro. Preposito, *Riguno de Schoenberg*, *Alberto de Remisbingen*, *Wernbero de Annelt*, *Walramo Custode*, *Heinrico de Fleckenstein*, *Wernbero de Wilre*, *Heinrico nato Dñi Heinrici Comitis Gemini pontis*, *Eberhardo de Offenbach*, *Heinrico de Dalbeim*, & *Heinrico de Dan* Canonicis Spiren. Anno Domini MCCLXX. septimo. in festo Natiuitatis beate *Marie* Virginis Gloriosæ.

CXXXIII.

AMICABILIS COMPOSITIO INTER
CAPITVLVM SPIRENSE, ABBATEM WEIS-
SENVRGEN. ET DECANVM SPIREN. SV-
PER JUREPATRONATVS IN BARBEL-
ROTH.

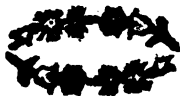
Capitulum maioris Ecclesie Spiren. Dñus. .
Abbas & Conuentus de *Wizenburg* contencio-
nem habentes cum . . Decano Ecclesie nostre su-
per iurepatronatus Ecclesie de *Rode* Spiren. Dio-
cesis, idem Dñus. . Abbas & Conuentus de *Wi-
zenburg* & Decanus Ecclesie nostre juspatrona-
tus Ecclesie predictæ nostre Spiren. Ecclesie
simpliciter contulerunt, ut Ecclesia nostra prouen-
tus Ecclesie eiusdem ad usus suos recipiat, &
ad prebendam personam ydoneam presentet, quan-
do & quociens fuerit oportunitum, que curam
animarum recipiat ad iura Dyocesani & Archi-
diaconi Loci per omnia expedienda Consensu Reue-
rendi Patris ac Dñi nostri *Friderici* Dei gracia Epi-
scopi & Venerabilis Dñi . . *Petri*. Prepositi maio-
ris Spiren. in omnibus accedente, & nos unanimi
Consensu Dño. . Abbati *Wizenburgen*. & Succes-
soribus eius permittimus ut prebendam in Ecclesia
nostra per Dñum *Cunradum de Bernbusen* seniore
quondam nostrum concanonicum institutam, quam
nunc tenet Dñus Sigillo sacerdos Nepos Magistri
Ditberi, Cellerarii nostri, que hætenus ad collacio-

X 5

nem. .

Rode hod. *Barbelrod* Ditionis *Bipontinæ* *Landauinæ*
inter & *Weissenburgum*.

cionem. . Decani Ecclesie nostre pertinebat sacerdoti conferre valeat; . . Decano Spiren. obedienciam iuxta morem facturo, insuper Decano Ecclesie nostre qui pro tempore fuerit, liberaliter concedimus & indulgemus, ut unam de quatuor prebendis perpetuis diuisis, quam cito vacauerit persone ydonee de manu sua conferat Capitulo irrequesito, idem faciet quando & quociens eandem contingerit vacare prebendam; permittimus eciam ipsi Decano ut cum unam prebendam Episcopalem duabus personis assignandam vacare contingerit, unam illarum. . Decanus Ecclesie nostre de manu sua persone ydonee dabit libere & absolute, quocienscunq; obtulerit se facultas & ad aliam personam in ea instituendam duos de Capitulo assumet iuxta consuetudinem Ecclesie seniores, ut autem in hoc facto nostro. . Decanus Ecclesie nostre & successores eius inperpetuum securi existant, presentes Literas Sigillo Reuerendi Patris ac Dñi nostri *Friderici* Dei gracia Spiren. Episcopi predicti, & Sigillo Capituli nostri damus sollempniter consignatas. Actum & Datum Anno Dñi M. CCLXX. septimo. Mense Novembri.

CXXXIV.

COMPROMISSVM ABBATIS IN WEIS-
 SENBURG ET CAPITVLI SPIREN. PVNCTO
 IVRISPATRONATVS IN BARBEL-
 ROTH.

Judices Spiren. exorta questione super jure patro-
 natus seu jure presentandi Ecclesie in *Rode Spi-*
ren. Diocesis inter honorabiles Viros Dominum Ab-
 batem & Conuentum Monasterii Wyzenburgen. ex
 parte una & . . . Decanum & Capitulum Ecclesie
 Spiren. ex altera partibus ad Concordiam monitis
 faciendam, ex parte dictorum Dñi Abbatis & Con-
 uentus in Dñum . . . Prepositum quatuor turrium
 Camerarium Monasterii Wyzenburgen. predicti &
 Magistrum *Henricum de Augusta* canonicum Eccle-
 sie Sancti *Germani* extra muros Spiren. ex parte
 vero dictorum . . . Decani & Capituli in Magistrum
D. Cellerarium, Egenolfum de Landesberch Canoni-
 cum & Magistrum *Cyminum* prebendarium Ecclesie
 Spiren. & ab utraque parte in Dñum *P. . de*
Fleckenstein Prepositum pro media persona commu-
 niter est tanquam in arbitros compromissum qui sex
 arbitris partibus hinc inde auditis summam & sine
 strepitu iudicii sub juramento ab ipsis prestando nisi
 omnes de hujusmodi juramento conuenerint remit-
 tendo Negocium fideliter examinabunt & vtilitatem
 eius apud notos seu alios quoscunque requirent &
 prout inuenerint in animas suas sine Dolo & frau-
 de pronuntiabunt quicquid eis videbitur esse ius-
 tum, & si omnes concordauerint ipsorum arbitrio
 sta-

stabitur a partibus sub periculo cause & pena centum marcarum Argenti, quam penam pars Arbitrium non seruans parti soluet Arbitrium obseruanti, si vero ipsos sex quod absit aliquatinus discordare contingerit, Articulos supra quibus & in quibus discordauerint Dño P. . Preposito predicto tanquam persone medie presentabunt, si presens fuerit, alioquin si absens fuerit & extra prouinciam partes predictæ communibus expensis ipsos Articulos transmittent Dño . . Preposito memorato & quicquid idem Dñus . . Prepositus in animam suam sub iuramento prius ab ipso prestitò si predicti sex Arbitri iurauerint Deliberatione cum jurisperitis & Deum timentibus habita diligenti super eisdem sentencionando pronunciauerit iusticia mediante, partes eedem ratum & firmum sub periculo & pena predictis inuolabiliter obseruabunt durabit eciam hoc compromissum usque ad festum Beati *Johannis Baptiste* proximum, & erit liberum Arbitris supradictis compromissum huius prorogare de tempore in tempus dummodo hoc de partium processerit voluntate, si vero aliquis arbitrorum medio tempore cesserit vel decesserit, alter ab ea parte que ipsum elegit substituetur eidem, & ut hec rata & inconuulsa permaneant, presentes Litere Sigillo nostro una cum Sigillis partium sunt signate. Actum Anno Dñi M. CCLXX. septimo pridie Idus februarii.

CXXXV.

CESSIO JURISPATRONATVS ECCLE-
 SIAE IN BARBELROTH PER MONASTERIVM
 WEISSENBVRGEN. CAPITVLO SPI-
 REN.

E*delwinus* Dei Gracia Abbas & Conuētus Mo-
 nasterii Wizenburgen. ordinis S. *Benedicti*, ho-
 norabilibus Viris Preposito, Decano totique Capitu-
 lo Spiren. plenitudinem omnis boni, habito com-
 muni & diligenti inter nos Tractatu unanimi Con-
 sensu jus quod Monasterium nostrum in jurepatro-
 natus Ecclesie de *Rode* Spiren. Diocesis habuit seu
 habere visum est, Ecclesie Spiren. seu Capitulo ve-
 stro liberaliter pro nobis & successoribus nostris
 conferimus cum plenitudine omnis juris, ut autem
 in hac nostra Donacione in posterum Ecclesia Spi-
 ren. secura existat, & quod Capitulum vestrum nul-
 las in posterum super eodem jure patronatus alter-
 caciones ex parte nostri Monasterii nostra, succes-
 sorumve nostrorum oporteat formidare, presentes
 Literas sigillo venerabilis Dñi *Friderici* Dei gracia
 Spiren. Episcopi, & nostris Sigillis in robur perpe-
 tuum tradimus consignatas. Actum Anno Dñi
 MCCLXX. septimo in Die beatorum Apostolorum
Symonis & Jude.

CXXXVI.

OBLIGATIO POENITENTIVM VLTRA
LVTVM LEPORIS DE NON MVTANDO
SVVM ORDINEM SVB CERTIS POE-
NIS.

Johannes Prior. . Prioriffa, totusque Conuentus
Monialium Ordinis Sancte *Marie Magdalene* ul-
tra *Lutum Leporis* extra muros Spiren. Omnibus ad
quos presentes Litere peruenerint deuotas in Christo
oraciones licet secundum Verbum Apostoli unusquis-
que manere debeat in ea uocatione qua uocatus est,
nec ex temeritate uel Leuitate in iacturam uel inju-
riam sui ordinis, eciam sub pretextu maioris Ordinis
ad alium ordinem transuolare, cum ut hec firmius &
inuiolabilius obseruemus non solum & precepto
Apostoli & ex necessitate iuris, sed eciam ex pro-
missio a nobis super hoc sponte facto, eoquod tri-
plex funiculus difficile rumpitur, promittimus bo-
na fide, & presentibus Literis ad id nos astringi-
mus, & firmiter obligamus, quod ad nullum ordi-
nem alium siue predicatorum siue minorum siue
eciam ad quodcunque alium austeriorem uel micio-
rem, nec ex quacunque causa nos unquam transfe-
remus, neque religionis habitum in quo nunc su-
mus aliquatenus deseremus, verum si contra Ver-
bum Apostoli predictum & jus, ac eciam promissio-
nem & obligacionem nostram nos omnes communi-
ter quod absit venire contigeret claustrum nostrum,
possessiones nostre & bona nostra tam mobilia quam
immobilia Dominio venerabilis Patris, & Dñi nostri
Spi-

Spiren. Episcopi, & Capituli maioris Ecclesie ibidem nomine pene, cui nos subicimus libere cedent & ea ipsis sine contradictione qualibet volumus applicari, sed si aliquas ex nobis quod dictum est, transgredi contigerit, alie non transgredientes, & in suo ordine permanentes dictis possessionibus utentur pacifice & quiete, nec aliquod ius tunc competat in eisdem Domino Episcopo & Capitulo antedictis, in cuius rei fidem & perpetuam firmitatem Nos *Wipertus* Generalis totius ordinis penitencium Sigillum nostrum una cum Sigillo dictarum Monialium presentibus duximus apponendum; predictam obligationem Auctoritate Apostolica nobis commissa confirmantes Sigilla etiam Dñi Episcopi & Capituli predictorum ad petitionem nostram hiis Literis sunt appensa. Datum Anno Dñi MCCLXXX primo III. Nonas Marchi.

CXXXVII.

REVERSALES PRIORIS PROVINCIALIS FRATRVM ORDINIS B. M. DE MONTE CARMEL. DE NON IMPEDIENDO PLEBANVM IN ESSLINGEN.

Reuerendis Dominis & honestis Preposito, Decano totique Spiren. Ecclesie Capitulo, Frater *Heinricus* Prior Prouincialis fratrum ordinis beate *Marie* de Monte Carmeli per Alemanniam, vitam bonam, & exitum sanctitatis docet sapiens, ante omnia verbum verax precedat te & ante omnem actum

actum Consilium stabile, nolentes igitur excedere Consilium sapientis, vestre Dominacioni fide bona promittimus, & vita comite faciemus, videlicet quod Articulos super indempnitate jurium vestre Parochie apud *Ezzelingen* inter nos pacis gracia utrobique conceptos ante festum Natiuitatis Domini nunc instans sub Sigillis prioris Generalis nostri Ordinis Capituli Generalis, nostro ac Prioris localis fratrum apud *Ezzelingen* vobis sub certa forma presentamus fideliter roboratos spondentes nichil, quod medio tempore nichil notabilis construemus, aut aliquid faciemus, vnde iura Parochie minui valeant, sed per nos atque nostros in hiis que rationi sunt virorum conformabimus beneplacitis plebanorum eligentes presentibus, quod si nos in hac sponse, quod absit contingeret claudicare, exspirato Termine sponse loco, & gracia iam a nobis adepti, fratres inibi resedentes sine contradictione qualibet cedent ipso facto. in huius rei Testimonium nos dictus . . . Provincialis Sigillum nostri officii presentibus duximus appendendum. Actum apud *Spiram*. Anno MCCLXXXI. in Die Sancti *Benedicti* Abbatis.

bus populum ortabimur fideliter, ut diligenter decimet, propriis confiteatur sacerdotibus, & ad suam Parochiam confluat, diebus presertim Dominicis & festiuis. Item Tempore interdicti cessantibus vestris plebanis & nos cessabimus in idipsum. Item neminem de Parochia vestra ad sepulturam recipiemus, nisi id de Voluntate Plebani processerit & assensu. Item in precipuis festiuitatibus ut in Pasce, Penthecosten, omnium Sanctorum, Natiuitatis Domini, patroni loci, Dedicacionis Ecclesie, oblationes ex integro presentabimus plebano; preterea omni priuilegio huic Ordinacioni opposito plene renunciamus, nec ultra priuilegium seu Litteras impetrabimus quascunque, Occasione quarum predicta ordinacio possit quomodolibet viciari, nec utemur impetratis in iudicio vel extra; promittimus insuper, ut quicumque Prior in dicto Loco pro tempore fuerit institutus, juramento prestito dicto Plebano spondebit, quod prelibatos Articulos inuolabiliter obseruabit pro posse, facietque nichilominus eos a suis iudicis incontaminate seruari, si vero dicti Prior uel Fratres predictae ordinacioni patenter ex Industria presumpserint contraire, quod absit, iurisdictioni Domini Constanciensis Episcopi pro tanto eos sponte subicimus, ut per censuram Ecclesiasticam ipsos valeat choercere, postremum promittimus, quod hanc ordinacionis seriem a tempore creacionis Domini Pape ad unum Annum a Dño Papa procurabimus efficaciter confirmari, quod si non fuerit effectui mansipatum, promittimus sub eadem pena, & modo quo supra, quod ab

eo tempore in antea prior dicti Loei & fratres cessabunt penitus a diuinis, que tamen resument, cum hoc fuerit adimpletum. datum Spire Anno Domini M. CCLXXXI in Die beati *Benedicti* Abbatis.

CXXXIX.

TRANSSVMPTVM PER IVDICES SPIREN. DIPLOMATIS ADOLPHI ROMANOR. REGIS QVO IN SCVLTVTVM CONSVLES ET CIVES OPPIDI ESSLINGEN ANNADVERTIT, QVOD CONTRA PROHIBITIONEM REGIAM MONIALES IN PRÆIJDICIUM ECCLESIE PAROCHIALIS IBIDEM ADMISERINT.

Nos Iudices Spiren. ad vniuersorum noticiam volumus peruenire, quod Anno Dni Millesimo ducentesimo LXXXII. pridie Kalend. Decemb. Literas Domni *Adolphi* Romanorum Regis Serenissimi cum Sigillo a tergo appposito, non absolutas, non corrosas non cancellatas, nec aliqua in parte ipsarum viciatas prout prima facie apparebat, vidimus & eas de Verbo ad Verbum legimus, & in eius Testimonio Sigillum nostrum huic pagine apposuimus, quarum Literarum tenor talis est, *Adolphus* Dei Gracia Romanor. Rex semper Augustus, prudentibus Viris Sculthetis consulibus nec non ciuibus uniuersis in *Eschelingen* fidelibus suis dilectis gratiam suam & omne bonum, recordamus recordando admirantes non sufficimus cogitare quo ausu

contra nostram prohibitionem Moniales ad opidum in *Eschelingen* quas admitti vetuimus admisitistis in Preiudicium Ecclesie Parochialis & grauamen, quare nobis precise committimus & mandamus quatenus dictas moniales nullum Edificium in antea in dicto opido construere vel erigere permittatis, donec ad nostram presenciam personaliter veniamus, tunc etenim deliberabimus de maturiori Consilio quid expediat vel fieri valeat in hoc casu. Datum *Hagenowe* quinto Kal. Dec. Regni nostri Anno primo.

CXL.

INVESTITVRA AD ECCLESIAM IN
HAMBACH.

P. *) Prepositus Ecclesie Spiren. honorabili P. Virò Decano in *Goderamstein* Salutem in Domino *Wernherum* Sacerdotem quondam celebrantem in *Meckenheim* nobis presentatum ad perpetuum Vicarium Ecclesie in *Hambach* ab honorabilibus Dominis nostris Decano, nec non Canonicis Ecclesie Spiren. ad eandem Vicariam perpetuam dicte Ecclesie in *Hambach* in nomine Domini presentibus investimus, mandantes vobis quatinus ipsum ad possessionem dicte Vicarie inducatis, facientes sibi debitam & condignam **) ab omnibus
ibi-

*) Petrus Prepositus major in qualitate primi Archidiaconi.

**) Forlan omitt. OBEDIENTIAM.

ibidem parochialibus exhiberi. datum Anno Domini Millesimo ducentesimo Nonagesimo quarto. fer. 3. post Dominicam *Jubilate*.

XLI.

G. EPISCOPVS SPIRENSIS INSTITVIT DVAS PRÆBENDAS SACERDOTALES IN CHORO S. STEPHANI ECCLESIAE SPI- RENSIS.

Cum creatura non habeat, quod pro meritis suo creatori respondeat, ex eo maxime, quod de sua immensa pietate de summis cælorum ad ima descendere dignatus est, & tandem pro humani generis redemptione mortem subire temporalem, nimirum si aciem nostræ considerationis ad cælestia, salutisq; opera accedamus, & cum devotionis ardore, quidquid possumus jugi sollicitudinis studio eiusdem Dei filio Jesu Christo in recompensationis titulum impendamus. Nos igitur *Gerhardus* Episcopus Spirensis, constare volumus universis presentibus & futuris, quod nos ob salutem & remedium animarum nostræ & progenitorum ac benefactorum nostrorum Altare in Ecclesia nostra Spirensi in choro Sancti *Stephani*, juxta ostium, quo itur ad Capellam Sæ *Catharinae* construximus, ac duas præbendas sacerdotales per duos sacerdotes deservendas, in & super dicto Altari perpetuis temporibus, juxta modum subnotatum instituímus & ordinavimus, & præsentibus ordinamus, quas quidem duas

præbendas, de bonis, fructibus, & redditibus Ecclesie in *Mingolzheim* nostræ Diœcesis ad Nos cum suo jure patronatus pleno proprio & privato jure, & non ratione Episcopatus pertinente, accedente ad hoc voluntate & consensu honorabilium & dilectorum Nobis in Christo Eberhardi Decani & Capituli Ecclesie nostræ Spirensis, ac venerabilis Viri *Henrici de Erenberg* præpositi Ecclesie Sti *Guidonis* Spirensis ipsius loci Archidiaconi dotavimus, ac dotamus volentes, ut duo sacerdotes pro tempore hujusmodi præbendas deservientes jus percipiendi bona, fructus & redditus dictæ Ecclesie in *Mingolzheim* perpetuo habeant, & percipere possint & debeant, salva tamen congrua portione ac præbenda competenti perpetuo Vicario in prædicta Ecclesia *Mingolzheim* celebranti, & curam animarum habenti, ne qua commode sustentari, ac curam hospitalitatis gerere valeat per Nos legitime assignata, qui Vicarius perpetuus a dictis duobus sacerdotibus dictas duas præbendas possidentibus est ad prædictam Ecclesiam *Mingolzheim* loci Archidiacono præsentandus, & per eundem loci Archidiaconum instituendus in eadem idemque Vicarius Nobis & prædicto Archidiacono subjacebit, & Cathedraicum ac synodalia, & alia jura Episcopalia ac alia onera dictæ Ecclesie in *Mingolzheim* incumbentia expedite persolvat, præfati etiam sacerdotes ipsas præbendas pro tempore possidentes duas annas vini procuratori cellarario, & unam libram hallerum procuratori suspensarum singulis annis in recompensam duarum amarum vini & panum & aliarum obventionum seu accidentium eisdem sacer-

cerdotibus sicut aliis presbyteris præbendis Ec-
 clesie Spirensis quolibet anno & per annum præ-
 sentandarum & dandarum ante festum beati *Marti-*
ni solvant expedite, qui etiam sacerdotes alterna-
 tis diebus in & super eodem Altari Missas infra
 matutinum cantatum in dicta Ecclesia nostra & pri-
 mum pulsus ad tertiam dicant, ita pro qualibet die
 cujuslibet septimanæ una Missa habeatur, die videli-
 cet dominica, ut chorus celebrat feria secunda *pro*
defunctis, feria tertia de *Trinitate*, feria quarta de
Sancto Spiritu, feria quinta de *beata Catharina*, fe-
 ria sexta de *Sta Cruce*, sabbatho de *Domina nostra*,
 ac choro, ut alii presbyteri deserviant, horis Ca-
 nonicis ad summæ Missæ & aliis divinis officiis in-
 teressendo, memoriamque nostri & progenitorum
 ac benefactorum nostrorum in suis Missis ac aliis
 suis orationibus habeant humilem & devotam, De-
 cand etiam pro tempore existenti obedientiam de-
 bitam & consuetam faciendo, collationem vero di-
 ctarum præbendarum, quoties eas vacare contige-
 rit, Nobis & successoribus nostris Episcopis Spiren-
 sibus reservamus, volentes, ut successores nostri
 Spirenses Episcopi pro tempore existentes easdem
 præbendas vel eam, cum & quoties eas vel alteram
 earum vacare contigerit, actu presbytero nullum
 aliud beneficium Ecclesiasticum obtinenti, vel eo
 prius dimisso, si quod habet, saltem clerico idoneo
 vicesimum quintum annum suæ ætatis attingenti,
 qui infra annum a die collationum seu collationis
 sibi factarum seu factæ in sacerdotem valeat & ve-
 lit promoveri infra Mensē a die vacationis earum

seu alterius earundem pure conferant propter
 Deum statuentes, ut, si successores nostri Episcopi
 præbendas vel præbendam hujusmodi ut sic vacan-
 tes vel vacantem juxta modum & tempus supra
 scriptos non conferrent, aut si clerici vel clericus
 idonei vel idoneus dictas præbendas seu præben-
 dam habentes, seu habens legitimam ætatem, ut
 est dictum, obtinentes seu obtinens, se infra unius
 anni spatium a die collationum seu collationis sibi
 factarum seu factæ in Presbyteros, seu Presbyterum
 se non facerent, seu faceret promoveri, ex tunc offi-
 ciati, procuratores seu collatores fructuum & redi-
 tum ad præsentias Ecclesiæ Spirensis pertinentium,
 omnes & singulas fructus, redditus & obventiones
 ipsarum præbendarum seu præbendæ, ex integro
 colligent, & recipient cessante quolibet impedimen-
 to & contradictione cujuslibet & pecuniam ex flu-
 ctibus, redditibus & obventionibus hujusmodi ven-
 ditis habitam proportionaliter distribuent, qualibet
 die, qua Missa pro animabus in Ecclesia Spirensi
 decantatur, & clerici seu clericus hujusmodi præ-
 bendas seu præbendam obtinentes seu obtinens fru-
 ctibus, proventibus, redditibus & obventionibus
 ipsarum præbendarum seu præbendæ eo ipso sint
 privati seu sit privatus, & officii procuratores
 seu collectores hujusmodi Missas superius descriptas
 quolibet die ut præscribitur fideliter dici vel legi
 procurabunt de fructibus, proventibus, redditibus
 & obventionibus etiam suprascriptis quousque cleri-
 ci vel clericus prædicti in Presbyterum seu Presby-
 teros sint promoti, seu sit promotus. In quorum
 omnium testimonium Sigillum nostrum præsentibus
 est

est appensum. Et Nos *Eberhardus* Decanus & Capitulum, ac *Henricus* de *Exenberg* præpositus Sancti *Guidonis* Ecclesiarum Spirensium prædicti, quia præmissis omnibus consensum nostrum adhibuimus, idcirco Sigilla nostra ad preces dicti Domini nostri Episcopi in præmissorum omnium testimonium appendimus huic chartæ: datum Spire Anno Domini Millesimo, trecentesimo, sexagesimo in crastino beati *Georgij* Martyris.

CXLII. a.)

ARCHIDIACONATUS HERPIPOLENSIS.

Ex Libro Pergameno, Nuncupato Synodali, conscripto Tempore *Godefridi* de *Limburg* Episcopi *Herbipolensis* circa annum 1453. Cum additamentis Beneficiorum *).

Sequuntur secundum Ordinem omnia & singula Nomina Beneficiorum per Dyocesin *Herbipolensem* constitutorum, & primo quæ sub Archidiaconatu & Capitulo rurali *Kitzingen* sunt sita.

KITZINGEN CAPITVLVM.

Eiwellstatt plebania.
Westheim.
Thelheim.

Y 5

Gan-

*) Archi- & Episcopatus Germaniæ divisi sunt in Archidiaconatus, quorum cura plerumque Præpositis Eccle-

Gandersacker.

Primissaria ibidem.

Verfpach.

Rimpar.

Primissaria ibidem.

Estenfeld.

Grumbach.

Nider Pleichfeld.

Kürnach.

Obern Pleichfeld.

Berheim.

Eyfslewben.

Ettleben.

Schlehenreit.

Capella b^{te} Mariæ Virginis in Ockershausen

1468. confirm^{ta}.

Hergoltshausen.

In Garnstadt Vicaria.

Wer-

clesiarum Cathedralium & Collegiarum fuit conceditur. Archidiaconi ex quolibet beneficio curato & non curato utilitatis quidpiam percipiebant; hinc est, quod sui districtus beneficia ad unum omnia Registris inferebant. Hæc Registra omnium Archidiaconorum simul collecta sistunt integram, qua late patet, diœcesin. Tempore s. d. Reformationis Diœcesis ingentem passæ sunt immutationem, oportet igitur in Registra ante annum 1530. inquirere. Operæ pretium foret, limites omnium Archi- & Episcopatum ad normam *Diœcesis nostræ Moguntinæ in Archidiaconatus distinctæ* e registris Archidiaconalibus eruere & documentis authenticis illustrare, ut tandem aliquando *Germania Sacra* numeris omnibus absoluta, diu jam exoptata in lucem publicam prodire valeat.

Werneck Capella.
 Zeutzleben Primiffaria.
 Grewenrheinfeld.
 Primiffaria ibidem.
 Wipfeld.
 Oberr Eyffeltzheim.
 Har.
 Buseltzheim.
 Brofeltzheim. Ewrfeld.
 Schérnaw.
 Tettelbach.
 Vicaria B. Mar. Virg. Anno M. CCCC99.
 fundata.
 Primiffaria ibidem.
 Altare ibidem.
 Neüffes Vicaria.
 Maynftockheim S. Kiliani.
 Maynftockheim S. Gumperti.
 Kytzingen.
 Primiffaria prima.)
 Primiffaria secunda.) in Ecclesia.
 Primiffaria nova in Monasterio ibidem.
 Capella Sancti Sepulchri ibidem.
 Media ~~Missaria~~ Missaria ibidem.
 Vicaria Sanctæ Crucis ibidem.
 Vicaria Corporis Christi nova 1466.
 Hohen.
 Etwashauffen.
 Sultzfeld.
 Altare ibidem.
 Primiffaria ibidem.
 Reppersdorff.
 Erlach.

Sunterahuffen inferior.
 Rottendorff.
 Mayn Suntheim Capella beatæ Virginis.
 Vicaria perpetua in Buchbrunn 1479.
 Hohenfeld.
 Alberhofen.
 Gerbrunn.
 Hirschfeld.

**CAPITVLVM MUNERSTATT EST
 VNVS ARCHIDIACONATVS.**

Münerstatt Capitulum.

Münerstatt.
 Duæ Vicariæ in Hospitali ibidem.
 Vicaria S. Georgij ibidem.
 Vicaria S. Elisabeth ibidem.
 Vicaria beatæ Virginis ibidem.
 Burglawr Vicaria.
 Boppenlauer Primiffaria.
 Heuftrwe Primiffaria.
 Niderlawrung Primiffaria.
 Maspach.
 Tuntdorff Capella non confirmata.
 Werberghawffen.
 Wenckheim.
 Ramungen.
 Kyffige.
 Capella beatæ Virg. ibidem.
 Primiffaria extra Muros ibidem.
 Nüttingen Ecclesia nova.
 Primiffaria ibidem.

Afcha.
Hawffen Capella.
Steynach.
Newenstatt.
Vicaria S^{tae} Barbaræ.
Vicaria Corporis Christi.
Hospitale ibidem.
Vicaria in Hospitali ibidem.
Saltz Vicaria.
Capella Sancti Viti.
Bastheim, Hollnstatt.
Wülffershuffen.
Eberspach.
Lüttern Primiffaria ibidem.
Brettenweg Parochia.
Vic. S. Jacobi Vic. S. Urbani ibidem.
Hellingen.
Meylos.
Bughem alias Königsberg.
Vicaria Corporis Christi ibidem.
Primiffaria ibidem.
Vicaria Sti Burkardi extra Muros ibidem.
Vicaria Sti Jacobi in parochiali ibidem.
Vicaria B. M. Virg. prope Königsberg.
Vicaria S. Catharinæ.
Vicaria S. Annæ.
Vicaria S. Urbani ibidem.
In Bughem Primiffaria exempta.
Münster.
Wettrungen.
Erthuffen.
Primiffaria ibidem.

Vicaria ibidem.

Hofheim.

Primiffaria ibidem.

Frinffenhuffen.

Gofsmannsdorf.

Mechritt.

Holtzhuffen prope Schweinfurt.

Unfunden. Primiffa. ibidem.

Brotbach.

Schweinfurt, Capell. B. V.

Vicaria S. Leonhardi. Vicar. S. Catha.

**Vicar. Corporis Christi. Vicaria S. Johannis
in parochia. ibidem.**

**Vicaria Dñi Conradi Sragen alias St. Nicolai
in Schweinfurt.**

Vicaria B. Virg. in Hospitali ibidem.

Vicaria S. Sebastiani in Capella S. Kiliani ibid.

**Vicaria B^{te}. Virginis in Ecclesia S. Joannis
ibidem.**

Vica. S. Stephani. Vicar. 3. Regum. ibidem.

Theres.

Eorft.

Schonungen.

Margiteinach.

Premiffaria ibidem.

Hawffen. Gedem.

Grunungen.

Kutzspur.

Geltersheim.

Primiffaria ibidem.

Ewrbach.

Meyd.

Meydbach.

Pfersdorf.

Vicaria Altaris Sanctæ Kunigundis in
Schweinfurt.

Primiff. in Wald Sachsen.

Ebern. Vicaria hospitalis ibidem.

Vicaria B. Virg. Vica. S. Crucis ibidem.

Vicaria Corporis Christi ibidem.

Rewtwischdorff Capella.

Raweneck.

Geffendorff.

Burgbreitbach.

Primiffaria ibidem.

Schweinsheupten.

Horberg.

Emershauffen.

Altenstein.

Primiffaria ibidem.

Vicaria Corporis Christi ibidem.

Lichtenstein.

Mertzbach.

Stein. Pantz.

Watzendorff. Greytz.

Zewen Primiffaria.

Buch. Brunn.

Düringstatt. Mirspack.

Rattelsdorff.

Baumach. Primiffaria ibidem.

Item instituta est nova Angelica Missa in Bau-
nach Ao. D. LXXXViii.

Not. Ex post temporis una pars hujus Capituli
Münerstatt separata & erecta fuit in pro-
prium

prium Capitulum, hodie in Ebern nuncupatum, cui subsunt omnia Beneficia a Vocabulo Ebern incipiendo præspecificata.

CAPITVLVM GEROLTZHOFEN VNVS ARCHIDIACONATVS.

Colitzheim.

Herelheim.

Zwithsheim.

Primissaria ibidem.

Grettsfatt ibidem.

Sendelfeld. Primissaria.

Inferior Eüerheim.

Superior Eüerheim.

Dampsdorff.

Falckenstein.

Eschenaw.

Halsfurt.

Primiss. Medimissaria ibidem.

Item instituta est nova Vicaria in honorem

S. Thomæ Apostoli Ao. 1490.

Gnetzgew.

Westheim.

Zeyl.

Primissaria ibidem.

Medimissaria ibidem.

Lawter.

Eltmen.

Primissaria ibidem.

Stettfeld.

Primissaria ibidem.

Trua.

Trumstätt.
 Superior Heyde.
 Lodengerewt.
 BurgEbrach.
 Reichmannsdorff.
 Praeldorf.
 Superior Windheim.
 Wustvilde.
 Superior Schwartzach.
 Primissaria ibidem.
 Bittbach.
 Dingeltshuffen.
 Traustatt filial.
 Primissaria ibidem.
 Gerolztzhoven.
 Primissaria ibidem.
 Vicaria hospitalis ibidem.
 Engel missaria Medimissaria ibidem.
 Missaria fraternitatis ibidem.
 Schalckfeld.
 Inferior Windheim.
 Volckach.
 Vicaria S. Nicolai ibidem.
 Primissaria ibidem.
 Kirchberg Vicaria S. Bartholomæi.
 Superior Volckach.
 Halberg Vicaria.
 Eychfeld.
 Oftheim.

**CAPITVLVM IPHOVEN ET SCHEUS-
SELFELD SVNT DVO DISTINCTA CAPITVLA
ET VNVS ARCHIDIACONATVS ET PRI-
MO IPHOVEN.**

Capitulum Iphoven.

Iphoven Sancti Viti.

Primiffaria ibidem.

Iphoven Sancti Martini.

Primiffaria ibidem.

Vicaria hospitalis ibidem.

Vicaria Sepulchri ibidem.

Vicaria beatæ Virginis ibidem.

Vicaria Animarum ibidem.

Eynersheim. Primiffaria ibidem.

Minor Langheim.

Primiffaria ibidem.

Gerlachshuffen.

Sumerach Primiffaria.

Wilentzheim. Primiffaria ibidem.

Angeli missaria ibidem.

Briffenstatt. Primiffaria ibidem.

Hochfeld. Primiffaria ibidem.

Bernheim.

Primiffaria ibidem.

Capellania ibidem.

Wifenbrunn.

Primiffaria ibidem.

Medimiffaria ibidem.

Major Lanckheim.

Primiffaria ibidem.

Vicaria S. Antonij *ibidem*.
 Bruck Vicaria.
 Herntzheim.
 Stefft.
 Stadt Schwarzach.
 Capella in Castro Stephansberg.
 Obernbreit Primiffaria *ibidem*.
 Castell.
 Wieffentheyd.
 Primiffaria *ibidem*,
 Rüdennauffen.
 Rödelfee Primiffaria *ibidem*.
 Stewnzenn.
 Dornheim.
 Sickershauffen.
 Froschstockheim.
 Helnitzheim.
 Suntheim. Reypersdorff.
 Stadel Schwartzach.
 Kirchschönbach.
 Geiffelwinde.
 Altmannshuffen.

In Plaga Uffenheim.

Freytenbach.
 Langensteinach.
 Holzhauffen.
 Primiffaria *ibidem*.
 Eckperchoffen.
 Orenbach.
 Golnhoven.

Primiffaria ibidem.
 Sownsheim.
 Primiffaria ibidem.
 Hittenheim. Primiffaria ibidem.
 Welbhuffen.
 Lippurghuffen.
 Tawrzell.
 Gnetzheim.
 Primiffaria ibidem.
 Nidern Helfsheim nova.
 Argshoven.
 Eckperghoven.
 Wollmersbach.
 Adelhoven.
 Waldmannshoven.
 Primiffaria Capellania ibidem.
 Pfañheim.
 Hemersheim.
 Gulichsheim.
 Obernztelsheim.
 Bertheim.
 Primiffaria ibidem.
 Rodheim.
 Primiffaria ibidem.
 Geyffelheim.
 Uffenheim.
 Primiffaria ibidem.
 Vicaria hospitalis ibid.
 Vicaria S. Jacobi ibid.
 Vicaria S. Catharinæ ibid.
 Vicaria S. Antonij ibid.

Vicaria S. Leonardi ibidem.
 Utenhoven.
 Ulfenheim.
 Primiffaria ibidem.
 Weigenheim.
 Reyfche.
 Rodlein.
 Geckenheim.
 Capella omnium Sanctorum ibidem.
 Ippesheim.
 Primiffaria ibidem.
 Büllenheim.
 Primiffaria ibidem.
 Medimiffaria ibidem.
 Ofheim.
 Ecclesia parochialis in Aw.

CAPITVLVM SCHLUSSELFELD.

Bibart.
 Primiffaria ibidem.
 Stadt Hochstetten.
 Primiffaria ibidem.
 Vicaria in Castro ibidem.
 Mühlhauffen.
 Primiffaria ibidem.
 Tuttenstetten.
 Schornwiffach filial sub Tuttenstetten.
 Inferior Schweinfeld.
 Primiffaria ibidem.
 Wachenrode.
 Primiffaria ibidem.

Obernhochstetten.
 Crätz Sambach.
 Schlüßelfeld.
 Primiffaria ibid.
 DySpeck.
 Stubach.
 Obern Scheinfeld.
 Vicaria in Castro ibidem.
 Schnqtzenbach.
 Aspach.
 Tafchendorff.
 Gremisdorff.
 Etzelskirchen.
 Schawrheim.
 Bawtenbach.
 Dachsbach Primiffaria.
 Groffenbirckach.
 Nidernleimbach.
 Obernleymbach.

**WINSHEIM ET ZENN SVNT DVO
 CAPITVLA ET VNVS ARCHIDIACONATVS.**

Winsheim Capitulum.

Winsheim.
 Vicaria Sancti Kiliiani.
 Vicaria Sancti Johannis.
 Vicaria Sancti Martini.
 Vicaria Sancti Nicolai.
 Vicaria Sanctæ Catharinæ.
 Vicaria Sanguinis Christi nova.
 Hospitale ibidem.

Altaria beatæ Virginis.
Vicaria Sti. Jodoci.
Vicaria omnium Sanctorum.
Capella beatæ Virginis.
Capella omnium Sanctorum.
Herbeltzheim. Vicaria S. Jeronimi.
Primiffaria ibidem.
Nordheim.
Ostheim.
Grasfaltz.
Kottenheim.
Etzelheim.
Deytenheim.
Ulfatt.
Primiffaria ibidem.
Langenfeld.
Hanbüchel.
Neffelbach.
Primiffaria ibidem.
Newenstatt.
Primiffaria ibidem.
Medimiffaria ibidem.
Hospitale ibidem.
Capella Corporis Christi five Leonardi ibid.
Capella S. Wolffgangi.
Birckenfeld Altare.
Altheim.
Rudisbrunn.
Menheim five Kawbenheim.
Ipsheim Primiffaria ibidem.
Medimiffaria ibidem.

Trawtzkirchen.
 Primiffaria ibidem.
 Kirchfarenbach.
 Wilhelmsdorff.
 Dyetenhoven.
 Linden.
 Leuckersheim.
 Ickelnheim.
 Primiffaria ibidem.
 Westheim.
 Urfersheim.
 Hensheim.
 Wibelsheim.
 Schwebheim.
 Ergersheim.
 Primiffaria ibidem.
 Pfaffenhoven.
 Rudelshoven.
 Ermbrechtshoven.
 Buchheim.
 Habeltzheim.
 Morelbach.
 Burckbernheim.
 Primiffaria ibidem.
 Vicaria S. Catharinæ ibidem.
 Vicaria beatæ Virginis ibidem.
 Vicaria S. Cunegundis ibidem.
 Bergel. Niedernhoven.
 Ottenhoven. Oberzenn.
 Sundernach.
 Altenbawr.
 Lawtershuffen. Primiffaria ibidem.

Medimiffaria ibidem ad Altare S. Leonardi.
 Lerpawr. Primiffaria ibidem.
 Capella in Leonrod exempta.
 Steinach.
 Rotenburg.
 Kirchberg.
 Schweinsdorff.
 Gattenhoven.
 Primiffaria ibidem.
 Steynfeld.
 Schetkenbach.
 Otelshoven.
 Gesler.
 Gastenfelden.
 Buch uff dem Wald.
 Sultzbach.
 Betwer.
 Wynolsbach.
 Awrbruch.
 Bibert.
 Stetperg.
 Kolnberg.
 Vicaria Castrı ibidem.
 Byntzwang.
 Dagstetten.
 Egenhuffen.
 Flachslanden.
 Ruglant.
 Petersawrach.
 Habeltsheim.
 Habersdorff.

Primissaria ibidem.
Oberndorff.

Capitulum Zenn.

Langenzenn Monasterium.
Lewbendorff.
Emskirchen.
Primissaria ibidem.
Hertzogenawrach.
Primissaria ibidem.
Medimissaria ibidem.
Buchenbach.
Frawenaurach, Angeli. Miss. ibidem.
Capellania ibidem.
Zyrendorff.
Fach.
Regelsbach.
Rostal.
Capella in Buttenbach.
Amersdorff.
Burgles.
Grossen Haslach.
Cadeltzburg.
Primissaria ibidem.

**KREYLSHEIM, INGELFINGEN, ET
HALL, SVNT TRIA CAPITVLA, ET
VNVS ARCHIDIACONATVS.**

Kreylsheim Capitulum,

Kreylsheim.
Primissaria ibidem.

Hospi-

Hospitale ibidem.
 Capella beatæ Virginis ibidem.
 Hoenberg.
 Zell.
 Stumpfach.
 Honhart.
 Iachsem.
 Grindelhart.
 Altenmuffen.
 Rosfeld.
 Lewckershuffen.
 Luftenau.
 Ewrichshaußen.
 Ruprechtshaußen.
 Ulfshoven. Primissaria ibidem.
 Lentfidel.
 Capella in Kirchberg.
 Vicaria in Trenspach.
 Capella in Jagstatt.
 Capella bea. Virg. in Margen Capellein.
 Sattelsdorff. Neidenfels. Capella.
 Grimigen.
 Wallenhuffen.
 Hengsfeld.
 Scheinbach.
 Rode.
 Michelbach.
 Rewbach.
 Bretheim.
 Hawßen. Primissaria ibidem.
 Wildenholz.
 Wetringen. Primissaria ibidem.

Gailnaw.
 Wernitz.
 Oftheim.
 Gamesfeld.
 Primiffaria ibidem.
 Newffes.
 Inffingen. Primiffaria ibidem.
 Gebfotel. Primiffaria ibidem.
 Lewtzenbrunn.
 Primiffaria ibidem.
 Smalfelden.
 Primiffaria ibidem.
 Weftkershuffen.
 Bockenfeld.
 Kurnberg.
 Leutzendorff.
 Loy. ~~h~~
 Vinterloch.
 Pettefeld.
 Dyepach.
 Ertzberg.

Capitulum Ingelfingen.

Michelb.
 Plafelden.
 Primiffaria ibidem.
 Amlungshagen.
 Primiffaria ibidem.
 Bullingsbach.
 Ettenhuffen.
 Dirbach.
 Krautheim.

Capella in Klebhe. *(Klebe-)*

Cuntzelsaw. Primissaria ibidem.

Altare ibidem. Altare beatæ Virg. ibid.

Steinkirchen.

Kochenstetten.

Capella ibidem.

Ingelfingen.

Primissaria ibidem.

Altare ibidem.

Nidernhalle.

Primissaria ibidem.

Altare ibidem.

Crispenhoven.

Forchtenberg.

Primissaria ibidem.

Rengershuffen.

Dortzbach.

Primissaria ibidem.

Westernhuffen.

Sundeldorff.

Marlach.

Wintzenhoven.

Mulffingen. Primissaria ibidem.

Jagsperg Capella in Castro.

Holnbach.

Ottelshuffen.

Bechlingen.

Steynach.

Jungeltzhuffen.

Orlach.

Braunsbach.

Tettingen.
 Frawenzell.
 Orendelsal.
 Amlingshauffen. Primiffaria ibidem.
 Belfenberg.
 Syndringen.
 Primiffaria ibidem.
 Newftetten.
 Gynfpach.
 Hobach.
 Primiffaria ibidem.
 Elringen.
 Büchenbach.
 Regenbach.
 Capella in Gerbrunn.
 Primiffaria in Ernfpach.
 Capella in Lewpach.
 Primiffaria in Afamftatt.

Capitulum Hallis.

Hallis Sancti Michaelis.
 Capella Sanctæ Annæ.
 Vicaria Sancti Wendrici.
 Vicaria Sanctæ Magdalenz.
 Vicaria Sanctæ Crucis.
 Vicaria Sancti Nicolai.
 Vicaria omnia Apostolorum.
 Vicaria trium Regum.
 Vicaria Sancti Uldarici ibidem.
 Capella dicta Weldnerin in qua
 Vicaria Sancti Ambrosij.

Vicaria Sancti Francisci.
 Vicaria Sancti Leonardi.
 Vicaria trium Regum.
 Hospitale in quo
 Vicaria Sanctæ Ottiliæ.
 Vicaria S. Joh. Baptistæ.
 Vicaria Sancti Martini.
 Capella dicta Umnuffin.
 Hallis Sueviæ parochialis.
 Sanctæ Catharinæ,
 Vicaria S. Erhardi ibidem.
 Vicaria beatæ M. Virginis.
 Vicaria Sancti Johannis.
 Vicaria S. Jodici extra Muros.
 Vicaria S. Nicolai extra Muros Hall. ad Le-
 profos.
 Muncken.
 Primiffaria in Enslingen.
 Orlach.
 Capella in Gellwingen,
 Tufingenthal.
 Haßeltzfelden.
 Zimmern.
 Aspach.
 Altdorff.
 Stockelburg. Primiffaria ibidem.
 Capella in Castro Velberg.
 Suntheim.
 Primiffaria ibidem.
 Tann.
 Primiffaria in Katzbuhel.
 Zell.

Geißelbrechtshöven.
 Oberrnischach.
 Niderrnischach.
 Michelbach.
 Ewendorff.
 Geyendorff.
 Primissaria ibidem.
 Münster.
 Schonberg.
 Sultzbach.
 Lawffen.
 Bihberg.
 Obernrode.
 Murhart.
 Westheim incorporata Montis in Murnart.
 Capella Sancti Johannis in Sontzenbach.
 Bibersfeld.
 Michelfeld.
 Gotwoltshuffen.
 Geilenkirchen.
 Reinsberg vel Reinoltsberg, sub qua
 Scheffach. Primissaria.

**WEINSPERG ET BUCHEIM DVO CA-
PITVLA ET VNVS ARCHIDIACONATVS.**

Capitulum Weinsperg.

Gundeltzheim.
 Primissaria ibidem.
 Duo Altaria ibidem.
 Tuttenburg.
 Primissaria ibidem.

Pri.

Primiffaria in Buchenheim.
 Offenheim.
 Superior Griffen.
 Capella in Nufsbaum.
 Herboltzheim.
 Nydenaw.
 Primiffaria ibidem.
 Altare beatæ Virginis ibid.
 Altare Sanctæ Catharinæ ibid.
 In Teytingen Altare S. Gangolphi.
 Altare beatæ Virginis ibidem.
 Alnsfeld.
 Afamstadt.
 Zuttlingen.
 Primiffaria in Siglingen.
 Odheim.
 Primiffaria ibidem. }
 Vicaria beatæ Virg. ibid. } unitæ.
 Kochenthurn. Primiffaria ibidem.
 Altare Johannis & Pauli ibidem.
 Altare Sancti Nicolai ibidem.
 Altare Sanctæ Margarethæ duo Beneficia.
 Capella in lapide.
 Dahensfeld.
 Primiffaria ibidem.
 Newenstatt am Kochen.
 Primiffaria ibidem.
 Altare Sanctæ Catharinæ ibid.
 Altare omnium Sanctorum ibidem.
 Gofsheim. Primiffaria ibidem.
 Kochensteinsfeld.

Primissaria ibidem.
 Erelbach. Primissaria ibid.
 Ornburg.
 Pretach.
 Bewttingen.
 Primissaria ibidem.
 Bitzfeld.
 Walpach.
 Capella in Schwabach.
 Oringen.
 Hospitale ibidem.
 Nova Præbenda ibidem.
 Eschelbach.
 Capella in Newenfels.
 Capella in Newenstein.
 Capella in Wallenberg.
 Kirchenfal.
 Maynhart.
 Hembach.
 Wustenrode.
 Affeltrach.
 Lewenstein.
 Capella beatæ Mariæ Magdalenzæ ibid.
 Vicaria S. Johannis Baptistæ ibidem.
 Vicaria S. Nicolai ibidem.
 Duæ Præbendæ zu dem Rorhoff ibidem.
 Hehenriet.
 Groppenbach.
 Bilnstein.
 Vicaria Nicolai Han ibidem.
 Altare Sanctæ Crucis ibidem.

Vicaria Conradi Han ibidem.
 Capella extra Muros ibidem.
 In Monte Sancti Petri plebania.
 Wonnenstein.
 Ilfeld.
 Primissaria ibidem.
 Capella in Hauffen.
 Capella in Ofthen.
 Westhem.
 Primissaria ibidem.
 Lawffen.
 Altare Sancti Martini.
 Altare omnium Apostolorum.
 Altare Sancti Nicolai.
 Altare aliud S. Nicolai.
 Altare Johannis Baptistæ.
 Altare Johannis Baptistæ in Mo-
 nasterio.
 Vicaria S. Georgij.
 Talheim.
 Primissaria ibidem. Altare ibidem.
 Fleyen. Primissaria.
 Horcken.
 Capella Sancti Spiritus in Horcken confir-
 mata 1470.
 Suntheim.
 Heylbrunn.
 Altare Sancti Martini.
 Altare Mariæ Magdalenzæ.
 Altare S. Johannis Baptistæ.
 Altare S. Bartholomæi.

ibidem.

Altare beatæ Virginis tria Beneficia.
 Altare S. Leonardi.
 Altare S. Nicolai duo Beneficia.
 Altare S. Petri tria Beneficia.
 Altare S. Crucis.
 Capella S. Jodoci.
 Capella S. Michaelis.
 Altare S. Catharinæ in Hospitali.
 Altare S. Leonardi.
 Altare S. Elifabeth.
 Altare S. Nicolai ibidem.
 Capella S. Johannis Baptistæ ibidem.
 Altare S. Crucis in Domo Theotonicorum.
 Altare S. Elifabeth.
 Capella S. Nicolai.
 Altare S. Jacobi.
 Altare S. Catharinæ ibid.
 Altare S. Jacobi ad leprofos ibidem.
 Sult. Primissaria ibid.
 Altare beatæ Virginis ibidem.
 Capella in Schurberg.
 Primissaria in Giffwangen.
 Erlach prope Weinsperg.
 Primissaria ibidem.
 Altare ibid. S. Catharinæ.
 Weinsperg.
 Altare S. Catharinæ.
 Altare S. Magdalenæ.
 Altare S. Petri. Altare S. Nicolai.
 Altare S. Johannis Evangelistæ.
 Altare S. Crucis.

ibidem.

Al-

Altare S. Jacobi.
 Altare beatæ Virginis.
 Primiffaria in Hospitali. } ibidem..
 Altare S. Georgij in Castro.
 Altare S. Nicolai. Altare S. Mi-
 chaelis in Hospitali ibidem.
 Sultzbach.
 Primiffaria ibidem.
 Capella in Einhoven.
 Eberfatt.
 Primiffaria ibidem.
 Præbenda in Holtzner.

Capitulum Bucheim.

Cellis. Primiffaria ibidem.
 Capella in Wildenberg.
 Amerbach.
 Düren pastoria.
 Primiffaria ibidem. Altare ibidem.
 Hoppficken.
 Heymfatt.
 Bucheim. Primiffaria ibidem.
 Altare S. Johannis ibidem.
 Altare S. Crucis ibidem.
 Altare Corporis Christi ibidem.
 Altare beatæ Virginis ibidem.
 Hedicken.
 Waldstetten.
 Hartheim.
 Pffiffaria ibidem.
 Altare ibidem.
 Hospitale ibidem.

Buluerkeim.
 Bretzicken.
 Gerstetten.
 Altheim pastoria.
 Primissaria ibidem.
 Syndeltzheim.
 Primissaria ibidem.
 Rosenberg. Primissaria ibidem.
 Altare ibidem.
 Hirslanden.
 Berlitzheim.
 Primissaria in Hoenstatt.
 Schillingstatt.
 Superior Wittstatt.
 Inferior Wittstatt.
 Ballenburg.
 Primissaria ibidem.
 Aschhuffen.
 Hungen.
 Merchingen.
 Kessach.
 Berlichingen.
 Primissaria ibidem.
 Biringen.
 Tafshuffen.
 Primissaria ibidem.
 Olnhuffen.
 Widern.
 Primissaria ibidem.
 Vicaria beatæ Virginis ibidem.
 Rusheim.
 Meckmüllen.

Primiffaria ibidem.
 Vicaria S. Georgii ibidem.
 Vicaria beatæ Virginis ibidem.
 Rohecken.
 Senfelt.
 Mühlbach.
 Katzenthal.
 Inferior Schefflantz.
 Superior Schefflantz.
 Bullecken.
 Mofsbach.
 Elntz.
 Primiffaria ibidem.
 Primiffaria in Zimmern.
 Byuheim.
 Gerach.
 Eerbach.
 Primiffaria ibidem.
 Framolt.
 Vicaria Sanctæ Crucis ibidem.
 Rodenberg.
 Lorcken.
 Burcken prope Mofsbach.
 Talheim.
 Capella ibidem.
 Rudelsbach.
 Schwabhuffen.
 Eycheltzheim.
 Holderbach.
 Lymbach.
 Bodicken.
 Capella ibidem.

Primiffaria ibidem.
 Eberstatt.
 Primiffaria ibidem.
 Altare ibidem.
 Slierstatt.
 Adeletzheim.
 Primiffaria ibidem.
 Vicaria Beatæ Virginis ibidem.
 Vicaria Sancti Andreæ ibidem.
 Hédgebäwr.
 Hymispach.
 Osterburcken.
 Primiffaria ibidem.
 Boffshheim.
 Getzicken.
 Ripperck.

CAPITVLVM CARLSTATT EST
VNVS ARCHIDIACONATVS.

Carlstatt plebania.
 Altare ibidem.
 Ewffenheim.
 Capella hospitalis ibidem.
 Primiffaria ibidem.
 Afschfeld.
 Buler.
 Gofeltzheim.
 Hunsfeld.
 Holdrich.
 Carspach.
 Primiffaria ibidem.

Bolz-

Boltzmünster.
 Gretendorff.
 Dytolfrode.
 Burcksyna.
 Ryneck.
 Mytelsina.
 Awraw.
 Goffaw.
 Grünaw.
 Mortgars.
 Schwartzenfels.
 Rannugk.
 Stepfritz.
 Slüchtern.
 Capella Sanctæ Catharinæ *ibidem*.
 Heroltz.
 Ditrichshuffen.
 Poppenhuffen.
 Weyers.
 Gersfeld.
 Heydenhuffen.
 Bruckenau.
 Schuntra.
 Tulbe Monaster.
 Ertall.
 Dyppach. Primiffaria *ibidem*.
 Eichenbach.
 Hammelburg.
 Altare Sanctæ Crucis *ibidem*.
 Vicaria hospitalis *ibidem*.
 Vicaria M. Magdal. *ibidem*.
 Vicaria B^æ Virginis in Ecclesia parochiali *ibid.*

Vicaria B^{te} Virginis in nova Capella ibidem.
 Pfaffenhuffen.
 Fuchstadt.
 Langendorff.
 Elffrichshaußen.
 Maldolshuffen.
 Trymberg.
 Ewrdorff. Primiffaria ibidem.
 Grefstal.
 Swebrit.
 Beyngesfanck.
 Arnstein. Primiffaria ibidem.
 Vicaria in Tüngen.
 Gawnheim.
 Binsfeld.
 Vicaria in Castro ibidem.
 Vicaria in Suntheim.
 Stetten.
 Retzstatt. Primiffaria ibidem.
 Hochein.
 Gundersleben.
 Tengersheim.
 Retzbach.
 Gemünden. Primiffaria ibidem.
 Hettenffatt.
 Grüßen.
 Remlingen. Altare ibidem.
 Uttingen.
 Helmstatt. Primiffaria ibidem.
 Hawifen.
 Altertheim.

Wegen-

Wegencken.
 Newbrunn.
 Urfarkempach.
 Reichelsheim.
 Dorelsbawr.
 Waltenhuffen.
 Sachfenhuffen.
 Wertheim. Vicaria S. Eltzabeth.
 Vicaria S. Georgii.
 Vicaria S. Catharinæ.
 Vicaria S. Sebastiani.
 Vicaria S. Nicolai.
 Vicaria S. Michaelis.
 Vicaria S. Cunegundis.
 Vicaria in Castro Wertheim.
 Vicaria hospitalis.
 Vicaria S. Johannis Evangelistæ.
 Vicaria decem mille Martyrum.
 Vicaria Sancti Spiritus.
 Vicaria Jacobi Zebedei.
 Crucis Wertheim. Primiffaria ibidem.
 Hafslach. Primiffaria ibidem.
 Tordingen.
 Fanlenbach.
 Schönbrunn. Eichel.
 Bettingen. Vicaria B. Virg. ibidem.
 Triffenfeld. Dyffenthal.
 Heydenfeld. Primiffaria ibidem.
 Carbach.
 Rottenfels.
 Ursprungen.

Billingshuffen.

Steinfeld. Primiffaria ibidem.

Wissenfeld. Primiffaria ibidem.

Hofftetten.

Carlbürg.

Malbach.

Lawtenbach.

Himmelftatt.

Zellingen. Altare ibidem.

Primiffaria ibidem.

Leynach.

Wernfeld. Primiffaria ibidem.

CAPITVLA GEYSA, MELLERSTATT
ET COBVRG. SVNT TRIA DISTINCTA CA-
PITVLA ET VNVS ARCHIDIACO-
NATVS.

Capitulum Geysa.

Geysa.

Vicaria ibidem.

Steyta.

Primiffaria ibidem.

Thann.

Northeim.

Suntheim.

Katza.

Freytelshuffen.

Helmershuffen.

Orenshuffen.

Fifchbach.

Ternbach.

Rofa.
Weyler.
Bremen.
Pfersdorff.
Botlar.
Frydewalt.
Schencklengsfeld.
Vicaria ibidem.
Mons Sancti Petri prope Hersfeldiam.
Taffta.
Raftorff.
Eyterfeld.
Hildemanns.
Buchenaw.
Kyrspanshuffen.
Cryspans.
Vicaria ibidem.
Neuenkirchen.
Huna.
Vicaria ibidem.
Hunfeld.
Eschenbach.
Gofshart.
Hoff Bibra.
Margrethenhan.
Geyfsmar.
Primiffaria ibidem.
Hafelstein.
Hiltrichs.
Zeytolfs.
Salmanns.

Sletzenrode.

More.

Rambach.

Marpach.

Vicaria in Rockenstul.

Vicaria in Mackenzell.

Vicaria in Steyna.

Vicaria in Roszbach.

Vicaria in Monspach.

Primiffaria in Eychenzell.

Capitulum Mellichstatt.

Mellerstatt.

Vicaria S. Sebastiani.

Vicaria M. Magdalenz.

Vicaria S. Crucis.

Vicaria S. Barbaræ.

Vicaria S. Nicolai.

Vicaria beatæ Virginis.

Vicaria S. Urbani.

Hospitale.

Oberstrew.

Vicaria S. Petri prope Oberstrew.

Frickenhuffen.

Nidern Elspe.

Obern Elspe.

Urspringen.

Suntheim.

Northeim.

Primiffaria ibidem.

Fladungen.

ibidem.

Pri-

Primiffaria ibidem.
 Vicaria ibidem.
 Oftheim.
 Primiffaria ibidem.
 Capella in Lichtenberg.
 Stogheim.
 Primiffaria ibidem.
 Hermannsfeld.
 Meyningen.
 Primiff. ibidem. Vicaria S. Martini. }
 Vicaria S. Kiliani. } ibidem.
 Vicaria S. Nicolai. }
 Vicaria B. Mariæ Virginis. }
 Vicaria Sanctæ Crucis.
 Vicaria Apostolorum.
 Vicaria Corporis Chrifii.
 Helb prope Meyningen.
 Landeswerde.
 Bettenhuffen.
 Herpffe.
 Waltdorff.
 Wafungen.
 Primiffaria ibidem.
 Smalkalden.
 Vicaria ibidem.
 Vicaria S. Nicolai ibidem.
 Hospitale ibidem.
 Steinach unter Haldenberg.
 Cella Blasij.
 Sula. Primiffaria ibidem.
 Eberthuffen.

Primiffaria in Wenshuffen.
 Swartza. Vicaria Aderiftus.
 Kundorff.
 Rore.
 Oberfatt.
 Mariffelt.
 Theymar. Primiffaria ibidem.
 Vicaria Sta Nothelfer ibidem.
 Lütelsdorff.
 Eynhawfen.
 Lengfelt.
 Beüerit.
 Vicaria in Fachdorff.
 Vicaria in Nidern Maßfeld.
 Rotfenhuffen.
 Gedorff.
 Northeim prope Berckach.
 Vicaria in Rentwershuffen.
 Bibra.
 Primiffaria in Quiefelt.
 Romhilt.
 Vicaria S. Catharinæ ibidem.
 Primiffaria ibidem.
 Vicaria Apoftolorum ibidem.
 Vicaria fraternitatis Corporis Chriffi.
 Alten Romhilt.
 Heyn. Primiffaria ibidem.
 Vicaria ibidem.
 Berckach.
 Hentingen. Vicar. Pet. & Pauli prope Hen-
 tingen.

Beringen.
 Menthuffen.
 Irmeltzhuffen.
 Miltz. Primiffaria ibidem.
 Gleichen am Berg. Gich.
 Königshoven.
 Vicaria S. Sebastiani ibidem.
 Vicaria S. Nicolai. }
 Vicaria S. Crucis. } ibidem.
 Vicaria S. Johannis. }
 Vicaria S. Jacobi. }
 Vicaria Corporis Christi. }
 Major Bartdorff.
 Minor Bartdorff.
 Vicaria in Sultzdorff.
 Merckershuffen.
 Vicaria ad S. Johannem unter Stülperg.
 Eysfeld. Vicaria in Awe.
 Buntdorff.
 Primiffaria in Alfsleuben.
 Trapstatt.
 Herbstatt.
 Sultzfeld.

Capitulum Coburg.

Coburg. Vicaria in Monasterio ibidem.
 Vicaria Beatæ Virginis.
 Efevelt. Primiffaria ibidem.
 Vicaria S. Leonardi ibidem.
 Hospitale ibidem.
 Helpurg. Primiffaria ibidem.

Westhuffen.
 Sleufungen.
 Vicaria S. Kiliani ibidem.
 Sefslach.
 Primiffaria ibidem.
 Vicaria ibidem.
 Vicaria S. Crucis ibidem.
 Hilpurghuffen.
 Primiffaria ibidem.
 Primiffaria secunda ibidem.
 Primiffaria Beatæ Virginis nova ibidem.
 Duæ Vicariæ ibidem.
 Meder.
 Primiffaria ibidem.
 Rotha.
 Primiffaria ibidem.
 Primiffaria ibidem secunda.
 Schwalcken.
 Simperg.
 Effeltrich.
 Ottingshuffen.
 Eyshawffen.
 Garnstatt.
 Gawerstatt.
 Mugkberg.
 Lawter.
 Gedem.
 Wifenbrunn.
 Getingshuffen.
 Heltungen.
 Primiffaria ibidem.
 Lintenaw.

Grub.

Grub.
 Ummerstatt.
 Heilistorff.
 Ahorn.
 Memelstorff.
 Steltzen.
 Eylfa.
 Hefsburg.
 Feylsdorff.
 Duæ Vicariæ ibidem.
 Poppenhuffen.
 Eberstorff.
 Burden.
 Vechen.
 Efelrieth.
 Vicaria in Rawenstein.
 Primiffaria in nova Civitate.
 Vicaria in Monte Ottiliæ ibidem.
 Primiffaria in Strewffdorff.
 Geylershuffen.
 Vicaria in Strefenhuffen.
 Vicaria S. Crucis ibidem.
 Duæ Vicariæ ad S. Wendelinum.
 Vicaria Garlitzers ibidem.
 Vicaria S. Urbani ibidem.
 Vicaria Apostolorum ibidem.
 Primiffaria in Oberlint.
 Vicaria Capellæ S. Georgii prope Castrum
 Callenberg.
 Sub Parochia Meder 1470.
 Vicaria S. Wolfgangi prope Coburg in Ca-
 pella S. Crucis de Anno 1500.

**CAPITVLA OCHSENFVRTH ET MER-
GENTHEIM SVNT DVO DISTINCTA
CAPITVLA ET VNVS ARCHIDIA-
CONATVS.**

Capitulum Ochsenfurth.

Sancti Burckardi. Herbipol.
 Huchbawr.
 Heydingsfeld.
 Primissaria ibidem.
 Primissaria Corporis Christi ibidem.
 Primissaria Jodoci sive Animar. ibidem.
 Capella hospitalis ibidem.
 Vicaria S. Ægidii ibidem.
 Guttenberg.
 Hattenhuffen.
 Reichenberg.
 Lindflur.
 Hungershuffen.
 Fuchstatt.
 Superior Sumerahuffen.
 Primissaria ibidem.
 Winterahuffen.
 Primissaria ibidem.
 Gofsmannsdorff.
 Minor Ochsenfurt.
 Primissaria ibidem.
 Major Ochsenfurt.
 Vicaria hospitalis
 Vicaria S. Catharinæ. ibidem.
 Vicaria S. Johannis

Vica-

Vicaria S. Nicolai ibidem.
 Zeybelrode.
 Frickenhuffen.
 Primissaria ibidem.
 Niedernbreit.
 Primissaria ibidem.
 Segnitz.
 Gnottstatt.
 Ehenheim.
 Mertesheim.
 Hopferstatt.
 Primissaria ibidem.
 Olingen.
 Baldersheim.
 Burgrode.
 Gelihsheim.
 Riethem.
 Aufstetten.
 Rottingen. Primissaria.
 Vicaria Corporis Christi
 Vicaria S. Catharinæ
 Vicaria S. Petri
 Vicaria S. Blasii
 Vicaria S. Johannis
 Stalldorff.
 Bernsfelden.
 Sechsenheim.
 Sundernhoven.
 Gewerttersheim.
 Primissaria in Bütthart.
 Wittighuffen.

ibidem.

Primissaria ibidem.

Kirchheim.

Sultzdorff.

Altersheim.

Herichsheim.

Ewrhuffen.

Wolchuffen.

Primissaria ibidem.

Gewkönigshoven.

Primissaria ibidem.

Ackelshuffen.

Hoenstatt.

Tarstatt.

Eyichsfeld.

Giebelstatt.

Ingelstatt.

Capitulum Mergentheim.

Smerzbach.

Liental.

Münster. Primissaria ibidem.

Rinderfeld.

Newenbrunn.

Biberern. Primissaria ibidem.

Capella Beatæ Virginis ibidem.

Schrotzberg.

Dirpach.

Obernstetten. Primissaria ibidem.

Nidernstetten. Primissaria ibidem.

Capella Beatæ Virginis ibidem.

Capella in Arveulshuffen.

Lawtenbach.

Pri-

Primiffaria ibidem.

Capella Beatæ Virginis ibidem.

Weickersheim.

Capella

Primiffaria Altaris S. Crucis

Capella in Castro

Vicaria in eadem Capella

Vicaria Sanctæ Lucie

Capella antiquæ Parochiæ

Naffach.

Primiffaria ibidem.

Schefftersheim.

Primiffaria ibidem.

Tawberrettersheim.

Elpersheim.

Marckelsheim.

Rufelhuffen.

Pfützingen.

Primiffaria in Zimmera.

Lawden. Nova Capella.

Vicaria Beatæ Virginis

Vicaria S. Catharinæ

Primiffaria

Igersheim. Primiffaria ibidem.

Wachbach. Primiffaria ibidem.

Newenkirchen.

Mergentheim.

Hospitale ibidem.

Obernawden.

Heckfeld.

Königshovan.

ibidem.

ibidem.

Primiffaria ibidem.
 Obernbalbach.
 Nidernbalbach.
 Ottelfingen.
 Schüpf.
 Primiffaria Obern Schüpf.
 Primiffaria in Niedern Schüpf.
 Sweigern. Primiffaria ibidem.
 Babstatt.
 Wolchingen.
 Primiffaria ibidem.
 Vicaria S. Johannis ibidem.
 Uffingen.
 Philigpant.
 Primiffaria in Althuffen.
 Primiffaria in Boxberg.
 Capella in Castro ibidem.
 Capella in Angertal.
 Medimiffaria S. Barbaræ in officio Ecclefiæ
 parochialis Münfter confirmata 1469.
 Primiffaria five Vicaria in Sachfenflur.

**SEQVNTVR BENEFICIA EXEMPTA
AB ARCHIDIACONIS.**

Plebania in Ecclesia Herbipolensi.
 Sandis.
 Hawg.
 Bleichach.
 Fulda. *)

Mon-

*) Quod oppidum Fuldense cum terris cis amnem
 Fuldam ad Diœcesia Moguntinam, trans am-
 nem

Montis Flore.
 Mittelftrew.
 Bischoffsheim an der Rone.

In Rotenburg.

Altare trium Regum in Ecclesia parochiali.
 Altare S. Leonardi.
 Altare S. Andreae.
 Capella S. Michaelis in Cimiterio.
 Altare omnium Animarum S. Crucis.
 Capella Beatæ Virginis.
 Vicaria in eadem Capella nova per Marti-
 num Sporlein dotata.
 Capella S. Blasii. Capella Sancti Leonardi
 apud Leprosos. 4. novæ.
 Vicariæ in Capella antiquæ Synagogæ B. V. M.
 In Monasterio ibidem.
 Altare omnium Sanctorum.
 Altare Johannis Baptistæ.
 Altare S. Catharinæ.
 Altare Corporis Christi.
 Capella in Mulbach curata.
 Primissaria in Mulbach.
 Capella in Ebersperg.
 Salvatoris in Kreglingen.
 Vicaria Corporis Christi.
 Vicaria S. Johannis Ewangelistæ.
 Magister hospitalis in Königshoven im Grab-
 feld.

B b 5

Pleba-

nem ad Herbipolensem pertinuerit in Commen-
 tatione Diplomatica octava Diocesis Moguntinæ
 in Archidiaconatus distinctæ demonstræ

Plebanus in Anwe.
 Capella hospitalis in Anwe.
 Capella in Rotenfels.
 Capella Beatæ Virginis in Hafsfurt sunt due
 Beneficia.
 Capella in Ebersbach curata.
 Capella Beatæ Virginis in Eberspach in der
 Ried nova.
 Prædicatura in Westheim.
 Capella in Brauneck.
 Capella in Regelberg.
 Capella in Landeswerde curata.

In Herbipoli.

Capella Sancti Andreæ.
 Capella in Curia Osternach.
 Capella in Graweneckars.
 Capella S. Uldarici.
 Capella Probst Gerlach.
 Capella Beatæ Virginis in foro Judæorum.
 Altare Sancti Ægidii in Ecclesia Herbipolensi.

In Buchilt.

Ecclesia parochialis.
 Capella S. Nicolai extra Villam Buchilt.
 Altare trium Regum in Villa Buchilt.
 Capella Beatæ Virginis Mariæ in Villa Buchilt.

In Castro Hohenberg.

Vicaria S. Catharinæ.
 Vicaria trium Regum.
 Vicaria S. Crucis.

Exem-

- Exempt. in Monasterio Kitzingen.**
Vicaria S. Andreae.
Vicaria S. Catharinae.
Vicaria Sanctae Elizabeth.
Primissaria.
Capella hospitalis ibidem.
Plebana in Altenstein.
Primissaria ibidem.
Vicaria.
Plebana in Castro Sweinsheubten.
Vicaria in Castro Rughen.
Vicaria in Findelberg.
Vicaria in Rempelsdorff.
Gestingshuffen.
Capella in Reichenberg.
Boppenhauffen.
Vicaria in Helb.
Plebana in	}	Afcha.
Burckenrode.
Stangenrode.
Gerrode.
Walpach. |
|------------|---|---|
- Basthemi Plebana.**
Leofels Capellania.
Ecclesia parochialis in Sultz cum Capella sibi annexa Tanpuhel.
Vicaria Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum in Monasterio Sanctimonialium in Gnadental.
Vicaria Altaris Sancti Johannis in Monasterio Sanctimonialium Wechterswinckel.

DIPLOMATARIUM MONASTERII
RAVENGIRSBURG.

An. MLXXIV. tertio nonas Maji *Sigefridus* Archi - Episcopus Mog. fundationem monasterii *Ravengirsburg* *) a *Bertholdo* Comite et ejus uxore *Hadewig* **) pro Fratribus qui in communi viverent & Deo religiose inservirent, pia liberalitate factam confirmavit.

CXLII. b.)

OTTO REX CVIDAM RABANGAR
DONAT MANCIPIA.

In nomine sancte et Individue Trinitatis. *Otto* Divina propiciante clemencia Rex. Noverint omnes fideles nostri presentes scilicet et futuri, qualiter Nos per interventum *Immonis* nostri Comitis cui-
dam

*) *Ravengirsburg* in programmate, quo ad jubileum septem Saeculis a fundatione transactis hoc anno celebrandum fuit invitatum, *Castrum Ravangeri*, tum ex traditione tum ex loci situ et nomine instructi compellavimus. Confer. Dipl. sequens CXLII.

**) *Hadewig*. Joannis Tom. I. Rer. Mog. pag. 511. Conjugem *Bertholdi* erronee nominat *Sophiam*. Neque e Diplomate fundationis a Gudenus Tom. I. pag. 377. allato nec aliunde discimus, quod *Bertholdus* fuerit Comes *Sponheimensis*, ut Joannis, c. asseverat.

dam fideli nostro *Rabangar* *) nuncupato quedam nostra propria mancipia in proprium concessimus *Dunzonem* videlicet fratresque ejus et filios eorum. Jussimus quoque inde hoc presens preceptum conscribi, per quod volumus firmiter et jubemus ut memoratus *Rabangar* de hiis mancipiis nostro dono sibi in proprium concessis ammodo et deinceps omni tempore liberrimam teneat potestatem, quicquid sibi placuerit exinde faciendi. Et ut hec auctoritas nostra firma perduret manū nostra firmavimus annoque nostro insigniri jussimus & signum Dñi *Otonis* invictissimi Regis *Bruni* Cancellarij ad vicem *Fridericij* Archi Cappellani recognovimus. Data Id. Maji Anno Incarnationis Dñi DCCCXLV. Indictione secunda Regnante *Otone* pio Rege Anno VIII. Actum *Duisburg* in Domino Amen.

Praesens Diploma e chartario Ravengirsburgensi desumptum cum aliis usque ad numerum CCVL. Ea que supersunt, dabimus alibi.

CXLIII.

OTTO IMP. BERNHONO FIDELI SVQ
CVRTEM *DONNISSA* DONAT.

In nomine sancte & Individue Trinitatis. *Otto*
Divina favente Clemencia Imperator Augustus
Omni-

*) Prædij cujusdam Ravangeri in pago Nahgouwe meminit Scheid Orig. Guelf. T. IV. pag. 292. Schannat Hist. Worm. part. II. pag. 20.

omnibus nostris fidelibus presentibus scilicet atque futuris notum esse volumus, quomodo nos ob petitionem Reverendissimi Pape Gregorii aliorumque fidelium nostrorum dilecte sororis nostre *Sophie Hilldibaldi* honorandi Presulis & *Eggibardi* Marchionis cuidam fidei nostro *Bernobo* curtem unam *Domnissa* nominatam in pago *Nacgotue* vocitato ac comitatu Emichonis Comitis sita atque eandem curtem cum omnibus pertinentibus suis hoc est in mancipiis utriusque sexus, arcis, edificiis, terris cultis & incultis, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, forestis, venationibus, aquis aquarumve decursibus piscationibus molendinis, viliis & inviis exitibus & redditibus, questis & inquirendis cunctisque aliis appendiciis que adhuc dici inveniri aut nominari possunt ei in proprium cedimus, ea videlicet ratione ut predictus *Bernobus* Monasterialis de prefata proprietate sibi a nobis tradita liberam dehinc faciendi quod velit potestatem habeat, sive eam tradere vel commutare aut vendere seu magis sibi retinere voluerit. Et ut hec nostra Imperialis donatio nunc & in futuro firma consistat hoc preceptum inde conscriptum sigilli nostri impressione signare iussimus manuque propria ut infra videtur corroboravimus *)

CXXIV.

*) *Freberus Orig. Palat. part. 2. pag. 47.* vidit, ait inter alia instrumenta monasterii *Ravengespurg* authenticum Diploma Ottonis III. quo proprietatis sue prædium *Domnissam* in Comitatu Emichonis situm *Becilino* cuidam donat. Data est

CXLIV.

DONATIO ECCLESIAE IN MENGERS-
RODT FACTA AB ORDINARIO
CONFIRMATVR.

In nomine sancte & individue Trinitatis. Ego *Sifridus* repropitiante clementia sancte Moguntine sedis Archi-Episcopus notum esse volumus cunctis Christi fidelibus qualiter Illustris quedam matrona nomine *Friderum* videlicet nostra consanguinea desituta viro, orbata filiis pro remedio anime sue & mariti sui Stephani vel omnium suorum antecessorum ecclesiam in *Mengezerodt* in honore sancte Trinitatis & sanctorum Apostolorum *Philippi & Jacobi* virginisque sanctissime *Walburgis* construxerit ipsamque ex proprietatis jure uno man-

est charta XIII. Kal. Dec. Anno Dom. Incarn. DCCCXCV. Indict. VIII. anno autem Tertii Ottonis regnantis XII. actum Aquisgrani Palatio. Exterius vero inscriptum: *Scriptum super Dumesa*. In alia itidem; *De Densen littera Ottonis Regis*. Ut dubium nullum sit, esse illam ipsam Aulonii versibus nobilitatam, *Dumnifsum* arentem sitientibus undique terris. Nam & in eo unicus isque modicus fons est & circumquaque magna squæ etiam pecori potabilis penuria; & subin reperta ibi rudera veterum ædificiorum, effossa numismata, fragmina crustarum & columnarum antiquitatem loci utcumque nomen retinentis (hodie *Densen*) satis asserunt. Quamvis fama ejus deinceps obscurata fuerit Kirchbergæ nomine posito in colle imminente oppido insigni & arce.

manso vel quibusdam mancipiis scilicet *Gerhardo Ricba*, *Wolfard*, *Imicha*, *Fromada*, sancto *Cristoforo* in *Revengersburch* liberali manu traditam dotaverit; Deinde prefata *Friderum* memor humane cupiditatis nequam predicti Martiris ecclesie in posterum pateretur injuriam assumpto *Revengersburgensi* Preposito *Tyzelino* nostram adiit presentiam ad confirmandam talem donationem nostram exposcens auctoritatem. Nos itaque coram Ecclesie nostre prelatis totiusque plebis capitibus confirmamus fratribus in *Revengersburch* supradicte Ecclesie donationem auctoritate Dei & Apostolorum *Petri & Pauli & Domini nostri Pape Innocentii* *) & nostra. Utergo hec omnia rata & in convulsa habeantur, cartam hanc conscribi & sigilli nostri impressione insigniri jussimus testibus subternotatis. In quorum presentia hec confirmata sunt. *Adelbertus* Major Prepositus, *Hartmannus* Decanus, *Cezolpbus* Comes, *Emicho* Comes, *Ludwicus* Comes. Acta sunt hec Anno Dominice Incarnationis Millesimo regnante *Henrico* Romanorum Imperatore hujus nominis III.

CXLV.

*) *Sifrido* I. regnante nec *Innocentius* Pontifex occurrit, neque *Adelbertus* Major Præpositus. In primo corrigendum in altero supplendum est. Videantur *Elenchi Prælatorum Ecclesie Majoris*.

CXLV.

CONSECRATIO ET DOTATIO CAPELLÆ IN ENCKERICH.

In nomine sancte & Individue Trinitatis. Ego **I** *Albero* sancte Treverensis Ecclesie Archi Episcopus ad noticiam tam futurorum quam presentium presenti scripto reducimus, Qualiter petitione *Wezelini* Prepositi in *Ravengirsburcb* & fratrum ejusdem Ecclesie capellam curie eorum in *Enckricha* dedicavimus videlicet in honorem sancte & Individue Trinitatis & sancte *Marie* Virginis & Sancti *Michaelis* Archangeli ejusdem capelle patroni. Habitatores autem predictæ ville eidem dedicationi congratulantes de communi proprietate eorum eandem capellam dotaverunt ea videlicet hereditate que sita est inter curiam & ripam que vocatur *Aigenza* in tanto spatio, quantum descensus ab utroque latere Curie comprehendit. Nos autem eandem donationem nostra auctoritate & excommunicationis stabilitate firmavimus adhibita sigilli nostri impressione & testibus subternotatis. Aderant autem meliores ejusdem ville *Giselbertus*, *Aichixin*, *Burchart*, *Ronez*, *Symon*, advocatus, *Udo*, *Amelbret*, *Sefreck*, *Sefreck*, *Berenger*, *Cherhart*, *Albero*, *Berfreck*, *Gerlach*, *Ribelinc*, *Bruninc*, *Wezelinus* vero Prepositus cum suis fratribus eorum piam affectum circa Ecclesiam attendentes pro impensa & impendenda benevolentia talem recompensationem sibi & posteris eorum fieri decreverunt ut omni secunda feria memoria eorum

cum missa defunctorum agatur & proximo die post festum Sancti Martini anniversarius benefactorum eorum in *Enckericha* plenissime celebretur. Hec acta sunt Anno Dominice Incarnationis MCXXV. *)

CXLVI.

CONCAMBIVM CVM MONASTERIO RAVENGIRSBVRG PRO DILATANDO CE- MITERIO IN ENCKERICH.

Ego *Wezelinus* dictus Prepositus in *Reuengirs- burg* notum facio tam presenti quam future etati, concambium inter nos & habitatores ville in *Enckericha* tali tenore compositum, siquidem cimiterium eorum nimis artum, cum multitudini ejusdem ville non sufficeret, communem semitam que per curiam nostram ad ripam vergebat, nobis mutuaverunt & in commutationem ad dilatandum cimiterium ipsorum de principali vinea nostra que dicitur plentre spacium decem millium pedum ad mensuram cujusdam *Berengeri* receperunt, ne autem predicta commutatio oblivione deleteretur, eam presenti Scripto & testibus adnotatis firmavimus. Aderant autem *Eppo*, *Rudolck*, *Anielbret*, *Brunwinck*, *Eberbart*, *Burckart*, *Gerlach*, *Ribelinc*, *Albero*, *Berfert* & reliqua multitudo ejusdem ville.

CXLVII.

*) Error in anno est, nam *Albero* Anno MCXXXI. factus est Treverorum Archi Episcopus usque ad annum MCLII. superstes, conf. *Browerus* in *Anal. Trevir.*

CXLVII.

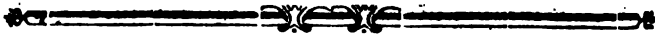
CONFIRMATIO ADELBERTI MOG ARCHIEP. SVPER ECCLESIA ET BONIS IN HONREIN &c.

In nomine Sancte & Individue Trinitatis. Ego *Albertus* Dei Gratia Moguntine sedis Archi Episcopus & Apostolice sedis Legatus notum esse volumus qualiter nostris temporibus matrona quedam *Gertrudis* scilicet de *Honrein* legalis vidua cum filia sua *Albrata* & se & sua Ecclesie Sancti *Christoferi* in *Reuengerssburch* Francorum iure tradidit, siquidem cum marito suo *Burchardo* libero eque viro viduata esset ipsa cum prefata filia quae omnium liberorum eius sola superstes solaque totius patrimonij legitima heres erat pro remedio anime sue & pro requie anime viri sui & liberorum suorum nec non & antecessorum omnia que in subscriptis villis habebat scilicet *Honrein*, *Bubbach*, *Scuppe*, *Pancle* simul & dimidietatem doni Ecclesie que in eadem villa *Honrein* sita est absque omni contradictione libere & sine advocato contradidit prefate Ecclesie & sic ibidem tam se quam filiam pro spe celestium includi rogavit & impetravit. Homines eciam sue familia utriusque sexus optimo jure quod ulla eiusdem Ecclesie familia habere noscitur illo contradidit. Volumus hoc eciam ad noticiam fidelium adducere quod miles quidam *Enicho* scilicet de *Walbach* & ipse quidem liber divina inspiratione compunctus militaribus armis depositis seculoque abdicato ad spiritualem militiam clericalem-

que tonsuram & habitū in prefatum monasterium videlicet *Revengersburch* se transtulit & predia que in villis *Runeswilre & Bubbach* habuit cum adhuc lege fori uteretur absque omni contradictione eo delegavit. Horum itaque omnium donationem collaudantes confirmamus & auctoritate Apostolorum *Petri & Pauli* & Domini Pape & nostra & totius Katholice Ecclesie ne quis ullo modo vel ullo malo ingenio aliquid sibi inde usurpare vel subripere ecclesie audeat sub perpetuo anathemate interdiciamus. ut ergo hec omnia rata & inconvulsa habeantur & custodiantur, chartam hanc de hijs conscribi & sigilli nostri impressione signari iussimus testibus subnotatis in quorum presentia hec confirmata sunt. *Henricus* major Prepositus. *Hartmannus* Decanus. *Gosbertus* Cantor. *Henricus* Prepositus. *Godescalcus*. *Adelhardus*. *Arnoldus* urbis Prefectus. *Emicho* comes. *Gerlacus*. *Emicho*. *Reinbertus*. *Giselbertus*. *Ruthardus* & alij multi. Acta sunt hec Anno Dominice Incarnationis MCXXXV. Regnante *Lothario* Romanorum Augusto hujus nominis III.

In hoc diplomate prima visuntur vestigia monasterii monialium in Ravengirzburg.

CXLVIII.

LITTERA SVPER MONTEM SANCTI CRISTOFERI IN MONTZECHEN.

In nomine sancte & Individue Trinitatis. Ego
I *Henricus* Dei gratia Moguntine sedis Archi
Episco-

Episcopus notum facimus tam futuris quam presentibus, qualiter habitatores pagi qui dicitur *Moncecha* hoc modo remedium animabus suis providerunt, siquidem cum montem quemdam mutue hereditatis forte communem minusque sibi utilem haberent, utpote incultum densisque fruticibus superficietenus horridum, hunc Ecclesie beati Martiris *Cristoferi* in *Ravengersburg* tradiderunt quem ipsius cenobij fratres extirpata silva palmitibus infertis viniferum facere decreverunt, coloni vero supradicti vici sancti *Cristoferi* montem appellaverunt, Fratres autem prefate Ecclesie illorum beneficentie aliquam spiritualis vicissitudinis gratiam in suis continuis orationibus & cottidianis precum supplicationibus haberi statuerunt. Nos itaque & illorum bone voluntati & Ecclesie congratulantes utilitati ut firma & inconvulsa utriusque partis causa in eternum permaneat, scribi hec & sigilli nostri impressione muniri fecimus. Insuper auctoritate Dei omnipotentis beati *Petri* Apostoli Domini Pape *Eugenii* & nostrae precipientes ne quis mortalium hec infirmare profanare & perturbare presumat, ne Dei Suique Martiris *Cristoferi* offensam incurrens districtam futuri iudicii sententiam cum impiis damnandis damnandus & ipse accipiat. Testes horum sunt hij *Embricho* Majoris Ecclesie Canoniceus, *Cuno* prefate ville advocatus, *Ruberus*, *Sigebodo*, *Franco*, *Wilhelmus*, *Regimbertus*, *Berolt*, *Elbericus*, *Otto*, *Bernewin*, *Libhart*, *Wolpero*, *Weneman*, *Cunradus*, *Rudolfus*, *Rudenger*, *Henricus*, *Sigebolt*, *Arnolt*.

Theodericus. Gerwin. Gozebrecht. Thichwin. Adelbero. Gerlach. Lamprecht. Godebolt & totius ville inhabitantes. Acta sunt hec Anno Dominicæ Incarnationis M° C. XLVIII.

CXLIX.

CONFIRMATIO FRIDERICI IMP. SUPER ECCLESIA IN HONREIN &c.

In nomine sanctę & Individue Trinitatis. Ego *Fridericus* Dei gratia Romanorum Imperator Augustus notum esse volumus qualiter matrona quedam *Gertrudis* nomine de *Honrein* legalis vidua cum filia sua *Albrada* se & sua Ecclesie sancti *Cristoferi* in *Reuengeresburch* Francorum jure tradidit, siquidem cum marito suo *Burcardo* libero eque viro viduata esset ipsa cum prefata filia que omnium liberorum ejus sola superstes solaque totius patrimonii legitima heres erat, pro remedio anime sue & pro requie anime viri sui & liberorum suorum nec non & antecessorum omnia que in subscriptis villis habebat scilicet *Honrein, Buppach, Scuppa, Vankele* simul & dimidietatem doni Ecclesie que in eadem villa *Honrein* sita est absque omni contradictione libere & absque dominatu laicalis advocati contradidit prefate Ecclesie & sic ibidem tam se quam filiam pro spe celestium includi rogavit & impetravit, homines etiam sue familie utriusque sexus optimo jure quod ulla ejusdem ecclesie familiaris habere noscitur illo contradidit, Harum rerum

rum donationem collaudantes confirmamus & auctoritate Summi Regis Dei & nostra Imperiali ne quis ullo modo vel malo ingenio aliquid sibi inde usurpare vel subripere Ecclesie vel advocaciam ipsarum rerum vel hominum sibi vendicare presumat Imperiali & Augustali ut diximus auctoritate omnimodis interdiciamus. Nos enim dilectos fratres jure defensamus quia ipsorum precibus nos in presenti & futura vita prosperari confidimus. Si quis autem reprobus a fide christi excidens contra hec nostra Imperialia scripta facere temptaverit, non solum divinam sed & nostram indignationem patietur & in futuro cum capite suo dyabolo eternis penis subicietur. Ut ergo hec omnia rata & inconvulsa habeantur & custodiantur, cartam hanc de hiis conscribi & annuli nostri impressione insigniri jussimus testibus subternotatis in quorum presentia hec confirmata sunt. *Henricus Dux Bavarie & saxonie Ludowicus Lantgravius Fridericus Dux de Stoupha Marquardus de Grambach, Wernenus de Bonlant, Cono de Minceberg Conradus de Boppardia & alii quam plures.* Ego *Christianus* Imperialis curie Cancellarius & Moguntine sedis Electus recognovi. Acta sunt hec Anno Domnice Incarnationis MCLXVI. Indictione XIII. Regnante Dño *Friderico* Romanorum Imperatore Gloriosissimo anno Regni ejus XIII. Imperii vero XI. feliciter Amen. Datum apud *Franckenfort* V. Kalendas junii.

CL.

**CVRTIS ET BONA RAVENGIRSBVR-
GENSIUM IN DIEPACH ET MANNENBACH
PRONVNCIANTVR SVB CERTO MODO
LIBERA.**

Nos *Conradus* Dei Gratia Comes Palatinus Reni omnibus & singulis ad quos presentes littere pervenerint cupimus esse notum quod cum curtis & bona monasterii sancti *Cristofferi* in *Revengyrfsburgk* apud villas nostras *Diepach & Mannenbach* sita de manu illustri *Bertholdi* comitis fundatoris dicti monasterii ad ipsum monasterium dinoscantur jure liberrimo devoluta, immo etiam jure pleno sibi salvo tam in aquis & pascuis, quam in viis & inviis, silvis & nemoribus villarum nostrarum predictarum quoad omnes usus curtis & bonorum eorundem religiosi viri Prepositus & conventus monasterii prefati curtem ipsam & bona contributioni annue precarie universitati dictarum villarum nostrarum ab antiquo impositae ad alleviandum eis onus hujusmodi per hoc non solum dicte universitati sed nobis & nostris heredibus complacere sperantes sub certa summa quatuor marcarum denariorum voluntate spontanea submiserunt tali conditione quod si quid de curte & bonis hiis alienari contigerit in futurum, si fuerit in valore unius marce duos denarios portabit dicte precarie ab hujusmodi alienati possessore quocumque in antea existente sive nobilis sive alterius conditionis extiterit ammodo persolvendos, curti vero & bonis
pre-

predictis de summa quatuor marcarum prefatarum
 in perpetuum defalcandos, eodem modo de reli-
 quis que alienari contigerit observando proportio-
 naliter, necnon duobus denariis Treverensibus
 vel altera moneta equivalente pro tempore compu-
 tandis pro denario quolibet de predictis, Nos au-
 tem Comes Palatinus prefatus considerantes in pre-
 missis dictorum Religiosorum affectuosam circa
 nostra & nostrorum beneplacita voluntatem & pre-
 cipue favorem monasteriis impensum Deo fore ac-
 ceptabilem intuentes, ipsum monasterium cum
 omnibus suis in nostram & heredum nostrorum
 protectionem perpetuam assumpsimus bona fide.
 Veruntamen quamvis itaque nos & nostri heredes
 nostrique & eorum officii ac tota universitas ter-
 re nostre dictum monasterium in personis & rebus
 debeamus de cetero fideliter defendere, universi-
 tas tamen villarum *Diepach & Manninbach* predi-
 ctarum ratione contributionis prenotate dabit ad
 hoc & maxime ad conservationem juris & liberta-
 tis curtis & bonorum prefatorum operam pre aliis
 ampliore etiam contra omnem hominem dictis
 juri & libertati contrarium facientem, ad quod se
 dicta universitas sponte astringit pro se & suis suc-
 cessoribus omnibus fide corporali dictis Religiosis
 loco juramenti prestita coram nobis; dicta enim
 curtis & bona in omnibus aliis preter contribucio-
 nem memoratam libera sunt penitus & exempta,
 ita quod etiam nobis & nostris heredibus nec non
 dictarum villarum *Diepach & Manninbach* univer-
 sitati, excepta duntaxat contribucione eadem, ni-

nihil juris seu potestatis cujuscumque competit in eis-
 dem ac in eorum incrementis emolumentis & pro-
 ventibus universis nec non in dicte Curtis incolis-
 nis, familia, jumentis, vesturis, hospitationibus
 ac rebus aliis quibuscunque. Ne igitur juri & li-
 bertati hujusmodi per aliquem mortalium in po-
 sterum aliquo modo derogetur, dictam curtem &
 bona in nostre & heredum nostrorum protectionis
 & pacis gratiam recepimus specialem dantes eis-
 dem religiosi presentes litteras super jure & li-
 bertate predictis ac super omnibus premissis no-
 stri sigilli appensione firmiter roboratas. Acta
 sunt hec presentibus una cum spectabili Comitissa
 Palatina *Irmindrude* nostra conjuge legitima te-
 stibus subnotatis, *Henrico* Dapifero nostro, *Hen-
 rico* de *Dikke*, *Dudone* de *Lorch*, *Friderico* de *Ke-
 rebergk* Ecclesiastico de *Bacharaco* Ecclesiastico de
Diepach & aliis quam pluribus fide dignis. Da-
 tum Anno Domini M. C. XC. Kalendis Aprilis
 in Castro nostro *Stalekinn*.

 CLI.

 ECCLESIA IN MENGERSRODT AB
 INVASIONIBVS FOLCKERI MILITIS
 LIBERATVR.

Henricus Decanus, *Godfridus* Cantor, *Frideri-
 cus* de *Dikke* & *Henricus Rufus* Majoris Ec-
 clesie Moguntine canonici, *Richardus* Decanus
 Sancti *Stephani*, *Werenboldus* Prepositus in *Flon-
 beym*

Beym Gerbardus Archipresbiter in *Bekeloubeym*
Godfridus plebanus Sancti *Quintini & Conradus*
 miles in *Swanbeym* ante constare volumus tam
 futuris quam presentibus christi fidelibus ad quos
 presens Scriptura pervenerit, quod dum *Folekerus*
 miles ecclesiam in villa *Mengerfrod* prebende fra-
 trum in *Reoangerfbitreb* pertinentem frequentius
 invaderet censuale jus in ea sibi vendicans & oc-
 casionem pretendens quod anno quolibet de XII.
 nummis in festo Sancte *Walpurgis* servitium inde
 percipere deberet, tandem ad fratrum querimo-
 niam excommunicationem incidit, sed ut Eccle-
 sie reconciliandus veniam mereretur, consilio no-
 stro demum se supposuit, ipsi quoque fratres no-
 stro se submisserunt arbitrio utrimque ratum ha-
 bituri quidquid inter ipsos & militem statuerimus
 servandum. De nostra itaque ordinatione fratri-
 bus & militi de pace convenit ita quod osculo pa-
 cis federati sunt milite fideliter promittente, quod
 fratribus in posterum pacem in suis servaret de-
 cimis, Dum etiam nobis adicientibus quod fratres
 Ecclesiam prefatam ea quiete, qua usque ad tem-
 pora militis illam possederant de cetero posside-
 rent, miles renitens promisit se probaturum quod
 rationabiliter memoratum censum receperit & re-
 cipere deberet, fratribus vero in contrarium as-
 ferentibus & quod militi quoad Ecclesiam sepe di-
 ctam in nullo tenerentur affirmantibus, miles ve-
 ritatis sue testem sui ipsius patrum *Theodericum*
 de *Dunen* se producturum promisit hoc sub distri-
 cto ut si pollicito non stare in causa deficeret &

huic promissioni exequende diem assignavit, fratres in eo convenerunt, quod quicquid patruus militis super hiis que vertebantur veraciter & juramento astrueret in eo consentientes illud firmum haberent, prestolantibus igitur fratribus & Preposito de *Flonheim* & *Gerbarde de Beckelenbeym* promissum a milite diem miles ad diem nec comparuit nec patruum produxit, unde cum juxta partium transactionem istam a lite milite cadente fratres in causa dinoscantur obtinuisse sanum & utile visum est nobis & fratribus expedire quod transactionis hujus ordo scripti nostri muniretur testimonio, hac siquidem ratione fratribus in hac causa sua testimonium perhibentes presentem eis paginam majoris Ecclesie Maguntine sigillo roboratam contradidimus

CLII.

LIBERTAS CVRTIS ET BONORVM R. IN ENCKERICH CONFIRMATVR.

Nos *jobannes* Dei gratia Comes de *Spainbeym* ad omnium & singulorum tam modernorum quam posterorum noticiam cupimus pervenire, quod cum curtis & bona Sancti *Cristofferi* monasterii in *Ravengirfsburg* in villa nostra *Enckerich* & terminis ejus sita omnia & singula fungantur speciali prerogativa libertatis ita quod etiam nobis & nostris heredibus universitati quoque ville nostre *Enckerich* predictae seu cuicumque alteri nichil juris seu potestatis ullo modo competit in eisdem,

dem, nec non in eorum incrementis emolumentis & proventibus universis ac in dicte curtis hospitiis incolinis pro tempore existentibus, jumentis, vecturis ac rebus aliis quibuscumque, eo quod eadem curtis & bona sicut & curtis & bona apud *Ryele* sita dicti monasterii eciam existencia pari quidem jure & libertate sulca de manu gloriosi comitis *Bertaldi* pie memoriè ad ipsum monasterium fundatum ab illo dinoscuntur jure liberrimo tradita & translata, immo eciam jure pleno sibi salvo tam in aquis & pascuis quam in viis & inviis, silvis & nemoribus villarum earundem quo ad omnem utilitatem curtiam & bonorum prefatorum, sicut non solum per nos scimus sed & ex proborum virorum infra scriptorum testimonio accepimus fide digno, nos attendentes qui monasteria non construunt sed tamen pro posse ea favent & promonent, participes eos fieri omnium bonorum operum que inibi peraguntur, ne contra fas & libertatem hujusmodi per aliquem hominum in posterum valeat occasio inveniri prefatis Religiosis ejusdem monasterii juri ac libertati caute eam adhibere curantes discreto viro *Henrico* Preposito & conventui ipsius monasterii rogantibus super jure ac libertate premissis presentes litteras dedimus nostri sigilli appensione firmatas in testimonium omnium premissorum. Nomina autem testium sunt hec, *Retberus*, *Hermannus* de *ripa*, *Volkkerus*, *Everbardus* de *Odmbach*, *Fridericus* de *Dyle*, *Hermannus* *Bebeimer*, *Godefridus* *Grauel*, *Hermannus* *Crobe* milites *Daniel* pastor Ecclesie in

Enckerich, Johannes Strupbauer, Ingetrandus de Kere, Godefridus templarius, Gozewinus dapifer noster, Henricus Centurio in Enckerich Theodoricus hegenot Godefridus & Johannes Moltze Scabini in Enckerich. Datum Anno Dñi M° CC° XXXIX. in vigilia Symonis & Jude.

Idem diploma paucis mutatis legitur in Act. Academ. Theodoro-Palat. Tom. III. pag. 102.

CLIII.

LITTERA CVRIE DE MONTZECHEN.

Nos *Emicho* Comes silvester ad notitiam omnium cupimus pervenire quod *Bertramms* & ejus legitima homines nostri de *Montzecha* curie site ibidem, quam a Domino Preposito & Conventu de *Revengersburg* possidebant & omnibus bonis de novo sive antiquo curie attinentibus cum omni jure quod in eadem curia sive de facto sive de Gratia habebant receptis tribus talentis Treverensibus a prefato Preposito precise & simpliciter abrenuntiaverunt predicta omnia bona libere resignanda. Idem tamen Prepositus precibus nostris & propria motus benignitate se dictam curiam cum suis attinentiis *Arnoldo* filio prenominati *Bertrammi* colendam concessit sub hac tamen forma ut idem *Arnoldus* in eadem curia sive in domo in horreo in sepibus sive in torculari vel in aliis quibuscumque competenter reedificet reedificanda & reno-

renovet renovanda & debite colet colenda. Preterea idem *Arnoldus* singulis annis quibus eadem bona possederit, unum jugerum vinee sive agrı curie attinentis promisit fimo competentef sterco-
randum sub hac pena ut si idem in premissis negligens extiterit vel per ipsum secus actum fuerit, ipsa curia cum omnibus suis attinentiis prelibato Dño Preposito & ejus Conventui libere vacabit & pro pena negligencie idem Ar. ipsis ad decem talentorum Treverensium, quorum nos fidejussorem constituimus, tenebitur persolutionem. Hujus rei testes sunt & interfuerunt *Wylhelmus & Johannes* Domini de *Hentenberg Ludolfus de Smiedberg*, *God. dictus Ungers* & quam plures alii fide digni. Actum Anno Domini M° CC. LXV, mense Maji.

CLIV.

BONA IN RAVNEN TRADITA MONASTERIO RAVENGIRSBVRGENSI.

Nos *Emicho* Comes *Silvester Theodericus* Prepositus & Conventus Ecclesie in *Ravengerfsburg* singulis & universis hoc presens Scriptum visuris notum facimus & tenore presencium protestamur, quod Dominus *Isenbardus de Rume* Canonicus Majoris Ecclesie Mogunt. & *Mechtildis* ancilla sua unanimi consilio bona *Rudolphi & Henrici* dicti ferini fratrum & bona *Henrici* dicti *Volneris* cum attinentiis utraque in *Rume* sita de quibus

bus nihil nisi libra cere de orte ejusdem. *J.* ecclesie in *Rune* annuatim persolvent ad cereum paschalem pro remedio animarum suarum & anime *Heurici* filii eorum Ecclesie in *Revengersburg* contulerunt in hunc modum, quod si predictum *J.* primo decedere contigerit, predicta *M.* dicta bona diebus vite sue sibi reservabit que si prefata bona inopia vel infirmitate, quod absit, interveniente colere vel procurare non potuerit, Prepositus & Conventus dicte Ecclesie dicta bona cum attinentiis memorate Ecclesie in *Revengersburg* liberaliter cedent quiete possidenda pro quo Idem *J.* sepulturam in dicta Ecclesia scilicet *Revengersburg* & aliis amicis sibi concedi peciit & impetravit. ut hec rata permaneant, hoc presens scriptum Sigillorum nostrorum munimine una nobiscum & dicti *J.* duximus roborandum. Datum Anno Dñi M. CC. LXX primo *Petri & Pauli* Apostolorum.

CLV.

DE ECCLESIA IN HORHEN.

Nos *Theodericus* Dei Gratia Prepositus Ecclesie in *Revengersburg* de consensu capituli nostri *Willelmus* & *jobannes* milites de *Waldeck* *Henricus* miles de *Randek* & *Udo* miles de *Dalburg* nec non universi eorundem coheredes constare volumus presentium inspectoribus & Auditoribus univrsis quod omnis controversia sive discordia que

que inter nos Prepositum & Conventum nostrum ex una parte & predictos heredes ex altera super jure patronatus sive collatione Ecclesie de *Horben* vertebatur accedente consensu & voluntate Archidiaconi loci in hunc modum ad pacis concordiam est reformata ita videlicet quod nos Prepositus predictus nostro & Capituli nostri nomine ad dictam Ecclesiam cum ipsam vacare contigerit una vice quemcunque voluerimus presentabimus & altera vice predicti milites de *Waldeck de Dalburg* & eorum coheredes ita quod vicissim & alternis vicibus prout predictum est presentemus. Ut hec rata & inconculsa permaneant, hoc presens scriptum Venerabilis viri Dñi *Henrici de Bolandia* Archidiaconi Treverensis *Gerardi* Decani Cristianitatis de *Enckerich Theoderici* Prepositi & *Ph.* predictorum *Friderici* Decani sanctorum Apostolorum Colon. *Wilhelmi & jobannis* militum de *Waldeck* predictorum & *Hertwini* militis de *Wunningen Udonis de Dalburg* Consanguinei sui & heredum suorum nomine sigillorum munimine duximus roborandum. Datum Anno Dñi M^o CCLXXV.^{to} In Crastino Purificationis beate *Marie* Virginis.

CLVI.

LITTERA DE FREYSE ET DE SILVA
JVXTA SENNSBACH.

Noverint presencium inspectores & auditores universi, quod nos *Eynolfus* Dei Gratia Abbas
 Tom. V. D d bas

bas Prior totusque conventus monasterii in *Blidenstat* Mog. Dyoc. unanimi consilio & bona voluntate nec non manumissione renunciamus singulis & universis bonis nostris in villa *Freysen* vel ejus terminis sitis nobis & monasterio nostro jure proprietario attinentibus scilicet *Hereberto* milite de *Schaleiden* in feodo sive homagio a nobis concessis. Insuper recognoscimus tenore presencium publice protestando, dictum *H.* una de consensu *Mechtildis* collateralis sue legitime dicta bona honorabilibus viris Dño *Theoderico* Preposito & conventui monasterii de *Revengersbürg* Mog. Dioc. vice & loco proprietatis & libertatis accedente nostro consensu communi & manumissione vendidisse, eo itaque jure & utilitate quod vel quam idem *H.* in ipsis bonis a nobis advocati nomine habebat in solutione videlicet aliqualis avene cujusdam summe pecunie, anserum, caponum & pullorum nec non omnium emendarum cedentium ex placitorum ratione prout loci dictaverit jus juramento mediante. Ut hec rata & inconvulsa in perpetuum permaneant & custodiantur, presentes litteras predictis Dño *Tb.* Preposito & Conventui Ecclesie memorate nostrorum videlicet *Ey.* Abbatis & Conventus monasterii predicti sigillorum munimine dedimus communitas. Datum Anno Dñi M. CC. LXXV^{to} octavas beati *Martini* Episcopi.

CLVII

CVRTILIS CVM ATTINENTIIS DONA-
TVR RAVENGIRSBVURGENSIBVS.

Nos *Irmengardis* Domina de *Wildenburgk*, *Ger-
bardus* filius noster & *jobannes* nepos noster
constare volumus. presencium inspectoribus & au-
ditoribus universis, quod nos unanimi consilio vo-
luntatum nostrarum *Wentzonem* Curtilem in nova
curia & *Hedwigem* uxorem suam legitimam cum
liberis eorum homines hactenus nobis liberaliter
attinentes Domino *Theodorico* Preposito & Conven-
tui in *Revangirssburg* tam pro remedio anima-
rum nostrarum quam hereditatis nomine cum *Ar-
nesto* nepote nostro liberaliter dedimus perpetuo
possidendos & habendos hiis litteris datis & sigil-
latis nostris sigillis in testimonium super eo. An-
no Dñi M° CCLXXVII *Thome* Apostoli.

Ego *jobannes* predictus in premissis sigillo G.
patruī mei predicti sum contentus.

CLVIII.

BONA IN RAVNEN AD ECCLESIAM
IN R. PERTINENTIA QVALITER SINT
LIBERA?

Nos *Emicho* Comes *silvester* universis presentes
litteras visuris & audituris notum esse cu-
pimus quod controversia que vertebatur inter
Dominum *Theodoricum* Prepositum & Conventum

in *Ravengerſſburg* ex una parte & univerſitatem
 ville in *Rune* ex altera ſuper bonis *Rudolphi* &
Henrici dicti ferini fratrum & *Heinrici* dicti volu-
 cris ſitjs in *Rune*, que etiam bona Dñus *Iſenbar-*
duſ Canonicus Majoris Eccleſie Mogunt. & paſtor
 Eccleſie *Rune* legaliter emit & Eccleſie in *Re-*
vengirſſburg pro remedio anime ſue omni contra-
 dictione remota contulit, ſic eſt deciſa, quod
 dicta bona de cetero erunt libera & ſoluta a nobis
 & noſtris Suceſſoribus nec non & univerſitate
 ville predictæ ab omni exactione vel impetitione
 qualicumque quam nos & noſtri ſuceſſores a di-
 cta univerſitate ejusdem ville requirere poſſemus
 vel poſſent præter duodecim denarios leves quos
 predicta bona dicte univerſitati ad ſervitium no-
 ſtrum & libram cere ad cereum paſchalem de
 orto ſine aliqua contradictione annuatim perſol-
 vent, habebunt eciam predicta bona communio-
 nem in paſcuſ nemoribus & alijs quibuscunque ad
 dictam villam pertinentiſ ſicut alia bona ibidem
 ſita ad hanc libertatem per nos ordinatam & fa-
 ctam & perpetuo firmiter ſervandam ſigillum
 noſtrum cum ſigillis diſcretorum virorum Cuſtodis
 Majoris Eccleſie Mogunt. fratris noſtri *Hugonis*
 filii noſtri Canonici ejusdem Eccleſie & *Gerardi*
 Decani chriſtianitatis in *Enckerich* præſentibus du-
 ximus apponendum, huic ordinationi interfuerunt
 teſtes *Willelmus* de *Smedberg* & *Johannes* dictus
Strupbauer milites *Sobelinus* plebanus in *Rune*. *Sibe-*
le. & *Starckolf* judices ibidem, *Albert* centurio,
Wenzo Seultetus, *ſifridus ſtempel* *Henricus* dictus

Lan-

Landoufe. sibe le molr. Hezzel. Wernerus super rupem. Henricus sub rupe. Petrus cerdo Scabini jurati, Arnoldus filius, vrolig Petrus frater suus Tb. molendinarius Tb. in Sazzengazen, Wenzo frater suus, Gozzo filius basen Hen, frater suus Hertwinus, Conradus sinister Eckele Hermannus juxta viam Ecclesie & alii quam plures de Rume A. Etum & Datum Anno Dñi M. CC. LXX septimo, feria quinta proxima post Trinitatis.

CLIX.

DE CURIA IN TRECHTINGSHAVSEN.

Ego *Waltherus* plebanus sancti *Quintini* Mogunt., constare volo presencium inspectoribus & auditoribus universis, me bona fide plenoque affectu honorabilibus viris Domino *Theoderico* Preposito & Conventui monasterii in *Revingerssburg* promississe quod ego curiam ipsorum in *Drechtgesbusen* sitam cum universis suis attinentiis per me comparatam & emptam per manum & assensum eorumdem a dicto monasterio *Revingerssburg* non alienabo sed ipsam curiam cum attinentiis suis ad perpetuum vite mee possidebo, me vero Domino jubente, defuncto, prefata curia cum suis appendiciis sane & integraliter conservatis, cuius etiam curie donacionem pro remedio & salute anime mee per presentes facio, ad dictum monasterium liberaliter devolvetur, maxime cum hec bona fide promiserim in emptione curie memorate.

In cujus rei testimonium evidens & firmam ratihabitionem hoc presens Scriptum mei sigilli munimine duxi muniendum. Actum & Datum Anno Domini M. CC. LXXVII. feria tertia proxima post festum *Remigii* Episcopi.

CLX.

MONASTERIVM PER LEGATVM ACQVIRIT BONA IN DRECHTINGESHVSEN.

Ego Magister *Waltherus* plebanus Sancti *Quintini* in *Moguntia* considerans, quod sicut nichil est morte certius ita nichil incertius hora mortis. Cupiens igitur futuris periculis quantum a Deo michi conceditur obviare, testamentum meum dispono & ordino in hunc modum, sane omnia bona immobilia que jam nunc possideo quocumque titulo & ex quacunque causa in villa *Drechtin-gesbusen* & in terminis ejusdem ville Ecclesie in *Revengerßburg* ordinis Sancti *Augustini* Mog. Dyoc. dono & lego pro mee anime ac animarum parentum meorum remedio & salute ita quod post mortem meam omnia bona hujusmodi ad eandem Ecclesiam libere & sine contradictione qualibet devolvantur excepta tamen illa vinea quam erga *Embriconem* filiastrum *) *Morbaridi* militis comparavi, quam quidem vineam soror *Elyzabetb* famula mea tenebit & tanquam usufructuaria quam diu

*) *Filiastr*, privignus. glossæ *Isidori*: *Filiastr*, *privignus*, *qui ante natus est*.

Si vixerit, possidebit, ipsa vero defuncta eadem vinea sicut alia bona mea ad predictam Ecclesiam devolvetur. In evidens igitur testimonium & firmitatem perpetuam premissorum presentem litteram Domino Preposito prefate Ecclesie tradidi meo & honorabilium virorum Gardiani fratrum minorum & Officialis Domini Prepositi Mogunt. sigillorum munimine roboratam. Nos quoque frater *Conradus* Gardianus & Magister *Daniel* Officialis Dñi Prepositi Mog. huic ordinationi interfuimus & ad instantiam predicti plebani sigilla nostra apposuimus huic Scripto. Actum Anno Dñi M. CC. LXXVIII. in vigilia beate *Katherine* virginis.

CLXI.

DE JURE VENDENDI VINVM IN BIBERN.

Ego *Ingelbrandus* dictus *vulpes de Bievera* universis tenore presencium notum esse volo, quod pro controversia taberne & vendicionis vini in *Bievera* quam habui cum Domino *jobanne* juniore de *Heyntzenberg* concordatus sum ita, quod illud jus vendicionis vini obtinebo in *Bievera* tam diu quousque predicto Domino *jobanni* & suis heredibus videbitur expedire & quandocunque predictus Dominus *jobannes* vel sui heredes michi non magis favent, quod vendam ulterius vinum, tunc quilibet in suo jure manebit, ita quod quicum-

que vinum vendere voluerit, absque mea offensa & offensa Domini *jobannis* prefati licite vendere potest impedimento aliquo non obstante. In cuius facti testimonium presentes litteras sigillo Domini *jobannis* Comitis de *spanbeyns* dedi firmiter roboratas. Datum Anno Dñi M^oCC^oLXXXIII^o.

CLXII

CONR. COMES SILV. CONSENTIT IN TRANSLATIONEM BONORVM IN MENGES- RODT A WENZONE IN RAVENGIRSBVR- GENSES FACTAM.

Ego *Conradus* Comes *fibvester* Dominus in *Dune* universis ad quos presens Scriptum pervenerit, cupio notum esse & publice profiteor, quod omnia bona & jura, que *Wenzo* dictus *Hundisruct* meus castrensis de me sive de meo dominio habuit in villa *Mengesrodt* & terminis ejus sita una cum silva attinente idem *Wenzo* dedit seu contulit monasterio sancti *Cristofori* in *Revengerfsburch* in perpetuum possidenda, cui collationi & facto prenotato liberam meam voluntatem & consensum plenarium adhibui & adhibeo per presentes renuntians omni juri quod in bonis seu rebus michi compeciit supradictis. ut igitur premissa robor obtineant presentem cartham dedi meo sigillo ad preces prefati *Wenzonis* dicto monasterio roboratam. Datum Anno Domini MCC^oLXXXIII^o in die sancti *Nicolai* Episcopi.

CLXIII.

CLXIII.

EMPTIO PARTIS VILLE MENGERS-
ROIT JOHANNIS HEINTZENBERG.

Universis presentes inspectoribus Ego *jobannes* Dominus de *Heintzenberg* & *Anticonia* conjux mea volumus esse notum publice profitentes, nos communi consensu & voluntate parique manu omnia bona illa sita circiter claustrum de *Reuengersburg* & *Runum* per villam *Mengersrodt* fluentem cum omnibus suis juribus ac consuetudinibus quibus eadem bona usque nunc dinoscuntur possedisse que cum milite *Moir de silva* & cum *Wernbero* dicto *Hundebruck* communia habuimus, Domino Preposito Ecclesie de *Reuengersburg* nec non Conventui loci ejusdem pro octo libris denariorum juste venditionis titulo tradidisse nobis solutis in pecunia numerata promittentes bona fide pro nobis & nostris heredibus, qui contra predictam venditionem in posterum per nos vel per alios cum questu dotis vel donationis propter nuptias vel alio quocunque modo minime veniemus, renuntiantes nichilominus exceptioni pecunie non numerate non tradite & omni beneficio juris Canonici & Civilis, quod nos relevare posset circa predicta vel hujusmodi venditionem nostram aliquatenus infirmare. ut igitur hec venditio nostra rata permaneat & inconvulsa perpetuo perseveret, presentem litteram munimine mei *jobannis* predicti sigillo volui roborare, quo Ego *Anticonia* quia proprio careo sigillo, utor & sum

contenta. Datum Anno Domini MCC° octuagesimo quinto in vigilia beati *Thome* Apostoli.

CLXIV.

LEGATVM VINEAE BINGENSIS ECCLESIAE IN R. FACTVM.

In nomine Domini Amen. Nos *Henricus & Walburgis* collateralis opidani Pingwenfis universis & singulis Christi fidelibus tam presentibus quam posteris cupimus fore liquidum, quod unum juger & dimidium vinearum quas pro *Geza* dicta *Roden* titulo emptionis nostris denariis comparavimus loco situationis an deme ockenemer *Wedge* custodie Dominorum Conventus sancti *Cristofori* in *Reuengersburg* a qua pro dimidietate fructuum jure hereditario possidemus quod quemlibet nostrum affinem aut quemcunque extraneum eisdem hereditare possimus, erogamus post mortem nostram & legamus ob salutem animarum nostrarum & testamentum perpetuo duraturum, veruntamen antedictam vineam ad vite nostre terminum obtinebimus & nichilominus gaudebimus jure nostro. In cujus rei robur & perpetuitatem sigillum honorabilis viri Domini Decani Ecclesie Pinguensis pro nobis presentibus est appensum. Nos vero Decanus prefatus ad instantiam predictorum opidanorum Pinguensium nostrum sigillum apponendum duximus in testimonium premissorum. Datum Anno Dñi M C C

LXXX

LXXXVII. in die Conversionis beati *Pauli* Apostoli VIII. Kal. Februarii.

CLXV.

LITTERA DE HOMINIBVS NOSTRIS
NON RECIPIENDIS IN CIVES KIRPER-
GENSES.

Nos *jobannes* Comes de *spanbeym* presentibus nostris litteris recognoscimus & publice profite-
mur nos promississe omni dolo & fraude exclusis,
quod ob dilectionem & familiaritatem inter nos &
Ecclesiam in *Revengersburch* de novo contractam
ex nunc & deinceps nullos de hominibus sancti
Cristoferi eidem Ecclesie attinentibus in nostros
cives apud municionem nostram in *Kirpperg* re-
cipere debeamus volentes & consencientes quod
omnes hii homines ejusdem Ecclesie quos a sex
annis proxime preteritis usque nunc nos seu no-
stri officii in cives nostros apud *Kirppurg* rece-
pimus solo *Philomanno* de *Fronboben* excepto ad
illas centum libras denariorum Treverensium in
quibus persolvendis Nobili viro Domino *jobanni*
de *Hentzenberg* singulis annis jam dicta Ecclesia
est obligata, contribuant sicut alii homines sancti
Cristoferi ita quod quilibet sine dolo pro sue mo-
dulo facultatis, dictus autem *Philomannus* de *Fron-
boben* ad ipsius Ecclesie prefate servicium redire
poterit si voluerit & si sibi viderit expedire. ut
hec premiffa rata & inviolabilia observemus pre-
sentes

sentēs litteras sigillo nostro communitas supradicte Ecclesie dedimus in testimonium super eo. Actum & Datum Anno Dñi M° CCLXXX° octavo In die beati *Bartholomei* Apostoli.

CLXVI.

DE CVRIA SCHONENBORN.

Nos *Conradus* Dapifer & *Henricus* de *Hecken*, *Godfridus* Campanarius, *Godfridus* *Luder*, *Jacobus* dictus *Truchart* *Filmannus* *Winter* *Johannes* gener Dapiferi estgemel *Conradus* pellifex *Conradus* dictus compater cives in *Kirchberg* & Scabini ac *Henricus* & *Conradus* Scabini in *Kostancia* tenore presencium recognoscimus & lucide profitemur, quod existentibus in personali comparentia ante conspectum nostrum omnium & in facie judicii *Johanne* de *Kostancia* predicto armigero & *Albeide* uxore sua legitima ac *Ensfrido* ipsius *Johannis* Germano ex una nec non Religiosis viris *Rudewino* Preposito Ecclesie in *Revenersburg* & quibusdam de capitulo scilicet *Theoderico* & *Conrado* Canonicis ibidem loco universitatis Capituli vel Conventus predicti ex altera parte dicti *Johannes* & *Albeydis* legitimi conjuges per communicatam manum & *Ensfridus* per se post legitimam resignationem per traditionem calami ac post abrenunciationem publicam per tactum festuce civiliter factas ab ipsis atque *Friderico* dicto *Gudeson* & *Mechtilde* uxore sua legitima colonis ipsorum in
Scho-

Schonenborn idem facientibus exposuerunt conde-
 naverunt & legaverunt per voluntatem propriam
 ob remedium suorum parentum & amicorum
 animarum curiam sui juris in villa *Schonenborn* si-
 tam predictam colonis inhabitatam nec non do-
 mus, areas, agros, prata, nemora, culta simul
 & inculta scilicet univcrsa bona sua immobilia in
 ipsa vel terminis ejus sita cum quibuscunque ju-
 ribus & pertinentiis ad eandem spectantibus di-
 ctis *Rudewino* Preposito & Conventui qui devo-
 tionis illorum beneficium acceptarunt cum pro-
 prietario jure ac liberrima potestate quo modo ipsi
 benefactores eadem omni transacto tempore pos-
 sederant perpetuo possidenda. Nos itaque *joban-
 nes & Alheidis* legitimi conjuges & *Ensfriidus* nec
 non *Rudewinus* Prepositus & conventus partes pre-
 dicte singula & univcrsa supra scripta confite-
 mur esse vera invocantes super ipsis ut robur ob-
 tineant nominatorum *Conradi de Ruchelbusen* da-
 piferi ac de *Kirchberg & Kostancia* Scabinorum fi-
 dele testimonium per sufficientiam variorum pre-
 sentibus ex eorum professione conscriptis sub pre-
 dicte Civitatis *Kirchbergensis* sigillo nostris sedu-
 litatibus impetratis. Igitur nos *Conradus* Dapifer
 & Scabini sepedicti rogati a partibus predictis pre-
 sentes conscribi fecimus super hiis que vidimus,
 audivimus & testamur parti videlicet *R.* Preposito
 & Conventui prelibatis id altera parte mandan-
 te sigillo civitatis memorate dedimus affirmatas.
 Actum & Datum Anno Domini M^o CC. nonagesi-
 mo in festivitate sanctorum *jacobi* Apostoli & *Cri-
 stoferi* Martiris.

CLXVII

MONASTERIVM R. EMIT BONA IN
DORWILER.

Ego *Gerbardus Serekinus & Loretha* legitima mea collateralis constare volumus presencium inspecto-
ribus univērsis lucide profitentes, quod nos cum bona voluntate nostra manu quoque commu-
nicata omnia bona nostra propria immobilia in vil-
la *Dorwilre* vel terminis ejusdem sita scilicet do-
mus areas agros prata silvas nemora cum arvis
quoque cultis & incultis atque quibuslibet posses-
sionibus ad ipsa bona spectantibus quacunque re &
nomine censentur, que bona *Backhusgud* vul-
gariter appellantur, que etiam bona solvunt cer-
tos annuos redditus unum maldrum spelte mensure
Kirchpergensis, duo maldra avene mensure ejus-
dem & duos pullos carnis priviales ac insuper jura
expressa que vocantur *Herberge* cum aliis justitiis
& emolumentis que communi vocabulo *Vorhube*
dicuntur & *bestheubit*, que omnia reddunt eadem
bona modis & temporibus debitis & consuetis ven-
didimus ac exposcimus justo venditionis titulo Re-
ligiosis viris Domino *Hermannno* Preposito nec non
conventui Ecclesie sancti *Cristoferi* in *Revengers-
burg* triginta tribus solidis denar. colon. apud ipsos
mutuo receptis & in nostros usus provide conser-
vatis, ad cujus venditionis cautelam & evidentiam
amplio-rem nos propriis motibus dictos Religiosos
viros apud seculare judicium in Civitate *Kirchper-
gensis* super nominata bona legitimos statuimus
posse-

possessores recognoscentes nos ipsi pro tali pecunia mutuassee illa cum ea libertate & proprietaria potestate quia nos hucusque gavisi fuerimus & contenti presentibus & mediantibus viris fide dignis *Conrado de Ruchelmbusen* Dapifero *Henrico* dicto *Kasemann* *Jacobo* dicto *Truchart* Civitatis ipsius civibus & Scabinis renuntiantes super hiis specialiter & expresse exceptioni pecunie non numerate non tradite non solute doli mali actioni in factum omnique juris auxilio tam canonici quam civilis. In cujus rei testimonium & perhennem memoriam presens scriptum sigillo sepedicte civitatis Kirchengensis nostris precibus obtento quia personali caremus, sepedictis Religiosis personis dedimus affirmatum. Actum & Datum Anno Domini M^o CC XC. Idus junii.

CLXVIII.

F. DE MUNSTER MEYFELT CONSENTIT IN OPPIGNORATIONEM &c. BONORVM FEVDALIVM.

Ego *Fridericus* miles de *Monasterio Meinfelt* dictus *Gauwer* tenore presentium recognosco publice profitendo quod *Wilkinas* filius quondam *Franconis* militis dicti de *filva Gerbarde* sororis suo & uxori ejus legitime sorori dumtaxat ipsius *Wilkini* sex solidos Colonienf. Den. duo maldra avene mesure de *Kemiche* sex pullos cum maldro caseorum pro novem marcis minus III^{or} solidis predictis

Et monete singulis annis recipiendos & percipiendos per predictos conjuges & communes liberos eorundem in bonis suis apud *beinchenbusen* que a me tenet in feodo de consensu meo & bona voluntate nomine dotis deputavit & titulo pignoris obligavit, quousque idem *Wilkinus* & sui *Gerardo* jam dicto vel suis scilicet uxori vel liberis communibus eorundem novem marcas minus quatuor solidis plenarie persolverint memoratas. Et quia sigillo proprio careo sigillo nobilis viri Domini *Weneri* dicti *Vrie* burggravii de *Tryfs* usus sum in hac parte, Et nos *Wernerus* predictus rogati utrimque per Dominum *Fridericum* & *Wilkinum* sepedictos sigillum nostrum presentibus duximus appendendum in evidens testimonium veritatis. Datum Anno Domini M CC XC. mense Augusto die beati *Laurentii*.

CLXIX.

MOLENDINVM IN GENTZINGEN ELOCATVR.

Noverint ad quos presentes devenerint universi, quod nos *Rudewinus* Dei gratia Prepositus monasterii in *Revengeresburg* molendinum nostrum in *Gentzingen* situm cum emolimentis adjacentibus & prato adjacente ad antiquum molendinum nuncupato concessimus & assignavimus *Petro* molendinario ibidem & suis heredibus ad certum terminum annualem viginti annis jam jam currere incipi-

Incipientibus duraturum pro pensione bladi videlicet decem & novem maldris filiginis valentis incrementi mensure pingwensis, que idem *Petrus* & sui heredes nobis & nostro monasterio sine difficultate & impedimento quolibet singulis predictis annis persolvent & presentabunt *Pingwiam* supra nostrum domum suis periculis & expensis laboribus & vecturis quatuor terminis quarti temporis solutionem & presentationem ipsius bladi anno quolibet annotatis, excepto tamen primo anno quo memoratus *P.* & sui heredes liberi erunt & de pensione predicta minime respondebunt & quod ipsi molendino edificatione necessario inter & extra lapides qui dicuntur molares & apparatus duarum rotarum fructificantium suo sumptu in instanti infra biennium & postea oportuno tempore providebunt, pro qua presentatione & persolutione pensionis & preparatione molendini nobis & nostro monasterio curiam suam domum & ortum in ipsa villa *Gentzingen* sita nomine pignoris obligarunt, adicimus premissis quod si nominatus *P.* cuiusdam cognatorum suorum in locum suum sub formis & condicionibus prehabitis infra prefatum terminum annuale intrare dederit aut permiserit post obitum aut in vita, non renuemus dummodo nobis & nostro monasterio cautionem meliorum pignorum interponat, hoc considerato quod ad unum non ad plures habeamus respectum de nobis debita pensione & dum uni astringimur ab altero liberemur, que scilicet *Petri* & heredum suorum aut alterius intrantis pigno-

ra ipſo momento quò in perſolutione bladi & preparatione molendini prout dictum eſt inſuffici- entes fuerint aut remiſſi vel expirante termino annuali ſi & tunc in preparatione molendini fue- rint diminuti una cum molendino vacante ad ma- nus noſtras & uſus noſtri monaſterii pleno & per- petuo jure propria devolventur. In cujus rei ro- bur ſigillum noſtrum eſt preſentibus appenſum. Nos quoque *Petrus & Mechtildis* legitimi conjuges & heredes noſtri hoc factum laudantes & preſen- tibus approbantes hoc Scriptum ſigillo venerabi- lis viri Domini Decani Eccleſie Pinguenſis noſtris precibus impetrato in teſtimonium ſuper eo feci- mus affirmari. Nos itaque Decanus Pinguenſis ad inſtancias predictorum ſigillum noſtrum huic ce- dule duximus apponendum. Actum & Datum *Pinguie* Anno Dñi M^o CC^o nonageſimo tertio *Vincula Petri.*

CLXX.

RESIGNATIO BONORVM IN TREYSA.

Judices ſancte Moguntine ſedis recognoſcimus harum ſerie litterarum quod *Sauilia de Weſt- boten* relicta quondam *Florentini* militis dicti de *Narbeym* in noſtra preſencia conſtituta renuncia- vit ſimpliciter & expreſſe bonis ſitis in terminis ville *Treyſenn* ſibi a predicto *Florentino* in dotem ut aſſeruit aſſignatis que per *Herebertum* militem di- ctum de *Schaleyde* ad monaſterium in *Reuengers- burg*

burg ordinis sancti *Augustini* Mag. Dyoc. sunt iusto vendicionis titulo devoluta promittens fideliter sub prestito juramento ; quod nunquam ullo tempore dictum monasterium intra & extra iudicium velit super bonis impetere memoratis. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus litteris est appensum. Actum *Henrico* Scolastico Magistro *Daniele* Cantore *Conrado* dicto de *Swabenbeym* Canonico Ecclesie sancti *stephani* Magunt. *Johanne* famulo Prepositi monasterii antedicti, *Irmendrude* dicta de *Hillensbeym* uxore *Henrici* de *Lonsbeym*, *Hedwige* Cognata & *Johanne* Scolare Cantoris predjcti presentibus & ad hoc pro testibus convocatis Anno Domini M^o CC XCIII. proxima quinta feria ante Dominicam *Circumdederunt*.

CLXXI.

MOLENDINVM APVD ENCKERICH ELOCATVR HÆREDITARIE.

Ego *Wilhelmus* dictus *Wize* de *Enckerich* & *Biela* uxor mea legitima universis presentes litteras inspecturis seu lecturis notum esse cupio, quod Venerabiles Domini Prepositus totusque conventus Ecclesie in *Revenigirfsburch* molendinum ipsorum apud *Enckerich* dictum Prangemul & vineam sitam in montenuual apud mediam aream michi & meis heredibus jure hereditario concesserunt pro annua pensione videlicet quinque maldris siliiginis, una vercella minus *Treverenſis* mensure

duobus terminis scilicet in festo beati *Johannis Baptistæ* medietatem, in festo vero nativitatis Domini partem residuam persolvendis. Si vero in solutione dicti siliginis negligens fuero terminis antedictis vel dictum molendinum mea vel meorum heredum negligentia devastari contigerit, ipsum molendinum cum vinea predicta ad ipsum prepositum & Ecclesiam predictam libere revertentur absque juris injuria atque heredum meorum contradictione qualibet vel offensa. In cujus rei testimonium sigillum universitatis in *Enckerich* ad meas preces presentibus litteris est appensum. Et nos Scabini in *Enckerich* scientes predicta esse vera sigillum nostre universitatis ad preces prefati *Wl.* hiis Scriptis fecimus apponi. Datum Anno Domini M^o CC^o nonagesimo quinto sabato post festum beati *Andree* Apostoli.

CLXXII.

LITTERA CENSVM CAPELLE IN
PINGWIA.

Nos *Gotfridus* Dei gratia Prepositus totusque conventus monasterii in *Revengersburg* presentibus lucide profiteamur & ad noticiam universorum cupimus pervenire, quod de communi consensu & bona voluntate totius nostri capituli capellam sancti *Cristoferi* in curia nostra Pingwensi constructam sex maldris siliginis mensure Pingwensis & dimidia carrata Hunici vini ejusdem mensure dota-

dotavimus & dotamus, quam videlicet annonam singulis annis sacerdoti dictam capellam officianti de curia nostra in villa *Wilre* sita infra Assumptionis & Nativitatis beate *Marie* virginis duo festa dabimus seu assignabimus ac *Pingwiam* presentabimus nostris laboribus periculis vecturis & expensis & vinum similiter singulis annis in autumnopno eidem sacerdoti ante torcular nostrum in curia nostra *Pingwensi* supradicta. Preterea *Hugo* sacerdos quondam plebanus in *Wintzenheym* sex maldris filiginis mensure *Pingwensis* & dimidia sarrata vini *Hunici* ejusdem mensure pro salute anime sue & parentum ejus animarum dotavit capellam sancti *Cristoferi* supradictam nomine annue pensionis, que videlicet annona & vinum dabuntur singulis annis de bonis sitis in *Wintzenheym* subnotatis, quorum situs est talis, tria quartalia vinearum in *Guldeloche* que erant *Fridericii Scabini*. Item tria quartalia vinearum in monte, que fuerant *Johannis* dicti *besebeler*. Item quinque jugera in *estriche* quorum duo simul & iterum duo simul sunt sita & unum solum. Item tria jugera in *Rüden*. Item unum jugerum in *Ippisheym* supra viam. Item dimidium jugerum in *Claffensteyn*. Item dimidium jugerum in *Gruben*. Item unum jugerum *Hunice* vinee in *sezelingen*. Ita quod quicumque pro tempore habuerint bona supradicta pensionem annone supradictam videlicet sex maldra filiginis infra Assumptionis & Nativitatis beate *Marie* Virginis duo festa, vinum vero infra festum sancti *Remigii* & festivitatem omnium sanctorum

Etorum proxime sequentem secundum conditiones
 prehabitas suis laboribus periculis & expensis sa-
 cerdoti dictam capellam officianti singulis annis
 dabit seu assignabit ac in *Pinguam* presentabit.
 In supra dicta etiam capella missarum solennia
 quatuor diebus in qualibet septimana debent ex
 nunc in perpetuum annis singulis celebrari, Cui
Hugoni damus & concedimus plenam potestatem
 non solum possidendi dictam capellam cum red-
 ditibus ejus predictis & officianti eandem quiete &
 pacifice ad tempora vite sue verum etiam confe-
 rendi ipsam alteri sacerdoti loco & nomine sui,
 cui ipse voluerit, viro dumtaxat bone conversatio-
 nis ac honeste qui dictam capellam officabit & red-
 ditus ejus predictos & percipiet quamdiu vixerit
 ac deinde apud Ecclesiam nostram dicte capelle
 collatio remanebit. Ceterum quia veniens idem
Hugo ad locum nostrum & congregatis nobis omni-
 bus in Capitulo nostro clerico cuidam secum ad-
 ducto jacob nomine in medium nostri producto
 antedictam capellam fretus potestate sibi a nobis
 concessa ut prediximus coram nobis omnibus con-
 tulit ac legitime deputavit, nos eundem suscipi-
 entes capellanum pro dicto *Hugone* collationem
 seu deputationem ipsius *Hu.* in hac parte ut pre-
 habitum est laudamus & presentibus confirma-
 mus, cum vero dictam capellam vacare contige-
 rit ut premissum est, collatio ejusdem ad Domi-
 num Prepositum nostrum existentem pro tempore
 pertinebit, si autem Prepositus non fuerit, spe-
 stabit ad Custodem nostrum, sed si nec ipse fue-
 rit,

fit, tunc hujusmodi collatio attinebit illi persone
 de capitulo nostro que pro seniore habetur quo-
 rum nullus ipsam capellam alteri sacerdoti quam
 uni de Gremio nostre Ecclesie conferre habebit,
 si in nostro collegio fuerit qui acceptet, si vero
 non fuerit, tunc alius eorum cuiquam sacerdoti
 extra nos bone vite providere poterit in eadem.
 Eligimus quoque in nos spontanee nomine pene
 pro nobis & successoribus nostris nos presenti-
 bus obligando, quod si dicta capella quando va-
 caverit infra spatium dimidii anni alicui persone
 idonee predicto modo collata non fuerit, ex tunc
 collatio prefate capelle ad Dominum Decanum
 & Capitulum Ecclesie Pinguensis omnibus exce-
 ptionibus inventionibus tam juris Canonici quam
 civilis non obstantibus cedat seu devolvatur. In
 cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus
 sunt appensa. Ego igitur Hugo sacerdos antedi-
 ctus universa & singula premissa laudo & vera
 esse profiteor sub sigillo Domini Decani Ecclesie
 Pinguensis predictae quia proprio careo sigillo meis
 precibus appendi huic littere procurato. Nos
 quoque Decanus Pinguensis sepedictus ad instan-
 ciam *Hugonis* sacerdotis memorati sigillum no-
 strum presentibus appendimus in testimonium ve-
 ritatis. Datum Anno Domini MCC nonagesi-
 mo VI. III. Kal. Maji.

CLXXIII.

LITTÈRA DE QVIBVSDAM BONIS
IN TREYSE.

Nos *jo.* Prior totusque conventus monachorum monasterii sancti *Martini de spanbeym* Ordinis sancti *Benedicti* tenore presentium recognoscimus & fatemur quod cum Prepositus & Capitulum Canonicorum regularium de *Reuengirsburg* pro nobis quedam bona sita in terminis ville *Dreyfen* emerint & comparaverint, nos eisdem . . *Spebt* militem *Hermannum de Schonenberg* & *H.* dictum *Eschemelym* fidejussores constituimus & obligavimus per solita & justa dictorum bonorum effectuatione & warangia facienda promittentes ipsos ab hujusmodi fidejussione indemnes penitus conservare, promittimus nichilominus quod nullum unquam Abbatem recipiemus vel acceptabimus quin prius dictam vendicionem voluntarie admittens ipsam sub suo sigillo ratificet & confirmet, quod si non fecerimus dicti fidejussores licite moniti expensas fidejussorias facere poterunt in nostrum dampnum. Sigillum Conventus nostri presentibus appendimus in testimonium super eo. Datum Anno Dñi M^o CC nonagesimo septimo. Octava Epiphania Domini.

QUALITER CVRIA IN TREYSS TRADITA SIT MONASTERIO.

Nos Abbas, Prior, Cantor & Thezaurarius totusque conventus monasterii in *Spanbeym* Ordinis sancti *Benedicti* Mog. Dioc. universos ac singulos presencium inspectores seu legi auditores cupimus non latere recognoscentes lucide profitendo, quod cum honorabiles & religiosi viri Dñus Prepositus & Conventus Ecclesie in *Revenstgirsburg* ordinis Sancti *Augustini* quedam bona in *Treyss* sita possideant & ad vite tempora discreti viri *Herberti* militis sint libere in antea possessuri, post ejus vero jam dñti militis *Herberti* spiritus exalacionem ad nostri cenobii utilitatem essent absque omni contraditione libere devolvenda, Nos super hoc in nostro Capitulo habito deliberationis consilio eadem bona prefatis Dominis Preposito & Conventui justa & rationabili emptione & vendicione intercadente pro viginti duabus marcis denariorum coloniensium vendidimus legalium & bonorum, nobis quidem numeratim & integre traditis & ad utilitatem nostre Ecclesie provide devolutis pro nobis nostrisque Successoribus fide corporali prestita legaliter promittentes contra dictum venditionis & emptionis contractum verbo vel opere aliquatenus non venire. Insuper eligentes & in penam voluntariam arbitantes nos in quadraginta marcis denariorum Coloniensium prefatis Dominis Preposito & Capitulo Monasterii in

Reuengersburg justè esse & rationabiliter debito-
res, nichilominus dicta bonorum possessione absque
ira vel offensione qualibet remanente, si ipsos,
quod absit, in dicta possessione inquietari aliquali-
ter contigerit seu gravari, si vero in hujus pene
promissione seu contractus observatione negligentes
fuerimus aut rebelles, honorandum & nobi-
lem Dominum *symonem* Comitem de *spanbeym* no-
stre Ecclesie advocatum temporalem ad hoc eli-
gimus. & nostris precibus suppliciter postulamus
ut ex tunc in observatione supra scriptorum omni-
um dictis Dominis parere nos faciat sua jurisdic-
tione temporali firmiter astringendo, renuntian-
tes nos Abbas, Prior, Cantor, Thesaurarius to-
tusque conventus pure & simpliciter omnibus pri-
vilegiis constitutionibus omnique exceptioni juris
canonici quam Civilis que nos contra predicta
possent subtilitate aliqua supportare. In ejus
contractus ordinationis pariter & promissionis ro-
bur & testimonium sigillam honorandi & nobilis
Domini *Symonis* Comitis de *spanbeym* prelibati no-
stris precibus impetratum presentibus est appen-
sum. In superiorum quoque plenioram evidenciam
nostri sigillum capituli nostrique Abbatis tenore
presencium insuper est annexum. Et Nos *symon*
comes de *spanbeym* ad instantiam & rogatus
religiosorum virorum Abbatis & Conventus mo-
nasterii in *spanbeym* Prepositum & capitulum in
Reuengersburg in dictorum bonorum possessionem
inducere promittimus ipsosque in ea pacifice de-
fensare dictos vero Dominos de *spanbeym* tales ha-
bere

bere volumus ut secundum supradicta ipsi Dominis de *Repengersburg* plenarie satisfacere sint parati, si prescriptorum in aliquo minus sufficientes reperti fuerint aut rebelles. In supra scriptorum omnium & singulorum robur testimonium & munimen nostrum sigillum ad preces Abbatis & Conventus *Cenabii* de *spanbeym* presentibus est appensum. Datum anno Domini Millesimo CC. nonagesimo VII. Dominica in excelso throno.

CLXXV.

S. DE SMEDBURG BONA SVA IN
WERCHWILRE LEGAT AD PRAESEN-
TIAS IN R.

Ab humana facilius labuntur commendatione que nec voce testium nec scripture memoria eternantur, unde noverit generalis natio presencium & fidelis posteritas futurorum, quod ego *sbodo* miles filius quondam *Hemkin* militis dicti de *smedburg* pie recordationis ob salutem & remedium anime fratris mei *Bertoldi* bone memorie & aliorum amicorum meorum universa bona mea in villa *Werchwilre* sita michi a predecessibus parentibus meis relicta lego & legavi libero arbitrio ex consensu & voluntate sororii mei videlicet *Hemjici* dicti *Soetzelini* militis de *Lorche* & uxoris sue legitime patre sororis mee Dño Preposito & Conventui *Canonicorum regularium ordinis sancti Augustini* in *Repengersburg* ad presenciam
sine

sine omni reclamacione heredum meorum, si
 quam, quod absit, temere movere voluerint in-
 festacionem dolo fraude hinc inde exclusis, que
 inquit bona pro annua pensione solvere dino-
 scuntur quatuor maldra avene & tria maldra
 spelte nichilominus hoc adjecto, quod sicut Pa-
 tres mei predicta bona tempore suo coluerunt
 & tenuerunt ac ad me libere pervenerunt, sic &
 ipsi debent eadem sine injurie & aggravationis
 pondere quorumlibet Dominorum proprie & actua-
 liter possidere. Ut igitur premissa firmam &
 inviolatam habeant permanenciam Ego Sybodo
 predictus una cum fororio meo *Henrico* milite no-
 tato *Convocatis* iudice videlicet *Jacobo* Dapifero
 dicto *Trachart* & *Scabinis* de *Kirchberg* Sc. *Henrico*
 dicto *Hecke* & *Almiano* dicto *Winter* nec non
Conrado dicto de *Ruckelmbusen* *Conrado* pannicida
 de *Vmissen* & *Conrado* dicto *gevadere* predicta
 bona coram ipsis resignamus & resignavimus in
 facie iudicii Domino Preposito & Dnis antedictis
 omni iure quo tenuimus quemadmodum scripta su-
 perius premonstrarunt. Et quia sepe dicta bona
 sita sunt in iurisdictione Domini Comitis de *span-
 beyn* rogavimus ad majorem cautionem sigillo
 civitatis *Kirchbergen*sis presencia communiri.
 Datum Anno Dni M. CC. nonagesimo nono in
 die sancti *stephani* protho martiris.

CLXXVI

AMA VINI ANVA VENDITVR JOAN-
NI DE HEYNZENBERG CANONICO IN R.

Ne ea que in proborum tractantur presenciam, temporis vetustate a memoria dilabantur, discretorum industria ipsa consuevit litteris sigillorumque muniminibus roborare, hinc est, quod Ego Georgius filius *Tylmanni* dicti *Benze* de *Mannebach* una cum uxore mea legitima ad omnem controversie materiam amputandam universis presens scriptum intuentibus seu legi audientibus constare volumus in hiis scriptis lucide profitentes quod ob legitimam causam vendidimus viro religioso & discreto Dño *jobanni* de *Heyntzinbergk* canonico regulari monasterii in *Reuengyrsburg* amam franci vini melioris nostri crementi singulis annis in Autumno dicto *jobanni* vel cuicumque persone ipso vivente vel post mortem ejus presentari assignaverit nostris laboribus, expensis, periculis in curiam nostrorum honorabilium virorum Dominorum de *Reuengyrsburg* *Tbussindorphin* sitam perpetue presentandam, ita tamen, quod si dicta ama a prefato *johanne* nemini nominatim deputata fuerit, nihilominus a nobis & a nostris in dictam curtem *Tbussindorphin* cenobio in *Reuengyrsburg* pro futuro in autumno annis quibuslibet deducatur. In cujus presentacionis ut premisum est securitatem & cautelam firmiorem assignavimus & obligavimus justa warahdia prenominato *jobanni* de *Heyntzinberg* nomine pignoris seu

seu ypothece vineam sub furenacke sitam an der
 Habeckeldin & vineam zu Wibbeheldin, quam
 quidem vineam ego *Tylmannus Bentze* prescriptus
 de meo consensu & voluntate fateor obligatam
 ut si defectum in premissa presentatione pacto pre-
 habito quod non speramus per nos aut nostros
 inveniri contigerit sepedictus *johannes* in jam di-
 ctis vineis recuperandi defectum talem & damnum
 quod de eo habuerit contradictione aliqua non
 obstante liberam habeat facultatem. In premissis
 omnium robur & evidens testimonium sigilla
 honorandorum virorum Dñi *Wilbelmi* plebani in
 Diepach & Dñi *Ulrici* de *Lapide* nostris preci-
 bus presenti littere appendi procuravimus, sub
 quibus sigillis quia propriis caremus nos *Craptho*
Scabinus, *Dietberus* de *Manninbach* *Wernberus* *Bla-*
men, *Conradus* *Thorse* & *Henricus* dictus *speth* pre-
 fatum contractum sub forma premissa coram no-
 bis factum fatemur presentibus aliis quam pluri-
 bus fide dignis Nos quoque *Wilhelmus* plebanus
 in *Diepach* & *Ulricus* de *Lapide* ad instanciam *Ge-*
orgii & *Cecilie* sue collateralis nostra sigilla appen-
 di huic littere concessimus in testimonium omnium
 premissorum. Actum & Datum Anno Dñi M^o
 CCC^o sabbato proximo ante Dominicam *Invoca-*
vit me &c.

CLXXVII.

COLLATIO CVRIAE IN SCHONEN-
BORN A FRIDERICO DE SENHEYM FACTA
RAVENGIRSBVRGENSIBVS,

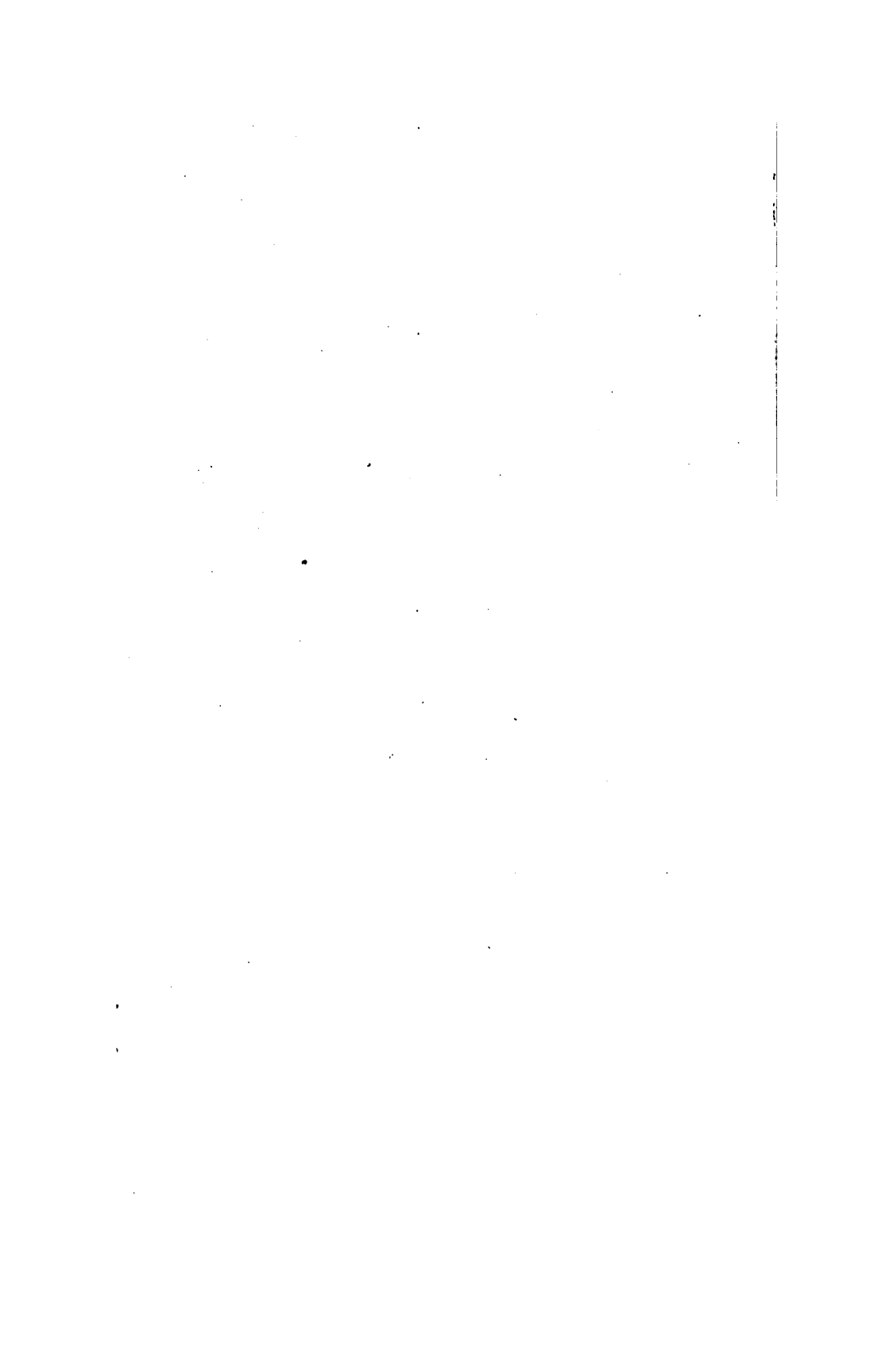
Noverint universi presencium seriem inspecturi seu eam legi audituri, quod Ego *Fridericus* miles Advocatus de *Senheym* & legitima colateralis mea *Elyzabetb* consulta manu & animi deliberatione & de consensu filii nostri *Johannis* & uxoris sue *Mechtildis* & aliorum puerorum nostrorum omnium contulimus & conferimus per presentes Curiam nostram sitam in *Schonenborn* cum pratis agris & omnibus attinentiis seu redditibus quibuscunque vel quocunque nomine censeantur Ecclesie beati *Cristoferi* in *Ravengersburg* pro salute animarum nostrarum & antecessorum nostrorum simplici & irrevocabili donacione hac conditione adjecta quod universi redditus ex predicta curia provenientes in usus Dominarum ibidem in cella manentium debent omni obstaculo postposito provenire. In cujus rei testimonium & robur perpetuum ego *Fridericus* miles advocatus predictus presentem litteram duxi sigilli mei munimine roborandam. Datum & Actum Anno Domini M^o CCC^o III° feria quinta post festum *Pentbecostes*.

CLXXVIII.

SCHONENBORNER HOF WIRD VON
BANNWEIN &c. FREY GESPROCHEN.

Wyr *Symont* eyn Graue von *Spanbeym* und *Elyzabeth* unser eliche frauw thun kunt allen denne dye dyßñ brieff sehept oder horent lesen das wir bit gesameder hant vor unser und unser altfordern Selen machen fry vonn Banwine und nachtfelden denn hoff den die Jungfrauen jnn der clusen by *Reuengersburg* haint zu Schonenborn der zu mall wafs herrn *Gerharts* des ritters vonn *Meitzenbusen* also lange als er an der jungfrauen hant stheet komet er aber an Lude hant so wollen wir gewonheit unnd recht doff hain als bis her Dafs dyß Dingk veste und stede si so hain wir unse Ingesiegel an dyßen brieff gehangen Dyr brieff wart gegeben und geschriben do man zalt von Gottes gepurt Dufent unnd druhndert jare jn dem achten jare an Sant *valentinus* tag.

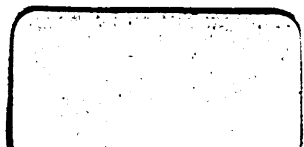

1

2

MAY 31 1955

MAY 31 1955

